

МОНГОЛ УЛСЫН
ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН
ХОРОО

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC
Швейцарын хөгжлийн агентлаг

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

Улаанбаатар хот
2017 он

МОНГОЛ УЛСЫН
ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН
ХОРОО

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**
Швейцарын хөгжлийн агентлаг

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

Улаанбаатар хот
2017 он

Хянасан: Э.Эрдэнэсан /Эдийн засгийн газрын дарга/
 Ж.Тэрбиш /Ахлах статистикч/

Боловсруулсан: Р.Энх-Амгалан /Ахлах шинжээч/
 Б.Уянгаа /Шинжээч/

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН ХОРОО

14200 Улаанбаатар, Монгол Улс
Засгийн Газрын III байр, 114 тоот
Утас: 1900-1212, 321433

И-Мэйл: information@nso.mn
<https://www.facebook.com/statisticcmn>
https://twitter.com/statistic_mn

АГУУЛГА

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ	4
ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ	8
ХАВСРАЛТ ХҮСНЭГТ	9
ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ	15
ӨМНӨХ ҮГ	16
НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ ЗОХИОН	
БАЙГУУЛАЛТ	19
1.1 СУДАЛГААНЫ УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ	21
1.2 СУРГАЛТ, СУРТАЛЧИЛГАА	21
1.3 СУДАЛГААНЫ ХАМРАХ ХҮРЭЭ, ХУГАЦАА	22
1.4 ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ, АНГИЛАЛ	23
1.5 СУДАЛГААНЫ АСУУЛГА, ТҮҮНИЙ АГУУЛГА	27
1.6 МЭДЭЭЛЭЛ БОЛОВСРУУЛАЛТ	28
1.6.1 Мэдээллийг оруулах бүрдүүлэлтийн үе шат	28
1.6.2 Мэдээллийн алдааг хянах, шалгах үе шат	28
1.6.3 Мэдээллийн чанарын үе шат	28
1.6.4 Үр дүнгийн хүснэгт бэлтгэсэн тухай	28
ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ	31
2.1 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧИД	33
2.2 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧИД, ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖЭЭР	35
2.3 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН НАС, ХҮЙСИЙН БҮТЭЦ	36
2.4 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН	37
2.5 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН АЖИЛ МЭРГЭЖИЛ	38
2.6 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН АМ БҮЛИЙН ТОО	39
2.7 БИЧИЛ УУРХАЙН ОРД ГАЗРЫН ТОО	40
ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН АЖИЛ ЭРХЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ	43
3.1 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН АЖИЛ ЭРХЛЭЛТ	45
3.2 БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЭЛСЭН ХУГАЦАА, ШАЛТГААН	48
3.3 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУУЦ, ЦАХИЛГААН ХАНГАМЖ, УНДНЫ УС	50
ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ. БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ХҮҮХДИЙН ЭРХИЙН	
ТАЛААРХ МЭДЛЭГ	55
4.1 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ХҮҮХДИЙН ЭРХИЙН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ	57
4.2 БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД 18-ААС ДООШ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН	
ОРОЛЦОО	58
ТАВДУГААР БҮЛЭГ. БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН МЭДЭЭЛЛИЙН ХЭРЭГЦЭЭ,	
МЭДЭЭЛЭЛ АВАХ СУВАГ	61
5.1 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ГАР УТАСНЫ ХЭРЭГЛЭЭ	63
5.2 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН МЭДЭЭЛЛИЙН ЭХ ҮҮСВЭР, ХЭРЭГЦЭЭ,	
ШААРДЛАГА	64

ЗУРГААДУГААР БҮЛЭГ. БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ЭРҮҮЛ АХУЙН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ	67
6.1 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ЭРҮҮЛ АХУЙН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ	69
6.2 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ҮЙЛДВЭРИЙН ОСОЛ АВААР, ӨВЧНИЙ ТӨРӨЛ	69
ДОЛООДУГААР БҮЛЭГ. БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН НИЙГЭМ, ОРОН НУТАГТ ОРУУЛСАН ХУВЬ НЭМЭР	73
7.1 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ДААТГАЛД ХАМРАГДСАН БАЙДАЛ	75
7.2 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН АМЬЖИРГААНЫ ӨӨРЧЛӨЛТ	75
7.3 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ОРОН НУТАГТ ОРУУЛСАН ХУВЬ НЭМЭР	76
НАЙМДУГААР БҮЛЭГ. ТУСЛАМЖ, ДЭМЖЛЭГ, ТУЛГАРЧ БУЙ ХҮНДРЭЛ БЭРХШЭЭЛ	79
8.1 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ТУСЛАМЖ, ДЭМЖЛЭГ АВСАН БАЙДАЛ	81
8.2 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДЭД ТУЛГАРДАГ ХҮНДРЭЛ, БЭРХШЭЭЛ	82
ЕСДҮГЭЭР БҮЛЭГ. БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ	89
9.1 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ АШИГЛАЛТ	91
9.2 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ХӨДӨЛМӨР ХАМГААЛЛЫН ХУВЦАС	92
АРАВДУГААР БҮЛЭГ. БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЭЛ	97
10.1 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЭЛ	99
10.2 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН АШИГЛАЖ БУЙ ТАЛБАЙ	100
10.3 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ОРЛОГО, ЗАРДАЛ	105
10.4 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХЭРЭГЛЭЭ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ	110
ХАВСРАЛТ 1: АСУУЛГЫН ХУУДАС	113
ХАВСРАЛТ 2: ХАВСРАЛТ ХҮСНЭГТ	125

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

ХҮСНЭГТ 1.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, бүсээр	33
ХҮСНЭГТ 2.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, бүсээр, хүйсээр	34
ХҮСНЭГТ 3.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, аймаг, нийслэл, засаг захиргааны харьяаллаар	35
ХҮСНЭГТ 4.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, насны бүлгээр, хүйсээр	36
ХҮСНЭГТ 5.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, бүс, насны бүлгээр	37
ХҮСНЭГТ 6.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧДЫН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, бүсээр	37
ХҮСНЭГТ 7.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧДЫН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, хувиар, хүйсээр	38
ХҮСНЭГТ 8.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, ажил мэргэжил, хүйсээр	38

ХҮСНЭГТ 9.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, бүс, ажил мэргэжлээр	39
ХҮСНЭГТ 10.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, хувиар, ам бүлийн тооны бүлгээр	39
ХҮСНЭГТ 11.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧДЫН АЖИЛ ЭРХЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ, бүсээр	45
ХҮСНЭГТ 12.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧДЫН АЖИЛ ЭРХЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ, үйл ажиллагаанд оролцож буй үүргээр	46
ХҮСНЭГТ 13.	НӨХӨРЛӨЛИЙН АХЛАГЧ, ГИШҮҮДИЙН ТОО, насны бүлгээр, хүйсээр	47
ХҮСНЭГТ 14.	НӨХӨРЛӨЛИЙН АХЛАГЧ, ГИШҮҮДИЙН ТОО, орлого хуваарилалтын төрлөөр, бүсээр	48
ХҮСНЭГТ 15.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бичил уурхай эрхэлж буй шалтгаанаар, давхардсан тоогоор	50
ХҮСНЭГТ 16.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН СУУЦНЫ ТӨРӨЛ, бүсээр	51
ХҮСНЭГТ 17.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН УНДНЫ УСНЫ ЭХ ҮҮСВЭР, хувиар, бүсээр	53
ХҮСНЭГТ 18.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН УНДНЫ УСНЫ ЭХ ҮҮСВЭР, хувиар, олборлодог ашигт малтмалын төрөл	53
ХҮСНЭГТ 19.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ХҮҮХДИЙН ЭРХИЙН ТАЛААРХ МЭДЛЭГИЙН ТҮВШИН, бүсээр	57
ХҮСНЭГТ 20.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ДАХЬ ХҮҮХДИЙН ОРОЛЦОО, хувиар, бүсээр	58
ХҮСНЭГТ 21.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОЖ БУЙ ХҮҮХДИЙН ТОО, хувиар, бүсээр, бэртэл гэмтлийн төрлөөр	59
ХҮСНЭГТ 22.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ГАР УТАСНЫ ХЭРЭГЛЭЭ, насны бүлэг, хүйсээр	63
ХҮСНЭГТ 23.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН МЭДЭЭЛЛИЙН ЭХ ҮҮСВЭР, бүсээр, давхардсан тоогоор	64
ХҮСНЭГТ 24.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН МЭДЭЭЛЭЛ ОЛЖ АВДАГ МЭДЭЭЛЛИЙН ЭХ ҮҮСВЭР, хувиар, насны бүлгээр, давхардсан тоогоор	65
ХҮСНЭГТ 25.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН МЭДЭЭЛЭЛ ОЛЖ АВДАГ МЭДЭЭЛЛИЙН ЭХ ҮҮСВЭР, хувиар, ашигт малтмалын төрлөөр, давхардсан тоогоор	65
ХҮСНЭГТ 26.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ХӨДӨЛМӨР ХАМГААЛАЛ, АЮУЛГҮЙ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААРХ МЭДЛЭГ, хувиар, бүсээр	69
ХҮСНЭГТ 27.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ӨРТӨЖ БАЙСАН ОСОЛ, АВААРЫН ТӨРӨЛ, хувиар, бүсээр	70
ХҮСНЭГТ 28.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ӨВЧИЛСӨН ӨВЧИН, хувиар, төрлөөр, ажилласан жилийн бүлгээр	71
ХҮСНЭГТ 29.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ӨВЧЛӨЛТ, хувиар, өвчний төрлөөр, бүсээр	72
ХҮСНЭГТ 30.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛЖ БУЙ СУМ, ДҮҮРГИЙН ЭМНЭЛГИЙН ЗАЙ, километрээр	72

ХҮСНЭГТ 31.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН 2016 ОНД ДААТГАЛД ХАМРАГДСАН БАЙДАЛ, даатгалын төрлөөр, бүсээр, давхардсан тоогоор	75
ХҮСНЭГТ 32.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН АМЬЖИРГААНЫ ӨӨРЧЛӨЛТ, хувиар, бүсээр	76
ХҮСНЭГТ 33.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ОРОН НУТАГТ ОРУУЛСАН ХУВЬ НЭМЭР, бүсээр, хувиар	77
ХҮСНЭГТ 34.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ТӨРИЙН БОЛОН ТӨРИЙН БУС БАЙГУУЛЛАГААС ТУСЛАМЖ, ДЭМЖЛЭГ АВСАН БАЙДАЛ, бүсээр	81
ХҮСНЭГТ 35.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ТӨРИЙН БОЛОН ТӨРИЙН БУС БАЙГУУЛЛАГААС АВСАН ТУСЛАМЖ, ДЭМЖЛЭГ, хувиар, бүсээр	81
ХҮСНЭГТ 36.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДЭД ТУЛГАРДАГ ХҮНДРЭЛ, БЭРХШЭЭЛ, бүсээр	82
ХҮСНЭГТ 37.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДЭД ТУЛГАРДАГ ХҮНДРЭЛ, БЭРХШЭЭЛ, хувиар, төрлөөр, бүсээр	83
ХҮСНЭГТ 38.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДЭД ТУЛГАРДАГ ХҮНДРЭЛ, БЭРХШЭЭЛ, ашигт малтмалын төрлөөр, давхардсан тоогоор	83
ХҮСНЭГТ 39.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ХАРИЛЦАХАД ХҮНДРЭЛТЭЙ БАЙДАГ БАЙГУУЛЛАГА, бүсээр	84
ХҮСНЭГТ 40.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДЭД ТУЛГАРДАГ ХҮНДРЭЛ, БЭРХШЭЭЛТЭЙ АСУУДЛЫГ ШИЙДВЭРЛЭСЭН БАЙДАЛ, бүсээр	85
ХҮСНЭГТ 41.	АШИГТ МАЛТМАЛ БОРЛУУЛАХАД ТУЛГАРДАГ ХҮНДРЭЛ, БЭРХШЭЭЛ, ашигт малтмалын төрлөөр	85
ХҮСНЭГТ 42.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН АШИГТ МАЛТМАЛ ОЛБОРЛОЛТЫН ГАЗРЫГ ШИЙДВЭРЛЭСЭН БАЙДАЛ, ашигт малтмалын төрлөөр	86
ХҮСНЭГТ 43.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН АШИГЛАЖ БУЙ ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ, бүс, тоног төхөөрөмжийн төрлөөр	91
ХҮСНЭГТ 44.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН АШИГЛАЖ БУЙ ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН НИЙТ ДҮНД ЭЗЛЭХ ХУВЬ, төрлөөр	92
ХҮСНЭГТ 45.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН АШИГЛАЖ БУЙ ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН ТОО, хувиар, төрлөөр, бүсээр	92
ХҮСНЭГТ 46.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ТОО, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэх, хүйсээр	93
ХҮСНЭГТ 47.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ТОО, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэх, насны бүлгээр	93
ХҮСНЭГТ 48.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ХЭРЭГЛЭДЭГ ХӨДӨЛМӨР ХАМГААЛЛЫН ХУВЦАС, төрлөөр, бүсээр (давхардсан тоогоор)	94
ХҮСНЭГТ 49.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ТОО, бүсээр, ашигт малтмалын төрлөөр	99

ХҮСНЭГТ 50.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ТОО, ашигт малтмалын төрөл, хэлбэрээр, давхардсан тоогоор	99
ХҮСНЭГТ 51.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашиглаж буй талбайн төрлөөр, бүсээр	100
ХҮСНЭГТ 52.	ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ ТАЛБАЙД АЖИЛЛАЖ БАЙГАА БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, ашиглаж байгаа талбайн төрлөөр	100
ХҮСНЭГТ 53.	БИЧИЛ УУРХАЙД АШИГЛАЖ БУЙ ГАЗРЫН ХЭМЖЭЭ, ЭВДРЭЛД ОРСОН ГАЗРЫН ХЭМЖЭЭ, НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ ХИЙСЭН ТАЛБАЙН ХЭМЖЭЭ, бүсээр	101
ХҮСНЭГТ 54.	БОРЛУУЛСАН АШИГТ МАЛТМАЛЫН ХЭМЖЭЭ, ашигт малтмалын төрлөөр	102
ХҮСНЭГТ 55.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ОЛБОРЛОСОН АШИГТ МАЛТМАЛАА БОРЛУУЛДАГ НЭГЖ, хувиар, бүсээр	102
ХҮСНЭГТ 56.	АЛТ ОЛБОРЛОГЧДЫН ТОО, ОЛБОРЛОСОН АЛТНЫ ХЭМЖЭЭ, ДУНДАЖ ҮНЭ, бүсээр	103
ХҮСНЭГТ 57.	НҮҮРС ОЛБОРЛОГЧДЫН ТОО, ОЛБОРЛОСОН НҮҮРСНИЙ ХЭМЖЭЭ, ДУНДАЖ ҮНЭ, аймаг, нийслэлээр	104
ХҮСНЭГТ 58.	ЖОНШ ОЛБОРЛОГЧДЫН ТОО, ОЛБОРЛОСОН ЖОНШНЫ ХЭМЖЭЭ, ДУНДАЖ ҮНЭ, аймгаар	104
ХҮСНЭГТ 59.	ГЯНТБОЛД ОЛБОРЛОГЧДЫН ТОО, ОЛБОРЛОСОН ГЯНТБОЛДЫН ХЭМЖЭЭ, ДУНДАЖ ҮНЭ, аймгаар	105
ХҮСНЭГТ 60.	БУСАД ТӨРЛИЙН АШИГТ МАЛТМАЛ ОЛБОРЛОГЧДЫН ТОО, аймгаар	105
ХҮСНЭГТ 61.	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ОРЛОГО, бүсээр	105
ХҮСНЭГТ 62.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ, зардлын төрөл, ашигт малтмалын төрлөөр	106
ХҮСНЭГТ 63.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ, зардлын төрөл, бүсээр	107
ХҮСНЭГТ 64.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, татвар төлсөн эсэхээр	107
ХҮСНЭГТ 65.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ТӨЛСӨН ТАТВАРЫН ХЭМЖЭЭ, бүс, зардлын төрлөөр, сая төгрөг	108
ХҮСНЭГТ 66.	НИЙТ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, ЗАВСРЫН ХЭРЭГЛЭЭ, НЭМЭГДЭЛ ӨРТӨГ, бүсээр, сая төгрөг	109
ХҮСНЭГТ 67.	НЭМЭГДЭЛ ӨРТӨГ, бүрэлдэхүүн хэсгээр, бүсээр, сая төгрөг	109
ХҮСНЭГТ 68.	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАВСРЫН ХЭРЭГЛЭЭ, бүрэлдэхүүн хэсэг, бүсээр, сая төгрөг	110
ХҮСНЭГТ 69.	2016 ОНД ХИЙСЭН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ХЭМЖЭЭ, хөрөнгийн төрөл, бүсээр, сая төгрөг	110
ХҮСНЭГТ 70.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН 2016 ОНД ХИЙСЭН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ХЭМЖЭЭ, ашигт малтмалын төрөл, хөрөнгийн төрлөөр, сая төгрөг	111

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

ЗУРАГ 1.	СУДАЛГААНЫ МЭДЭЭЛЭЛ ЦУГЛУУЛАХ БОЛОН БОЛОВСРУУЛАХ АЖЛЫН СХЕМ	29
ЗУРАГ 2.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, аймаг, нийслэл, бичил уурхай эрхлэгчдийн тооны бүлгээр	34
ЗУРАГ 3.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧДЫН НАС, ХҮЙСИЙН СУВАРГА	37
ЗУРАГ 4.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧДЫН АМ БҮЛИЙН ТООНД ЭЗЛЭХ ХУВЬ	40
ЗУРАГ 5.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧДЫН ТОО, ОРД ГАЗРЫН ТОО, аймаг, нийслэлээр	40
ЗУРАГ 6.	НЭГЖ ОРД ГАЗАРТ НОГДОХ БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧДЫН ТОО, аймаг, нийслэлээр	41
ЗУРАГ 7.	БИЧИЛ УУРХАЙД АШИГЛАГДАЖ БУЙ ОРД ГАЗРЫН БАЙРШИЛ, ашигт малтмалын төрөл, аймаг, нийслэлээр	41
ЗУРАГ 8.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧДЫН ТОО, ажил эрхлэлтийн төрлөөр	45
ЗУРАГ 9.	НӨХӨРЛӨЛИЙН АХЛАГЧ, ГИШҮҮДИЙН ТОО, аймаг, нийслэл, төрлөөр	46
ЗУРАГ 10.	НӨХӨРЛӨЛИЙН АХЛАГЧ, ГИШҮҮДИЙН ТОО, орлого хуваарилалтын төрлөөр	47
ЗУРАГ 11.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бичил уурхайд ажилласан жилийн бүлгээр, хувиар	49
ЗУРАГ 12.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, хувиар, бичил уурхай эрхэлж буй шалтгаанаар	49
ЗУРАГ 13.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН СУУЦНЫ ТӨРӨЛ, эзэмшлийн хэлбэрээр	50
ЗУРАГ 14.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ЦАХИЛГААНЫ ЭХ ҮҮСВЭР, төрлөөр, хувиар	52
ЗУРАГ 15.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОЖ БУЙ ХҮҮХДИЙН ТОО	57
ЗУРАГ 16.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОЖ БУЙ ХҮҮХДИЙН ТОО, хувиар, ажиллаж буй хугацааны төрлөөр	58
ЗУРАГ 17.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ГАР УТАСНЫ ХЭРЭГЛЭЭ, утасны төрлөөр	63
ЗУРАГ 18.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ХАМГИЙН ИХ ХЭРЭГЦЭЭТЭЙ МЭДЭЭЛЛИЙН ТӨРӨЛ, хувиар, давхардсан тоогоор	64
ЗУРАГ 19.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ӨРТӨЖ БАЙСАН ОСОЛ, АВААРЫН ТӨРӨЛ, хувиар	69
ЗУРАГ 20.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДЭД УЧИРСАН ХОХИРЛЫН ТӨРӨЛ, хувиар	70
ЗУРАГ 21.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ӨВЧЛӨЛТ, хувиар, өвчний төрлөөр	71
ЗУРАГ 22.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ТОО, хувиар, амьжиргаанд өөрчлөлт орсон төрлөөр	75
ЗУРАГ 23.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН НИЙГЭМ, ОРОН НУТАГТ ОРУУЛСАН ХУВЬ НЭМЭР	76

ЗУРАГ 24.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН НИЙГЭМ, ОРОН НУТАГТ ОРУУЛСАН ХУВЬ НЭМЭР, хувиар, ашигт малтмалын төрлөөр	77
ЗУРАГ 25.	ОРОН НУТГИЙН ЗАСАГ, ЗАХИРГААНЫ БАЙГУУЛЛАГАТАЙ ХАРИЛЦАХАД ХҮНДРЭЛТЭЙ БАЙДАГ АСУУДЛЫН ТӨРӨЛ, хувиар	84
ЗУРАГ 26.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛАХАД ТӨРИЙН БОЛОН ТӨРИЙН БУС БАЙГУУЛЛАГААС АВАХЫГ ХҮСЭЖ БУЙ ТУСЛАМЖ, ДЭМЖЛЭГ, хувиар, төрлөөр	87
ЗУРАГ 27.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН АШИГЛАЖ БУЙ ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН ТОО, эзэмшлийн төрлөөр	91
ЗУРАГ 28.	ХӨДӨЛМӨР ХАМГААЛЛЫН ХУВЦАС ХЭРЭГЛЭДЭГ БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ТОО, боловсролын түвшингээр	94
ЗУРАГ 29.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ТОО, ХӨДӨЛМӨР ХАМГААЛЛЫН ХУВЦАС ХЭРЭГЛЭДЭГ ЭСЭХ, хувиар, ашигт малтмалын төрлөөр	95
ЗУРАГ 30.	ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ ТАЛБАЙД БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, хувиар, ашигт малтмалын төрөл, зөвшөөрлийн төрлөөр	101
ЗУРАГ 31.	НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ ХИЙСЭН ТАЛБАЙН ХЭМЖЭЭ, бүсээр	102
ЗУРАГ 32.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН БОРЛУУЛСАН НЭГ ГРАММ АЛТНЫ ДУНДАЖ ҮНЭ, аймаг, нийслэлээр, мянган төгрөг	103
ЗУРАГ 33.	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ОРЛОГО, аймгаар	106
ЗУРАГ 34.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ТАТВАР ТӨЛӨЛТ, хувиар, ашигт малтмалын төрлөөр	108
ЗУРАГ 35.	2016 ОНД ХИЙСЭН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ХУВЬ, бүсээр	110

ХАВСРАЛТ ХҮСНЭГТ

ХҮСНЭГТ 1.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, хүйс, эзлэх хувиар	127
ХҮСНЭГТ 2.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, насны бүлгээр	128
ХҮСНЭГТ 3.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, боловсролын түвшингээр	129
ХҮСНЭГТ 4.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, ажил, мэргэжлийн ангиллаар	130
ХҮСНЭГТ 5.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, ам бүлийн тооны бүлгээр	131
ХҮСНЭГТ 6.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, ажил эрхлэлтийн байдлаар	132
ХҮСНЭГТ 7.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, хүйс, ажил эрхлэлтийн байдлаар	132
ХҮСНЭГТ 8.	НӨХӨРЛӨЛИЙН АХЛАГЧ, ГИШҮҮД, бүс, аймаг, нийслэл, орлого хуваарилалтын төрлөөр	133

ХҮСНЭГТ 9.	БИЧИЛ УУРХАЙН ТУСЛАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож буй үүргээр	134
ХҮСНЭГТ 10.	БИЧИЛ УУРХАЙН ТУСЛАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, хүйс, бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож буй үүргээр.....	134
ХҮСНЭГТ 11.	БИЧИЛ УУРХАЙН ТУСЛАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож буй үүргээр	135
ХҮСНЭГТ 12.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, бичил уурхайд ажилласан жилийн бүлгээр	136
ХҮСНЭГТ 13.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил, мэргэжлийн ангилал, ажилласан жилийн бүлгээр	137
ХҮСНЭГТ 14.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, бичил уурхайн үйл ажиллагааг эрхэлж буй шалтгаан, давхардсан тоогоор	138
ХҮСНЭГТ 15.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН СУУЦНЫ ТӨРӨЛ, бүс, аймаг, нийслэлээр	139
ХҮСНЭГТ 16.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, үйл ажиллагаа эрхэлж буй газрын цахилгааны эх үүсвэрээр ...	140
ХҮСНЭГТ 17.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, үйл ажиллагаа эрхэлж буй газрын цахилгааны эх үүсвэрээр	141
ХҮСНЭГТ 18.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, үйл ажиллагаа эрхэлж буй газрын цахилгааны эх үүсвэрээр	141
ХҮСНЭГТ 19.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, үндны усны эх үүсвэрээр	142
ХҮСНЭГТ 20.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, үндны усны эх үүсвэрээр	142
ХҮСНЭГТ 21.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, хүүхдийн эрхийн мэдлэгийн түвшингээр	143
ХҮСНЭГТ 22.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, хүйс, хүүхдийн эрхийн мэдлэгийн түвшингээр	143
ХҮСНЭГТ 23.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, хүүхдийн эрхийн мэдлэгийн түвшингээр	144
ХҮСНЭГТ 24.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, хүйс, гар утасны хэрэглээгээр ...	144
ХҮСНЭГТ 25.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, гар утасны хэрэглээгээр	144
ХҮСНЭГТ 26.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, гар утасны хэрэглээгээр	145
ХҮСНЭГТ 27.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ХАМГИЙН ИХ ХЭРЭГЦЭЭТЭЙ МЭДЭЭЛЭЛ, бүс, аймаг, нийслэл, мэдээллийн төрлөөр, давхардсан тоогоор	146
ХҮСНЭГТ 28.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ХАМГИЙН ИХ ХЭРЭГЦЭЭТЭЙ МЭДЭЭЛЭЛ, насны бүлэг, мэдээллийн төрлөөр, давхардсан тоогоор	147
ХҮСНЭГТ 29.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ХАМГИЙН ИХ ХЭРЭГЦЭЭТЭЙ МЭДЭЭЛЭЛ, ажил эрхлэлтийн байдал, мэдээллийн төрлөөр, давхардсан тоогоор	147
ХҮСНЭГТ 30.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН МЭДЭЭЛЭЛ ОЛЖ АВДАГ ЭХ ҮҮСВЭР, мэдээллийн эх үүсвэрийн төрлөөр, давхардсан тоогоор	148

ХҮСНЭГТ 31.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН МЭДЭЭЛЭЛ ОЛЖ АВДАГ ЭХ ҮҮСВЭР, бүс, аймаг, нийслэл, мэдээллийн эх үүсвэрийн төрөл, давхардсан тоогоор	148
ХҮСНЭГТ 32.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН МЭДЭЭЛЭЛ ОЛЖ АВДАГ ЭХ ҮҮСВЭР, насны бүлэг, мэдээллийн эх үүсвэрийн төрөл, давхардсан тоогоор	149
ХҮСНЭГТ 33.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН МЭДЭЭЛЭЛ ОЛЖ АВДАГ ЭХ ҮҮСВЭР, ашигт малтмалын төрөл, мэдээллийн эх үүсвэрийн төрөл, давхардсан тоогоор	149
ХҮСНЭГТ 34.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, эрх зүйн орчин, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны талаарх мэдлэгийн түвшингээр	150
ХҮСНЭГТ 35.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, эрх зүйн орчин, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны талаарх мэдлэгийн түвшингээр	151
ХҮСНЭГТ 36.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, хүйс, эрх зүйн орчин, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны талаарх мэдлэгийн түвшингээр	151
ХҮСНЭГТ 37.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, эрх зүйн орчин, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны талаарх мэдлэгийн түвшингээр	151
ХҮСНЭГТ 38.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, өртөж байсан осол, аваарын төрлөөр, хувиар	152
ХҮСНЭГТ 39.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, өртөж байсан осол, аваарын төрлөөр, хувиар	153
ХҮСНЭГТ 40.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, хүйс, өртөж байсан осол, аваарын төрлөөр, хувиар	153
ХҮСНЭГТ 41.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, өртөж байсан осол, аваарын төрлөөр, хувиар ..	153
ХҮСНЭГТ 42.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, өвчилсөн өвчний төрөл, давхардсан тоогоор	154
ХҮСНЭГТ 43.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, өвчилсөн өвчний төрөл, давхардсан тоогоор	155
ХҮСНЭГТ 44.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, хүйс, өвчилсөн өвчний төрөл, давхардсан тоогоор	155
ХҮСНЭГТ 45.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, даатгалд хамрагдсан байдал, давхардсан тоогоор ...	156
ХҮСНЭГТ 46.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, даатгалд хамрагдсан байдлаар	157
ХҮСНЭГТ 47.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, даатгалд хамрагдсан байдлаар	157
ХҮСНЭГТ 48.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, даатгалд хамрагдсан байдлаар	158
ХҮСНЭГТ 49.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, амьжиргаанд орсон өөрчлөлтийн төрлөөр	158
ХҮСНЭГТ 50.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажилласан жилийн бүлэг, амьжиргаанд орсон өөрчлөлтийн төрлөөр	159
ХҮСНЭГТ 51.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, амьжиргаанд орсон өөрчлөлтийн төрлөөр	159

ХҮСНЭГТ 52.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, хүйс, насны бүлэг, амьжиргаанд орсон өөрчлөлтөөр	160
ХҮСНЭГТ 53.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, нийгэм, орон нутагт оруулсан хувь нэмрээр	161
ХҮСНЭГТ 54.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, нийгэм, орон нутагт оруулсан хувь нэмрээр	162
ХҮСНЭГТ 55.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, нийгэм, орон нутагт оруулсан хувь нэмрээр	162
ХҮСНЭГТ 56.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, нийгэм, орон нутагт оруулсан хувь нэмрээр	163
ХҮСНЭГТ 57.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, төрийн болон төрийн бус байгууллагаас тусламж, дэмжлэг авсан эсэхээр	163
ХҮСНЭГТ 58.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, төрийн болон төрийн бус байгууллагаас тусламж, дэмжлэг авсан эсэхээр	164
ХҮСНЭГТ 59.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, төрийн болон төрийн бус байгууллагаас тусламж, дэмжлэг авсан эсэхээр	164
ХҮСНЭГТ 60.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, төрийн болон төрийн бус байгууллагаас тусламж, дэмжлэг авсан эсэхээр	164
ХҮСНЭГТ 61.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, тулгарч буй хүндрэл, бэрхшээлийн төрлөөр	165
ХҮСНЭГТ 62.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, тулгарч буй хүндрэл бэрхшээл, ашигт малтмалын төрлөөр	166
ХҮСНЭГТ 63.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, засаг, захиргааны байгууллагатай харилцахад хүндрэлтэй асуудал тулгардаг эсэхээр, давхардсан тоогоор	166
ХҮСНЭГТ 64.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, засаг, захиргааны байгууллагатай харилцахад хүндрэлтэй асуудал тулгардаг эсэхээр, давхардсан тоогоор	167
ХҮСНЭГТ 65.	ЗАСАГ, ЗАХИРГААНЫ БАЙГУУЛЛАГАТАЙ ХАРИЛЦАХАД ХҮНДРЭЛ ТУЛГАРСАН БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, хүндрэл, бэрхшээлийг хэрхэн шийдвэрлэсэн байдлаар	167
ХҮСНЭГТ 66.	ЗАСАГ, ЗАХИРГААНЫ БАЙГУУЛЛАГАТАЙ ХАРИЛЦАХАД ХҮНДРЭЛ ТУЛГАРСАН БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, хүндрэл, бэрхшээлийг хэрхэн шийдвэрлэсэн байдлаар	168
ХҮСНЭГТ 67.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, ашигт малтмал борлуулахад тулгардаг хүндрэл, бэрхшээлийн төрлөөр	169
ХҮСНЭГТ 68.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, ашигт малтмал борлуулахад тулгардаг хүндрэл, бэрхшээлийн төрлөөр	170
ХҮСНЭГТ 69.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, ашигт малтмал олборлож буй газрын асуудлыг шийдвэрлэсэн байдлаар	170

ХҮСНЭГТ 70.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, ашигт малтмал олборлож буй газрын асуудлыг шийдвэрлэсэн байдлаар	171
ХҮСНЭГТ 71.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, ашигт малтмал олборлож буй газрын асуудлыг шийдвэрлэсэн байдлаар	171
ХҮСНЭГТ 72.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛАХАД ТӨРИЙН БОЛОН ТӨРИЙН БУС БАЙГУУЛЛАГААС АВАХЫГ ХҮСЧ БҮЙ ТУСЛАМЖ, ДЭМЖЛЭГ, бүс, аймаг, нийслэл, тусламж, дэмжлэгийн төрөл, давхардсан тоогоор	172
ХҮСНЭГТ 73.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛАХАД ТӨРИЙН БОЛОН ТӨРИЙН БУС БАЙГУУЛЛАГААС АВАХЫГ ХҮСЧ БҮЙ ТУСЛАМЖ, ДЭМЖЛЭГ, ажил эрхлэлтийн байдал, тусламж, дэмжлэгийн төрөл, давхардсан тоогоор	172
ХҮСНЭГТ 74.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН АШИГЛАЖ БҮЙ ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ, бүс, аймаг, нийслэл, тоног төхөөрөмжийн төрлөөр	173
ХҮСНЭГТ 75.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН АШИГЛАЖ БҮЙ ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ, ашигт малтмалын төрөл, тоног төхөөрөмжийн төрлөөр ...	173
ХҮСНЭГТ 76.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН АШИГЛАЖ БҮЙ ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ, ажил эрхлэлтийн байдал, тоног төхөөрөмжийн төрлөөр ...	174
ХҮСНЭГТ 77.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, хүйс, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэхээр	174
ХҮСНЭГТ 78.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэхээр	174
ХҮСНЭГТ 79.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, боловсролын түвшин, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэхээр ..	175
ХҮСНЭГТ 80.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэхээр ...	175
ХҮСНЭГТ 81.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэхээр ..	175
ХҮСНЭГТ 82.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэхээр	176
ХҮСНЭГТ 83.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, ашигт малтмалын төрлөөр	177
ХҮСНЭГТ 84.	БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, ашигт малтмалын ашиглалтын хэлбэр, давхардсан тоогоор	177
ХҮСНЭГТ 85.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, ашиглаж байгаа талбайн төрлөөр	178
ХҮСНЭГТ 86.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, ашиглаж байгаа талбайн төрлөөр	178
ХҮСНЭГТ 87.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, ашиглаж байгаа талбайн төрлөөр	179
ХҮСНЭГТ 88.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, 2016 онд нөхөн сэргээлт хийсэн эсэхээр	179
ХҮСНЭГТ 89.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, 2016 онд нөхөн сэргээлт хийсэн эсэхээр	180
ХҮСНЭГТ 90.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, 2016 онд нөхөн сэргээлт хийсэн эсэхээр	180
ХҮСНЭГТ 91.	ОЛБОРЛОСОН АШИГТ МАЛТМАЛЫН ХЭМЖЭЭ, бүс, аймаг, нийслэл, ашигт малтмалын төрлөөр	181

ХҮСНЭГТ 92.	ОЛБОРЛОСОН АШИГТ МАЛТМАЛЫН ХЭМЖЭЭ, ажил эрхлэлтийн байдал, ашигт малтмалын төрлөөр	181
ХҮСНЭГТ 93.	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ 2016 ОНЫ ЗАРДЛЫН ХЭМЖЭЭ, ашигт малтмалын төрлөөр	182
ХҮСНЭГТ 94.	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ 2016 ОНЫ ЗАРДЛЫН ХЭМЖЭЭ, бүс, аймаг, нийслэл, зардлын төрлөөр	183
ХҮСНЭГТ 95.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, 2016 онд татвар төлсөн эсэхээр	184
ХҮСНЭГТ 96.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, 2016 онд татвар төлсөн эсэхээр	184
ХҮСНЭГТ 97.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, 2016 онд татвар төлсөн эсэхээр	185
ХҮСНЭГТ 98.	2016 ОНД ТӨЛСӨН ТАТВАРЫН ХЭМЖЭЭ, бүс, аймаг, нийслэл, татварын төрлөөр	185
ХҮСНЭГТ 99.	2016 ОНД ТӨЛСӨН ТАТВАРЫН ХЭМЖЭЭ, ашигт малтмалын төрөл, татварын төрлөөр	186
ХҮСНЭГТ 100.	НИЙТ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, ЗАВСРЫН ХЭРЭГЛЭЭ, НЭМЭГДЭЛ ӨРТӨГ, бүс, аймаг, нийслэлээр	187
ХҮСНЭГТ 101.	НИЙТ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, ЗАВСРЫН ХЭРЭГЛЭЭ, НЭМЭГДЭЛ ӨРТӨГ, ашигт малтмалын төрлөөр	188
ХҮСНЭГТ 102.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, хөрөнгө оруулалт хийсэн эсэхээр	189
ХҮСНЭГТ 103.	БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, хөрөнгө оруулалт хийсэн эсэхээр	190
ХҮСНЭГТ 104.	2016 ОНД ХИЙСЭН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ХЭМЖЭЭ, ашигт малтмалын төрөл, хөрөнгө оруулалтын төрлөөр	190
ХҮСНЭГТ 105.	2016 ОНД ХИЙСЭН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ХЭМЖЭЭ, бүс, аймаг, нийслэл, хөрөнгө оруулалтын төрлөөр	191
ХҮСНЭГТ 106.	2016 ОНД ХИЙСЭН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ХЭМЖЭЭ, ажил эрхлэлтийн байдал, хөрөнгө оруулалтын төрлөөр	191

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

АМГТГ	АШИГТ МАЛТМАЛ, ГАЗРЫН ТОСНЫ ГАЗАР
БОАЖЯ	БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ
БУЭ	БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧ
ГБХЗХГ	ГЭР БҮЛ, ХҮҮХЭД, ЗАЛУУЧУУДЫН ХӨГЖЛИЙН ГАЗАР
ГЕГ	ГААЛИЙН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР
МТГ	МЭДЭЭЛЛИЙН ТЕХНОЛОГИЙН ГАЗАР
СЯ	САНГИЙН ЯАМ
ТБУТ	ТОГТВОРТОЙ БИЧИЛ УУРХАЙ ТӨСӨЛ
ТЕГ	ТАТВАРЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР
УУХҮЯ	УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН ЯАМ
ҮСХ	ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН ХОРОО
ХНХЯ	ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН ЯАМ
ХХҮЕГ	ХӨДӨЛМӨР ХАЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЕРӨНХИЙ ГАЗАР
ШХА	ШВЕЙЦАРИЙН ХӨГЖЛИЙН АГЕНТЛАГ
ЭМНДЕГ	ЭРҮҮЛ МЭНД, НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР
ЭЗСГ	ЭДИЙН ЗАСГИЙН СТАТИСТИКИЙН ГАЗАР
ЭХЯ	ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ЯАМ
SPSS	STATISTICAL PACKAGE FOR THE SOCIAL SCIENCES

ӨМНӨХ ҮГ

Монгол Улсын Үндэсний статистикийн хороо нь дэлхийн улс орнуудын статистикийн байгууллагуудын нэгэн адил улс орны эдийн засаг дахь албан бус секторын үйл ажиллагааны үр дүнг дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд тусгах талаар цогц ажлыг үе шаттайгаар авч хэрэгжүүлж ирсэн билээ.

ҮСХ-ны даргын 2013 оны 11 сарын 26-ны өдрийн 134-р тушаалаар батлагдсан “Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн болон үндэсний нийт орлого тооцох аргачлал”-ын албан бус секторын үйлдвэрлэлийн тооцооны арга зүй хэсэгт албан бус салбарын суурь судалгааг 5 жил тутам явуулна гэж заасан билээ. Уул уурхайн салбар дахь албан бус хөдөлмөр эрхлэлт буюу бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчид нь далд эдийн засгийн нэг хэсэг болно. Энэхүү аргачлалын хүрээнд Швейцарийн хөгжлийн агентлагийн санхүү, техникийн дэмжлэгтэйгээр уул уурхайн салбарт бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн судалгааг 2 дахь удаагаа амжилттай зохион байгууллаа.

Энэ удаагийн судалгааны зорилго нь бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлж буй нэгжүүдийн хамрах хүрээг тогтоож бүртгэх, тэдгээрийн эдийн засагт оруулж буй хувь нэмрийг тодорхойлж, ДНБ-ий тооцоонд тусгах, бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн өмнө тулгарч буй хүндрэл бэрхшээлийг тодорхойлон бодлого боловсруулагчдыг мэдээллээр хангах, өмнөх судалгааны мэдээлэл харьцуулалт хийх, шаардлагатай нэмэлт үзүүлэлтийг бий болгоход чиглэгдсэн.

Судалгааны үр дүн нь манай улсын эдийн засагт голлох байр эзэлдэг уул уурхай, олборлох салбарт албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн өнөөгийн дүр төрх, хөгжлийн чиг хандлагыг тодорхойлоход шаардлагатай суурь мэдээллийг бүрдүүлснээрээ онцлог юм.

Судалгаанд нийт 9.6 мянган иргэд хамрагдсан бөгөөд энэ нь 2016 оны эцсийн эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын 0.8 хувь, ажилгүй иргэдийн 7.5 хувийг эзэлж байна. Ашигт малтмал олборлож буй иргэдийн 73.5 хувь, орлогын 65.4 хувь, нэмэгдэл өртгийн 59.5 хувийг алт олборлолтын үйл ажиллагаа бүрдүүлж байна. Энэ утгаараа алт олборлодог иргэд их байгаа нь харагдаж байна.

Монгол Улсын Засгийн газар бичил уурхайн салбарыг төрөөс зохицуулах, энэ салбарыг үндэсний эдийн засгийг бүрдүүлэгч идэвхтэй хэсэг болгох талаар явуулж буй арга хэмжээний хүрээнд бичил уурхайд чиглэсэн бодлого эрх зүйн таатай орчныг бий болгох, албан ёсны, хариуцлагатай бичил уурхайн үйл ажиллагааг дэмжих үүднээс “Бичил уурхайгаар ашигт малтмал олборлох журам”-ыг Засгийн газрын 2017 оны 151 дүгээр тогтоолоор шинэчлэн баталсан.

Энэ нь тус салбарт хууль эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоход түлхэц болсон бөгөөд энэхүү судалгааны үр дүнд үндэслэн бичил уурхайн талаар бодлого боловсруулж, шийдвэр гаргахад үндсэн суурь мэдээлэл нь болно гэдэгт итгэлтэй байна.

Үр дүнгийн тайлан үндсэн 10 бүлэг болон судалгааны нэгдсэн үр дүнг харуулах Хавсралт хүснэгтүүдээс бүрдэж байна. Тайлангийн нэгдүгээр бүлэгт судалгааны удирдлага, зохион байгуулалт, сурталчилгаа, мэдээлэл боловсруулалт зэрэг зохион байгуулалттай холбоотой арга хэмжээнүүдийг цогц байдлаар тусгасан бол хоёрдугаар бүлэгт бичил уурхай эрхлэгчдийн талаарх ерөнхий мэдээлэл, гуравдугаар бүлэгт бичил уурхай эрхлэгчдийн ажил эрхлэлт, ахуйн нөхцөл, дөрөвдүгээр бүлэгт хүүхдийн эрх, тавдугаар бүлэгт мэдээллийн хэрэгцээ, зургаа дугаар бүлэгт хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй, долоо дугаар

бүлэгт нийгэм, орон нутагт оруулсан хувь нэмэр, наймдугаар бүлэгт тусламж, дэмжлэг, тулгарч буй хүндрэл, бэрхшээл, есдүгээр бүлэгт техник, тоног төхөөрөмж, аравдугаар бүлэгт бичил уурхай эрхлэгчдийн үндсэн үйл ажиллагаа зэрэг асуудлыг авч үзсэн.

Судалгааг удирдан зохион байгуулж амжилттай явуулсан ҮСХ-ны ЭЗСГ-ын ажлын баг, аймаг, нийслэлийн статистикийн газар, хэлтсийн хамт олон, сумдын статистикийн асуудал хариуцсан ажилтан, багийн засаг дарга, тоологч, “Монголын бичил уурхайн нэгдсэн дээвэрхолбоо”-ны гишүүд, судалгааг удирдлага, зохион байгуулалтаар ханган ажилласан удирдах хорооны гишүүд болон уг судалгааг явуулахад санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэн хамтарч ажилласан Швейцарийн хөгжлийн агентлагийн “Тогтвортой бичил уурхай” төслийн хамт олонд гүн талархал илэрхийлж байна.

ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН
ХОРООНЫ ДАРГА

А.АРИУНЗАЯА

Монгол Улсын Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам болон Швейцарийн Холбооны Улсын Гадаад хэргийн яамны харьяа Швейцарийн хөгжлийн агентлагийн хамтран хэрэгжүүлж буй Тогтвортой бичил уурхай төсөл (ТБУТ)-ийн 4 дэх үе шат 2015 оноос эхлэн амжилттай хэрэгжиж байна. Төслийн энэ үе шатны зорилго нь эдийн засгийн хувьд тогтвортой, байгаль орчны хариуцлагатай, хүний эрхэд суурилсан Монгол Улсын бичил уурхайн салбарыг төлөвшүүлэх, бичил уурхайгаар олборлосон алтны худалдааны эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх, нийлүүлэлтийн сүлжээг албажуулах, бичил уурхайн талаарх дэлхийн бусад орны сайн туршлагаас суралцах, өөрсдийн туршлагаас хуваалцахад дэмжлэг үзүүлэх явдал юм.

2012 онд Монгол Улсын Үндэсний статистикийн хороо, Тогтвортой бичил уурхай төсөл хамтран үндэсний хэмжээнд зохион байгуулсан бичил уурхай эрхлэгчдийн судалгаа нь бичил уурхайн үйл ажиллагаа явагдаж байгаа олборлолтын талбайн газарзүйн байршлыг тогтоох, хүн ам зүйн мэдээллийг тодорхойлох, тэдгээр иргэдийн

эдийн засагт оруулж буй хувь нэмэр, тулгарч буй асуудал, бэрхшээл гэх мэт энэ үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээллийн нэгдсэн сан бий болгосон нь бодлого боловсруулагчид болон судлаачдад чухал хэрэгцээтэй мэдээллийн бааз суурь болсон билээ.

Засгийн газрын 2010 оны 308 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Бичил уурхайгаар ашигт малтмал олборлох журам”-ыг Засгийн газрын 2017 оны 151 дүгээр тогтоолоор шинэчлэн баталсан билээ. Бодлого боловсруулагчид энэхүү журмыг боловсронгуй болгоход 2012 оны Бичил уурхайчдын судалгааны суурь мэдээллүүд чухал ач холбогдолтой байсан.

Шинэчлэн батлагдсан журам нь бичил уурхайн албажуулалтын хүрээг тэлэхэд эерэг үр нөлөө үзүүлээд зогсохгүй журмын дагуу бичил уурхайчид хуулийн этгээдийн нөхөрлөл, хоршооны хэлбэрээр үйл ажиллагаа явуулж татварын холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу татвар төлдөг болсноор бичил уурхайгаас улс орны эдийн засагт оруулж буй хувь нэмрийг бодитойгоор тооцох боломж бүрдэнэ гэдэгт бид итгэлтэй байна.

2012 оноос хойш бичил уурхайн үйл ажиллагааг зохион байгуулалтад оруулах, албажуулах үйл явц эрчимжиж, хууль тогтоомжийн хүрээнд албан ёсоор үйл ажиллагаа явуулж буй бичил уурхайчдын тоо нэмэгдэж, бодлогын болон хэрэгжилтийн түвшинд нааштай эерэг өөрчлөлтүүд гарч байна.

Иймд сүүлийн таван жилийн хугацаанд бичил уурхайд гарч буй өөрчлөлт, ахиц дэвшлийг үнэлэх, тулгамдаж буй асуудлууд болон цаашдын хандлагыг тодорхойлох, өмнөх судалгааны тоон мэдээллийг шинэчлэх, харьцуулан шинжлэх зорилгоор 2016 онд энэхүү давтан судалгааг Үндэсний статистикийн хороо, төсөл хамтран үндэсний хэмжээнд зохион байгууллаа. Энэхүү судалгааны тайлан ҮСХ-ны жилийн тайланд тусгагдаж, цаашид тогтмол шинэчлэгдэж байх болно гэдэгт итгэж байна.

**ТОГТВОРТОЙ БИЧИЛ УУРХАЙ
ТӨСЛИЙН ЗОХИЦУУЛАГЧ**

Б.АЛТАНБАГАНА

1

БИЧИЛ УУРХАЙ ЗРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

Бичил уурхайн үйл ажиллагаа гэж үйлдвэрлэлийн аргаар ашиглахад эдийн засгийн үр ашиггүй орд, ашиглалтын болон технологийн хаягдлаар бий болсон талбайд ашигт малтмал олборлохыг хэлнэ.

1.1 СУДАЛГААНЫ УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

Бичил уурхай эрхлэгчдийн судалгааг хамралт сайтай явуулах, судалгааны мэдээлэл цуглуулалтын явцад хяналт, үнэлгээ хийх, холбогдох арга хэмжээ авах, нэгдсэн удирдлагаар хангах, арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх, судалгааны үр дүнг тайлагнах ажлын хэсгийг байгуулан ажилласан. Ажлын хэсэгт Үндэсний статистикийн хороо, Швейцарийн хөгжлийн агентлагийн Тогтвортой бичил уурхай төсөл, УУХҮЯ, АМГТГ, ГБХЗХГ, ХНХЯ, ЭМНДЕГ, ГЕГ, ТЕГ, ХХҮЕГ зэрэг 10 байгууллагын 17 хүн ажилласан.

Судалгааг орон нутагт удирдан зохион байгуулах, судалгааны мэдээлэл цуглуулалтын явц болон тулгарч буй асуудлын талаар ажлын хэсгийн гишүүдэд танилцуулах, холбогдох арга хэмжээг авч ажиллах үүрэг бүхий аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ажлын хэсгүүдийг 17 аймаг, нийслэлд байгуулан ажилласан. Шат шатанд ажлын хэсгийг байгуулж ажилласан нь цаг үеийн холбогдолтой хүндрэл, бэрхшээл болон бусад асуудлыг цаг алдалгүй шийдвэрлэх боломжийг олгосон.

Мэдээллийн нууцлалыг Монгол Улсын "Статистикийн тухай" хуулийн 22 дугаар зүйлийн 3 дугаар заалтын дагуу хадгалж, цуглуулсан мэдээллийг бодлого боловсруулах, хэрэгжилтийг дүгнэхэд ашиглана гэсэн итгэл үнэмшлийг бичил уурхай эрхлэгчдэд төрүүлж, тэдэнтэй хамтарч ажилласан. Уг заалтыг мэдээлэл цуглуулах, боловсруулах бүх шатанд мөрдсөн.

1.2 СУРГАЛТ, СУРТАЛЧИЛГАА

Судалгааны бэлтгэл ажлын хүрээнд судалгааг чанартай сайн зохион байгуулах ажлын нэг нь орон нутагт судалгааг зохион байгуулах ахлагч нарын сургалт болон судалгааны ажлыг орд газруудад гардан зохион байгуулах судлаач нарын сургалт байсан бөгөөд 2 шатны сургалтыг зохион байгуулсан. Үүнд:

- Аймаг, нийслэлийн статистикийн хэлтсийн ахлагч нарын буюу судлаач бэлтгэх, сургагч багшийн сургалтыг 2016 оны 9 дүгээр сарын 21-25-ны өдрүүдэд Улаанбаатар хотод,
- Орон нутагт ажиллах судлаач нарын сургалтыг 2016 оны 10 дугаар сарын 05-08-ны өдрүүдэд орон нутагт зохион байгуулсан.

Сургалтын үеэр сургалтад хамрагдсан ажилтнуудад дараах мэдээллийг өгсөн. Үүнд:

1. Судалгааны ерөнхий зохион байгуулалт;
2. Судлаач, шалгагч нарын үүрэг, баримтлах зарчим, тэдний үйл ажиллагаанд хориглох зүйл;
3. Асуулгын хуудсыг нөхөхөд шаардагдах ангилал, код;
4. Бичил уурхай эрхлэгчийн судалгааны асуулга, түүнийг нөхөх заавар, анхаарах асуудлууд;
5. Асуулгын үнэн зөвийг шалгах аргачлал;
6. Газрын зураг, түүнийг тэмдэглэх заавар;

Бичил уурхай эрхлэгчдийн судалгааны сурталчилгааг 3 төрлөөр зохион байгуулсан. Үүнд:

- Судалгааны явц болон ач холбогдлын талаар телевиз, радиогоор шторк цацсан;
- Судалгааны явц, ач холбогдлын талаар сонин, интернет вэб сайтуудад мэдээлэл нийтлүүлсэн;
- Бичил уурхай эрхлэгчдийн судалгаа явагдаж байгаа талаарх мэдээллийг багтаасан постеруудыг дараах газруудад байршуулсан;
 - i) Бичил уурхай эрхлэгчид олонтой сум, багийн төв, дэлгүүр, зах, эмийн сан, авто зогсоол зэрэг газрууд;
 - ii) Бичил уурхай эрхлэгчдийн үйл ажиллагаа явуулж байгаа газар.

1.3 СУДАЛГААНЫ ХАМРАХ ХҮРЭЭ, ХУГАЦАА

Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд шүүд болон шүүд бус байдлаар оролцдог бүртгэгдсэн, бүртгэгдээгүй нөхөрлөл, хоршоо, аж ахуйн нэгж, хувиараа ашигт малтмал олборлогч иргэдийг хамруулсан.

Бичил уурхай эрхлэгчдийн урьдчилсан хамрах хүрээ, байршлыг дараах мэдээлэлд үндэслэн тогтоосон. Үүнд:

1. Аймаг, нийслэлийн статистикийн хэлтэс, газраас авсан судалгаа: Аймаг, нийслэлийн статистикийн хэлтсээс эхний ээлжид 2015 оны 12 дугаар сар, хоёрдугаар ээлжид 2016 оны 8 дугаар сард тодруулсан бичил уурхай эрхлэгчдийн байршил, тандалт тодруулга судалгаагаар аймаг, нийслэлд 4.0-10.0 мянга орчим иргэн бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлж байгааг тодруулсан.
2. Швейцарийн хөгжлийн агентлагийн “Тогтвортой бичил уурхай төсөл”, “Монголын бичил уурхайн нэгдсэн дээвэр холбоо”-ны гишүүдийн мэдээлэл: Төрийн бус байгууллага, нөхөрлөл, хоршоодын нийт гишүүдийн мэдээллийг авсан.
3. Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны аймаг, дүүргийн хөдөлмөрийн хэлтсээр дамжуулан авсан мэдээлэл: Тус мэдээлэлд 2015 оны 11 дүгээр сард 8.8 мянга, 2016 оны 5 дугаар сард 3.8 мянган иргэн бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлж байна.

Нэгдүгээр шатны судалгааг 2016 оны 10 дугаар сарын 10-аас 18 аймгийн 57 сум, Нийслэлийн Налайх дүүрэгт 2 сарын хугацаанд, хоёрдугаар шатны нэмэлт судалгааг 2017 оны 4 дүгээр сард 11 аймгийн 33 суманд зохион байгуулсан.

Орон нутагт сургалтад хамрагдаж бэлтгэгдсэн судлаач нар сонгогдсон сумынхаа ашигт малтмалын илрэл бүхий орд, газруудад биечлэн очиж, бичил уурхай эрхлэгчдээс асуулгын дагуу судалгааг авсан бөгөөд судалгаа явагдах үеэр бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийг аль болох бүрэн хамруулах зорилгоор судлаач нар олон удаагийн давтамжтайгаар орд газруудад очиж, мэдээллийг цуглуулсан.

Бичил уурхайн үйл ажиллагааг байнга эрхэлдэг боловч судалгаа явагдах хугацаанд тухайн орд газарт ажиллаагүй иргэдийг орхигдуулахгүй байх чиглэлийг аймаг, нийслэлийн ажлын багт өгч ажилласны дагуу шат шатны ажлын багууд сум, дүүрэг, баг, хорооны анхан шатны бүртгэлд тулгуурлан тулгалтыг хийж судалгаанд хамруулсан.

1.4 ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ, АНГИЛАЛ

Бичил уурхай эрхлэгчдийн судалгаанд дараах тодорхойлолт, ангиллыг ашигласан. Үүнд:

Ойлголт	Тодорхойлолт
АЖИЛ ЭРХЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ	
Бичил уурхай эрхлэх	Монгол Улсын “Ашигт малтмалын тухай хуулийн 4.1.23-д зааснаар “бичил уурхай эрхлэх” гэж үйлдвэрлэлийн аргаар ашиглахад эдийн засгийн үр ашиггүй орд, ашиглалтын болон технологийн хаягдлаар бий болсон талбайд ашигт малтмал олборлох зорилгоор Иргэний хуулийн 481.1-д заасны дагуу бүртгэгдээгүй нөхөрлөлийн, Иргэний хуулийн 35 дугаар зүйлд заасан нөхөрлөл болон 36.4-д заасан хоршооны хэлбэрээр зохион байгуулагдсан иргэдийн эрхэлж байгаа үйл ажиллагаа” юм.
Бичил уурхайн нөхөрлөл/хоршоо	Монгол Улсын Иргэний хуулийн 481.1-д заасны дагуу бүртгэгдээгүй нөхөрлөлийн, Иргэний хуулийн 35 дугаар зүйлд заасан нөхөрлөл болон 36.4-д заасан хоршооны хэлбэрээр зохион байгуулагдаж, “Бичил уурхайгаар ашигт малтмал олборлох” журамд зааснаар үйл ажиллагаа явуулж байгаа бүлэг хүмүүсийг хэлнэ.
Нөхөрлөл/хоршооны ахлагч/ажил олгогч	Нөхөрлөл/хоршооны зарчмаар хэсэг бүлэг хүнийг нэгдсэн удирдлагаар хангах, цалин хөлс олгох, орлогоо хуваарилах, нөхөрлөлийн гишүүдийн өмнөөс гэрээ байгуулах, хариуцлага хүлээх чадвар бүхий этгээдийг хэлнэ.
Нөхөрлөл/хоршооны гишүүн	Бичил уурхайгаар ашигт малтмал олборлох журмын 2.2.1, 2.2.2-д заасан шаардлага хангасан, ашигт малтмал олборлох зорилгоор хамтран ажиллах гэрээ байгуулсан иргэнийг хэлнэ.
Хувиараа/дангаараа ашигт малтмал олборлогч	Ямар нэгэн нөхөрлөлд харьяалагддаггүй, хувиараа/дангаараа ашигт малтмал олборлож буй иргэнийг хэлнэ.
Бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч	Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд ашигт малтмал худалдан авах, хүнс, барааны худалдаа эрхлэх, зоогийн газрын үйл ажиллагаа эрхлэх, тээврийн хэрэгслээр үйлчлэх зэрэг ашигт малтмалын олборлолтод шууд гардан оролцдоггүй, туслах үйл ажиллагаа эрхлэгчийг хэлнэ.
Гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй оролцогч	Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд цалин хөлсгүй оролцогч гэр бүлийн гишүүнийг хэлнэ.
БОЛОВСРОЛЫН АНГИЛАЛ	
Боловсролгүй	Ерөнхий боловсролын сургуулийн 4 дүгээр анги (1975 он хүртэл болон 1997-2004 онд), 3 дугаар ангийг (1975-1996 онд), 5 дугаар ангийг (2005 оноос хойш) төгсөөгүй хүнийг боловсролгүй гэж үзнэ. Өөрөөр хэлбэл ЕБС-ийн 1-5 дугаар ангид одоо сурч байгаа хүүхдүүд болон 3, 4-р ангийг төгсөөгүй хүмүүс боловсролгүй гэдэгт багтана.
Бага	Ерөнхий боловсролын сургуулийн 4-р анги /1975 он хүртэл болон 1997-2004 онд 3-р анги (1975-1996 оныг дуустал), 2004 оноос хойш 5-р анги төгссөн хүмүүсийг бага боловсролтой гэнэ.

Ойлголт	Тодорхойлолт
Суурь	Ерөнхий боловсролын 7-р анги (1975 он хүртэл хуучин системээр), 8-р анги (1975-2004 он дуустал), 9-р анги (2005 оноос хойш) төгссөн үнэмлэхтэй хүмүүсийг суурь боловсролтой гэнэ.
Бүрэн дунд	Ерөнхий боловсролын сургуулийн 10-р анги (2005 он дуустал), 11-р ангийг (2006 оноос хойш) өдөр, оройгоор төгссөн үнэмлэхтэй хүмүүсийг бүрэн дунд боловсролтой гэнэ.
Техникийн болон мэргэжлийн	Мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төв (хуучнаар техник, мэргэжлийн сургууль - ТМС) төгссөн, мэргэжлийн үнэмлэхтэй хүмүүсийг техникийн болон мэргэжлийн боловсролтой гэнэ.
Тусгай мэргэжлийн дунд	Гадаад, дотоодын тусгай мэргэжлийн дунд сургууль (хуучнаар техникум), түүнтэй адилтгах сургууль төгссөн, үнэмлэх, дипломтой хүмүүсийг тусгай мэргэжлийн дунд боловсролтой гэнэ.
Дээд	Гадаад дотоодын их, дээд сургууль, коллежийг өдөр, орой, эчнээгээр төгссөн, дипломын дээд, бакалавр, магистр, докторын зэргийн диплом болон түүнтэй адилтгах боловсролын баримт бичиг бүхий хүмүүсийг дээд боловсролтой гэнэ.
АЖИЛ, МЭРГЭЖЛИЙН АНГИЛАЛ	
Менежер	Засгийн газар, аж ахуйн нэгж, байгууллага, түүний дотоод нэгжийн үйл ажиллагааг төлөвлөх, удирдан чиглүүлэх, зохицуулах, үнэлэх, бодлого, журам боловсруулж хэрэгжилтэд хяналт тавих ажлыг гүйцэтгэнэ.
Мэргэжилтэн	Шинжлэх ухаан, урлагийн онол, үзэл баримтлалыг ашиглах, эдгээрийг системчилсэн хэлбэрээр заан сургах буюу тус үйл ажиллагааны аливаа хослолыг мэргэжлийн өндөр түвшинд хийж гүйцэтгэнэ.
Техникч болон туслах дэд мэргэжилтэн	Уул уурхай, аж үйлдвэр, барилга болон бусад салбарын инженерийн үйл ажиллагаатай холбоотой техникийн болон үйлдлийн үйл ажиллагааг хянах, удирдах, тоног төхөөрөмж ажиллуулах үүрэг бүхий шинжлэх ухаан, инженерийн чиглэлээр хийх судалгаа, практикт хэрэгжүүлэхэд холбогдох техник шинжтэй ажил гүйцэтгэнэ.
Контор үйлчилгээний ажилтан	Таталган бичиж тэмдэглэл хөтлөх, бичгийн машинаар бичих, компьютер болон бичиг хэргийн бусад төхөөрөмжийг ажиллуулах, мэдээллийг компьютерт оруулах, нарийн бичгийн даргын үүрэг гүйцэтгэх, тоон мэдээллийг тэмдэглэх ба тооцоолон бодох, үйлдвэрлэл, тээврийн холбогдох тэмдэглэл хөтлөх, номын сан, мөнгөний гүйлгээ, холбоо, шуудангийн холбоотой ажлыг гүйцэтгэх, аялал жуулчлал зохион байгуулах, үйлчлүүлэгчийг мэдээллээр хангах, үүлзалт товлох зэрэг ажил, үүрэг гүйцэтгэнэ.
Худалдаа, үйлчилгээний ажилтан	Аялал жуулчлал, гэр ахуйн ажил эрхлэх, нийтийн хоолоор үйлчлэх, хувь хүн асрах, гал түймрээс сэргийлэх, хамгаалах эсвэл бөөний ба жижиглэн худалдаа, бусад төстэй байгууллагад, тэрчлэн зах, мұхлагаар, бараа таваар дэлгэн үзүүлэх, худалдаж борлуулахад холбогдсон хувийн болон хамгаалалтын шинжтэй үйлчилгээ үзүүлэх үүрэгтэй.

Ойлголт	Тодорхойлолт
Хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын мэргэжилтэн	Үр тариа, мод, бут, малын тэжээл ургуулах, зэрлэг жимс, ургамал түүх, ан амьтан үржүүлэх, харж хамгаалах, агнах, төрөл бүрийн амьтны гаралтай бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ашиглах, гэр бүлийнхээ хоол хүнсэнд зориулан загас үржүүлэх буюу барих, усны бусад төрөл зүйлийг өсгөж үржүүлнэ.
Үйлдвэрлэл, барилга, гар урлал, холбогдох ажил, үйлчилгээний ажилтан	Барилга барих, арчлах, металлд хэлбэр оруулах, металл бүтээцийг босгох, автомат бүтээцийг босгох, автомат багаж хэрэгслийг тохируулах, машин механизм, тоног төхөөрөмж, багаж хийх, тааруулах, засварлах, хэвлэх ажлын бүтээгдэхүүн гаргах, хүнсний зүйл, нэхмэл эдлэл, модон, металл, бусад эд бараа, түүний дотор гар урлалын зүйл үйлдвэрлэх үйл ажиллагааг гүйцэтгэнэ.
Машин механизм, төхөөрөмжийн оператор, угсрагч	Уул уурхайн аж үйлдвэрийн бусад салбар тухайлбал металл боловсруулах, эрдэс, шил, керамик, мод, цаас болон химийн үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах, хянах, үс цэвэрлэх, цахилгаан эрчим хүч үйлдвэрлэх, тоног төхөөрөмжийг монтажлах, ажиллуулах, хянах зэрэг ажил, үүрэг гүйцэтгэнэ.
Энгийн ажил, мэргэжил	Олон нийтийн газар, гудамж талбайд буюу айл дамжиж бараа худалдаалах, гудамжинд төрөл бүрийн үйлчилгээ хийх, цэвэрлэгээ, угаалга хийх, индүүдэх, айлын орон гэр, зочид буудал, албан тасалгаа, болон бусад байрыг арчилж тордох, цонх, барилга, байшингийн бусад үйл ажиллагааг гүйцэтгэнэ.
Зэвсэгт хүчний ажил, мэргэжил	Зэвсэгт хүчний ажил, мэргэжилд зэвсэгт хүчний бие бүрэлдэхүүний гүйцэтгэдэг бүх ажил орно. Зэвсэгт хүчний бие бүрэлдэхүүн нь цэргийн алба хаагч болон цэргийн анги байгууллагад гэрээгээр ажиллагчдаас бүрдэнэ. Энэ бие бүрэлдэхүүнд зэвсэгт хүчний жанжин штаб, ерөнхий зориулалтын болон агаарын довтолгооноос хамгаалах цэргийн командлал, төрөл, мэргэжлийн цэргийн ба ар тал техникийн нэгтгэл, ангиуд, цэргийн сургууль, сургалт эрдэм шинжилгээ, соёл урлаг, эмнэлэг, хэвлэл мэдээлэл, аж ахуй, үйлчилгээний байгууллагуудад цэргийн алба хааж буй болон хөдөлмөрийн гэрээгээр ажиллаж байгаа хүмүүс багтана.
СУУЦНЫ ТӨРӨЛ, ЦАХИЛГААН, УНДНЫ ЭХ ҮҮСВЭРИЙН АНГИЛАЛ	
Гэр	Бүх төрлийн монгол гэр, цаатны үрц хамаарна.
Байшин	Байшинд нэг болон олон өрөөтэй, дээвэртэй, гадуураа ханатай, сууринаас дээвэр хүртэл хананаас хуваагдсан талбай бүхий орон байр багтана.
Майхан	Бүх төрлийн майхныг энд багтана.
Түр оромж	Анхнаасаа хүн амьдрахад зориулж бариагүй эсвэл хүн амьдрахад засаж тохижуулан өөрчилсөн, хүн амьдарч байгаа түр оромжийг хамруулна.
Нүхэн сууц	Анхнаасаа хүн амьдрахад зориулж бариагүй эсвэл хүн амьдрахад засаж тохижуулан өөрчилсөн, хүн амьдарч байгаа нүхэн сууцыг хамруулна.
Бусад сууц	Дээрх сууцны төрлөөс бусад сууцны төрлийг хамруулна.

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

Ойлголт	Тодорхойлолт
Төвлөрсөн систем	Улсын цахилгаан болон усан станцаас цахилгаан хэрэглэж байвал тухайн сууцыг төвлөрсөн системтэй гэж үзнэ. Төвлөрсөн цахилгаан станцад холбогдсон дэд станцыг төвлөрсөн гэж үзнэ.
Дизель станц	Тухайн орон нутгийн хувьд бие даасан дизель станцтай холбогдсон болон цахилгааны сүлжээтэй холбогдсон орон сууцыг хамруулна.
Сэргээгдэх эрчим хүчний төхөөрөмж	Нар, салхины эрчим хүчийг хуримтлуулан цахилгаан эрчим хүч бий болгодог төхөөрөмжийг хамруулна.
Бага оврын цахилгаан үүсгүүр	Тухайн өрх нэг болон хэсэг өрхийн хэрэгцээг хангах зорилгоор шатах болон бусад материалаар ажилладаг бага оврын мотор, цахилгаан үүсгүүрийг хамруулна.
Төвлөрсөн ус түгээх систем	Улсын болон тухайн орон нутгийн усан хангамжийн төвлөрсөн системээс бие даасан тохилог сууц, сууцны тусдаа байшин, орон сууцны байшин, нийтийн эзэмшлийн бусад байранд төвлөрсөн байдлаар ус түгээж байгаа усны системийг хэлнэ.
Төвлөрсөн системд холбогдсон ус түгээх байр	Хот суурин газрын гэр хорооллын төвлөрсөн усан хангамжийн системд холбогдсон ус түгээх байр орно.
Хамгаалагдсан худаг	Зураг төслийн дагуу баригдсан мотор буюу бусад төхөөрөмжөөр усаа шууд авдаг, дээгүүрээ байгууламжтай, эрүүл ахуйн бүс тогтоож хашсан, хамгаалалтад байдаг, мал амьтан орох боломжгүй худгийг хамруулна. Үүнд өрөмдмөл гүний худаг орно.
Хамгаалагдсан булаг, шанд	Тусгай хамгаалалтад байдаг, засаж тохижуулсан, хашиж хамгаалсан, мал, амьтан орох боломжгүй булаг, шандыг хамгаалагдсан гэж үзнэ.
Цэвэршүүлэн савласан ус	Аж ахуйн нэгжүүд зөвшөөрөл авч, стандартад нийцүүлэн, цэвэршүүлэн савласан үндны зориулалтаар бэлтгэгдсэн усыг хэлнэ.
Төвлөрсөн системд холбогдоогүй ус түгээх байр	Эрх бүхий байгууллага, аж ахуйн нэгжийн зориулалтын авто машинаар ус түгээх байрт зөөвөрлөн түгээдэг байр багтана.
Зөөврийн ус	Эрх бүхий байгууллага, хувийн аж ахуйн нэгж, иргэд хувиараа машин болон ердийн хөсгөөр айл өрхөд шууд зөөвөрлөн түгээдэг бол энд орно.
Гол, мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг, шанд	Иргэд өөрсдөө ухаж гаргасан, хамгаалалтгүй уурхайн худаг, булаг, шанд орно. Мөн гол, мөрөн, нуур, бороо, цасны болон тогтоол усыг хамруулна.

1.5 СУДАЛГААНЫ АСУУЛГА, ТҮҮНИЙ АГУУЛГА

Энэ удаагийн судалгааны асуулгыг өмнөх судалгааны асуулгыг сайжруулж, бичил уурхай эрхлэгчдийн үйл ажиллагааны онцлог, хэрэглэгчдийн хэрэгцээ, шаардлага зэргийг харгалзаж боловсруулсан бөгөөд тэдний өнөөгийн дүр төрхийг харуулж чадахуйц 10 бүлэг, 106 үндсэн үзүүлэлт бүхий маягыг орон нутагт судалгааг зохион байгуулах судлаач нарт зориулсан маягт нөхөх зааврын хамт боловсруулсан.

Судалгааны асуулгын эхний хувилбарыг боловсруулсны дараа нийслэлийн Налайх дүүрэгт гар аргаар нүүрс олборлодог иргэд, Сэлэнгэ аймгийн Түнхэл сумын үндсэн ордод алт олборлодог иргэд, Төв аймгийн Заамар сумын шороон ордод алт олборлодог иргэдээс асуулга авч, туршин санал, зөвлөмжийг тусгасан.

Түүнчлэн 18 аймаг, нийслэлийн статистикийн хэлтэс, газар болон Швейцарийн хөгжлийн агентлагийн “Тогтвортой бичил уурхай” төсөл, Эрчим хүчний яам, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам зэрэг холбогдох байгууллагын саналыг авч, санал, зөвлөмжийг тусгасан.

Судалгааны асуулгыг эцэслэн ҮСХ-ны Аргазүйн байнгын зөвлөл болон Даргын зөвлөлийн хуралд хэлэлцүүлэн ҮСХ-ны даргын 2016 оны 09 дүгээр сарын 19-ний өдрийн А/20 тоот тушаалаар батлуулсан.

Судалгааны асуулга нь дараах бүтэцтэй. Үүнд:

- Бүлэг 1. Хаягийн хэсэг:** Бичил уурхай эрхлэгчдийн байршлын мэдээллийг аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг, баг, хороо, ашигт малтмалын орд газрын түвшинд цуглуулахуйц 8 асуулт;
- Бүлэг 2. Ерөнхий мэдээлэл:** Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхай эрхлэгчдийн, нас, хүйс, боловсрол, мэргэжил, ам бүл зэрэг ерөнхий мэдээллийг агуулсан 9 асуулт;
- Бүлэг 3. Ажил эрхлэлт:** Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлж буй хугацаа, сууцны нөхцөл, цахилгаан, усны эх үүсвэр зэрэг ажил эрхлэлтийн мэдээллийг агуулсан 17 асуулт;
- Бүлэг 4. Хүүхдийн эрх:** Бичил уурхайд хүүхдийн хөдөлмөр эрхлэлт, оролцож буй хэлбэр, бэртэл гэмтлийн талаарх 10 асуулт;
- Бүлэг 5. Мэдээллийн хэрэгцээ, мэдээлэл авах суваг:** Бичил уурхай эрхлэгчдийн мэдээлэл хүлээн авдаг эх үүсвэр, интернет, гар утасны хэрэглээ зэрэг үзүүлэлтүүдийн талаарх 4 асуулт;
- Бүлэг 6. Бичил уурхайн хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн талаарх мэдээлэл:** Бичил уурхай эрхлэгчдийн бэртэл, гэмтэл, өвчлөлт, эмнэлгийн тусламж авах боломжийн талаарх 8 асуулт;
- Бүлэг 7. Нийгэм, орон нутагт оруулсан хувь нэмэр:** Бичил уурхай эрхлэгчдийн хамрагдсан даатгал, түүний төрөл, өөрсдийн амьжиргаанд орсон өөрчлөлт болон орон нутагт оруулсан хувь нэмэр зэрэг 8 асуулт;
- Бүлэг 8. Тусламж, дэмжлэг, тулгарч буй хүндрэл, бэрхшээл:** Бичил уурхай эрхлэх явцад тулгарч буй хүндрэл, бэрхшээл, түүнийг хэрхэн шийдвэрлэсэн талаарх 16 асуулт;
- Бүлэг 9. Тоног, төхөөрөмж:** Бичил уурхайн үйл ажиллагаандаа ашигладаг тоног, төхөөрөмж, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэхийг багтаасан 5 асуулт;
- Бүлэг 10. Үйл ажиллагааны талаарх мэдээлэл:** Бичил уурхай эрхлэгчдийн үйл ажиллагаанаас олсон орлого, зарцуулсан зардал, төлсөн татвар, хураамж зэрэг эдийн засгийн холбогдолтой үзүүлэлтийг багтаасан 21 асуултаас тус тус бүрдэж байна (Маягыг Хавсралт 1-ээс харна уу).

1.6 МЭДЭЭЛЭЛ БОЛОВСРУУЛАЛТ

1.6.1 Мэдээллийг оруулах бүрдүүлэлтийн үе шат

Судалгааны мэдээллийг компьютерт оруулах, шалгах, засварлах програм хангамжийн бодлогын даалгаврыг ҮСХ-ны ЭЗСГ-ын ажилтнууд, програм хангамжийг МТГ-ын ажилтнууд боловсруулсан.

Цуглуулсан судалгааны асуулгыг ҮСХ-нд ирүүлэх ажлыг аймаг, нийслэлийн судалгааны ажлын хэсэг хариуцан ажилласан. Судалгааны мэдээллийг компьютерт шивэх ажлыг гэрээт ажилтан, мэдээллийг шалгах, засварлах ажлыг ҮСХ-ны ажлын баг гүйцэтгэлээ.

Мэдээллийг компьютерт оруулах програм хангамжийг CSPRO програм хангамжийг, анализ, дүн шинжилгээг статистикийн шинжилгээний SPSS програм хангамжийг ашиглаж боловсрууллаа. Судалгаа явуулсан БУЭС-I маягтын мэдээлэл хадгалах хэсэг болон програмд ашиглагдах бүх төрлийн код, утгыг агуулсан файл үүсгэж, Microsoft Access програм дээр мэдээллийн санг байгуулсан.

1.6.2 Мэдээллийн алдааг хянах, шалгах үе шат

Судалгааны асуулгад тусгагдсан үзүүлэлт хоорондын уялдаа, тэдгээрийг бүрэн нөхсөн эсэх, шалгалтуудыг хийж, холбогдох засварыг хийсэн. Тухайлбал, хаягийн хэсгийн бүрдэлт, нас, хүйс, регистрийн дугаарын уялдаа, боловсрол, ажил, мэргэжлийн уялдаа, ажил эрхлэлт, орлого, зардал зэрэг үзүүлэлтийг үнэн зөв нөхөгдсөн эсэхийг статистик анализ дээр тулгуурласан хамаарлын болон логик шалгалтуудыг хийж, холбогдох засварыг хийсэн.

1.6.3 Мэдээллийн чанарын үе шат

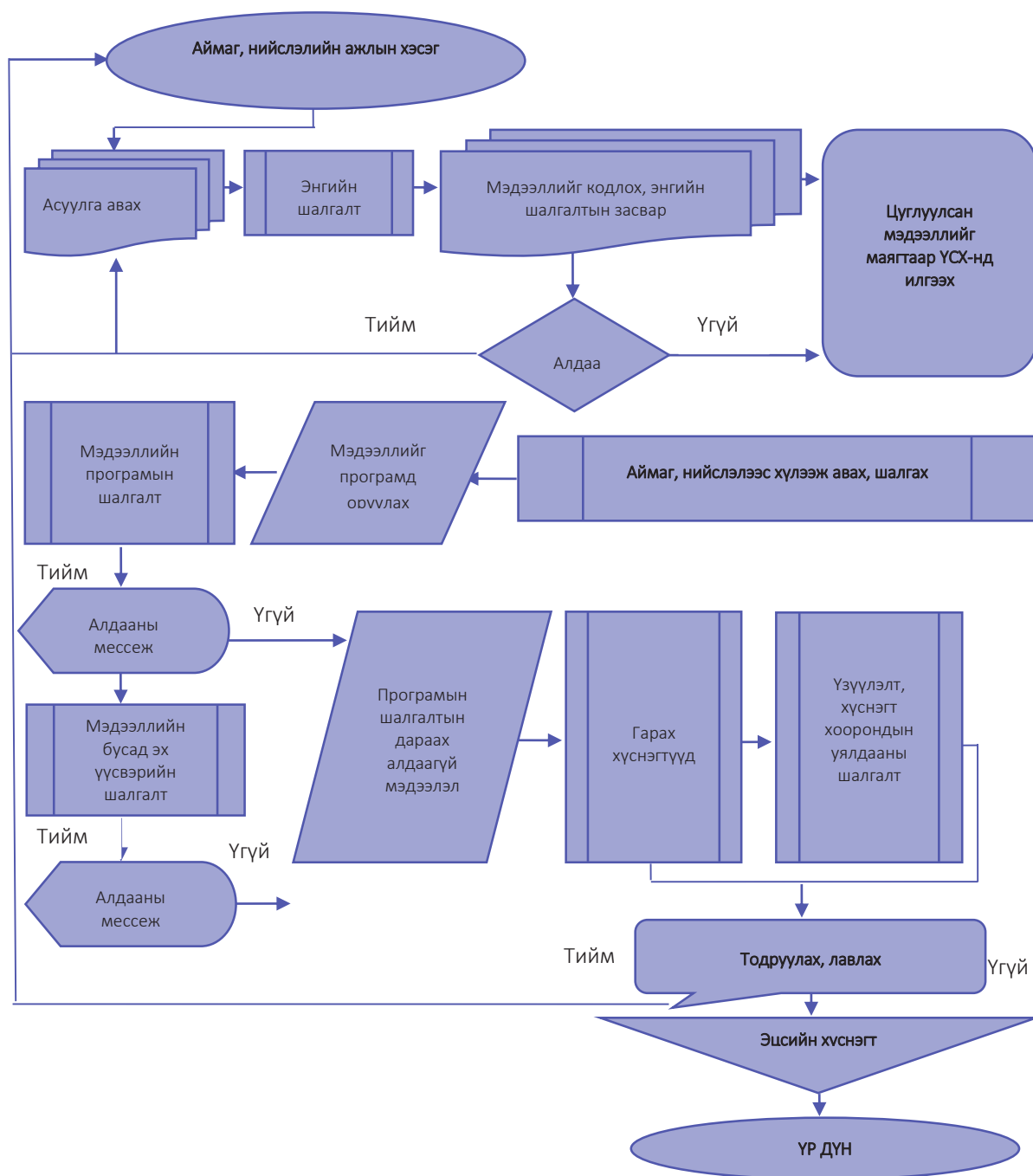
ҮСХ-ны зүгээс мэдээлэл цуглуулалт, боловсруулалтын үе шат бүрд мэдээллийн чанарт ихээхэн анхаарч ажилласан бөгөөд аймгийн статистикийн хэлтсийн мэргэжилтнүүд орд газруудад баг болж ажилласан. Мөн ҮСХ-ны багийн гишүүд Сэлэнгэ, Төв, Өмнөговь аймагт судалгааны хамралтыг сайжруулах, орон нутагт дэмжлэг үзүүлэх, мэдээллийн үнэн зөв байдалд хяналт хийх зэрэг ажлуудыг гүйцэтгэсэн.

1.6.4 Үр дүнгийн хүснэгт бэлтгэсэн тухай

Судалгааны үр дүнгийн 120 гаруй хүснэгтийг боловсруулж гаргасан бөгөөд үр дүнгийн хүснэгтийг эцэслэхийн өмнө үр дүнг Ашигт Малтмал Газрын тосны газрын бичил уурхай эрхлэгчдийн холбогдох мэдээлэл, Монгол Улсын эрдэнэсийн санд худалдсан алтны мэдээ, Стандартчилал хэмжил зүйн газрын Улсын сорьцын хяналтын хэлтсийн лабораториор сорьц тогтоолгосон алтны мэдээ, Татварын ерөнхий газрын бичил уурхай эрхлэгч иргэдийн төлсөн татварын мэдээ, ҮСХ-ны нийгэм, эдийн засгийн судалгааны үр дүн, Улаанбаатар хотын иргэдийн нүүрсний хэрэглээ, ажиллах хүч, хөдөлмөр эрхлэлтийн албан ёсны статистик мэдээллийн эх үүсвэрүүдтэй үр дүнг тулгаж шалгасан.

Судалгааны үр дүнгийн хүснэгтэд үндэслэн нэгдсэн тайланг бэлтгэж, ажлын хэсгийн хуралд танилцуулж, хэлэлцүүлснээр холбогдох шийдвэрийг гаргуулав. Судалгааны мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх, тайлан бичих ажлыг ҮСХ-ны Эдийн засгийн статистикийн газар гүйцэтгэсэн ба мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх, тайлан бичих ажлыг дараах үе шатаар явуулсан.

Зураг 1. Судалгааны мэдээлэл цуглуулах болон боловсруулах ажлын схем

2

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

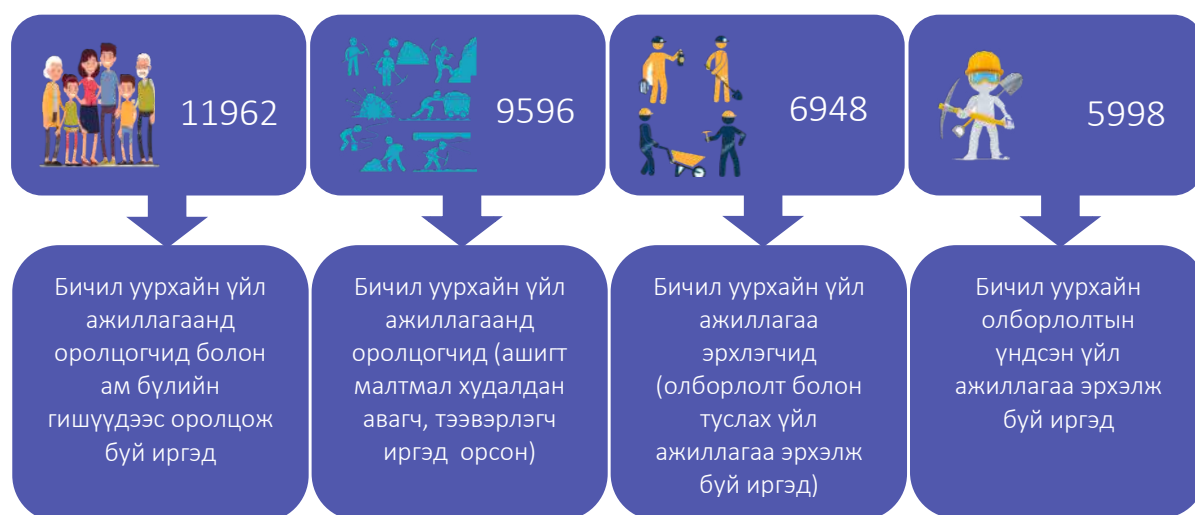
Бичил уурхай эрхлэгчдийн 2016 оны судалгаанд
нийт 9.6 мянган бичил уурхайн үйл ажиллагаанд
оролцогч иргэд хамрагдлаа.

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Монгол Улсын аймаг, нийслэлийн нутаг дэвсгэрийн хэмжээ харилцан адилгүйн зэрэгцээ газарзүйн янз бүрийн бүсэд оршдог, байгалийн баялаг нь орон нутагт жигд бус тархсан, уур амьсгалын хувьд эрс тэс ялгаатай байдлаас хамааран аймаг, нийслэлийн хүн ам, тэр дундаа бичил уурхай эрхлэгчдийн төвлөрөл, үйл ажиллагааны хөгжлийн түвшин харилцан адилгүй байна.

2.1. БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧИД

Бичил уурхай эрхлэгчдийн 2016 оны судалгааны дүнгээр нийт 11962 иргэд бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож байгаагаас 9596 иргэн судалгаанд хамрагдаж, 2366 иргэн нь судалгаанд хамрагдсан бичил уурхай эрхлэгчдийн ам бүлийн гишүүн буюу бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож байна.

Нийт бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчид болон бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож буй гэр бүлийн гишүүдийн 4.5 мянга буюу 37.6 хувь нь Баруун бүсэд, 4.2 мянга буюу 35.2 хувь нь Төвийн бүсэд, 1.7 мянга буюу 14.9 хувь нь Хангайн бүсэд, 1.3 мянга буюу 10.6 хувь нь Улаанбаатар хотод, 0.2 мянга буюу 1.7 хувь нь Зүүн бүсэд бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлж байна.

Хүснэгт 1. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчид, бүсээр

Бүс	БҮГД	Судалгаанд хамрагдсан	Ам бүлийн гишүүдээс
БҮГД	11 962	9 596	2366
Баруун	4 503	3 597	906
Хангайн	1 780	1 300	480
Төвийн	4 209	3 312	897
Зүүн	203	171	32
Улаанбаатар	1 267	1 216	51

Бичил уурхай эрхлэгчдийн судалгаанд нийт 9.6 мянган иргэн бие даан бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцдог гэж хамрагдсан бөгөөд, үүний 3.6 мянга буюу 37.5 хувь нь Баруун бүсэд, 1.3 мянга буюу 13.5 хувь нь Хангайн бүсэд, 3.3 мянга буюу 34.5 хувь нь Төвийн бүсэд, 0.2 мянга буюу 1.8 хувь нь Зүүн бүсэд, 1.2 мянга буюу 12.7 хувь нь Улаанбаатар хотод байршилтай байна.

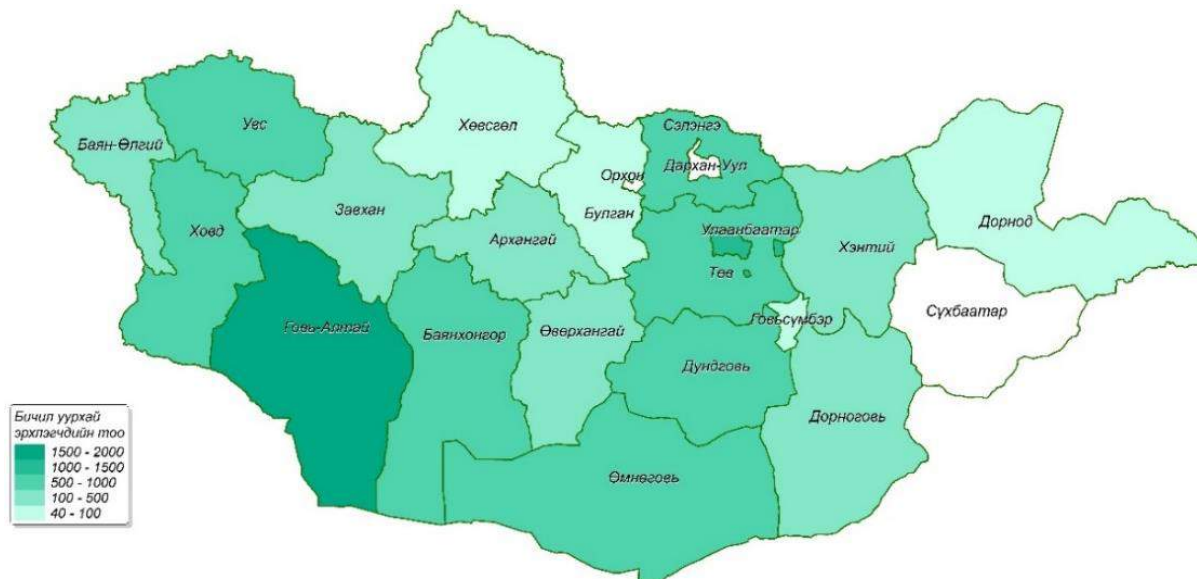
Судалгаанд хамрагдсан нийт иргэдийн 2.3 мянга буюу 24.0 хувь нь эмэгтэй иргэд байгаа нь өмнөх судалгааны дүнгээс 1.6 мянга буюу 41.2 хувиар буурсан байна.

Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчид Сүхбаатар, Дархан-Уул, Орхон аймгаас бусад 18 аймаг, нийслэлийн 1 дүүрэгт үйл ажиллагаа явуулж байгаагийн 1674 буюу 17.4 хувь нь Говь-Алтай аймагт, 1216 буюу 12.7 хувь нь Улаанбаатар хотод, 998 буюу 10.4 хувь нь Өмнөговь аймагт, 898 буюу 9.4 хувь нь Сэлэнгэ аймагт, 821 буюу 8.6 хувь нь Ховд аймагт, 745 буюу 7.8 хувь нь Баянхонгор аймагт, 657 буюу 6.8 хувь нь Төв аймагт үйл ажиллагаагаа явуулж байгаа нь нийт судалгаанд хамрагдсан иргэдийн 73.0 хувийг эзэлж, үлдсэн 27.0 хувь нь бусад аймагт байна.

Хүснэгт 2. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчид, бүс, хүйсээр

Бүс	2012	Эмэгтэй		2016	Эмэгтэй
		2012	2016		2016
БҮГД	13 375	3 915	9 596	2 301	
Баруун	3 380	1 010	3 597	857	
Хангайн	3 967	1 355	1 300	380	
Төвийн	4 403	1 295	3 312	879	
Зүүн	365	87	171	39	
Улаанбаатар	1 260	168	1 216	146	

Зураг 2. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчид, аймаг, нийслэл, бичил уурхай эрхлэгчдийн тооны бүлгээр

Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын тоог нутаг дэвсгэрийн байршлаар нь авч үзвэл, 18 аймгийн 97 сүм, нийслэлийн 1 дүүргийн ашигт малтмалын илрэл бүхий 113 орд газрын 332 цэг, уурхайн аманд үйл ажиллагаа явуулж байгаа иргэд хамрагдлаа.

2.2 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧИД, ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖЭЭР

Хүснэгт 3. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчид, аймаг, нийслэл, засаг захиргааны харьяаллаар

Засаг, захиргааны харьяалал (Үндсэн захиргаа)

Үйл ажиллагаа явуулж байгаа аймаг, нийслэл	АР	БӨ	БХ	БУ	ГО	ДО	ДД	ДУ	ЗА	ӨВ	ӨМ	СҮ	СЗ	ТӨ	УВ	ХО	ХӨ	ХЭ	ДА	ОР	ГС	УБ
АР	126		2							1												
БӨ		137																				
БХ			736			2					2			1								4
БУ				39						1												3
ГО		1	24		18				4	1				1	1	5			2	3		29
ДО						83	1	1		1						1	1				1	3
ДД							50															
ДУ								576			1							1				4
ЗА									396							1						4
ӨВ	1									281												2
ӨМ			2			1		2		2	985							2				4
СЗ									2		1		51	2			2		4	1		6
ТӨ	16		1				2		9		1			370			5	1	2	11		22
УВ	3								2						530	1			1	1		1
ХО																540						
ХӨ																	99					
ХЭ						5												104	1		1	10
ГС																				60		
УБ	12		4			2	4	2	3	8		3		25	4	9	17	6	12	6		1077

Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдыг засаг захиргааны харьяаллаар авч үзвэл Баян-Өлгий, Дорнод, Ховд, Хөвсгөл, Говьсүмбэр аймгуудад бичил уурхайн үйл ажиллагаа явуулж буй иргэд тухайн нутгийн харьяат иргэд байж, Сэлэнгэ аймагт бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлж буй иргэдийн 73.9 хувь нь тухайн нутгийн харьяат, 8.7 хувь нь Улаанбаатар хотын харьяат, үлдсэн 17.4 хувь нь бусад аймгийн харьяат иргэд бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа бол Говь-Алтай аймагт бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож буй иргэдийн 20.2 хувь нь тухайн нутгийн харьяат, 32.6 хувь нь Улаанбаатар хотын харьяат, үлдсэн 47.2 хувь нь бусад аймгийн харьяат иргэд байна. Харин Сүхбаатар, Дархан-Уул, Орхон аймгуудаас бусад аймгийн харьяат бичил үйл ажиллагаанд оролцогчдын 74.0-99.0 хувь нь тухайн бичил уурхайн үйл ажиллагаа явуулж байгаа нутгийнхаа харьяат байна.

2.3 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН НАС, ХҮЙСИЙН БҮТЭЦ

Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдыг насны бүлгээр авч үзвэл, 2.0 хувь нь 10-19 насных, 22.5 хувь нь 20-29 насных, 32.1 хувь нь 30-39 насных, 27.7 хувь нь 40-49 насных, үлдсэн 15.7 хувь нь 50 ба түүнээс дээш насны иргэд байна. Эндээс харахад нийт бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын дийлэнх нь эдийн засгийн идэвхтэй хүн ам буюу 20-54 насных байгаа нь орон нутагт байнгын ажлын байр хомс байгааг харуулж байна. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын хүйс, насны бүлгээрх дэлгэрэнгүй үзүүлэлтийг дараах хүснэгтэд харуулав.

Хүснэгт 4. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчид, насны бүлэг, хүйсээр

Насны бүлэг	2012		2016	
	Эмэгтэй		Эмэгтэй	
БҮГД	13 375	3 915	9 596	2 301
10-14	236	111	6	1
15-17	329	102	30	5
18-19	363	108	152	23
20-24	1 765	419	759	116
25-29	2 011	475	1 396	244
30-34	2 090	560	1 519	270
35-39	2 013	602	1 565	432
40-44	1 787	616	1 461	412
45-49	1 439	491	1 199	347
50-54	844	291	896	265
55-59	355	100	429	139
60-64	94	22	134	31
65-69	37	14	41	14
70 +	12	4	9	2

Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдыг хүйсээр харвал, 76.0 хувь нь эрэгтэй, 24.0 хувь эмэгтэй, хүйсийн харьцаа 100 эрэгтэй тутамд 32 эмэгтэй ногдож байна. Харин уг үзүүлэлтийг насны бүлгээр авч үзвэл, 18-24 насныхны хувьд хамгийн бага буюу 100 эрэгтэй тутамд 18 эмэгтэй ногдож байгаа бол 50-59 насныхны хувьд 100 эрэгтэй тутамд 44 эмэгтэй ногдож байна.

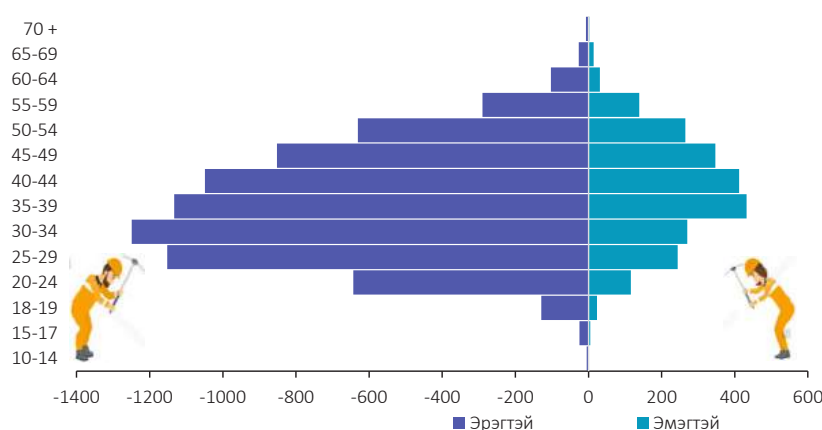
Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогч эмэгтэй иргэдийг насны бүлгээр авч үзвэл, 1.3 хувь нь 10-19 насных, 15.6 хувь нь 20-29 насных, 30.5 хувь нь 30-39 насных, 33.0 хувь нь 40-49 насных, үлдсэн 19.6 хувь нь 50 ба түүнээс дээш насны иргэд байна.

Хүснэгт 5. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчид, бүс, насны бүлгээр

Бүс	БҮГД	10-14	15-17	18-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70+
БҮГД	9 596	6	30	152	759	1 396	1 519	1 565	1 461	1 199	896	429	134	41	9
Баруун	3 597	2	14	59	269	469	532	548	610	506	354	162	60	10	2
Хангайн	1 300	2	5	31	92	203	207	226	180	142	127	60	21	4	-
Төвийн	3 312	2	7	39	260	485	511	563	504	395	307	171	43	20	5
Зүүн	171	-	-	2	11	21	25	27	30	28	14	6	4	2	1
Улаанбаатар	1 216	-	4	21	127	218	244	201	137	128	94	30	6	5	1

Улсын хэмжээнд 70 ба түүнээс дээш насны 9 иргэн бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлж, тэдний 5 нь Төвийн бүсэд, үлдэх 4 нь Баруун, Зүүн бүс болон Улаанбаатарт байна.

Зураг 3. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын нас, хүйсийн суварга

Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын тоог ижил интервалтай насны бүлгээр авч үзвэл, эрэгтэйчүүдийн хөдөлмөр эрхлэлт бүх насны бүлэгт эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтээс илүү байгаа нь эрэгтэйчүүд бичил уурхайн үйл ажиллагаанд илүү давамгайл байдлаар оролцогийг харуулж байна.

2.4 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН

Хүн амын хөдөлмөр эрхлэлт, орлогын түвшин, нийгэм, эдийн засгийн үзүүлэлтүүд нь боловсролын түвшингээс ихээхэн хамаардаг. Өөрөөр хэлбэл, хүн амын амьжиргааны түвшнийг нэмэгдүүлэх нэг чухал үзүүлэлт нь боловсролын асуудал гэж үзэж болно.

Хүснэгт 6. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын боловсролын түвшин, бүсээр

Бүс	БҮГД	Боловсролгүй	Боловсролтой	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дээд
БҮГД	9 596	215	9 381	1 020	3 523	3 441	485	289	623
Баруун	3 597	81	3 516	446	1 309	1 245	143	120	253
Хангайн	1 300	39	1 261	246	526	373	52	18	46
Төвийн	3 312	63	3 249	253	1 320	1 150	164	113	249
Зүүн	171	1	170	14	37	90	12	6	11
Улаанбаатар	1216	31	1 185	61	331	583	114	32	64

Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын 0.2 мянга буюу 2.2 хувь нь боловсролгүй, 9.4 мянга буюу 97.8 хувь нь боловсрол эзэмшсэн иргэд байна. Үүнд, 1.0 мянга буюу 10.9 хувь нь бага боловсролтой, 3.5 мянга буюу 37.6 хувь нь суурь боловсролтой, 3.4 мянга буюу 36.7 хувь нь бүрэн дунд боловсролтой, 0.5 мянга буюу 5.2 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн боловсролтой, 0.3 мянга буюу 3.1 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд, 0.6 мянга буюу 6.6 хувь нь дээд боловсролтой байна.

Хүснэгт 7. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын боловсролын түвшин, хувиар, хүйсээр

Боловсролын түвшин	БҮГД		Эрэгтэй		Эмэгтэй	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
БҮГД	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Боловсролгүй	4.1	2.2	4.2	2.4	4.0	1.6
Боловсролтой	95.9	97.8	95.8	97.6	96.0	98.4
Бага	14.0	10.6	14.9	11.0	11.7	9.4
Суурь	27.9	36.7	28.6	37.6	26.4	33.9
Бүрэн дунд	40.4	35.9	39.3	35.4	42.8	37.4
Техникийн болон мэргэжлийн	6.8	5.1	7.3	5.2	5.3	4.7
Тусгай мэргэжлийн дунд	2.6	3.0	2.0	2.5	4.3	4.7
Дээд	4.2	6.5	3.7	5.9	5.5	8.3

Өмнөх судалгааны үр дүнтэй харьцуулахад боловсролтой бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын эзлэх хувь 1.9 пунктээр өсөж, үүнээс суурь боловсролтой иргэдийнх 8.8 пунктээр, тусгай мэргэжилтэй иргэдийнх 0.4 пунктээр, дээд боловсролтой иргэдийнх 2.3 пунктээр тус тус нэмэгдсэн байна.

2.5 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН АЖИЛ МЭРГЭЖИЛ

Судалгаанд хамрагдсан 9.6 мянган бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын 5.4 мянга буюу 56.0 хувь нь мэргэжилгүй, 1.4 мянга буюу 14.1 хувь нь машин механизм, төхөөрөмжийн оператор, угсрагч, 0.9 мянга буюу 8.9 хувь нь хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын мэргэшсэн ажилтан, 0.8 мянга буюу 8.0 хувь нь үйлдвэрлэл, барилга, гар урлал, холбогдох ажил, үйлчилгээний ажилтан, 0.7 мянга буюу 7.2 хувь нь мэргэжилтэн, үлдэх 5.7 хувь нь худалдаа, үйлчилгээний ажилтан, техникч болон туслах/дэд мэргэжилтэн, контор, үйлчилгээний, энгийн ажил болон бусад мэргэжилтэй иргэд байна.

Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын ажил, мэргэжлийн онцлогоос хамаарч эрэгтэй, эмэгтэйчүүд ажил, мэргэжлийн ангилал бүрд ялгаатай байгаа нь харагдаж байна.

Хүснэгт 8. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчид, ажил мэргэжил, хүйсээр

Ажил мэргэжлийн бүлэг	БҮГД		Эрэгтэй		Эмэгтэй	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
БҮГД	13 375	9 596	9 460	7 295	3 915	2 301
Зэвсэгт хүчний ажил, мэргэжил	3	7	3	7	-	-
Менежер	10	35	7	24	3	11
Мэргэжилтэн	832	694	487	395	345	299
Техникч болон туслах/ дэд мэргэжилтэн	86	166	55	129	31	37
Контор, үйлчилгээний ажилтан	45	36	17	16	28	20
Худалдаа, үйлчилгээний ажилтан	395	229	46	28	349	201
ХАА, ой, загас агнуурын мэргэшсэн ажилтан	883	853	579	622	304	231
Үйлдвэрлэл, барилга, гар урлал, үйлчилгээ	907	767	654	646	253	121
Машин механизм, төхөөрөмжийн оператор	1 961	1 357	1 877	1 305	84	52
Энгийн ажил, мэргэжил	56	76	51	53	5	23
Мэргэжилгүй	8 197	5 376	5 684	4 070	2 513	1 306

Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын эзэмшсэн мэргэжлийг бүсээр авч үзвэл, мэргэжилгүй иргэдийн 38.1 хувь нь Баруун бүсэд, 32.7 хувь нь Төвийн бүсэд, 15.8 хувь нь Хангайн бүсэд, 10.9 хувь нь Улаанбаатарт, 2.4 хувь нь Зүүн бүсэд, харин машин механизм, төхөөрөмжийн оператор, угсрагчийн мэргэжилтэй бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын 44.1 хувь нь Төвийн бүсэд, 26.2 хувь нь Баруун бүсэд, 22.3 хувь нь Улаанбаатарт, 6.6 хувь нь Хангайн бүсэд, 0.8 хувь нь Зүүн бүсэд байна.

Өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад машин механизм, төхөөрөмжийн оператор, угсрагч мэргэжилтэй иргэдийн эзлэх хувь 0.5 пунктээр, худалдаа, үйлчилгээний ажилтны 0.6 пунктээр, мэргэжилгүй иргэдийнх 5.3 пунктээр буурч, бусад мэргэжилтэй иргэдийн эзлэх хувь 0.1-2.3 пунктээр өссөн байна.

Хүснэгт 9. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчид, бүс, ажил мэргэжлээр

Бүс	БҮГД	Зэвсэгт хүчний ажил, мэргэжил	Менежер	Мэргэжилтэн	Техникч болон туслах/ дэд мэргэжилтэн	Контор, үйлчилгээний ажилтан	Худалдаа, үйлчилгээний ажилтан	Хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын мэргэшсэн ажилтан	Үйлдвэрлэл, барилга, гар урлал, холбогдох ажил, үйлчилгээний	Машин механизм, төхөөрөмжийн оператор, угсрагч	Энгийн ажил, мэргэжил	Мэргэжилгүй
БҮГД	9 596	7	35	694	166	36	229	853	767	1 357	76	5 376
Баруун	3 597	4	10	271	50	10	70	533	216	356	27	2 050
Хангайн	1 300	-	6	68	8	3	25	171	73	89	8	849
Төвийн	3 312	3	13	285	74	22	101	134	293	599	29	1 759
Зүүн	171	-	2	11	4	-	1	-	11	11	1	130
Улаанбаатар	1 216	-	4	59	30	1	32	15	174	302	11	588

2.6 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН АМ БҮЛИЙН ТОО

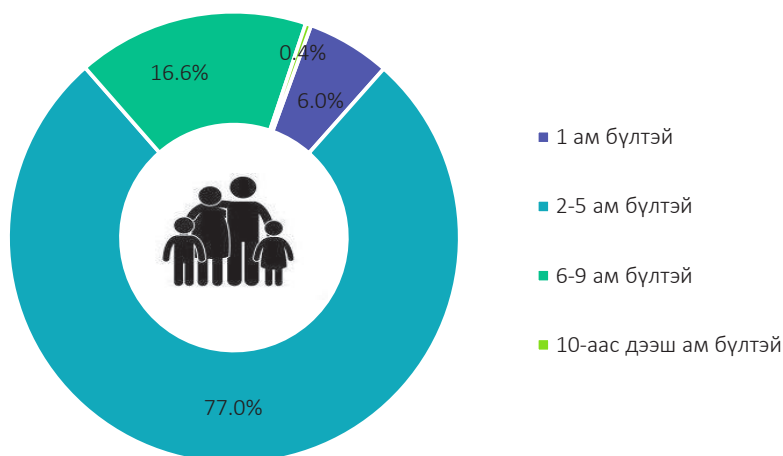
Энэ хэсэгт бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын ам бүлийн тоог авч үзлээ.

Хүснэгт 10. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчид, хувиар, ам бүлийн тооны бүлгээр

Бүс	БҮГД	1	2-5	6-9	10+
БҮГД	100.0	6.0	77.0	16.6	0.4
Баруун	100.0	3.2	76.5	20.1	0.2
Хангайн	100.0	7.0	75.0	16.8	1.2
Төвийн	100.0	7.5	78.2	14.1	0.2
Зүүн	100.0	11.7	75.4	11.7	1.2
Улаанбаатар	100.0	8.1	77.8	13.7	0.4

Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын ам бүлийн тоог бүсээр авч үзвэл, 75.0-77.8 хувь нь 2-5 ам бүлтэй байна. Ам бүлийн дундаж тоо Баруун бүсэд хамгийн өндөр байгаа бөгөөд улсын дунджаас нэг хүнээр илүү байна.

Зураг 4. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын ам бүлийн тоонд эзлэх хувь

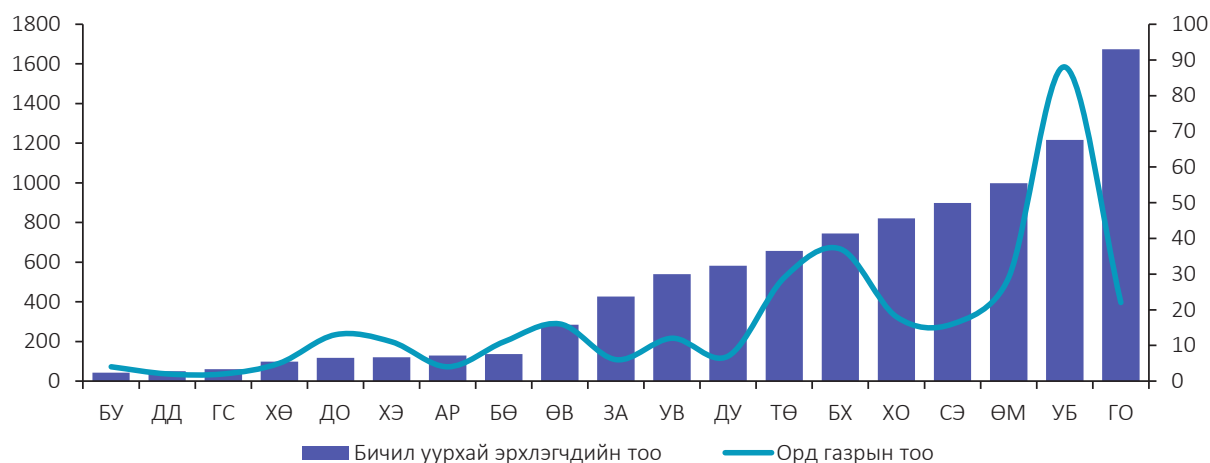

Судалгаанд хамрагдсан 9.6 мянган бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын 77.0 хувь нь 2-5 ам бүлтэй, 16.6 хувь нь 6-9 ам бүлтэй, 6.0 хувь нь 1 ам бүлтэй, 0.4 хувь нь 10 ба түүнээс дээш ам бүлтэй, дунджаар 4 ам бүлтэй байна.

2.7 БИЧИЛ УУРХАЙН ОРД ГАЗРЫН ТОО

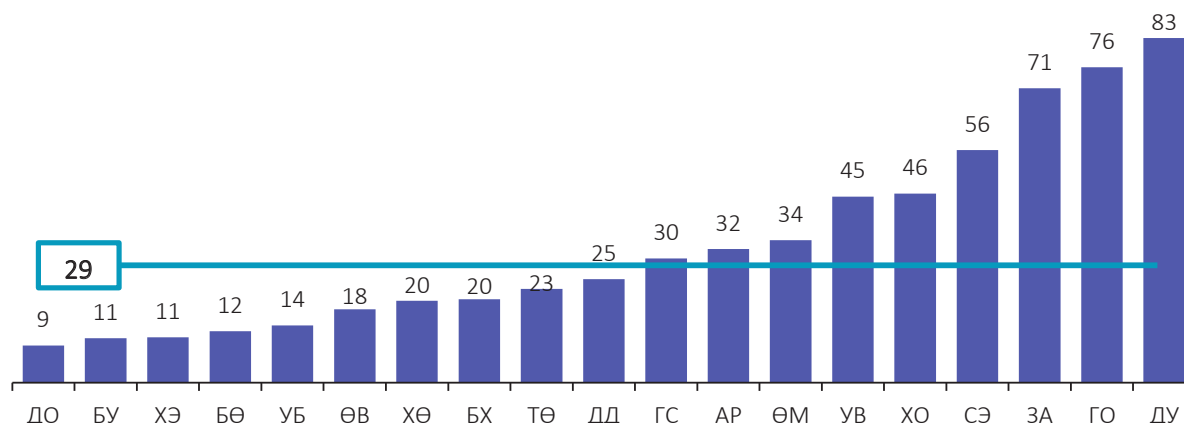
Ашигт малтмалын илрэл бүхий нийт 113 (бичил уурхайн зориулалтаар дүгнэлт гаргасан) орд газрын 332 цэг, аманд бичил уурхайн үйл ажиллагаа явагдаж байгаагийн 205 буюу 61.7 хувь нь 4 аймаг, 1 дүүрэгт байршиж, тэдгээрийн 88 нь Налайх дүүрэгт, 37 нь Баянхонгор аймагт, 29 нь Төв аймагт, 29 нь Өмнөговь аймагт, 22 нь Говь-Алтай аймагт байршиж байна.

Зураг 5. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын тоо, орд газрын тоо, аймаг, нийслэлээр

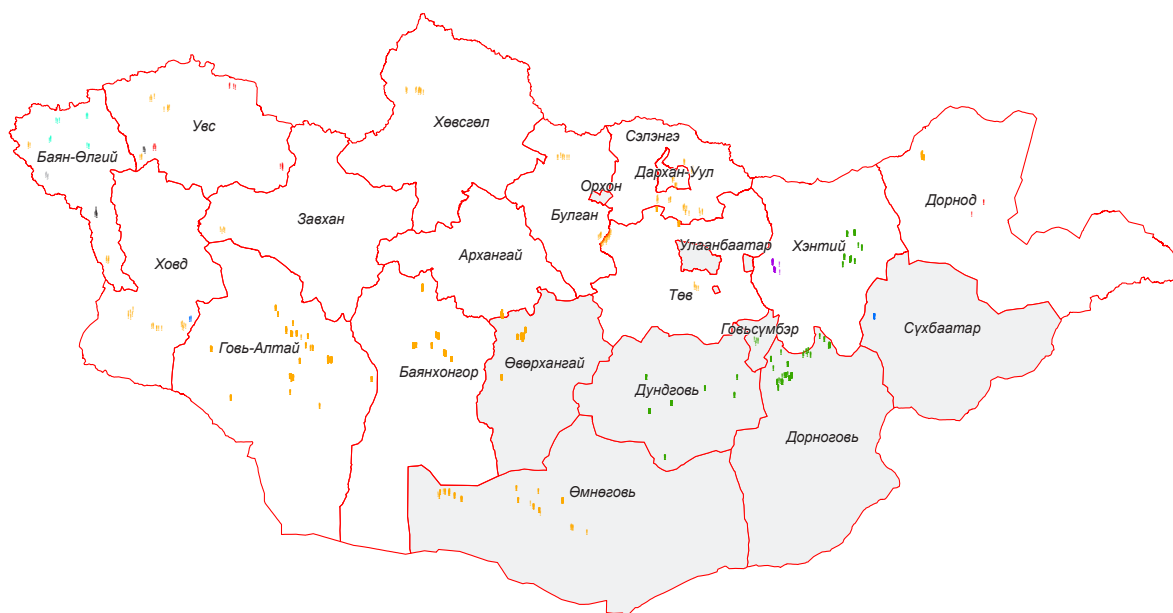
Ашигт малтмалын орд олонтой дээрх 4 аймаг, нэг дүүрэгт 5.5 мянган бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчид байгаа бөгөөд үүний 1.7 мянга буюу 17.4 хувь нь Говь-Алтай аймагт, 1.2 мянга буюу 12.7 хувь нь Налайх дүүрэгт, 1.0 мянга буюу 10.4 хувь нь Өмнөговь аймагт, 0.7 мянга буюу 7.8 хувь нь Баянхонгор аймагт, 0.6 мянга буюу 6.8 хувь нь Төв аймагт байна.

Зураг 6. Нэгж орд газарт ногдох бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын тоо, аймаг, нийслэлээр

Нэгж орд газарт ногдох бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын тоо улсын дунджаар 29 байгаа бөгөөд үүнийг аймаг, нийслэлээр авч үзвэл Дундговь аймагт 83, Говь-Алтай аймагт 76, Завхан аймагт 71, Сэлэнгэ аймагт 56, Ховд аймагт 46, Увс аймагт 45, Өмнөговь аймагт 34, Архангай аймагт 32, Говьсүмбэр аймагт 30 ногдож, бусад аймаг нэгж орд газарт ногдох бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын тоогоор улсын дунджаас нягтаршил багатай байна.

Зураг 7. Бичил уурхайд ашиглагдаж буй орд газрын байршил, ашигт малтмалын төрөл, аймаг, нийслэлээр

Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын тоогоор уул уурхайн салбарын голлох нэр төрөл болох алт, нүүрсний илрэл бүхий орд газар ихтэй Баянхонгор, Төв, Увс, Улаанбаатар, Сэлэнгэ, Хөвсгөл зэрэг аймгууд тэргүүлж байна. Харин жонш, гянтболд зэрэг ашигт малтмалын илрэл бүхий орд газартай Зүүн бүсийн аймгууд доогуур байранд орж байна. Үүнээс харахад бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын төвлөрөл нь ашигт малтмалын төрлөөс шууд хамааралтай байна.

3

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН АЖИЛ ЭРХЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ

Бичил уурхай эрхлэгчдийн 2016 оны судалгаанд нийт 6.0 мянган бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгч иргэд хамрагдлаа.

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН АЖИЛ ЭРХЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ

Энэ бүлэгт бичил уурхай эрхлэгчдийг ажил эрхлэлтийн байдал, ажил, мэргэжлийн ангилал, ажилласан жил, бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож буй үүрэг хариуцлага, уг үйл ажиллагааг эрхлэх болсон шалтгаан зэрэг үзүүлэлтээр авч судалсан.

3.1 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН АЖИЛ ЭРХЛЭЛТ

Бичил уурхай эрхлэгчдийн 2016 оны судалгаанд нийтдээ 9.6 мянган иргэн хамрагдсан нь 2012 оны судалгаанд хамрагдсан иргэдээс 3.8 мянга буюу 28.3 хувиар доогуур байна. Судалгаанд хамрагдсан иргэдийн 1.3 хувь нь хоршооны ахлагч, гишүүн, 10.1 хувь нь гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй оролцогч, 19.7 хувь нь бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч, 21.1 хувь нь нөхөрлөлийн ахлагч, гишүүн, 47.8 хувь нь хувиараа/дангаараа ашигт малтмал олборлогч иргэд байна.

Зураг 8. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын тоо, ажил эрхлэлтийн төрлөөр

Нөхөрлөлийн ахлагч, гишүүд 2024 байгаагийн 47.5 хувь нь Төвийн бүсэд, 21.7 хувь нь Баруун бүсэд, 19.9 хувь нь Хангайн бүсэд, 5.9 хувь нь Зүүн бүсэд үлдсэн 5.0 хувь нь Улаанбаатар хотод ногдож байна.

Хоршооны ахлагч, гишүүдийн 92.5 хувь нь Төвийн бүсэд, 6.7 хувь нь Баруун бүсэд, 0.8 хувь нь Хангайн бүсэд ногдож байна.

Хүснэгт 11. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын ажил эрхлэлтийн байдал, бүсээр

Бүс	БҮГД	Нөхөрлөлийн ахлагч болон гишүүн	Хоршооны ахлагч болон гишүүн	Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	Бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч	Гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй оролцогч
БҮГД	9 596	2 024	120	4 581	1 893	978
Баруун	3 597	439	8	2 262	312	576
Хангайн	1 300	402	1	672	93	132
Төвийн	3 312	961	111	1 504	517	219
Зүүн	171	120	-	45	3	3
Улаанбаатар	1 216	102	-	98	968	48

Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогчид 4581 байгаагийн 49.4 хувь нь Баруун бүсэд, 32.8 хувь нь Төвийн бүсэд, 14.7 хувь нь Хангайн бүсэд, 2.1 хувь нь Улаанбаатар хотод, 1.0 хувь нь Зүүн бүсэд ногдож байна.

Бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгчид 1893 байгаагийн 51.1 хувь нь Улаанбаатар хотод, 27.3 хувь нь Төвийн бүсэд, 16.5 хувь нь Баруун бүсэд, 4.9 хувь нь Хангайн бүсэд, 0.2 хувь нь Зүүн бүсэд ногдож байна.

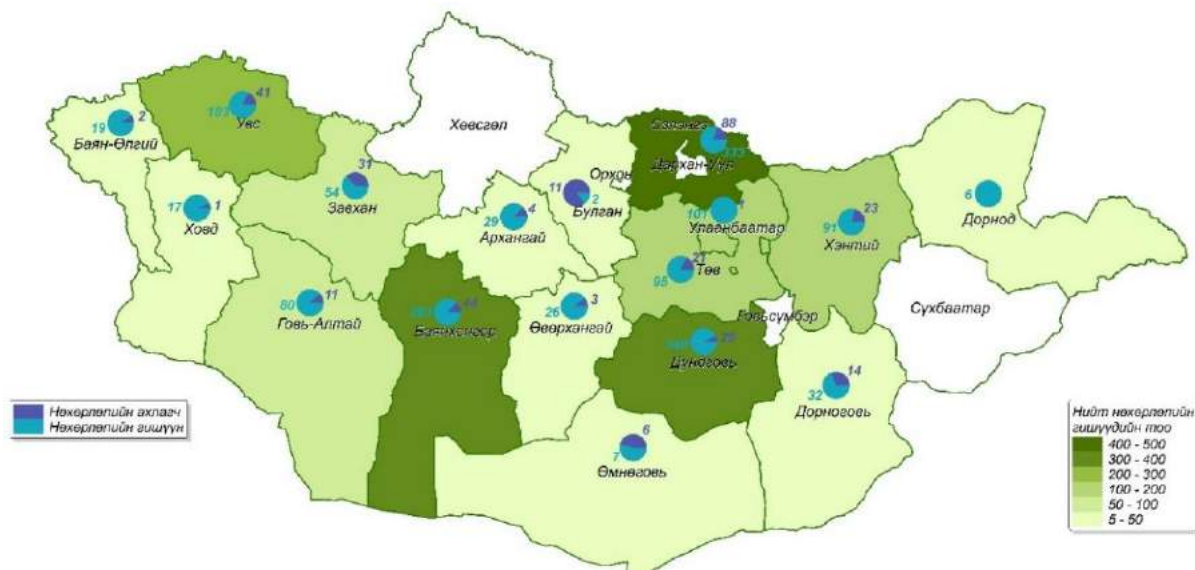
Гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй оролцогчид 978 байгаагийн 58.9 хувь нь Баруун бүсэд, 22.4 хувь нь Төвийн бүсэд, 13.5 хувь нь Хангайн бүсэд, 4.9 хувь нь Улаанбаатар хотод, 0.3 хувь нь Зүүн бүсэд тус тус ногдож байна.

Хүснэгт 12. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын ажил эрхлэлтийн байдал, үйл ажиллагаанд оролцож буй үүргээр

Оролцож буй үүрэг	БҮГД	Нөхөрлөлийн ахлагч, гишүүн	Хоршооны ахлагч, гишүүн	Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	Бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч	Гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй оролцогч
БҮГД	9 596	2 024	120	4 581	1 893	978
Ашигт малтмал олборлох	5 295	1 219	14	3 926	121	15
Бичил уурхайн туслах ажил гүйцэтгэх	1 653	508	99	232	802	12
Ашигт малтмал худалдан авах	187	28	-	37	107	15
Хүнс, барааны худалдаа эрхлэх	182	22	-	38	106	16
Хоолны газар ажиллуулах	279	32	2	39	189	17
Тээврийн үйлчилгээ эрхлэх	498	41	2	47	380	28
Гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй ажиллах	1 435	152	3	251	166	863
Хөрөнгө оруулах	67	22	-	11	22	12

Нийт бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын 5.3 мянга буюу 55.2 хувь нь ашигт малтмал олборлох үйл ажиллагаанд, 1.7 мянга буюу 17.2 хувь нь бичил уурхайн туслах ажил гүйцэтгэх, 1.4 мянга буюу 15.0 хувь нь гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй ажиллах, 0.5 мянга буюу 5.2 хувь нь тээврийн үйлчилгээ эрхлэх, 0.3 мянга буюу 2.9 хувь нь хоолны газар ажиллуулах, 0.2 мянга буюу 1.9 хувь нь ашигт малтмал худалдан авах, 0.2 мянга буюу 1.9 хувь нь барааны худалдаа эрхлэх үйл ажиллагаанд, 0.7 хувь нь хөрөнгө оруулах үйл ажиллагаанд тус тус оролцож байна.

Зураг 9. Нөхөрлөлийн ахлагч, гишүүдийн тоо, аймаг, нийслэл, төрлөөр

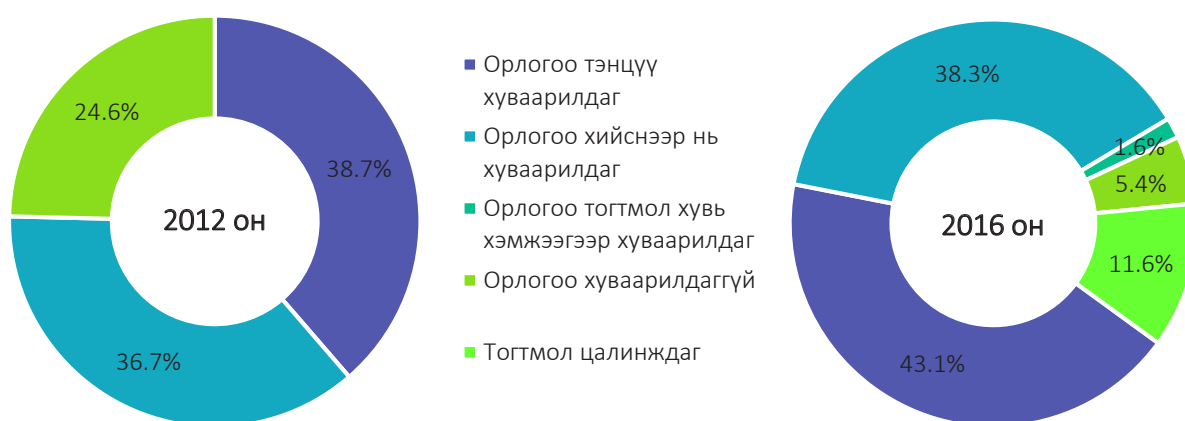
Нөхөрлөлийн ахлагч, гишүүн: Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогчдын 0.5 мянга буюу 5.2 хувь нь нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч, 1.5 мянга буюу 15.9 хувь нь нөхөрлөлийн гишүүн байна. Харин нөхөрлөлийн зохион байгуулалтад орсон иргэдийн 24.6 хувь нь нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч, 75.4 хувь нь нөхөрлөлийн гишүүд байна.

Нөхөрлөлийн ахлагч, гишүүдийн тоо өмнөх судалгааны дүнгээс 94 иргэнээр буюу 4.9 хувиар нэмэгдсэн байна. Нөхөрлөлийн ахлагч, гишүүдийн 1.5 мянга буюу 74.5 хувь нь эрэгтэй, 0.5 мянга буюу 25.5 хувь нь эмэгтэй иргэд байгаа нь өмнөх судалгааны дүнгээс эрэгтэй иргэдийн эзлэх хувь 1.8 пунктээр буурч, эмэгтэй иргэдийн эзлэх хувь 1.8 пунктээр өссөн байна.

Хүснэгт 13. Нөхөрлөлийн ахлагч, гишүүдийн тоо, насны бүлэг, хүйсээр

Насны бүлэг	БҮГД		Эрэгтэй		Эмэгтэй	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
БҮГД	1 930	2 024	1 471	1 507	459	517
15-17	11	2	11	2	-	-
18-19	40	24	30	21	10	3
20-24	256	142	228	127	28	15
25-29	324	259	274	216	50	43
30-34	338	305	266	248	72	57
35-39	327	303	240	218	87	85
40-44	250	359	168	249	82	110
45-49	196	301	134	205	62	96
50-54	116	194	72	134	44	60
55-59	54	88	35	53	19	35
60-64	9	30	6	21	3	9
65-69	7	13	5	9	2	4
70 +	2	4	2	4	-	-

Нөхөрлөлийн ахлагч, гишүүдийн тоог насны бүлгээр авч үзвэл, 15-39 хүртэлх насны иргэдийн тоо буурч, 40-өөс дээш насны иргэдийн тоо өссөн байна. Үүнээс үзэхэд ахимаг насны иргэд нөхөрлөлийн зохион байгуулалтад орж ажиллахыг илүүд үзэж байгаа нь харагдаж байна.

Зураг 10. Нөхөрлөлийн ахлагч, гишүүдийн тоо, орлого хуваарилалтын төрлөөр

Нөхөрлөлийн орлого хуваарилалтын байдлыг авч үзвэл, 872 буюу 43.1 нь бичил уурхайгаас олсон орлогоо гишүүддээ тэнцүү хуваарилдаг, 776 буюу 38.3 хувь нь хийснээр нь хуваарилдаг, 234 буюу 11.6 хувь нь тогтмол цалинждаг, 109 буюу 5.4 хувь нь орлого хуваарилдаггүй, 33 буюу 1.6 хувь нь орлогоо тогтмол хувь хэмжээгээр хуваарилдаг байна. Мөн нөхөрлөлийн ахлагч, гишүүдийн 73.4 хувь нь төрийн бус байгууллагад харьяалагдаж байна.

Нөхөрлөлийн орлого хуваарилалтыг өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад орлогоо гишүүддээ тэнцүү хуваарилдаг нөхөрлөлд харьяалагддаг иргэдийн эзлэх хувь 4.4 пунктээр, орлогоо хийснээр нь хуваарилдаг нөхөрлөлд харьяалагддаг иргэдийн эзлэх хувь 1.6 пунктээр өссөн, орлого хуваарилдаггүй нөхөрлөлд харьяалагддаг иргэдийн эзлэх хувь 19.2 пунктээр буурсан байна.

Хүснэгт 14. Нөхөрлөлийн ахлагч, гишүүдийн тоо, орлого хуваарилалтын төрөл, бүсээр

Бүс	БҮГД	Орлогоо тэнцүү хуваарилдаг	Орлогоо хийснээр нь хуваарилдаг	Орлогоо тогтмол хувь хэмжээгээр хуваарилдаг	Тогтмол цалинждаг	Бусад
БҮГД	2 024	872	776	33	234	109
Баруун	439	361	56	1	2	19
Хангайн	402	94	167	11	117	13
Төвийн	961	404	356	16	114	71
Зүүн	120	7	106	5	1	1
Улаанбаатар	102	6	91	-	-	5

Нөхөрлөлийн орлого хуваарилалтыг бүсээр авч үзвэл, Төвийн бүсийн 46.3 хувь нь, Баруун бүсийн 41.4 хувь нь, Хангайн бүсийн 10.8 хувь нь бичил уурхайгаас олсон орлогоо гишүүддээ тэнцүү хуваарилдаг байна.

Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч: Бичил уурхай эрхлэгчдийн 4.6 мянга буюу 47.7 хувь нь хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч байгаагийн 4.0 мянга буюу 86.3 хувь нь эрэгтэй, 0.6 буюу 13.7 хувь нь эмэгтэй байна.

Бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч болон гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй оролцогч: Нийт 1.9 мянган бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч судалгаанд хамрагдсаны 76.7 хувь нь эрэгтэй, 23.3 хувь нь эмэгтэй, 81.9 хувь нь бүрэн дундаас доош боловсролтой, 18.1 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн боловсролоос дээш мэргэжилтэй иргэд байна.

Харин гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй оролцогчдын 1.0 мянган иргэдийн 0.7 мянга буюу 67.3 хувь нь эмэгтэй, 84.9 хувь нь бүрэн дундаас доош боловсролтой байна.

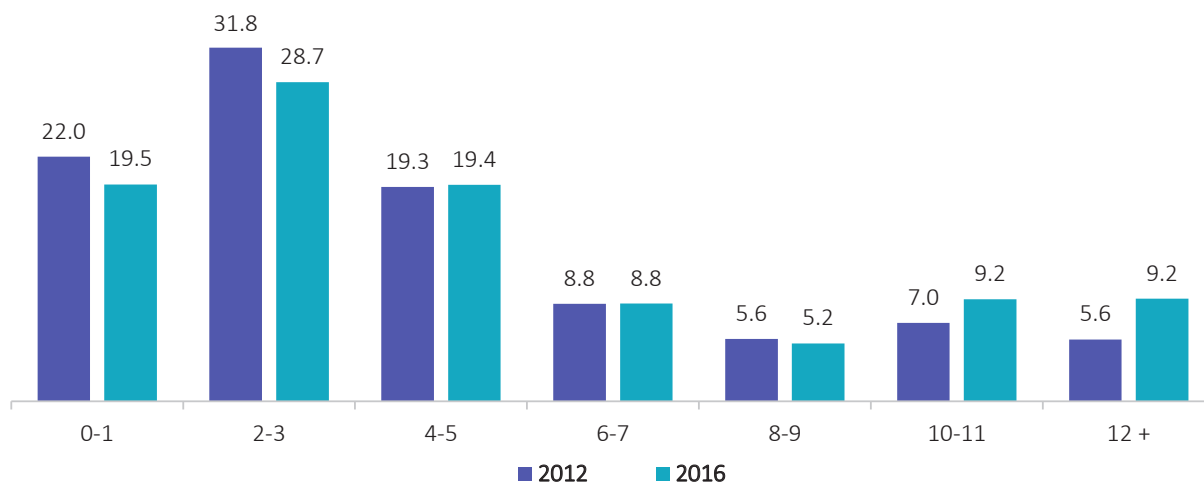
3.2 БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЭЛСЭН ХУГАЦАА, ШАЛТГААН

Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 1.4 мянга буюу 19.5 хувь нь нэг хүртэлх жил, 2.0 мянга буюу 28.7 хувь нь 2-3 жил, 1.4 мянга буюу 19.4 хувь нь 4-5 жил, 0.6 мянга буюу 8.8 хувь нь 6-7 жил, 0.4 мянга буюу 5.2 хувь нь 8-9 жил, 0.6 мянга буюу 9.2 хувь нь 10-11 жил, 0.6 мянга буюу 9.2 хувь нь 12 ба түүнээс дээш жил ажилласан байна.

Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн дийлэнх нь буюу 3.3 мянга буюу 48.2 хувь нь 3 хүртэлх жил ажилласан байгаа нь сүүлийн 3 жил иргэд бичил уурхайн салбарт шинээр татагдан орж байгааг илэрхийлж байна.

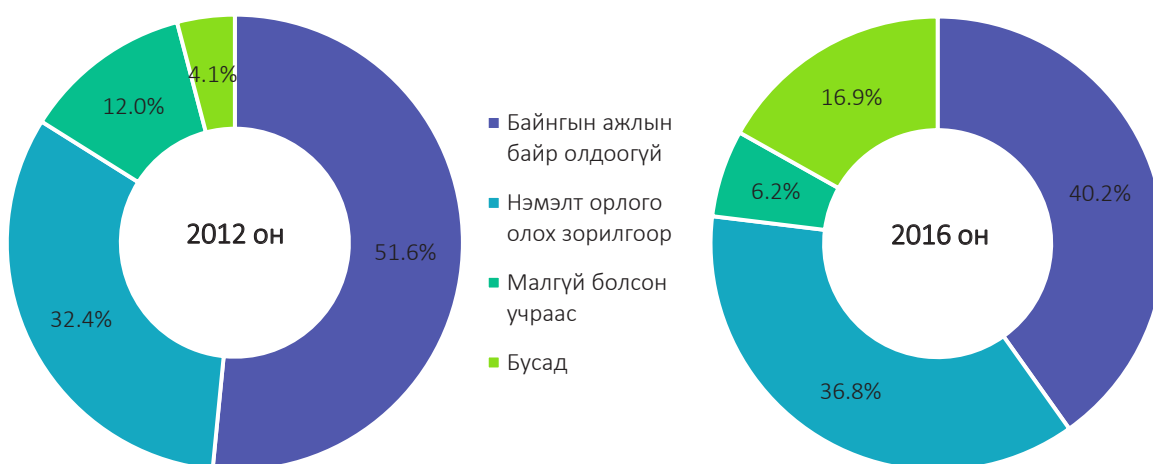
Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн ажилласан жилийг өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад 1 хүртэлх жил ажилласан иргэдийн эзлэх хувь 2.5 пунктээр, 2-3 жил ажилласан иргэдийнх 3.1 пунктээр, 8-9 жил ажилласан иргэдийнх 0.4 пунктээр буурч, 4-5 жил ажилласан иргэдийнх 0.2 пунктээр, 10-11 жил ажилласан иргэдийнх 2.2 пунктээр, 12-оос дээш жил ажилласан иргэдийнх 3.6 пунктээр өссөн байна.

Зураг 11. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчид, бичил уурхайд ажилласан жилийн бүлэг, хувиар

Машин, механизм, төхөөрөмжийн операторч, угсрагч мэргэжилтэй 1 хүртэлх жил ажилласан 158, 2-3 жил ажилласан 197, 4-5 жил ажилласан 187, 6-7 жил ажилласан 121, 8-9 жил ажилласан 64, 10-11 жил ажилласан 144, 12 ба түүнээс дээш жил ажилласан 125 бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгч байна.

Зураг 12. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчид, хувиар, бичил уурхай эрхэлж буй шалтгаанаар

Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийг ямар шалтгаанаар уг үйл ажиллагааг эрхэлж байгааг судалж үзэхэд, 40.2 хувь нь байнгын ажлын байр олдоогүйгээс, 36.8 хувь нь нэмэлт орлого олох зорилгоор, 6.2 хувь нь малгүй болсон учраас, 16.9 хувь нь өөрийн бизнесээ болгох болон бусад зорилгоор бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлж байна.

Дээрх шалтгааныг бүсээр авч үзвэл, Баруун бүсийн бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 39.3 хувь нь байнгын ажлын байр олдоогүйгээс, 38.4 хувь нь нэмэлт орлого олох зорилгоор, 15.2 хувь нь бусад шалтгаанаар, 7.1 хувь нь малгүй болсон тул бичил уурхайн үйл ажиллагааг эрхэлсэн гэж хариулжээ.

Хүснэгт 15. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчид, бичил уурхай эрхэлж буй шалтгаанаар, давхардсан тоогоор

Бүс	БҮГД	Байнгын ажлын байр олдоогүй	Малгүй болсон	Нэмэлт орлого олох зорилгоор	Бусад
БҮГД	9 589	3 851	595	3 526	1 617
Баруун	3 630	1 428	257	1 395	550
Хангайн	1 419	526	130	527	236
Төвийн	3 416	1 310	178	1 362	566
Зүүн	199	83	10	82	24
Улаанбаатар	925	504	20	160	241

Харин Төвийн бүсийн хувьд 39.9 хувь нь нэмэлт орлого олох зорилгоор, 38.3 хувь нь байнгын ажлын байр олдоогүйгээс, 16.6 хувь нь бусад шалтгаанаар, 5.2 хувь нь малгүй болсон шалтгаанаар бичил уурхайн үйл ажиллагааг эрхэлж байна.

Улаанбаатар хотын хувьд 54.5 хувь нь байнгын ажлын байр олдоогүйгээс, 26.1 хувь нь бусад шалтгаанаар, 17.3 хувь нь нэмэлт орлого олох зорилгоор, 2.2 хувь нь малгүй болсон шалтгаанаар бичил уурхайн үйл ажиллагааг эрхэлж байна.

3.3 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУУЦ, ЦАХИЛГААН ХАНГАМЖ, УНДНЫ УС

Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн үйл ажиллагаагаа эрхлэх хугацаанд амьдарч буй сууцны төрөл, сууцны эзэмшил, ундны усны эх үүсвэр, цахилгааны эх үүсвэрийн талаар энэхүү хэсэгт авч үзэх бөгөөд бичил уурхайн үйл ажиллагаанд туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч, гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй оролцогчдын талаарх мэдээлэл энд ороогүй болно.

Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн сууцны төрөл: Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 3.1 мянга буюу 51.8 хувь нь үйл ажиллагаа явуулж байх хугацаандаа орд газарт байрлаж ямар нэгэн хэлбэрийн сууцанд амьдардаг гэж хариулсан бол үлдсэн 2.9 мянга буюу 48.2 хувь нь ямар нэгэн сууцанд амьдардаггүй гэж хариулсан байна.

Зураг 13. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн сууцны төрөл, эзэмшлийн хэлбэрээр

Сууцанд амьдардаг гэж хариулсан хүмүүсийн 44.3 хувь нь гэрт, 36.7 хувь нь майханд, 8.3 хувь нь түр оромжид, 8.1 хувь нь бусад хэлбэрийн сууцанд, 2.1 хувь нь байшинд, 0.5 хувь нь нүхэн сууцанд амьдардаг байна. Үүнээс харахад сууцанд амьдардаг хүмүүсийн 50 гаруй хувь нь зориулалтын бус сууцанд амьдарч байна.

Сууцны төрлийг эзэмшлийн төрлөөр нь авч үзвэл, 1496 хүн буюу 48.2 хувь нь өөрийн эзэмшлийн, 1511 хүн буюу 48.6 хувь нь хамтын эзэмшлийн, харин 99 хүн буюу 3.2 хувь нь түрээсийн сууцанд амьдардаг байна. Үүнээс гэрт суудаг 1377 бичил уурхай эрхлэгчдийн 38.8 хувь нь өөрийн эзэмшлийн, 55.8 хувь нь хамтын эзэмшлийн, 5.4 хувь нь түрээсийн гэрт амьдардаг бол майханд амьдардаг 1141 хүний 65.1 хувь нь өөрийн эзэмшлийн, 33.8 хувь нь хамтын эзэмшлийн, 1.1 хувь нь түрээсийн майханд амьдардаг байна.

Өөрийн эзэмшлийн сууцны 35.7 хувь нь гэр, 2.1 хувь нь байшин, 49.7 хувь нь майхан, 3.4 хувь нь түр оромж, 0.1 хувь нь нүхэн сууц, 9.0 хувь нь бусад хэлбэрийнх байгаа бол хамтын эзэмшлийн сууцны 50.8 хувь нь гэр, 1.9 хувь нь байшин, 25.5 хувь нь майхан, 13.5 хувь нь түр оромж, 0.9 хувь нь нүхэн сууц, 7.3 хувь нь бусад хэлбэрийнх байна. Харин түрээсийн сууцны 75.8 хувь нь гэр, 4.0 хувь нь байшин, 12.1 хувь нь майхан, 2.0 хувь нь түр оромж, 6.1 хувь нь бусад хэлбэрийнх байна.

Хүснэгт 16. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн сууцны төрөл, бүсээр

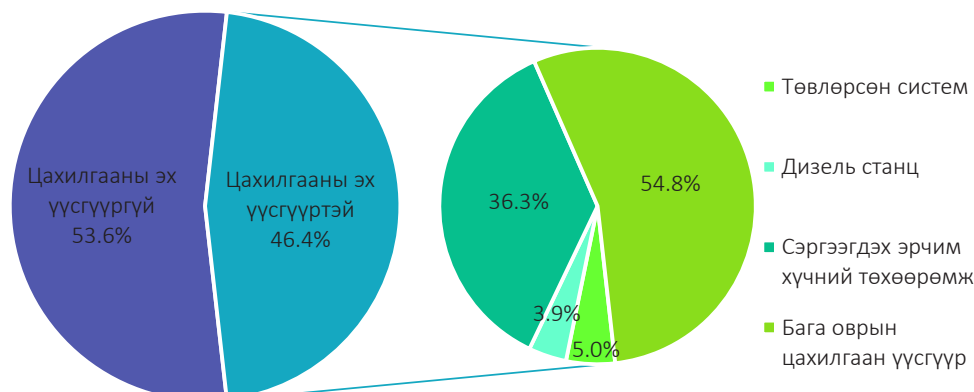
Бүс	БҮГД	Гэр	Байшин	Майхан	Түр оромж	Нүхэн сууц	Бусад
БҮГД	3 106	1 377	64	1 141	257	16	251
Баруун	1 303	515	17	625	83	12	51
Хангайн	527	364	7	106	18	-	32
Төвийн	1 132	399	32	378	154	3	166
Зүүн	107	71	2	32	1	1	
Улаанбаатар	37	28	6	-	1	-	2

Бичил уурхай олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн цахилгааны эх үүсвэр: Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн үйл ажиллагаа явуулж байгаа газрынх нь цахилгааны эх үүсвэрийг энд тодорхойлсон. Цахилгааны эх үүсвэр нь бичил уурхай эрхлэгчдийн ая тухтай ажиллаж, амьдрах нэг чухал үзүүлэлт бөгөөд үүнтэй холбоотойгоор бичил уурхайчдын үйл ажиллагаа явуулж буй газрынх нь цахилгааны эх үүсвэрийн мэдээллийг төвлөрсөн систем, дизель станц, сэргээгдэх эрчим хүчний төхөөрөмж, бага оврын цахилгаан үүсгүүр, цахилгааны эх үүсвэргүй гэж ангилан судаллаа.

Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн талаас илүү нь буюу 53.6 хувь нь цахилгааны ямар нэгэн эх үүсвэргүй газар бичил уурхайн үйл ажиллагаа явуулж байна.

Цахилгааны эх үүсвэртэй нөхцөлд үйл ажиллагаа явуулдаг бичил уурхайчдын 54.8 хувь нь бага оврын цахилгаан үүсгүүр ашиглан цахилгаан хэрэглэдэг бол 36.3 хувь нь сэргээгдэх эрчим хүчний төхөөрөмж ашиглан цахилгаанд холбогддог байна. Харин 5.0 хувь нь төвлөрсөн системээс цахилгаан хэрэглэж, үлдсэн 3.9 хувь нь дизель станцтай холбогдсон байна.

Зураг 14. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн цахилгааны эх үүсвэр, төрөл, хувиар

Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн цахилгааны эх үүсвэрийг ашигт малтмалын төрлөөр нь авч үзвэл жонш олборлогчдын 16.6 хувь, нүүрс олборлогчдын 46.9 хувь, үнэт чулууны бичил уурхай эрхлэгчдийн 52.6 хувь, гянтболд олборлогчдын 54.0 хувь, алт олборлогчдын 57.2 хувь нь цахилгааны эх үүсвэргүй газар амьдарч байна.

Үнэт чулуу олборлогчдын 47.4 хувь нь, гянтболд олборлогчдын 28.0 хувь нь, алт олборлогчдын 27.0 хувь нь бага оврын цахилгаан үүсгүүр ашиглаж байгаа бол нүүрс олборлогчдын 53.1 хувь нь төвлөрсөн системд холбогдсон цахилгаан хэрэглэж байна.

Жонш олборлогчдын 59.4 хувь нь сэргээгдэх эрчим хүчний төхөөрөмж ашиглан цахилгаанд холбогддог байна.

Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн цахилгааны эх үүсвэрийг бүсийн түвшинд авч үзвэл, Баруун бүсийн бичил уурхай эрхлэгчдийн 68.5 хувь нь, Хангайн бүсийн бичил уурхай эрхлэгчдийн 30.9 хувь нь, Төвийн бүсийн бичил уурхай эрхлэгчдийн 48.0 хувь нь, Зүүн бүсийн бичил уурхай эрхлэгчдийн 59.8 хувь нь ямар нэгэн цахилгааны эх үүсвэргүй газар амьдарч байна.

Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн үндны усны эх үүсвэр: Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн үйл ажиллагаа явуулж байгаа газрын үндны усны эх үүсвэрийг энд тодорхойлсон.

Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 2197 хүн буюу 36.6 хувь нь гол, мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг, шандаас үндны усаа хангаж байна.

Харин 3150 бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгч буюу 52.5 хувь нь зөөврийн усаар үндны усны хэрэгцээгээ хангадаг бол 314 бичил уурхай эрхлэгч буюу 5.2 хувь нь хамгаалагдсан худгийн усаар үндны эх үүсвэрээ хангадаг гэж хариулжээ. Үлдсэн 5.7 хувь нь хамгаалагдсан булаг, шанд, цэвэршүүлэн савласан ус зэрэг эх үүсвэрээс үндны усны хэрэгцээгээ хангадаг байна.

Үндны усны бусад эх үүсвэрээс хэрэгцээгээ хангадаг иргэдийн 107 хүн буюу 1.8 хувь нь хамгаалагдсан булаг, шандын ус, 151 хүн буюу 2.5 хувь нь цэвэршүүлэн савласан ус, 65 хүн буюу 1.1 хувь нь төвлөрсөн системд холбогдсон ус түгээх байрны ус, 14 хүн буюу 0.2 хувь нь төвлөрсөн системд холбогдоогүй ус түгээх байрнаас үндны усаа авч хэрэглэдэг байна.

Хүснэгт 17. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн үндны усны эх үүсвэр, хувиар, бүсээр

Бүс	БҮГД	Төвлөрсөн системд холбогдсон ус түгээх байр	Хамгаалагдсан худаг	Хамгаалагдсан булаг, шанд	Цэвэршүүлэн савласан ус	Төвлөрсөн системд холбогдоогүй ус түгээх байр	Зөөврийн ус	Гол, мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг, шанд
БҮГД	100.0	1.1	5.2	1.8	2.5	0.2	52.5	36.6
Баруун	100.0	0.5	2.7	2.4	0.1	0.2	57.6	36.6
Хангайн	100.0	0.9	15.1	2.6	0.4	0.1	40.4	40.5
Төвийн	100.0	1.7	3.7	1.0	6.4	0.4	48.1	38.7
Зүүн	100.0	4.3	14.0	0.6	0.6	-	55.5	25.0
Улаанбаатар	100.0	0.6	-	-	0.6	0.6	98.2	-

Үндны эх үүсвэрийг бүсээр авч үзвэл зөөврийн усаар үндны хэрэгцээгээ Улаанбаатар хотын иргэдийн 98.2 хувь, Баруун бүсийн иргэдийн 57.6 хувь, Зүүн бүсийн иргэдийн 55.5 хувь, Төвийн бүсийн иргэдийн 48.1 хувь, Хангайн бүсийн иргэдийн 40.4 хувь нь хангаж байна. Гол, мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг, шандын усаар Хангайн бүсийн иргэдийн 40.5 хувь, Төвийн бүсийн иргэдийн 38.7 хувь, Баруун бүсийн иргэдийн 36.6 хувь, Зүүн бүсийн иргэдийн 25.0 хувь нь үндны усны хэрэгцээгээ хангаж байна.

Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн үндны усны эх үүсвэрийг ашигт малтмалын төрлөөр нь авч үзвэл, алт олборлогчдын 50.2 хувь нь зөөврийн уснаас, 39.8 хувь нь гол, мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг, шандаас, үлдсэн 10 хувь нь бусад эх үүсвэрээс (хамгаалагдсан худаг, хамгаалагдсан булаг, шанд, цэвэршүүлэн савласан ус, төвлөрсөн системд холбогдсон ус түгээх байр, төвлөрсөн системд холбогдоогүй ус түгээх байр) үндны усны хэрэгцээгээ хангаж байна.

Хүснэгт 18. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн үндны усны эх үүсвэр, хувиар, олборлодог ашигт малтмалын төрөл

Бүс	БҮГД	Төвлөрсөн системд холбогдсон ус түгээх байр	Хамгаалагдсан худаг	Хамгаалагдсан булаг, шанд	Цэвэршүүлэн савласан ус	Төвлөрсөн системд холбогдоогүй ус түгээх байр	Зөөврийн ус	Гол, мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг, шанд
БҮГД	100.0	1.1	5.2	1.8	2.5	0.2	52.5	36.6
Алт	100.0	1.0	5.6	2.1	1.1	0.2	50.2	39.8
Нүүрс	100.0	0.7	-	-	0.7	0.7	82.8	14.9
Жонш	100.0	1.7	3.4	0.3	14.0	0.1	78.3	2.2
Гянтболд	100.0	1.3	-	3.2	-	-	14.6	80.9
Шохойн чулуу	100.0	-	53.3	-	-	-	46.7	-
Үнэт чулуу	100.0	-	-	-	-	-	20.5	79.5
Бусад	100.0	-	11.3	-	-	1.0	19.6	68.0

Харин нүүрс олборлогчдын 82.8 хувь нь зөөврийн усаар, 14.9 хувь нь гол, мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг, шандын усаар үндны усны хэрэгцээгээ хангадаг бол жонш олборлогчдын 78.3 хувь нь зөөврийн усаар, 14.0 хувь нь цэвэршүүлэн савласан усаар үндны усны хэрэгцээгээ хангаж шохойн чулуу олборлогчдын 53.3 хувь нь хамгаалагдсан худгийн усаар, 46.7 хувь нь зөөврийн усаар үндны усны хэрэгцээгээ хангадаг байна.

4

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ХҮҮХДИЙН ЭРХИЙН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ

Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлж буй 18-аас доош насны 188 хүүхдийн 61.8 хувь нь сургуулийн амралтаараа ажилладаг бөгөөд ус, чулуу, шороо зөөх ажилд хамгийн их оролцож байна.

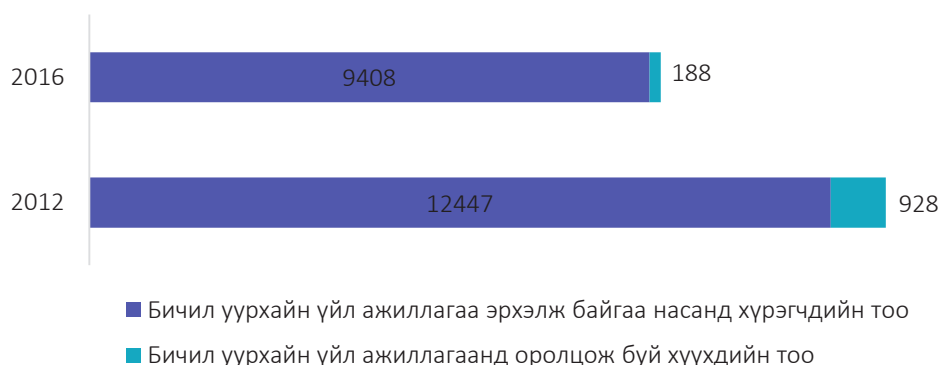
БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ХҮҮХДИЙН ЭРХИЙН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ

Энэ бүлэгт бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа хүүхдүүдийн эрх ашиг, бэртэл гэмтэл, бичил уурхайд гүйцэтгэж буй үүргийн талаар судалсан.

4.1 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ХҮҮХДИЙН ЭРХИЙН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ

2012 оны судалгааны дүнгээр нийт 13375 иргэн бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож байсны 928 нь буюу 7.0 хувь нь 10-18 насныхан байсан байна. Харин 2016 оны судалгаагаар нийт 9596 иргэн бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож байгаагийн 188 нь буюу 2.0 хувь 10-18 насныхан байна.

Зураг 15. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож буй хүүхдийн тоо

Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцогч иргэдийн хүүхдийн эрхийн талаарх мэдлэгийн түвшнийг авч үзвэл, 2408 иргэн буюу 34.7 хувь нь сайн, 3395 иргэн буюу 48.9 хувь нь дунд, 645 иргэн буюу 9.3 хувь нь муу, 500 иргэн буюу 7.2 хувь нь огт мэдэхгүй гэж хариулсан байна.

Хүснэгт 19. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн хүүхдийн эрхийн талаарх мэдлэгийн түвшин, бүсээр

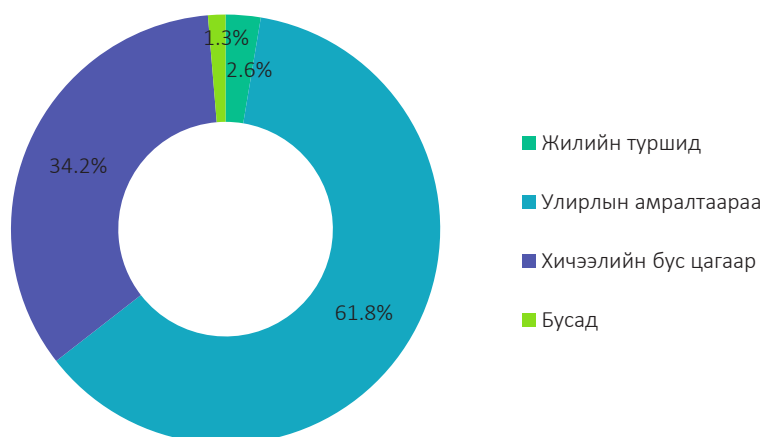
Бүс	БҮГД	Сайн	Дунд	Муу	Мэдэхгүй
БҮГД	6 948	2 408	3 395	645	500
Баруун	2 614	880	1 264	283	187
Хангайн	963	310	437	115	101
Төвийн	2 440	864	1 173	213	190
Зүүн	164	62	84	9	9
Улаанбаатар	767	292	437	25	13

Хүүхдийн эрхийн талаарх мэдлэгийн түвшнийг бүсээр авч үзвэл, Улаанбаатар хотын иргэдийн 38.1 хувь, Зүүн бүсийн иргэдийн 37.8 хувь, Төвийн бүсийн иргэдийн 35.4 хувь, Баруун бүсийн иргэдийн 33.7 хувь, Хангайн бүсийн иргэдийн 32.2 хувь нь сайн мэдлэгтэй гэж хариулсан байна. Харин Улаанбаатар хотын иргэдийн 57.0 хувь, Зүүн бүсийн иргэдийн 51.2 хувь, Баруун бүсийн иргэдийн 48.4 хувь, Төвийн бүсийн иргэдийн 48.1 хувь, Хангайн бүсийн иргэдийн 45.4 хувь нь дунд зэргийн мэдлэгтэй гэж хариулсан байна.

4.2 БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД 18-ААС ДООШ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ОРОЛЦОО

Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож буй хүүхдүүдийн 61.8 хувь нь улирлын амралтаараа, 34.2 хувь нь хичээлийн бус цагаараа, 2.6 хувь нь жилийн туршид бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож байна.

Зураг 16. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож буй хүүхдийн тоо, хувиар, ажиллаж буй хугацааны төрлөөр

Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож буй 18-аас доош насны хүүхдүүдийн дийлэнх нь буюу 51.1 хувь нь ус, чулуу, шороо зөөх ажилд, 28.7 хувь нь нүх ухах ажилд, 8.5 хувь нь алт, чулуу угаах ажилд, 4.3 хувь нь чулуу бутлах ажилд, 7.4 хувь нь бусад туслах үйл ажиллагаанд оролцдог байна.

Хүснэгт 20. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа дахь хүүхдийн оролцоо, хувиар, бүсээр

Бүс	БҮГД	Нүх ухах	Ус, чулуу шороо зөөх	Чулуу бутлах	Алт, чулуу угаах	Бусад
БҮГД	100.0	28.7	51.1	4.3	8.5	7.4
Баруун	100.0	34.8	47.0	4.5	6.1	7.6
Хангайн	100.0	-	61.5	-	30.8	7.7
Төвийн	100.0	26.7	60.0	6.7	-	6.7

Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож буй хүүхдүүдийн оролцоог бүсээр авч үзвэл, Баруун бүсийн хүүхдүүдийн 47.0 хувь нь ус, чулуу, шороо зөөх ажилд, 34.8 хувь нь нүх ухах ажилд оролцож байгаа бол Хангайн бүсийн хүүхдүүдийн 61.5 хувь нь ус, чулуу, шороо зөөх ажилд, 30.8 хувь нь алт, чулуу угаах ажилд оролцож байна. Харин Төвийн бүсийн хүүхдүүдийн 60.0 хувь нь ус, чулуу, шороо зөөх ажилд, 26.7 хувь нь нүх ухах ажилд оролцдог байна.

Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа хүүхдүүдийн 66.7 хувь хөнгөн бэртэл, 23.1 хувь нь тулах эрхтний гэмтэл, 5.1 хувь нь тархи, нуруу, нугасны гэмтэл, 5.2 хувь нь хараа, сонсголын эрхтний гэмтэл болон хорт бодист хордсон байна.

Хүснэгт 21. Бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож буй хүүхдийн тоо, хувиар, бүс, бэртэл гэмтлийн төрлөөр

Бүс	БҮГД	Хөнгөн гэмтэл	Тулах эрхтний гэмтэл	Хараа, сонсголын эрхтний гэмтэл	Тархи, нуруу, нугасны гэмтэл	Хорт бодист хордох
Бүгд	100.0	66.7	23.1	2.6	5.1	2.6
Баруун	100.0	64.3	21.4	7.1	7.1	-
Хангайн	100.0	50.0	50.0	-	-	-
Төвийн	100.0	71.4	19.0	-	4.8	4.8

Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож буй хүүхдүүдийн бэртэл гэмтлийг бүсээр авч үзвэл Баруун бүсийн хүүхдүүдийн 64.3 хувь нь хөнгөн гэмтэл, 21.4 хувь нь тулах эрхтний гэмтэл, 14.2 хувь нь хараа, сонсголын эрхтний гэмтэл болон тархи, нуруу, нугасны гэмтэл авсан бол Хангайн бүсийн хүүхдүүдийн 50.0 хувь нь хөнгөн гэмтэл, 50.0 хувь нь тулах эрхтний гэмтэл, Төвийн бүсийн хүүхдүүдийн 71.4 хувь нь хөнгөн гэмтэл, 19.0 хувь нь тулах эрхтний гэмтэл, 9.6 хувь нь тархи, нуруу, нугасны гэмтэл болон хорт бодист хордсон байна.

5

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН МЭДЭЭЛЛИЙН ХЭРЭГЦЭЭ, МЭДЭЭЛЭЛ АВАХ СУВАГ

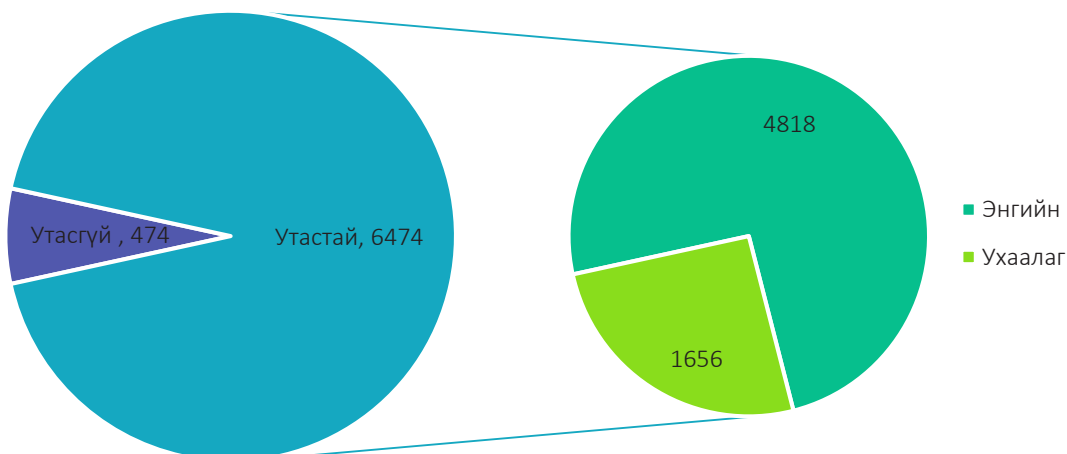
Бичил уурхай эрхлэгчдийн 2016 оны судалгаанд хамрагдсан иргэдэд нийгмийн халамж, эрүүл мэнд, аюулгүй ажиллагааны талаарх мэдээлэл хамгийн их хэрэгцээтэй байна.

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН МЭДЭЭЛЛИЙН ХЭРЭГЦЭЭ, МЭДЭЭЛЭЛ АВАХ СУВАГ

5.1 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ГАР УТАСНЫ ХЭРЭГЛЭЭ

Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 93.2 хувь нь буюу 6474 иргэн гар утас ашиглаж байна. Үүний 74.4 хувь буюу 4818 иргэн энгийн утас, 25.6 хувь нь буюу 1656 иргэн ухаалаг утас ашиглаж байна.

Зураг 17. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн гар утасны хэрэглээ, утасны төрлөөр

Гар утас хэрэглэдэг бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 87.2 хувь нь буюу 5643 эрэгтэй, 12.8 хувь нь буюу 831 эмэгтэй иргэд байна. Гар утас хэрэглэдэг эрэгтэй бичил уурхай эрхлэгчдийн 75.2 хувь энгийн, 24.8 хувь нь ухаалаг утас хэрэглэдэг бол эмэгтэй бичил уурхай эрхлэгчдийн 69.2 хувь нь энгийн, 30.8 хувь нь ухаалаг утас ашигладаг байна.

Хүснэгт 22. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн гар утасны хэрэглээ, насны бүлэг, хүйсээр

Насны бүлэг	БҮГД			Энгийн			Ухаалаг		
	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
БҮГД	6474	5643	831	4818	4243	575	1656	1400	256
10-14	1	1	-	1	1	-	-	-	-
15-17	13	13	-	5	5	-	8	8	-
18-19	81	73	8	41	35	6	40	38	2
20-24	465	431	34	260	240	20	205	191	14
25-29	980	898	82	619	575	44	361	323	38
30-34	1107	1009	98	764	707	57	343	302	41
35-39	1054	906	148	787	684	103	267	222	45
40-44	1002	858	144	803	711	92	199	147	52
45-49	809	679	130	684	582	102	125	97	28
50-54	577	472	105	505	424	81	72	48	24
55-59	269	205	64	244	189	55	25	16	9
60-64	88	73	15	79	67	12	9	6	3
65-69	23	20	3	22	19	3	1	1	-
70+	5	5	-	4	4	-	1	1	-

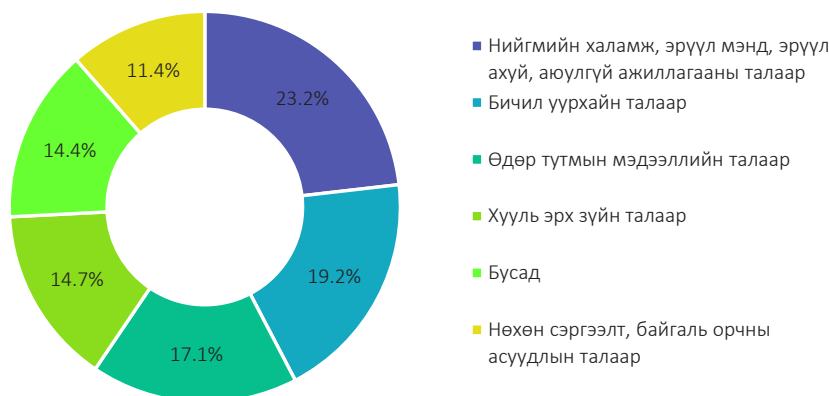
Насны бүлгээр авч үзвэл, гар утас хэрэглэдэг эрэгтэй бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 17.9 хувийг 30-34 насныхан, 16.1 хувийг 35-39 насныхан, 15.9 хувийг 25-29 насныхан эзэлж байгаа бол эмэгтэй бичил уурхай эрхлэгчдийн хувьд 17.8 хувийг 35-39 насныхан, 17.3 хувийг 40-44 насныхан, 15.6 хувийг 45-49 насныхан эзэлж байна.

5.2 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН МЭДЭЭЛЛИЙН ЭХ ҮҮСВЭР, ХЭРЭГЦЭЭ, ШААРДЛАГА

Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа иргэд хууль эрх зүй, дүрэм журам болон өөрсдийн үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээлэл хомсдолтойгоос үүдэн өөрсдийгөө болон байгаль орчноо хохироох тохиолдол нэлээдгүй гардаг.

Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа иргэдэд хамгийн их хэрэгцээтэй мэдээллийг төрлөөр авч үзвэл, давхардсан тоогоор 23.2 хувь нь нийгмийн халамж, эрүүл мэнд, эрүүл ахуй, аюулгүй ажиллагааны талаар, 19.2 хувь нь бичил уурхайн талаар, 17.1 хувь нь өдөр тутмын мэдээллийн талаар, 14.7 хувь нь хууль эрх зүйн, 11.4 хувь нөхөн сэргээлт, байгаль орчны талаарх мэдээлэл байгаа бол үлдсэн 14.4 хувь нь бусад (үлс төр, боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, гэр бүл хүүхдийн асуудал гэх мэт) төрлийн мэдээлэл гэж хариулжээ.

Зураг 18. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн хамгийн их хэрэгцээтэй мэдээллийн төрөл, хувиар, давхардсан тоогоор

Судалгааны дүнгээс харахад бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдэд бичил уурхайн үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээлэл, хууль эрх зүйн орчин, дүрэм журам болон байгаль орчны асуудлын талаарх мэдээлэл түлхүү хэрэгцээтэй байна.

Судалгаанд хамрагдсан нийт бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн мэдээллийн эх үүсвэрийг авч үзэхэд 42.5 хувийг телевизээс, 16.0 хувийг бусад иргэдээс, 10.5 хувийг хурал, цуглаанаас, 8.9 хувийг гар утсаараа дамжуулан, 7.5 хувийг интернет, нийгмийн сүлжээнээс, 6.2 хувийг сонин, сэтгүүлээс, 3.8 хувийг радиогоос, 2.5 хувийг хэвлэмэл тараах материалаас, 2.0 хувийг мэдээллийн самбараас, 0.2 хувийг бусад эх үүсвэрээс авдаг байна.

Хүснэгт 23. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн мэдээллийн эх үүсвэр, бүсээр, давхардсан тоогоор

Бүс	БҮГД	Телевизээс	Радиогоос	Интернет, нийгмийн сүлжээнээс	Гар утсаараа дамжуулан	Бусад иргэдээс	Мэдээллийн самбараас	Сонин, сэтгүүлээс	Хэвлэмэл тараах материалаас	Хурал, цуглаанаас	Бусад
БҮГД	100.0	42.5	3.8	7.5	8.9	16.0	2.0	6.2	2.5	10.5	0.2
Баруун	100.0	42.3	5.4	4.1	7.4	17.5	2.1	5.6	2.6	12.7	0.1
Хангайн	100.0	48.1	1.6	6.6	7.9	14.6	1.5	5.7	1.2	12.8	-
Төвийн	100.0	39.0	3.1	9.8	11.4	15.2	1.4	6.6	3.0	10.1	0.3
Зүүн	100.0	31.7	3.3	8.3	3.3	16.4	8.1	18.8	2.6	7.1	0.2
Улаанбаатар	100.0	53.5	2.7	11.7	7.9	14.5	3.1	3.4	1.7	1.4	0.1

Мэдээллийн эх үүсвэрийг бүсээр авч үзвэл, бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн хамгийн гол мэдээллийн эх үүсвэр нь бүх бүсийн хувьд телевиз байна. Бусад мэдээллийн эх үүсвэрийн хувьд Баруун бүс, Хангайн бүс болон Төвийн бүсийн бичил уурхай эрхлэгчид нь мэдээллийг бусад иргэд болон хурал цуглаанаас авдаг гэж хариулсан бол Зүүн бүсийн бичил уурхай эрхлэгчид сонин, сэтгүүлээс ихэвчлэн мэдээллээ авдаг гэж хариулжээ. Харин Улаанбаатар хотын бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчид бусад иргэд болон интернет, нийгмийн сүлжээнээс мэдээллийг авдаг гэж хариулсан байна.

Хүснэгт 24. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн мэдээлэл олж авдаг мэдээллийн эх үүсвэр, хувиар, насны бүлэг, давхардсан тоогоор

Насны бүлэг	Телевизээс	Радиоогоос	Интернет, нийгмийн сүлжээ	Гар утсаараа дамжуулан	Бусад иргэдээс	Мэдээллийн самбараас	Сонин, сэтгүүлээс	Хэвлэмэл тараах материал	Хурал, цуглаанаас	Бусад
БҮГД	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
11-14	-	-	0.1	-	-	-	-	-	-	-
15-17	0.2	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3	0.1	0.3	-	-
18-19	1.2	0.5	2.6	1.4	1.0	1.3	1.0	0.8	0.4	-
20-24	6.8	3.4	15.1	8.9	5.7	6.9	5.0	8.0	5.3	-
25-29	14.9	12.0	24.9	17.3	12.7	14.2	11.4	15.2	13.0	4.3
30-34	16.8	12.9	19.1	18.6	16.9	13.5	14.1	16.0	16.2	21.7
35-39	16.6	17.0	13.3	17.0	16.9	14.5	15.2	14.6	16.1	8.7
40-44	15.5	15.7	11.1	14.3	16.8	17.2	17.0	16.0	17.1	13.0
45-49	12.5	16.4	7.7	11.5	13.7	16.2	15.5	14.6	14.8	17.4
50-54	9.1	10.5	4.4	7.4	9.9	10.6	11.6	10.6	10.9	17.4
55-59	4.3	8.0	0.9	2.4	4.4	3.6	6.0	2.9	4.3	8.7
60-64	1.4	2.7	0.4	0.9	1.5	1.7	2.5	0.8	1.1	8.7
65-69	0.4	0.7	0.2	0.2	0.3	-	0.5	0.3	0.4	-
70+	0.1	-	-	-	-	-	-	-	0.2	-

Насны бүлгээр нь авч үзвэл, телевиз болон гар утсаараа дамжуулан 30-34 насныхан, радио болон бусад иргэдээс 35-39 насныхан, интернет, нийгмийн сүлжээнээс 25-29 насныхан, мэдээллийн самбар, хэвлэмэл тараах материал, сонин, сэтгүүл болон хурал цуглаанаас 40-44 насныхан хамгийн их мэдээлэл олж авдаг байна.

Хүснэгт 25. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн мэдээлэл олж авдаг мэдээллийн эх үүсвэр, хувиар, ашигт малтмалын төрөл, давхардсан тоогоор

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД	Телевизээс	Радиоогоос	Интернет, нийгмийн сүлжээнээс	Гар утсаараа дамжуулан	Бусад иргэдээс	Мэдээллийн самбараас	Сонин, сэтгүүлээс	Хэвлэмэл тараах материал	Хурал, цуглаанаас	Бусад
БҮГД	100.0	42.5	3.8	7.5	8.9	16.0	2.0	6.2	2.5	10.5	0.2
Алт	100.0	41.9	3.5	7.0	9.7	16.9	1.6	6.1	2.0	11.1	0.2
Нүүрс	100.0	54.9	3.1	11.0	8.6	15.1	3.4	1.8	1.0	1.1	0.0
Жонш	100.0	41.4	4.6	8.6	4.4	10.0	3.9	10.3	3.9	12.8	0.1
Гянтболд	100.0	38.7	5.2	3.3	7.6	15.4	0.5	5.9	9.5	13.3	0.5
Шохойн чулуу	100.0	31.0	28.6	0.0	14.3	21.4	0.0	2.4	2.4	0.0	0.0
Үнэт чулуу	100.0	34.3	0.0	14.6	14.6	10.2	2.9	2.2	5.8	15.3	0.0
Элс, хайрга	100.0	33.3	0.0	4.8	4.8	14.3	0.0	14.3	19.0	9.5	0.0
Бусад	100.0	29.0	8.2	6.5	7.6	21.1	2.3	5.9	6.7	12.3	0.3

Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийг олборлож байгаа ашигт малтмалын төрлөөр нь мэдээллийн эх үүсвэрийг авч үзвэл:

Алт олборлож байгаа иргэдийн 41.9 хувь нь телевизээс, 16.9 хувь нь бусад иргэдээс, 11.1 хувь нь хурал, цуглаанаас, 9.7 хувь нь гар утсаараа дамжуулан, 7.0 хувь нь интернет, нийгмийн сүлжээнээс, 6.1 хувь нь сонин сэтгүүлээс, 3.5 хувь нь радиогоос, 2.0 хувь нь хэвлэмэл тараах материалаас, 0.2 хувь нь бусад эх үүсвэрээс мэдээллээ авдаг байна.

Нүүрс олборлож байгаа иргэдийн 54.9 хувь нь телевизээс, 15.1 хувь нь бусад иргэдээс, 11.0 хувь нь интернет, нийгмийн сүлжээнээс, 8.6 хувь нь гар утсаараа дамжуулан, 3.4 хувь нь мэдээллийн самбараас, 3.1 хувь нь радиогоос, 1.8 хувь нь сонин, сэтгүүлээс, 1.1 хувь нь хурал, цуглаанаас, 1.0 хувь нь хэвлэмэл тараах материалаас мэдээллээ авдаг байна.

Жонш олборлож байгаа иргэдийн 41.4 хувь нь телевизээс, 12.8 хувь нь хурал, цуглаанаас, 10.3 хувь нь сонин, сэтгүүлээс, 10.0 хувь нь бусад иргэдээс, 8.6 хувь нь интернет, нийгмийн сүлжээнээс, 4.6 хувь нь радиогоос, 4.4 хувь нь гар утсаараа дамжуулан, 3.9 хувь нь мэдээллийн самбар болон хэвлэмэл тараах материалаас, 0.1 хувь нь бусад эх үүсвэрээс мэдээллээ авдаг байна.

Гянтболд олборлож байгаа иргэдийн 38.7 хувь нь телевизээс, 15.4 хувь нь бусад иргэдээс, 13.3 хувь нь хурал, цуглаанаас, 9.5 хувь нь хэвлэмэл тараах материалаас, 7.6 хувь нь гар утсаараа дамжуулан, 5.9 хувь нь сонин, сэтгүүлээс, 5.2 хувь нь радиогоос, 3.3 хувь нь интернет, нийгмийн сүлжээнээс, 1.0 хувь нь мэдээллийн самбар болон бусад эх үүсвэрээс мэдээллээ авдаг байна.

Шохойн чулуу олборлож байгаа иргэдийн 31.0 хувь нь телевизээс, 28.6 хувь нь радиогоос, 21.4 хувь нь бусад иргэдээс, 14.3 хувь нь гар утсаараа дамжуулан, 5.8 хувь нь сонин, сэтгүүл болон хурал, цуглаанаас мэдээллээ авдаг байна.

Үнэт чулуу олборлож байгаа иргэдийн 34.3 хувь нь телевизээс, 29.2 хувь нь интернет, нийгмийн сүлжээ болон гар утсаараа дамжуулан, 15.3 хувь нь хурал, цуглаанаас, 5.8 хувь нь хэвлэмэл тараах материалаас, 2.9 хувь нь мэдээллийн самбараас, 2.2 хувь нь сонин, сэтгүүлээс мэдээллээ авдаг байна.

6

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ЗРҮҮЛ АХУЙН МЭДЛЭГ

Бичил уурхай эрхлэгчдийн 2016 оны судалгаанд хамрагдсан олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгч 5998 иргэдийн 2.0 хувь нь үйлдвэрлэлийн осол, аварга өртсөн байна.

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ЭРҮҮЛ АХУЙН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ

Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа иргэд хөдөлмөр хамгааллын аюулгүй ажиллагааг хангаагүйгээс, мөн энэ талаарх мэдлэг багатайгаас үүдэн осол аваарт өртөх явдал тохиолддог. Тиймээс энэ бүлэгт бичил уурхай эрхлэгчдийн эрх зүйн орчин, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны талаарх мэдлэгийн түвшин, үйл ажиллагаа эрхлэх явцад өртөж байсан осол гэмтэл, тэдэнд учирсан хохирол, өвчилж байсан өвчний төрөл, эмнэлгийн тусламжийн хүртээмж зэргийг авч үзсэн.

6.1 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ЭРҮҮЛ АХУЙН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ

Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны талаарх мэдлэгийн түвшнийг авч үзвэл, 19.5 хувь нь хангалттай мэдлэгтэй, 64.5 хувь нь зохих хэмжээний мэдлэгтэй, 16.0 хувь нь хангалтгүй мэдлэгтэй гэж өөрсдийгөө үнэлсэн байна. Улаанбаатарт үйл ажиллагаа явуулж буй бичил уурхай эрхлэгчдийн мэдлэгийн түвшин бусад бүсүүдтэй харьцуулахад харьцангуй өндөр байна.

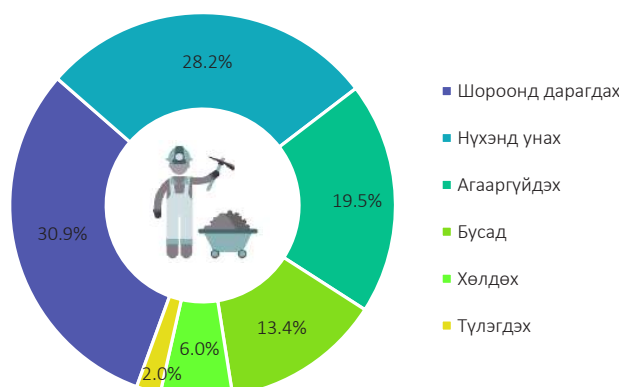
Хүснэгт 26. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны талаарх мэдлэг, хувиар, бүсээр

Бүс	БҮГД	Хангалттай	Боломжийн	Хангалтгүй
БҮГД	100.0	19.5	64.5	16.0
Баруун	100.0	13.9	67.4	18.6
Хангайн	100.0	19.4	60.6	19.9
Төвийн	100.0	23.0	61.4	15.6
Зүүн	100.0	23.2	59.1	17.7
Улаанбаатар	100.0	26.6	70.5	2.9

6.2 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ҮЙЛДВЭРИЙН ОСОЛ АВААР, ӨВЧНИЙ ТӨРӨЛ

Судалгааны дүнгээр судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 98.0 хувь нь үйл ажиллагаа эрхлэх явцдаа осол, аваарт өртөж байгаагүй гэж хариулсан байна. Харин үлдсэн 2.0 хувь нь ямар нэгэн осол, аваарт өртсөн байна. Осол, аваарт өртсөн иргэдийг ослын төрлөөр нь харвал давхардсан тоогоор 30.9 хувь нь шороонд дарагдах осолд, 28.2 хувь нь нүхэнд унах осолд, 19.5 хувь нь агааргүйдэх осолд, 13.4 хувь нь бусад төрлийн осолд, 6.0 хувь нь хөлдөх осолд, 2.0 хувь нь түлэгдэх осолд өртсөн байна.

Зураг 19. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн өртөж байсан осол, аваарын төрөл, хувиар

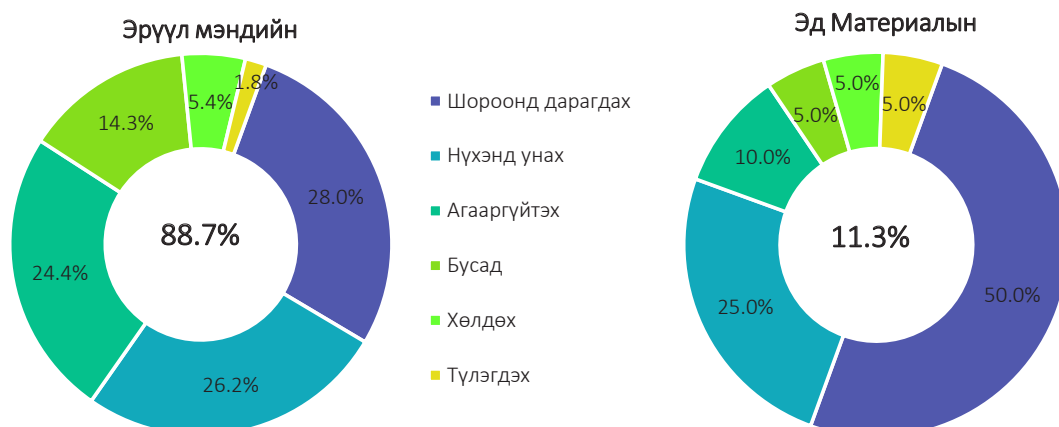
Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэх явцдаа ямар нэгэн осол, аваарт өртөж байсан хүмүүсийг бүсийн түвшинд авч үзвэл агааргүйдэх осолд өртөгсдийн 34.1 хувь нь, шороонд дарагдах осолд өртөгсдийн 49.0 хувь нь, нүхэнд унах осолд өртөгсдийн 41.3 хувь нь тус бүр Төвийн бүсэд ногдож байгаа бол, хөлдөх осолд өртөгсдийн 44.4 хувь нь Хангайн бүсэд, угаартах осолд өртөгсдийн 36.4 хувь нь Баруун бүсэд, 36.4 хувь нь Төвийн бүсэд ногдож, харин бусад шалтгаанаар осолд өртөгсөд Баруун, Хангайн, Төвийн бүсүүдэд адил хувьтай байна. Нийт осолд өртөгсдийн дийлэнх хувь нь Төвийн бүсэд үйл ажиллагаа явуулж байгаа бичил уурхай эрхлэгчид байна.

Хүснэгт 27. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн өртөж байсан осол, аваарын төрөл, хувиар, бүсээр

Бүс	Агааргүйдэх	Шороонд дарагдах	Хөлдөх	Нүхэнд унах	Угаартах	Бусад
БҮГД	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Баруун	12.2	26.5	22.2	32.6	36.4	33.3
Хангайн	24.4	16.3	44.4	19.6	9.1	33.3
Төвийн	34.1	49.0	33.3	41.3	36.4	33.3
Зүүн	-	4.1	-	4.3	-	-
Улаанбаатар	29.3	4.1	-	2.2	18.2	-

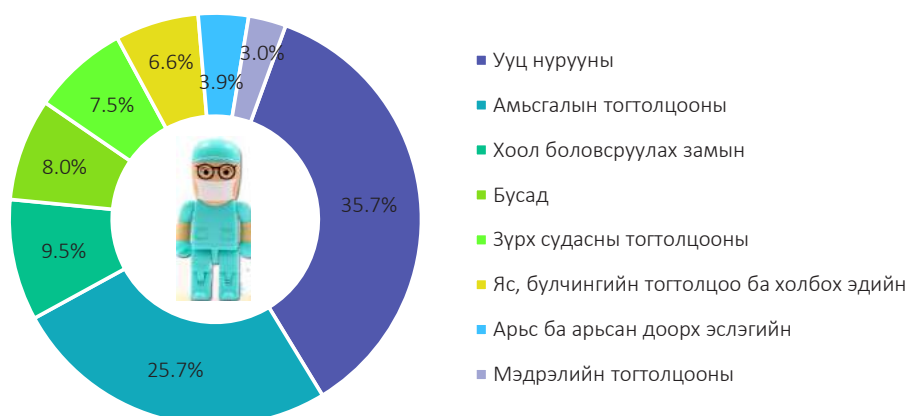
Уурхайн үйл ажиллагаанаас учирсан хохирлыг эрүүл мэндээр хохирсон, эд материалаар хохирсон гэж ангилан авч үзэв. Нийт хохирлын 88.7 хувь нь эрүүл мэндийн хохирол, 11.3 хувь нь эд материалын хохирол бичил уурхайн үйл ажиллагаанаас үүдэн учирсан гэж хариулжээ. Эрүүл мэндийн хохирол амссан бичил уурхайчдын 28.0 хувь нь шороонд дарагдах ослоос, 26.2 хувь нь нүхэнд унах ослоос, 24.4 хувь нь агааргүйдэх ослоос болж хохирсон бол эд материалын хохирол амссан бичил уурхай эрхлэгчдийн 50.0 хувь нь шороонд дарагдах ослоос, 25.0 хувь нь нүхэнд унах ослоос, 10.0 хувь нь агааргүйдэх ослоос болж хохирсон байна.

Зураг 20. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдэд учирсан хохирлын төрөл, хувиар

Судалгааны дүнгээр судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 94.5 хувь нь бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэх явцдаа ямар нэгэн өвчин, эмгэг тусч байгаагүй бол үлдсэн 5.5 хувь нь өвчин, эмгэг тусч байжээ. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэх явцад өвчин, эмгэг туссан иргэдийн 35.7 хувь нь ууц нурууны өвчин, 25.7 хувь нь амьсгалын тогтолцооны өвчин, 9.5 хувь нь хоол боловсруулах замын өвчин, 7.5 хувь нь зүрх, судасны тогтолцооны өвчин, 6.6 хувь нь яс, бүлчингийн тогтолцоо ба холбох эдийн өвчин, 3.9 хувь нь арьс ба арьсан доорх ислэгийн өвчин, 3.0 хувь нь мэдрэлийн тогтолцооны өвчин, үлдсэн 8.0 хувь нь бусад төрлийн өвчнөөр өвчилсөн байна.

Зураг 21. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн өвчлөлт, хувиар, өвчний төрлөөр

Эндээс харахад бичил уурхайн үйл ажиллагаа явуулж буй орчин болон ажлын онцлогоос хамаарч бичил уурхай эрхлэгчдийн ихэнх хувь нь амьсгалын тогтолцооны болон ууц нурууны өвчнөөр өвчилдөг байна.

Хүснэгт 28. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн өвчилсөн өвчин, хувиар, төрөл, ажилласан жилийн бүлгээр

Өвчний төрөл	БҮГД	Өвчний төрөл						
		0-1	2-3	4-5	6-7	8-9	10-11	12+
Амьсгалын тогтолцооны	100.0	5.7	22.3	16.6	10.2	8.9	12.7	23.6
Ууц нурууны	100.0	6.4	20.2	16.1	11.0	12.8	14.2	19.3
Хоол боловсруулах замын	100.0	3.4	15.5	22.4	10.3	17.2	12.1	19.0
Зүрх судасны тогтолцооны	100.0	-	17.0	10.6	6.4	14.9	27.7	23.4
Арьс ба арьсан доорх эслэгийн	100.0	8.3	12.5	16.7	12.5	16.7	16.7	16.7
Яс, булчингийн тогтолцоо ба холбох эдийн	100.0	10.0	12.5	10.0	17.5	10.0	15.0	25.0
Шээс, бэлгийн тогтолцооны эмгэгийн	100.0	-	12.5	18.8	12.5	18.8	12.5	25.0
Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэгийн	100.0	-	14.3	7.1	14.3	28.6	14.3	21.4
Мэдрэлийн тогтолцооны	100.0	11.8	41.2	-	5.9	5.9	23.5	11.8
Халдварт ба шимэгчид зарим өвчнөөр	100.0	-	20.0	20.0	10.0	20.0	20.0	10.0
Бусад	100.0	11.1	11.1	22.2	22.2	11.1	-	22.2

Бичил уурхай эрхлэгчдийн үйл ажиллагаа эрхлэх явцдаа өвчилж байсан өвчний төрлийг бичил уурхайд ажилласан жилээр нь авч үзвэл амьсгалын тогтолцооны өвчнөөр өвчлөгчдийн 22.3 хувь нь 2-3 жил, 16.6 хувь нь 4-5 жил ажилласан бол ууц нурууны өвчнөөр өвчлөгчдийн 20.2 хувь нь 2-3 жил, 19.3 хувь нь 12 ба түүнээс дээш жил ажилласан хүмүүс байна.

Хоол боловсруулах замын өвчнөөр өвчлөгчдийн 22.4 хувь нь 4-5 жил, 15.5 хувь нь 2-3 жил, зүрх, судасны тогтолцооны өвчнөөр өвчлөгчдийн 27.7 хувь нь 10-11 жил, 14.9 хувь нь 8-9 жил, шээс бэлгийн тогтолцооны эмгэгээр өвчлөгчдийн 25.0 хувь нь 12 ба түүнээс дээш жил, 18.8 хувь нь 4-5 жил ажилласан хүмүүс байна.

Харин гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэгээр өвчлөгчдийн 28.6 хувь нь 8-9 жил, 21.4 хувь нь 12 ба түүнээс дээш жил ажилласан хүмүүс байна. Мөн мэдрэлийн тогтолцооны өвчнөөр өвчлөгчдийн 41.2 хувь нь 2-3 жил, 23.5 хувь нь 10-11 жил, халдварт ба шимэгчид зарим өвчнөөр өвчлөгчдийн 20.0 хувь нь 2-оос дээш жил ажилласан хүмүүс байна.

Хүснэгт 29. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн өвчлөлт, хувиар, өвчний төрлөөр, бүсээр

Өвчний төрөл	БҮГД					
		Баруун	Хангайн	Төвийн	Зүүн	Улаанбаатар
Амьсгалын тогтолцооны	100.0	29.3	28.7	34.4	4.5	3.2
Ууц нурууны	100.0	26.6	24.8	39.4	4.1	5.0
Хоол боловсруулах замын	100.0	48.3	27.6	24.1	-	-
Зүрх судасны тогтолцооны	100.0	34.0	36.2	29.8	-	-
Арьс ба арьсан доорх ислэгийн	100.0	25.0	54.2	12.5	-	8.3
Яс, булчингийн тогтолцоо ба холбох эдийн	100.0	15.0	35.0	37.5	-	12.5
Шээс, бэлгийн тогтолцооны эмгэгийн	100.0	37.5	50.0	12.5	-	-
Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэгийн	100.0	7.1	64.3	21.4	-	7.1
Мэдрэлийн тогтолцооны	100.0	52.9	29.4	11.8	-	5.9
Бусад	100.0	21.1	47.4	31.6	-	-

Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдээс эмнэлгийн тусламж авах боломжийн талаар асуухад нийт 6948 бичил уурхай эрхлэгчдийн 2672 хүн буюу 38.5 хувь нь үйл ажиллагаа эрхэлж буй сум, дүүргийнхээ эмнэлгээс тусламж авах боломжтой гэж үзжээ. Бичил уурхай эрхлэгчдийн хувьд хамгийн хол зайтай эмнэлэг 350 километрт байрладаг бол хамгийн ойр зайтай эмнэлэг 1 километрт байрлаж байна. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа явуулж буй орд, газраас эмнэлэг хүрэх дундаж зай улсын хэмжээнд 33.8 км байна.

Хүснэгт 30. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа явуулж буй сум, дүүргийн эмнэлгийн зай, километрээр

Бүс, аймаг, нийслэл	Хамгийн ойр зай /километр/	Хамгийн хол зай /километр/	Дундаж зай /километр/
Улсын дундаж	1.0	350.0	33.8
Баруун бүс	2.0	300.0	40.2
Баян-Өлгий	2.0	60.0	16.2
Говь-Алтай	4.0	285.0	34.7
Завхан	7.0	300.0	40.6
Увс	2.0	190.0	39.2
Ховд	2.0	200.0	51.9
Хангайн бүс	2.0	230.0	41.6
Архангай	8.0	75.0	63.7
Баянхонгор	9.0	180.0	41.1
Булган	10.0	115.0	61.9
Өвөрхангай	2.0	230.0	26.5
Хөвсгөл	10.0	120.0	49.5
Төвийн бүс	1.0	350.0	33.6
Дорноговь	4.0	120.0	33.0
Дундговь	9.0	50.0	22.7
Өмнөговь	2.0	350.0	67.0
Сэлэнгэ	1.0	300.0	25.0
Төв	2.0	60.0	13.6
Зүүн бүс	1.0	92.0	27.3
Хэнтий	1.0	70.0	19.4
Улаанбаатар	2.0	45.0	4.3

Бичил уурхай эрхэлж буй иргэдийн үйл ажиллагаа явуулж байгаа газраас тухайн сум, дүүргийн эмнэлэг орох зайг бүсийн түвшинд авч үзвэл, Баруун бүсийн хувьд хамгийн хол зайтай эмнэлэг нь Завхан аймагт (300 км) байдаг бол хамгийн ойр зайтай эмнэлэг нь Баян-Өлгий, Увс, Ховд аймагт (2 км) байдаг ажээ. Харин Хангайн бүсийн хувьд хамгийн хол зайтай эмнэлэг нь (230 км), хамгийн ойр зайтай эмнэлэг нь (2 км) байдаг бөгөөд тус бүр Өвөрхангай аймагт байдаг байна. Төвийн бүсийн бичил уурхай эрхлэгчдийн хувьд хамгийн хол эмнэлэг нь Өмнөговь (350 км) байдаг бол хамгийн ойр зайтай эмнэлэг нь Сэлэнгэ аймагт (1 км) байдаг байна. Зүүн бүсийн хувьд хамгийн хол эмнэлэг нь Хэнтий аймагт (70 км) байдаг бол хамгийн ойр зайтай эмнэлэг нь мөн л тус аймагт (1 км) байдаг байна. Улаанбаатар хотын бичил уурхай эрхлэгчдийн хувьд хамгийн хол зайтай эмнэлэг 45 километр оршдог бол хамгийн ойрхон нь 2 километр оршиж байна.

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН НИЙГЭМ, ОРОН НУТАГТ ОРУУЛСАН ХУВЬ НЭМЭР

Бичил уурхай эрхлэгчдийн 2016 оны судалгаанд хамрагдсан олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгч 5998 иргэдийн 71.6 хувь нь амьжиргаа сайжирсан гэж хариулжээ.

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН НИЙГЭМ, ОРОН НУТАГТ ОРУУЛСАН ХУВЬ НЭМЭР

Энэ бүлэгт бичил уурхай эрхлэгчдийн 2016 онд нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгалд хамрагдсан байдал, бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлснээр тэдний амьдралд гарсан өөрчлөлт, цаашилбал, тэдний тухайн сүм, дүүрэг, орон нутгийн хөгжилд оруулсан хувь нэмэр, төрийн болон төрийн бус байгууллагаас тэдэнд үзүүлсэн дэмжлэг, тусалцааны талаар авч үзнэ.

7.1 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ДААТГАЛД ХАМРАГДСАН БАЙДАЛ

Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 51.4 хувь 2016 онд даатгалд хамрагдсан гэж хариулсан байна. Давхардсан тоогоор 2985 иргэд буюу 96.9 хувь нь эрүүл мэндийн даатгалд, 1744 иргэд буюу 56.6 хувь нь нийгмийн даатгалд даатгуулсан байна.

Хүснэгт 31. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 2016 онд даатгалд хамрагдсан байдал, бүс, даатгалын төрөл, давхардсан тоогоор

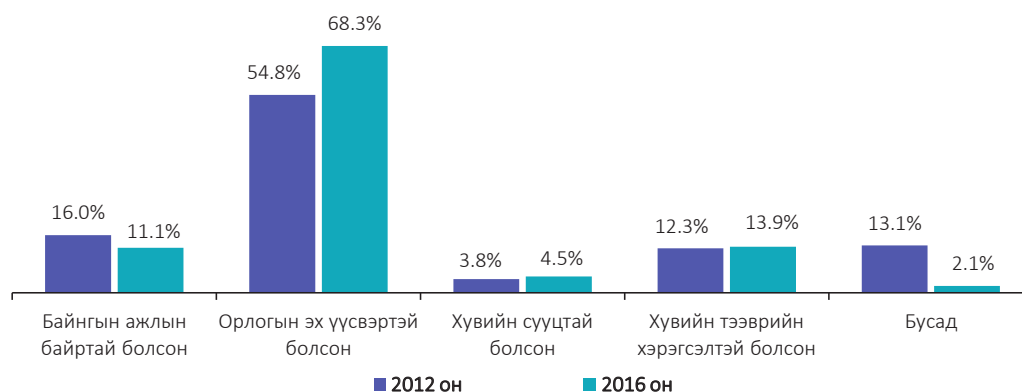
	БҮГД	Даатгалд хамрагдаагүй	Даатгалд хамрагдсан	Нийгмийн даатгал	Эрүүл мэндийн даатгал
БҮГД	5 998	2 917	3 081	1 744	2 985
Баруун	2 527	1 223	1 304	573	1 263
Хангайн	935	478	457	234	451
Төвийн	2 202	1 057	1 145	807	1 104
Зүүн	164	99	65	47	61
Улаанбаатар	170	60	110	83	106

Эрүүл мэндийн даатгалд хамрагдсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 42.3 хувь нь Баруун бүсэд, 37.0 хувь нь Төвийн бүсэд, 15.1 хувь нь Хангайн бүсэд харьяалагдаж байгаа бол нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 46.3 хувь нь Төвийн бүсэд, 32.9 хувь нь Баруун бүсэд, 13.4 хувь нь Хангайн бүсэд тус тус ногдож байна.

7.2 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН АМЬЖИРГААНЫ ӨӨРЧЛӨЛТ

Бичил уурхай эрхэлснээр давхардсан тоогоор 3753 иргэд өрхийн амьжиргааны орлогын эх үүсвэртэй, 610 иргэд байнгын ажлын байртай болжээ. Түүнчлэн, 766 иргэд хувийн тээврийн хэрэгсэлтэй, 248 иргэд хувийн сууцтай болсон байна.

Зураг 22. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн тоо, хувиар, амьжиргаанд өөрчлөлт орсон төрлөөр

Бичил уурхай эрхэлснээр амьжиргаанд гарсан өөрчлөлтийг өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад орлогын эх үүсвэртэй болсон иргэдийн эзлэх хувь 13.5 пунктээр, хувийн тээврийн хэрэгсэлтэй болсон иргэдийнх 1.6 пунктээр, хувийн сууцтай болсон иргэдийнх 0.7 пунктээр өссөн бол байнгын ажлын байртай болсон иргэдийнх 4.9 пунктээр, бусад байдлаар өөрчлөлт орсон иргэдийн эзлэх хувь 11.0 пунктээр буурсан байна.

Хүснэгт 32. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн амьжиргааны өөрчлөлт, хувиар, бүсээр

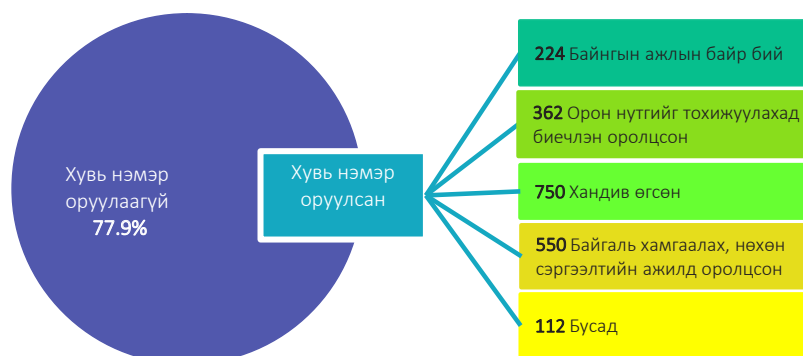
Бүс	Байнгын ажлын байртай болсон	Орлогын эх үүсвэртэй болсон	Хувийн сууцтай болсон	Хувийн тээврийн хэрэгсэлтэй болсон	Бусад
БҮГД	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Баруун	37.4	38.9	14.1	25.5	43.6
Хангайн	16.7	15.5	23.8	24.8	12.8
Төвийн	35.1	38.3	48.8	42.6	40.2
Зүүн	4.9	3.6	1.6	1.8	-
Улаанбаатар	5.9	3.7	11.7	5.4	3.4

Байнгын ажлын байртай болсон гэж хариулсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 37.4 хувь нь Баруун бүсийн, 35.1 хувь нь Төвийн бүсийн, 16.7 хувь нь Хангайн бүсийн бичил уурхай эрхлэгчид байна. Орлогын эх үүсвэртэй болсон гэж хариулсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 38.9 хувь нь Баруун бүсэд, 38.3 хувь нь Төвийн бүсэд, 15.5 хувь нь Хангайн бүсэд үйл ажиллагаа явуулдаг байна. Харин хувийн сууцтай болсон гэж хариулсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 48.8 хувь нь Төвийн бүсэд, 23.8 хувь нь Хангайн бүсэд, 14.1 хувь нь Баруун бүсэд ногдож байгаа бол хувийн тээврийн хэрэгсэлтэй болсон гэж хариулсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 42.6 хувь нь Төвийн бүсэд, 25.5 хувь нь Баруун бүсэд, 24.8 хувь нь Хангайн бүсэд ногдож байна.

7.3 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ОРОН НУТАГТ ОРУУЛСАН ХУВЬ НЭМЭР

Бичил уурхай эрхлэгчдээс нийгэм, орон нутагт оруулсан хувь нэмрийнх нь талаар судлахад тэдний 77.9 хувь нь ямар нэгэн хувь нэмэр оруулаагүй гэж хариулсан байна. Харин үлдсэн 22.1 хувь нь тодорхой хэмжээний хувь нэмэр оруулсан гэж хариулжээ.

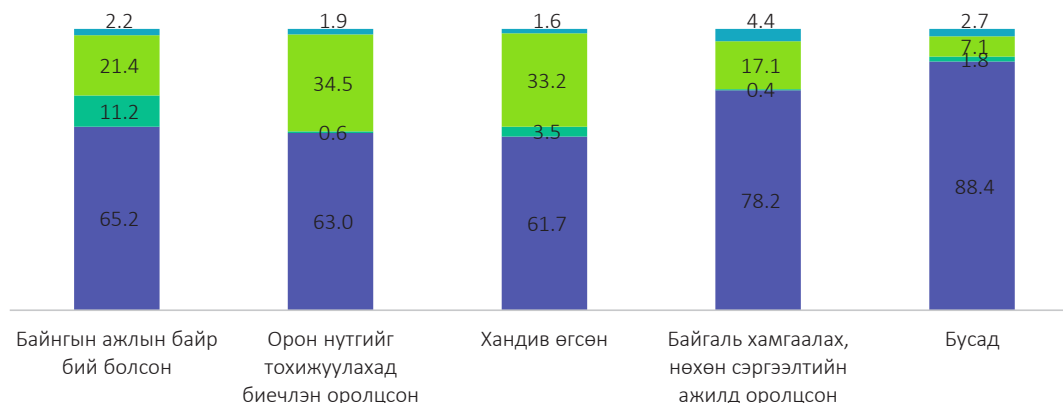
Зураг 23. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн нийгэм, орон нутагт оруулсан хувь нэмэр

Нийгэм, орон нутагт хувь нэмэр оруулсан гэж хариулсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн орон нутагтаа оруулсан хувь нэмрийг ашигт малтмалын төрлөөр нь авч үзвэл давхардсан тоогоор байнгын ажлын байр бий болсон гэж хариулсан бичил уурхай эрхлэгчдийн 65.2 хувь нь алт олборлогчид, 21.4 хувь нь жонш олборлогчид, 11.2 хувь нь нүүрс олборлогчид, 2.2 хувь нь бусад ашигт малтмал олборлогчид байна.

Түүнчлэн орон нутагт мөнгөн хандив өгсөн болон орон нутгийн тохижуулалтад биечлэн оролцсон бичил уурхай эрхлэгчдийн 61.7 болон 63.0 хувь нь алт олборлогчид, 33.2 болон 34.5 хувь нь жонш олборлогчид байна.

Зураг 24. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн нийгэм, орон нутагт оруулсан хувь нэмэр, хувиар, ашигт малтмалын төрлөөр

Байнгын ажлын байр бий болгосон гэж хариулсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 39.7 хувь нь Төвийн бүсийн, 26.8 хувь нь Баруун бүсийн, 19.2 хувь нь Хангайн бүсийн бичил уурхай эрхлэгчид байна. Орон нутгийн тохижуулалтад биечлэн оролцсон гэж хариулсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 72.4 хувь нь Төвийн бүсэд, 13.5 хувь нь Хангайн бүсэд, 11.3 хувь нь Баруун бүсэд үйл ажиллагаа явуулдаг байна. Орон нутагт хандив өгсөн гэж хариулсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 46.9 хувь нь Төвийн бүсэд, 23.7 хувь нь Хангайн бүсэд, 21.7 хувь нь Баруун бүсэд ногдож байна.

Хүснэгт 33. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн орон нутагт оруулсан хувь нэмэр, бүсээр, хувиар

Бүс	Байнгын ажлын байр бий болсон	Орон нутгийг тохижуулахад биечлэн оролцсон	Хандив өргөсөн	Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээлтийн ажилд оролцсон	Бусад
БҮГД	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Баруун	26.8	11.3	21.7	29.3	8.0
Хангайн	19.2	13.5	23.7	16.5	6.3
Төвийн	39.7	72.4	46.9	48.0	14.3
Зүүн	2.7	2.2	4.1	3.6	-
Улаанбаатар	11.6	0.6	3.5	2.5	71.4

8

ТУСЛАМЖ, ДЭМЖЛЭГ, ТУЛГАРЧ БУЙ ХҮНДРЭЛ БЭРХШЭЭЛ

Бичил уурхай эрхлэгчдийн 2016 оны судалгаанд хамрагдсан олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгч 5998 иргэдийн 17.2 хувь нь тусламж, дэмжлэг авсан байна.

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ. ТУСЛАМЖ, ДЭМЖЛЭГ, ТУЛГАРЧ БУЙ ХҮНДРЭЛ БЭРХШЭЭЛ

Бичил уурхай эрхлэгчдийн үйл ажиллагаа эрхлэхтэй холбогдуулан авсан тусламж дэмжлэг болон бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэхэд тулгарч буй хүндрэл бэрхшээл, түүнийг хэрхэн шийдвэрлэж буй талаар энэ бүлэгт авч үзсэн.

8.1 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ТУСЛАМЖ, ДЭМЖЛЭГ АВСАН БАЙДАЛ

Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн үйл ажиллагаа эрхлэхдээ авч байсан тусламж, дэмжлэгийн талаар асуухад тэдний 1032 нь буюу 17.2 хувь нь ямар нэгэн тусламж, дэмжлэг авч байсан гэж хариулсан бол харин 4966 нь буюу 82.8 хувь нь авч байгаагүй гэж хариулсан байна.

Өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад тусламж, дэмжлэг авсан хүний эзлэх хувь 0.8 пунктээр буурч, харин тусламж, дэмжлэг аваагүй хүний эзлэх хувь 0.8 пунктээр өссөн байна.

Хүснэгт 34. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн төрийн болон төрийн бус байгууллагаас тусламж, дэмжлэг авсан байдал, бүсээр

Бүс	БҮГД		Дэмжлэг авсан хүн		Дэмжлэг аваагүй хүн	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
БҮГД	8 702	5 998	1 568	1 032	7 134	4 966
Баруун	2 051	2 527	206	174	1 845	2 353
Хангайн	2 633	935	564	193	2 069	742
Төвийн	3 071	2 202	770	538	2 301	1 664
Зүүн	326	164	25	66	301	98
Улаанбаатар	621	170	3	61	618	109

Судалгааны дүнгээр Төвийн бүсээс 538 бичил уурхайчин, Хангайн бүсээс 193, Баруун бүсээс 174, Зүүн бүсээс 66, Улаанбаатар хотоос 61 бичил уурхайчин тус тус төрийн болон төрийн бус байгууллагын тусламж, дэмжлэгт хамрагдсан байна.

Судалгааны дүнгээр төрийн болон төрийн бус байгууллагаас ямар нэгэн тусламж, дэмжлэг авч байсан бичил уурхай эрхлэгчдээс давхардсан тоогоор 1339 хүн буюу 56.5 хувь нь сургалтад хамрагдаж, 924 хүн буюу 39.0 хувь нь мэргэжлийн зөвлөгөө авсан байна. Түүнчлэн 38 хүн буюу 1.6 хувь нь буцалтгүй тусламж, 29 хүн буюу 1.2 хувь нь хөнгөлөлттэй зээл, 9 хүн буюу 0.4 хувь нь хөнгөлөлттэй үнээр тоног төхөөрөмж авчээ.

Хүснэгт 35. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн төрийн болон төрийн бус байгууллагаас авсан тусламж, дэмжлэг, хувиар, бүсээр

Бүс	БҮГД	Сургалтад хамруулсан	Мэргэжлийн зөвлөгөө өгсөн	Тоног төхөөрөмж хөнгөлөлттэй үнээр өгсөн	Хөнгөлөлттэй зээл олгосон	Буцалтгүй тусламж олгосон	Бусад
БҮГД	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Баруун	14.1	15.3	10.6	33.3	37.9	18.4	31.3
Хангайн	15.6	13.4	17.2	22.2	10.3	44.7	31.3
Төвийн	60.5	58.8	65.9	33.3	44.8	36.8	25.0
Зүүн	6.0	8.0	3.6	-	-	-	6.3
Улаанбаатар	3.8	4.6	2.7	11.1	6.9	-	6.3

Мэргэжлийн зөвлөгөө авсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 65.9 хувь нь Төвийн бүсэд, 17.2 хувь нь Хангайн бүсэд, 10.6 хувь нь Баруун бүсэд харьяалагдаж байгаа бол сургалтад хамрагдсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 58.8 хувь нь Төвийн бүсэд, 13.4 хувь нь Хангайн бүсэд, 15.3 хувь нь Баруун бүсэд ногдож байна. Буцалтгүй тусламж авсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 36.8 хувь нь Төвийн бүсийн бичил уурхай эрхлэгчид байгаа бол 44.7 нь Хангайн бүсийнх байна.

8.2 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДЭД ТУЛГАРДАГ ХҮНДРЭЛ, БЭРХШЭЭЛ

Судалгаанд хамрагдсан бичил уул уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчид үйл ажиллагаагаа явуулахад 2350 буюу 39.2 хувь нь хүндрэл бэрхшээл тулгардаг гэж хариулсан бол 3648 нь буюу 60.8 хувь нь ямар нэгэн хүндрэл бэрхшээл тулгардаггүй гэж хариулжээ.

Хүндрэл бэрхшээлтэй тулгарсан хүний тоог бүсээр авч үзвэл Баруун бүсэд 1125 хүн, Төвийн бүсэд 745 хүн, Хангайн бүсэд 400 хүн, Зүүн бүсэд 36 хүн, Улаанбаатар хотод 44 хүн байна.

Хүснэгт 36. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдэд тулгардаг хүндрэл, бэрхшээл, бүсээр

Хүндрэл, бэрхшээлийн төрөл	БҮГД					
		Баруун	Хангайн	Төвийн	Зүүн	Улаан-баатар
БҮГД	5 998	2 527	935	2 202	164	170
Хүндрэл, бэрхшээлтэй тулгараагүй хүний тоо	3 648	1 402	535	1 457	128	126
Хүндрэл, бэрхшээлтэй тулгарсан хүний тоо	2 350	1 125	400	745	36	44
Нийт хүндрэл, бэрхшээлийн тоо	10 894	4 227	1 591	4 538	243	295
Хууль, эрх зүйн орчин бүрдээгүй	1 564	575	199	745	13	32
Ашигт малтмалын гарц муу	2 484	1 041	369	881	119	74
Үйл ажиллагаа явуулах газар хязгаарлагдмал	2 144	824	368	881	13	58
Санхүүгийн асуудал хүндрэлтэй (зээл авах)	877	323	107	365	48	34
Тоног төхөөрөмж дутагдалтай, хүчин чадал муу	652	255	94	280	16	7
Зохион байгуулалтын асуудал хүндрэлтэй	629	242	104	275	4	4
Хяналт шалгалт, дарамт ихтэй	2 146	863	287	953	22	21
Татварын асуудал хүндрэлтэй	276	72	49	130	4	21
Бусад	122	32	14	28	4	44

Судалгааны дүнгээр хууль эрх зүйн орчин боломжийн түвшинд бүрдээгүй гэж 1564 бичил уурхай эрхлэгч (давхардсан тоогоор) хариулсны 47.6 хувь нь Төвийн бүсэд, 36.8 хувь нь Баруун бүсэд, 12.7 хувь нь Хангайн бүсэд ногдож байгаа бол ашигт малтмалын гарц муу байдаг гэж 2484 иргэн (давхардсан тоогоор) тодорхойлсны 41.9 хувь нь Баруун бүсэд, 35.5 хувь нь Төвийн бүсэд, 14.9 хувь нь Хангайн бүсэд ногдож байна. Түүнчлэн санхүүгийн асуудал хүндрэлтэй буюу зээл авахад хүндрэлтэй байдаг гэж 877 уурхайчин (давхардсан тоогоор) тодорхойлсон бөгөөд тэдний 41.6 хувь нь Төвийн бүсэд, 36.8 хувь нь Баруун бүсэд, 12.2 хувь нь Хангайн бүсэд тус тус ногдож байна.

Тоног төхөөрөмж дутагдалтай, хүчин чадал муу байдаг гэж 652 бичил уурхайчин (давхардсан тоогоор) хариулсан бөгөөд 42.9 хувь нь Төвийн бүсэд, 39.1 хувь нь Баруун бүсэд, 14.4 хувь нь Хангайн бүсэд ногдож байна. Зохион байгуулалтын асуудал хүндрэлтэй байдаг гэж 629 уурхайчин (давхардсан тоогоор) хариулсны 43.7 хувь нь Төвийн бүсийнх, 38.5 хувь нь Баруун бүсийнх, 16.5 хувь нь Хангайн бүсийнх байна.

Хяналт шалгалт, дарамт ихтэй байдаг гэж 2146 бичил уурхай эрхлэгч (давхардсан тоогоор) тодорхойлсон бөгөөд 44.4 хувь нь Төвийн бүсийнх, 40.2 хувь нь Баруун бүсийнх, 13.4 хувь нь Хангайн бүсийнх байна. Татварын асуудал хүндрэлтэй гэж 276 бичил уурхай эрхлэгч (давхардсан тоогоор) үзсэн бөгөөд үүний 47.1 хувь нь Төвийн бүсэд, 26.1 хувь нь Баруун бүсэд, 17.8 хувь нь Хангайн бүсэд ногдож байна.

Хүснэгт 37. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдэд тулгардаг хүндрэл, бэрхшээл, хувиар, төрөл, бүсээр

Хүндрэл, бэрхшээлийн төрөл	БҮГД					
		Баруун	Хангайн	Төвийн	Зүүн	Улаан-баатар
Нийт хүндрэл, бэрхшээлийн тоо	100.0	38.8	14.6	41.7	2.2	2.7
Хууль, эрх зүйн орчин бүрдээгүй	100.0	36.8	12.7	47.6	0.8	2.0
Ашигт малтмалын гарц муу	100.0	41.9	14.9	35.5	4.8	3.0
Үйл ажиллагаа явуулах газар хязгаарлагдмал	100.0	38.4	17.2	41.1	0.6	2.7
Санхүүгийн асуудал хүндрэлтэй (зээл авах)	100.0	36.8	12.2	41.6	5.5	3.9
Тоног төхөөрөмж дутагдалтай, хүчин чадал муу	100.0	39.1	14.4	42.9	2.5	1.1
Зохион байгуулалтын асуудал хүндрэлтэй	100.0	38.5	16.5	43.7	0.6	0.6
Хяналт шалгалт, дарамт ихтэй	100.0	40.2	13.4	44.4	1.0	1.0
Татварын асуудал хүндрэлтэй	100.0	26.1	17.8	47.1	1.4	7.6
Бусад	100.0	26.2	11.5	23.0	3.3	36.1

Тулгарсан хүндрэл, бэрхшээлийг ашигт малтмалын төрлөөр авч үзвэл алт олборлогчдын 2048 (давхардсан тоогоор) буюу 22.4 хувь нь ашигт малтмалын гарц муу, 1853 (давхардсан тоогоор) буюу 20.3 хувь нь хяналт шалгалт, дарамт ихтэй, 1842 (давхардсан тоогоор) буюу 20.2 хувь нь үйл ажиллагаа явуулах газар хязгаарлагдмал гэж хариулжээ.

Жонш олборлогчдын 240 (давхардсан тоогоор) буюу 30.6 хувь нь ашигт малтмалын гарц муу, 123 (давхардсан тоогоор) буюу 15.7 хувь нь үйл ажиллагаа явуулах газар хязгаарлагдмал, 85 (давхардсан тоогоор) буюу 10.8 хувь нь хяналт шалгалт, дарамт ихтэй гэж хариулсан байна.

Хүснэгт 38. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдэд тулгардаг хүндрэл, бэрхшээл, ашигт малтмалын төрөл, давхардсан тоогоор

Хүндрэл, бэрхшээлийн төрөл	БҮГД						
		Алт	Нүүрс	Жонш	Гянт-болд	Үнэт чулуу	Бусад
Нийт хүндрэл, бэрхшээлийн тоо	10 894	9 136	194	784	486	124	170
Хууль, эрх зүйн орчин бүрдээгүй	1 564	1 355	26	81	53	23	26
Ашигт малтмалын гарц муу	2 484	2 048	21	240	114	28	33
Үйл ажиллагаа явуулах газар хязгаарлагдмал	2 144	1 842	30	123	87	28	34
Санхүүгийн асуудал хүндрэлтэй (зээл авах)	877	693	29	75	60	7	13
Тоног төхөөрөмж дутагдалтай, хүчин чадал муу	652	546	4	67	24	2	9
Зохион байгуулалтын асуудал хүндрэлтэй	629	539	4	52	29	2	3
Хяналт шалгалт, дарамт ихтэй	2 146	1 853	24	85	107	34	43
Татварын асуудал хүндрэлтэй	276	190	13	58	8	-	7
Бусад	122	70	43	3	4	-	2

Судалгааны дүнгээр нийт бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 4508 нь буюу 75.2 хувь нь засаг захиргааны байгууллагуудтай харьцахад хүндрэлгүй байдаг гэж хариулсан бол 1490 нь буюу 24.8 хувь нь хүндрэлтэй байдаг гэж хариулжээ. Давхардсан тоогоор орон нутгийн засаг захиргааны байгууллагатай харьцахад хүндрэлтэй байдаг гэж 890 бичил уурхайчин үзсэн бол 675 хүн мэргэжлийн хяналтын байгууллагыг харьцахад хүндрэлтэй байгууллага гэж тодорхойлжээ.

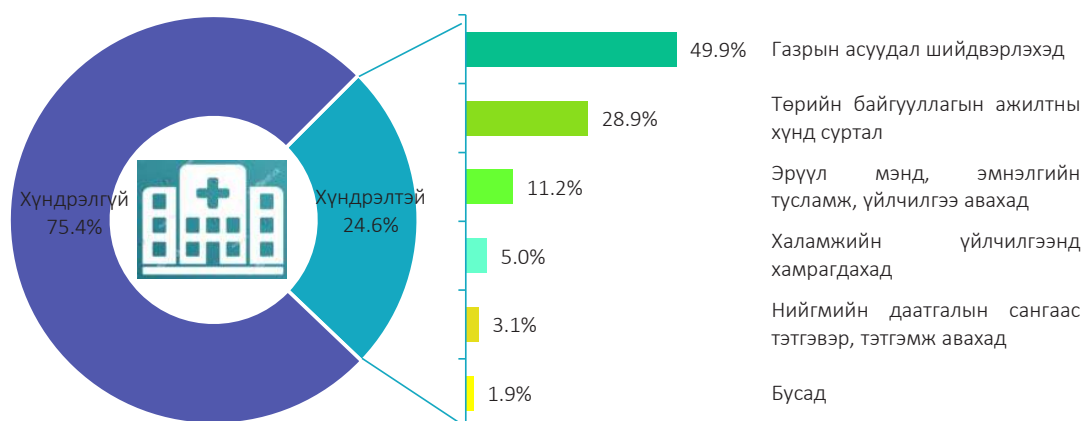
Харин татварын байгууллагыг харьцахад хүндрэлтэй байгууллагаар 160 уурхайчин нэрлэсэн бол хууль, хяналтын байгууллагыг 857 уурхайчин тодорхойлсон байна.

Хүснэгт 39. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн харилцахад хүндрэлтэй байдаг байгууллага, бүсээр

Байгууллагын төрөл	БҮГД					
		Баруун	Хангайн	Төвийн	Зүүн	Улаан-баатар
БҮГД	5 998	2 527	935	2 202	164	170
Харьцахад хүндрэлтэй асуудал тулгардаггүй	4 508	1 932	763	1 523	160	130
Харьцахад хүндрэлтэй асуудал тулгардаг	1 490	595	172	679	4	40
Нийт хүндрэлтэй байгууллагын тоо	3 536	1 504	468	1 478	10	76
Орон нутгийн засаг захиргааны байгууллага	890	487	92	286	4	21
Мэргэжлийн хяналтын байгууллага	675	221	89	344	2	19
Татварын байгууллага	160	89	24	39	-	8
Хууль, хяналтын байгууллага	857	302	124	422	-	9
Ашигт малтмалын газар	197	102	29	59	2	5
Эрүүл мэндийн байгууллага	181	68	13	96	-	4
Халамжийн байгууллага	68	45	11	10	1	1
Нийгмийн даатгалын байгууллага	40	21	6	9	-	4
Бусад	468	169	80	213	1	5

Засаг захиргааны байгууллагатай харилцахад хүндрэлтэй байдаг гэж хариулсан иргэдийн 49.9 хувь нь газрын зөвшөөрөлтэй холбоотой асуудал, 28.9 хувь нь төрийн байгууллагын ажилтны хүнд суртал, 11.2 хувь нь эрүүл мэнд, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ авахтай холбоотой асуудал, 5.0 хувь нь халамжийн үйлчилгээтэй холбоотой асуудал, 3.1 хувь нь нийгмийн даатгалын сангаас тэтгэвэр, тэтгэмж авахтай холбоотой асуудал хүндрэлтэй байдаг гэж хариулжээ.

Зураг 25. Орон нутгийн засаг, захиргааны байгууллагатай харилцахад хүндрэлтэй байдаг асуудлын төрөл, хувиар

Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн дээр дурдсан хүндрэлтэй асуудлуудыг шийдвэрлэсэн байдлыг бүсийн түвшинд авч үзэхэд хууль эрх зүйн дагуу шийдвэрлэсэн 20 асуудлын 35.0 хувь нь Баруун бүсэд, 30.0 хувь нь Төвийн болон Хангайн бүсэд тус тус ногдож байна. Гэрээ, хэлцэл хийж шийдвэрлэсэн 26 асуудлын 53.8 хувь нь Хангайн бүсэд, 19.2 хувь нь Баруун бүсэд, 15.4 хувь нь Төвийн бүсэд хамаарч байна.

Торгууль, төлбөр төлж шийдвэрлэсэн 38 асуудлын 65.8 хувь нь Төвийн бүсэд, 18.4 хувь нь Баруун бүсэд ногдож байгаа бол дээд шатны байгууллага, албан тушаалтанд хандсан 55 асуудлын 78.2 хувь нь Баруун бүсэд, 9.1 хувь нь тус тус Хангайн болон Төвийн бүсэд ногдож байна.

Харин 1345 бичил уурхай эрхлэгчийн асуудал шийдвэрлэгдээгүй байгаагаас 46.8 хувь нь Төвийн бүсийнх, 39.8 хувь нь Баруун бүсийнх, 10.7 хувь нь Хангайн бүсийнх байна.

Хүснэгт 40. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдэд тулгардаг хүндрэл, бэрхшээлтэй асуудлыг шийдвэрлэсэн байдал, бүсээр

Шийдвэрлэсэн байдал	БҮГД					
		Баруун	Хангайн	Төвийн	Зүүн	Улаан-баатар
Шийдвэрлээгүй	1 345	535	144	630	2	34
Шийдвэрлэсэн	145	60	28	49	2	6
Дээд шатны байгууллага, албан тушаалтанд хандсан	55	43	5	5	1	1
Хууль, хяналтын байгууллагад хандсан	36	32	1	2	-	1
Холбогдох байгууллагатай зөвшилцөж тохиролцсон	37	7	13	12	1	4
Хууль, эрх зүйн дагуу шийдвэрлэсэн	20	7	6	6	-	1
Гэрээ, хэлцэл хийсэн	26	5	14	4	1	2
Торгууль, төлбөр төлсөн	38	7	4	25	-	2
Бэлэг, шан харамж, хахууль өгсөн	3	2	-	1	-	-
Бусад	1	-	1	-	-	-

Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхай эрхлэгчдийн олборлосон ашигт малтмалаа борлуулахад гардаг хүндрэл, бэрхшээлийн талаар судлан үзэхэд 1013 бичил уурхайчин буюу 16.9 хувь нь ямар нэгэн хүндрэл тулгардаг гэж хариулсан бол 4985 бичил уурхайчин буюу 83.1 хувь нь ашигт малтмалаа борлуулахад ямар нэгэн хүндрэлтэй асуудал гардаггүй хэмээн хариулсан байна.

Бичил уурхайчдын олборлосон ашигт малтмалыг ченжүүд зах зээлийн үнээс доогуур худалдан авдаг явдал нь тэдний хувьд хамгийн том хүндрэл болж байна. Хүндрэл тулгардаг гэж хариулсан 1013 бичил уурхайчдын 2731 (давхардсан тоогоор) асуудал байгаагийн 815 (давхардсан тоогоор) нь буюу 29.8 хувь нь дээрх хүндрэлийг нэрлэсэн байна.

Мөн орон нутагт албан ёсны худалдан авагч байхгүй байгаа явдал хүндрэл, бэрхшээлийн тоонд багтаж байгаа бөгөөд энэ хүндрэлийг 592 (давхардсан тоогоор) хүн нэрлэсэн байна.

Хүснэгт 41. Ашигт малтмал борлуулахад тулгардаг хүндрэл, бэрхшээл, ашигт малтмалын төрлөөр

Хүндрэл, бэрхшээлийн төрөл	БҮГД						
		Алт	Нүүрс	Жонш	Гянтболд	Үнэт чулуу	Бусад
БҮГД	5 998	4 865	135	685	157	44	112
Хүндрэл, бэрхшээл тулгараагүй хүний тоо	4 985	4 282	90	402	101	35	75
Хүндрэл, бэрхшээл тулгарсан хүний тоо	1 013	583	45	283	56	9	37
Нийт хүндрэл, бэрхшээлийн тоо	2 731	1 369	120	963	162	25	92
Орон нутагт албан ёсны худалдан авагч байхгүй	592	355	36	149	23	7	22
Орон нутагт албан ёсны сорьц олгох нэгж байхгүй	512	270	21	198	17	-	6
Ченжүүд зах зээлийн үнээс доогуур үнээр авдаг	815	485	25	210	56	9	30
Ашигт малтмалын үнэ тогтвортой бус байдаг	535	206	26	215	51	9	28
Ашигт малтмалын агуулга, чанар нь стандартад хүрдэггүй	256	43	7	185	15	-	6
Бусад	21	10	5	6	-	-	-

Ченжүүд зах зээлийн үнээс доогуур худалдан авдаг гэж хариулсан иргэдийн 59.5 хувь нь алт олборлогч, 25.8 хувь нь жонш олборлогч, 6.9 хувь нь гянтболд олборлогчид байна. Орон нутагт албан ёсны худалдан авагч байхгүй гэж хариулсан иргэдийн 60.0 хувь нь алт олборлогчид байна.

Харин ашигт малтмалын үнэ тогтвортой бус гэж хариулсан иргэдийн 40.2 хувь нь жонш олборлогчид, 38.5 хувь нь алт олборлогчид, 9.5 хувь нь гянтболд олборлогчид байна. Ашигт малтмалын агуулга, чанар нь стандартад хүрдэггүй хүндрэлийн 72.3 хувь нь жонш олборлогчдод, 16.8 хувь нь алт олборлогчдод тулгарч байна.

Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн ашигт малтмал олборлолтын газрыг шийдвэрлэсэн байдлыг судлан үзэхэд 81.2 хувийнх нь газрын асуудлыг шийдвэрлээгүй, 18.8 хувийнх нь газрын асуудлыг шийдвэрлэсэн байна.

Бичил уурхай эрхлэгчдийн ашигт малтмал олборлолтын газрыг шийдвэрлэсэн байдлыг ашигт малтмалын төрлөөр авч үзвэл, алт олборлогчдын 88.0 хувь нь, нүүрс олборлогчдын 86.7 хувь нь, жонш олборлогчдын 27.3 хувь нь, гянтболд олборлогчдын 98.1 хувь нь, бусад төрлийн ашигт малтмал олборлогчдын 82.1 хувь нь тус тус газрын асуудлаа шийдвэрлээгүй байна.

Алт олборлогчдын 84.7 хувь, жонш олборлогчдын 58.4 хувь, бусад төрлийн ашигт малтмал олборлогчдын 50.0 хувь нь сум, дүүргийн засаг даргатай бичгээр гэрээ байгуулж газрын асуудлаа шийдвэрлэсэн байна.

Харин нүүрс олборлогчдын 50.0 хувь нь ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй аман гэрээ байгуулж ашигт малтмал олборлолтын газрын асуудлаа шийдвэрлэжээ. Түүнчлэн жонш олборлогчдын 31.9 хувь, бусад төрлийн ашигт малтмал олборлогчдын 21.4 хувь, нүүрс олборлогчдын 16.7 хувь, алт олборлогчдын 3.8 хувь нь тус тус засаг дарга, тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй гурвалсан гэрээ байгуулан ажилладаг байна.

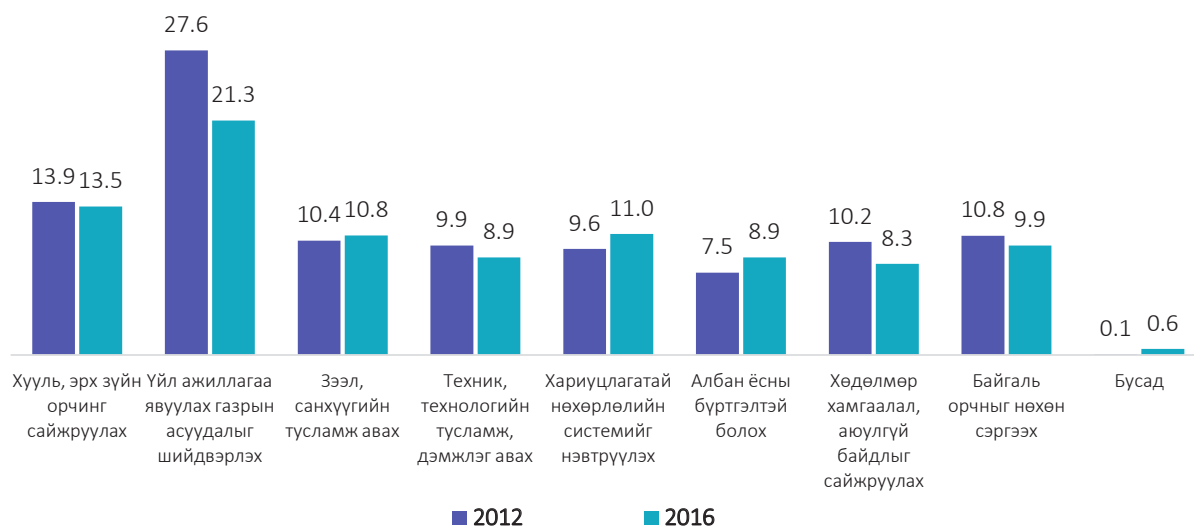
Хүснэгт 42. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн ашигт малтмал олборлолтын газрыг шийдвэрлэсэн байдал, ашигт малтмалын төрлөөр

Төрөл	БҮГД	Алт	Нүүрс	Жонш	Гянтболд	Бусад
БҮГД	5 998	4 865	135	685	157	156
Шийдвэрлээгүй	4 869	4 283	117	187	154	128
Шийдвэрлэсэн	1 129	582	18	498	3	28
Сум/дүүргийн даргатай бичгээр гэрээ байгуулсан	801	493	3	291	-	14
Сум/дүүргийн даргатай аман гэрээ байгуулсан	12	9	-	2	1	-
Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй бичгэн гэрээ	38	9	3	25	1	-
Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй аман гэрээ	31	5	9	17	-	-
Засаг дарга, тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй гурвалсан гэрээ	190	22	3	159	-	6
Аж ахуйн нэгжийн талбай дээр гэрээгүй ажилладаг	50	39	-	3	1	7
Бусад	7	5	-	1	-	1

Судалгаагаар бичил уурхай эрхлэгчдээс үйл ажиллагаагаа явуулахад төрийн болон төрийн бус байгууллагаас ямар төрлийн тусламж, дэмжлэг авахыг хүсдэг талаар асуухад давхардсан тоогоор тэдний 21.3 хувь нь үйл ажиллагаа явуулах газрын асуудлаа шийдвэрлүүлэхийг, 13.5 хувь нь хууль, эрх зүйн орчныг сайжруулахыг, 11.0 хувь нь

хариуцлагатай нөхөрлөлийн системийг нэвтрүүлэхийг, 10.8 хувь нь зээл, санхүүгийн тусламж авахыг, 9.9 хувь нь байгаль орчныг нөхөн сэргээхийг, 8.9 хувь нь техник, технологийн тусламж, дэмжлэг авахыг, 8.9 хувь нь албан ёсны бүртгэлтэй болохыг, 8.3 хувь нь хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй байдлыг сайжруулахыг хүсдэг байна.

Зураг 26. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа явуулахад төрийн болон төрийн бус байгууллагаас авахыг хүсэж буй тусламж, дэмжлэг, хувиар, төрлөөр

9

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

Бичил уурхай эрхлэгчдийн 2016 оны судалгаанд хамрагдсан олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгч 5998 иргэдийн 56.3 хувь нь өөрийн эзэмшлийн тоног төхөөрөмж ашиглаж байна.

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

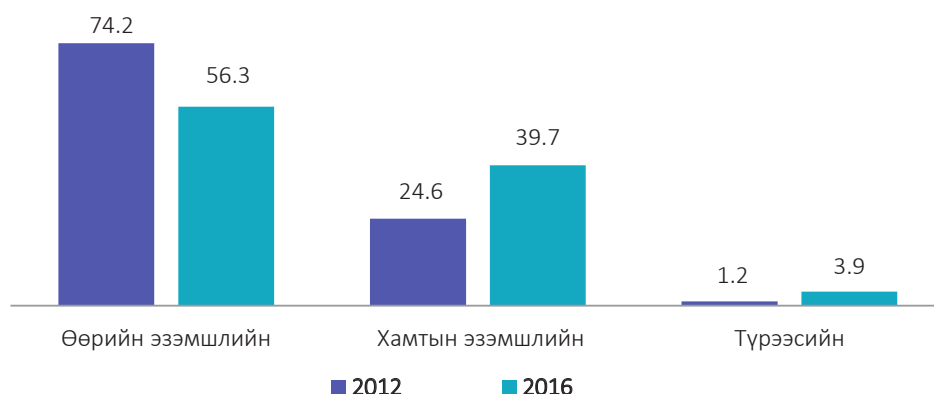
Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн тоног төхөөрөмжийн төрөл, тэдгээрийн ашиглалт, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэлийг судлах зорилгоор судалгааны асуулгад тусгайлан бүлэг асуултууд тусгаж, мэдээллийг цуглуулсан билээ. Тоног төхөөрөмжийн ашиглалт нь бичил уурхайн эрхлэгчдийн бүтээмж, орлоготой шууд хамааралтай чухал үзүүлэлт юм.

9.1 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ АШИГЛАЛТ

Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 74.3 хувь нь ямар нэгэн багаж, тоног төхөөрөмжийг үйл ажиллагаандаа ашигладаг байна. Ашиглаж буй нийт тоног төхөөрөмжийн 56.3 хувь нь өөрийн эзэмшлийнх, 39.7 хувь нь хамтын эзэмшлийнх, 3.9 хувь нь түрээсийн тоног төхөөрөмж байна.

Тоног төхөөрөмжийн эзэмшлийн хэлбэрийг өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад өөрийн эзэмшлийн тоног төхөөрөмж 17.9 пунктээр буурч, харин хамтын эзэмшлийн тоног төхөөрөмж 15.1 пунктээр, түрээсийн тоног төхөөрөмж 2.7 пунктээр өсжээ.

Зураг 27. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн ашиглаж буй тоног төхөөрөмжийн тоо, эзэмшлийн төрлөөр

Тоног төхөөрөмжийн тоог бүсээр авч үзвэл, Баруун бүсэд 11371 ширхэг, Төвийн бүсэд 8772 ширхэг, Хангайн бүсэд 3799 ширхэг, Улаанбаатар хотод 1715 ширхэг, Зүүн бүсэд 611 ширхэг ногдож байна.

Хүснэгт 43. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн ашиглаж буй тоног төхөөрөмж, бүс, тоног төхөөрөмжийн төрлөөр

Бүс	БҮГД	Гар багаж (алх, хүрз, жоотуу зэрэг)	Металл хайх төхөөрөмж	Цахилгаан үүсгүүр	Агааржуулагч	Цохилтод өрөм (молоток)	Өргөх төхөөрөмж (лебелка)	Усан буу (скруббер)	Насос	Бага оврын цохилтод өрөм (комплект)	Бусад
БҮГД	26 268	13 606	1 458	1 950	559	2 126	1 065	1 051	501	567	3 385
Баруун	11 371	6 331	685	858	126	766	294	313	236	210	1 552
Хангайн	3 799	1 842	193	265	107	244	113	169	42	107	717
Төвийн	8 772	4 136	548	711	214	867	480	417	157	219	1 023
Зүүн	611	290	6	47	7	66	58	62	9	10	56
Улаанбаатар	1 715	1 007	26	69	105	183	120	90	57	21	37

Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн ашиглаж буй нийт тоног төхөөрөмж 26268 болж, өмнөх судалгааны дүнгээс 7887 буюу 23.1 хувиар буурсан байна.

Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн ашиглаж буй тоног төхөөрөмжийн 51.8 хувийг гар багаж (алх, хүрз, жоотуу), 12.9 хувийг бусад төрлийн (шлюз, хувин сав, ачааны автомашин, бага оврын экскаватор зэрэг) тоног төхөөрөмж, 8.1 хувийг цохилтод өрөм, 7.4 хувийг цахилгаан үүсгүүр, 5.6 хувийг металл хайх төхөөрөмж, 4.1 хувийг өргөх төхөөрөмж, 4.0 хувийг усан буу, 2.2 хувийг бага оврын цохилтод өрөм, 2.1 хувийг агааржуулагч, 1.9 хувийг насос эзэлж байна.

Хүснэгт 44. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн ашиглаж буй тоног төхөөрөмжийн нийт дүнд эзлэх хувь, төрлөөр

Тоног төхөөрөмжийн төрөл	Тоног төхөөрөмжийн тоо		Дүнд эзлэх хувь	
	2012	2016	2012	2016
Бүгд	34 155	26 268	100.0	100.0
Гар багаж (алх, хүрз, жоотуу зэрэг)	22 354	13 606	65.4	51.8
Металл хайх төхөөрөмж	1 265	1 458	3.7	5.6
Цахилгаан үүсгүүр	1 375	1 950	4.0	7.4
Агааржуулагч	694	559	2.0	2.1
Цохилтод өрөм (молоток)	2 147	2 126	6.3	8.1
Өргөх төхөөрөмж (лебедка)	1 345	1 065	3.9	4.1
Усан буу (скруббер)	694	1 051	2.0	4.0
Насос	986	501	2.9	1.9
Бага оврын цохилтод өрөм (компрессор)	697	567	2.0	2.2
Бусад	2 598	3 385	7.6	12.9

Өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад нийт дүнд эзлэх гар багажийн хувь 13.6 пунктээр, насосны эзлэх хувь 1.0 пунктээр буурч, харин бусад төрлийн тоног төхөөрөмжийн эзлэх хувь 5.3 пунктээр, цахилгаан үүсгүүрийнх 3.4 пунктээр, усан бууных 2.0 пунктээр, металл хайх төхөөрөмжийнх 1.9 пунктээр, цохилтод өрөмнийх 1.8 пунктээр, бага оврын цохилтод өрөм, өргөх төхөөрөмжийнх 0.2 пунктээр, агааржуулагчийн эзлэх хувь 0.1 пунктээр өсжээ.

Хүснэгт 45. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн ашиглаж буй тоног төхөөрөмжийн тоо, хувиар, төрлөөр, бүсээр

Тоног төхөөрөмжийн төрөл	БҮГД					
		Баруун	Хангайн	Төвийн	Зүүн	Улаанбаатар
Бүгд	100.0	43.3	14.5	33.4	2.3	6.5
Гар багаж (алх, хүрз, жоотуу зэрэг)	100.0	46.5	13.5	30.4	2.1	7.4
Металл хайх төхөөрөмж	100.0	47.0	13.2	37.6	0.4	1.8
Цахилгаан үүсгүүр	100.0	44.0	13.6	36.5	2.4	3.5
Агааржуулагч	100.0	22.5	19.1	38.3	1.3	18.8
Цохилтод өрөм (молоток)	100.0	36.0	11.5	40.8	3.1	8.6
Өргөх төхөөрөмж (лебедка)	100.0	27.6	10.6	45.1	5.4	11.3
Усан буу (скруббер)	100.0	29.8	16.1	39.7	5.9	8.6
Насос	100.0	47.1	8.4	31.3	1.8	11.4
Бага оврын цохилтод өрөм (компрессор)	100.0	37.0	18.9	38.6	1.8	3.7
Бусад	100.0	45.8	21.2	30.2	1.7	1.1

Хамгийн ихээр хэрэглэж байгаа тоног төхөөрөмжийг бүсээр авч үзвэл, Баруун бүсэд цахилгаан үүсгүүр, бусад төхөөрөмж, гар багаж, металл хайх төхөөрөмж, насосны 44.0-47.1 хувийг хэрэглэдэг бол Төвийн бүсэд агааржуулагч, бага оврын цохилтод өрөм, усан буу, цохилтод өрөм, өргөх төхөөрөмжийн 38.3-45.1 хувийг хэрэглэж байна.

9.2 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ХӨДӨЛМӨР ХАМГААЛЛЫН ХУВЦАС

Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 4330 буюу 72.2 хувь нь ямар нэгэн хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг байна. Тэдгээрээс эрэгтэй олборлогчдын 73.7 хувь, эмэгтэй олборлогчдын 62.1 хувь нь хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг байна.

Хүснэгт 46. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн тоо, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэх, хүйсээр

Хүйс	БҮГД		Тийм		Үгүй	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
БҮГД	7 273	5 998	2 569	4 330	4 704	1 668
Эрэгтэй	6193	5 206	2 250	3 838	3 943	1 368
Эмэгтэй	1 080	792	319	492	761	300

Өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэж байгаа бичил уурхайн олборлогчдын эзлэх хувь 36.9 хувиар, үүнээс эрэгтэй олборлогчдын эзлэх хувь 37.4 хувиар, эмэгтэй олборлогчдын эзлэх хувь 32.6 хувиар өссөн байна.

Хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг уул уурхай олборлогчдыг насны бүлгээр нь авч үзвэл, 35-39 насныхан 16.7 хувийг, 30-34 насныхан 16.7 хувийг, 40-44 насныхан 16.1 хувийг, 25-29 насныхан 14.1 хувийг, 45-49 насныхан 13.7 хувийг, 50-54 насныхан 10.0 хувийг, үлдсэн 12.7 хувийг бусад насныхан эзэлж байна.

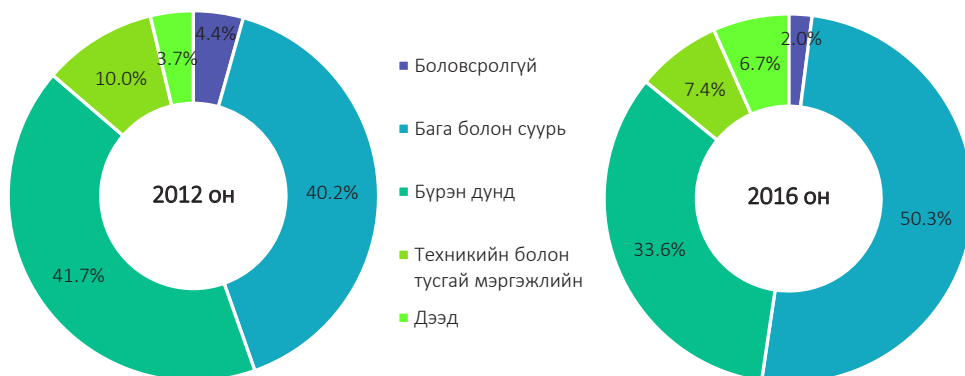
Хүснэгт 47. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн тоо, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэх, насны бүлгээр

Насны бүлэг	БҮГД		Тийм		Үгүй	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
БҮГД	7 273	5 998	2 569	4 330	4 704	1 668
10-14	6	1	1	-	5	1
15-17	61	10	14	7	47	3
18-19	110	62	42	45	68	17
20-24	895	376	362	249	533	127
25-29	1 158	863	416	610	742	253
30-34	1 238	983	425	721	813	262
35-39	1 168	987	394	724	774	263
40-44	1 033	964	367	697	666	267
45-49	848	787	304	593	544	194
50-54	490	586	163	431	327	155
55-59	200	260	55	169	145	91
60-64	50	91	20	60	30	31
65-69	14	23	6	20	8	3
70 +	2	5	-	4	2	1

Өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад 29 хүртэлх насны иргэдийн хөдөлмөр хамгааллын хувцасны хэрэглээний эзлэх хувь буурч, 30-аас дээш насны иргэдийн эзлэх хувь өссөн үзүүлэлттэй байна.

Хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг олборлогчдыг боловсролын түвшингээр нь авч үзвэл боловсролгүй иргэд 2.0 хувийг, бага болон суурь боловсролтой иргэд 50.3 хувийг, бүрэн дунд боловсролтой иргэд 33.6 хувийг, техникийн болон тусгай мэргэжлийн боловсролтой иргэд 7.4 хувийг, дээд боловсролтой иргэд 6.7 хувийг тус тус эзэлж байна.

Зураг 28. Хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн тоо, боловсролын түвшингээр

Нийт хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг бичил уурхай эрхлэгчдийн каск хэрэглэдэг хүн Баруун бүсэд 526 иргэд, Хангайн бүсэд 207 иргэд, Төвийн бүсэд 395 иргэд, Зүүн бүсэд 67 иргэд, Улаанбаатарт 75 иргэд байгаа бол нүдний шил хэрэглэдэг бичил уул уурхай эрхлэгчдийн 852 иргэд нь Баруун бүсэд, 244 иргэд нь Хангайн бүсэд, 502 иргэд нь Төвийн бүсэд, 44 иргэд нь Зүүн бүсэд, 29 иргэд нь Улаанбаатарт байдаг байна.

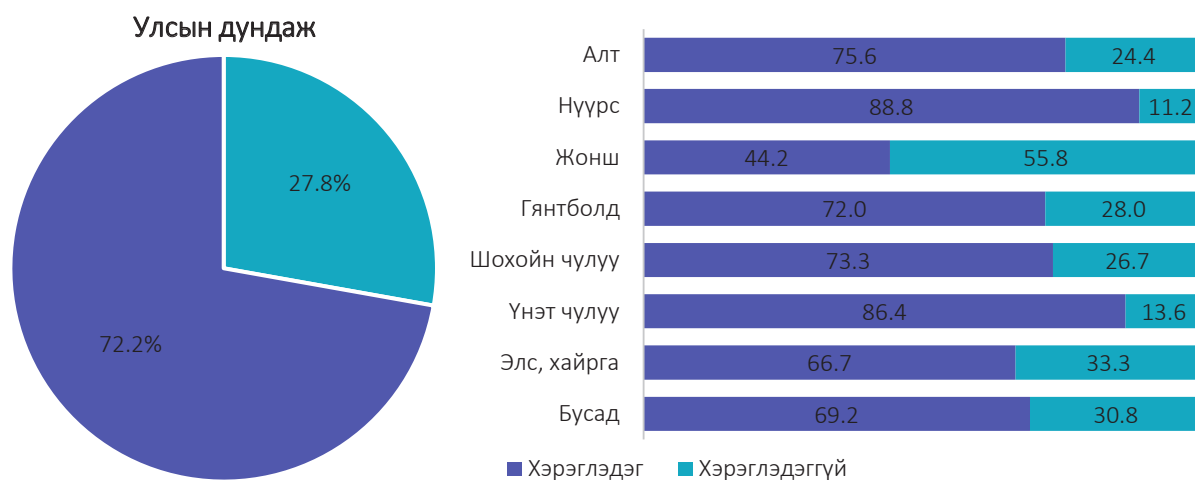
Хүснэгт 48. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн хэрэглэдэг хөдөлмөр хамгааллын хувцас, төрлөөр, бүсээр (давхардсан тоогоор)

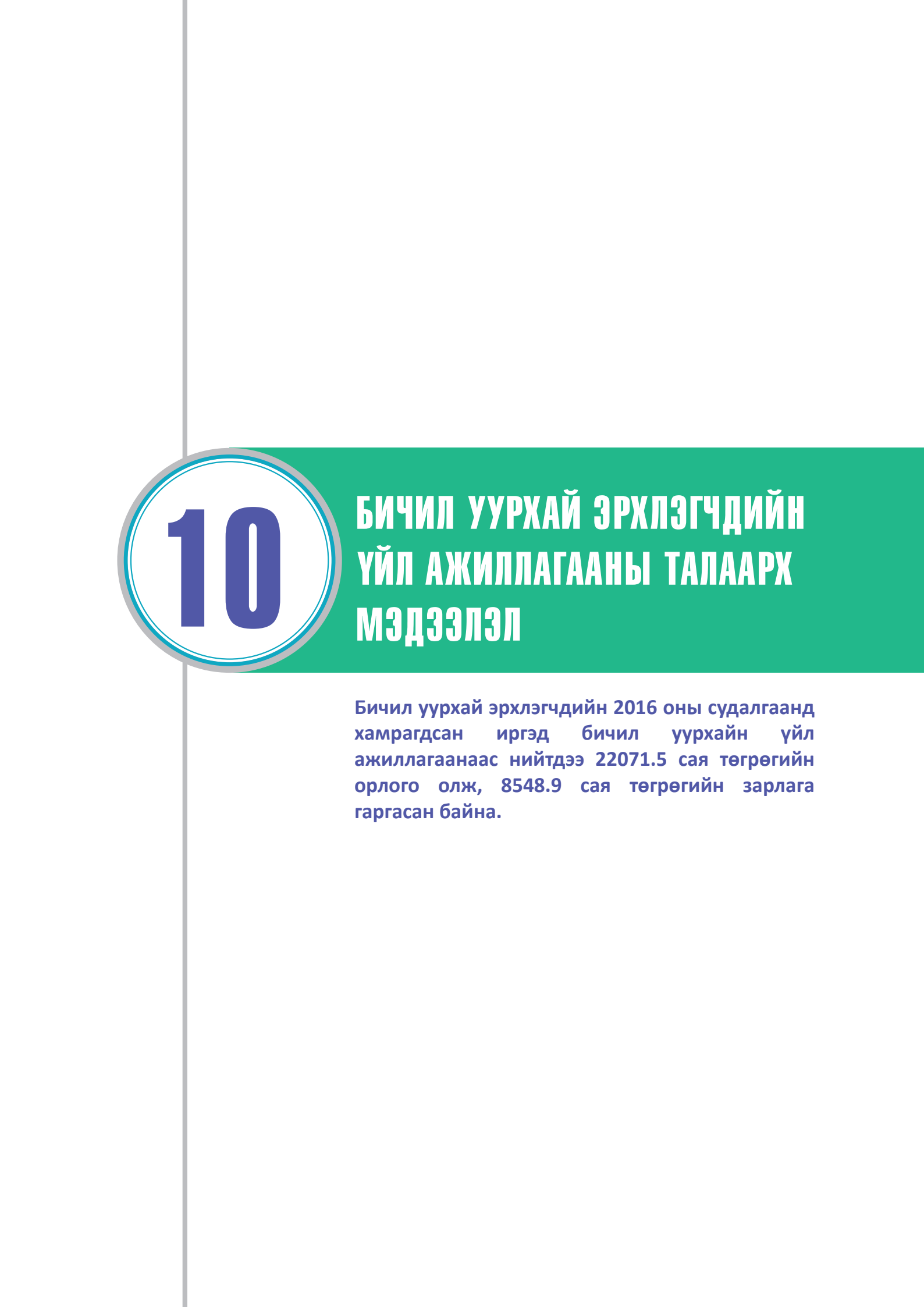
Бүс	БҮГД	Каск	Гутал	Маск	Хантааз	Бээлий	Нүдний шил	Чихэвч	Гэрэл	Бусад
БҮГД	15 652	1 270	1 984	2 168	652	4 083	1 671	624	3 182	18
Баруун	7 037	526	816	1 030	221	1 899	852	260	1 429	4
Хангайн	2 308	207	278	355	154	538	244	108	416	8
Төвийн	5 236	395	726	619	232	1 377	502	219	1 163	3
Зүүн	558	67	95	84	24	113	44	34	94	3
Улаанбаатар	513	75	69	80	21	156	29	3	80	-

Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн хамгийн түгээмэл хэрэглэгддэг хөдөлмөр хамгааллын хувцас нь бээлий 4083, гэрэл 3182, маск 2168, гутал 1984, нүдний шил 1671, каск 1270 ширхэг байна.

Өмнөх судалгааны дүнгээр нийт бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 35.3 хувь нь ямар нэгэн хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг байсан бол 2016 онд 72.2 хувьд хүрсэн байна. Нүүрс олборлогчдын 88.8 хувь, үнэт чулуу олборлогчдын 86.4 хувь, алт олборлогчдын 75.6 хувь, шохойн чулуу олборлогчдын 73.3 хувь, гянтболд олборлогчдын 72.0 хувь нь хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг болсон нь өмнөх судалгааны дүнгээс нүүрс олборлогчдын хөдөлмөр хамгааллын хувцасны хэрэглээний эзлэх хувь 2.7 пунктээр, үнэт чулуу олборлогчдынх 70.6 пунктээр, алт олборлогчдынх 46.4 пунктээр, шохойн чулуу олборлогчдынх 40.0 пунктээр, гянтболд олборлогчдын 62.2 пунктээр өссөн байна.

Зураг 29. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн тоо, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэх, хувиар, ашигт малтмалын төрлөөр

10

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЭЛ

Бичил уурхай эрхлэгчдийн 2016 оны судалгаанд хамрагдсан иргэд бичил уурхайн үйл ажиллагаанаас нийтдээ 22071.5 сая төгрөгийн орлого олж, 8548.9 сая төгрөгийн зарлага гаргасан байна.

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЭЛ

Бичил уурхай эрхлэгчдийн судалгаагаар ашигт малтмалыг алт, нүүрс, жонш, гянтболд, шохойн чулуу, үнэт чулуу, элс, хайрга, бусад гэсэн 8 төрлөөр судаллаа. Энэ бүлэгт бичил уурхайн үйл ажиллагаанд туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч, гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй оролцогчийн талаарх мэдээлэл ороогүй болно.

10.1 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЭЛ

Судалгаанд хамрагдсан 6948 бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 73.5 хувь буюу 5108 нь алт, 10.9 хувь буюу 754 нь жонш, 10.5 хувь буюу 730 нь нүүрс, 2.5 хувь буюу 172 нь гянтболд, 0.7 хувь буюу 48 нь үнэт чулуу, 0.2 хувь буюу 17 нь шохойн чулуу, 0.1 хувь буюу 7 нь элс хайрга, үлдсэн хувь нь бусад төрлийн ашигт малтмал олборлож байна.

Хүснэгт 49. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн тоо, бүсээр, ашигт малтмалын төрлөөр

Бүс	БҮГД	Алт	Нүүрс	Жонш	Гянтболд	Шохойн чулуу	Үнэт чулуу	Элс, хайрга	Бусад
Бүгд	6 948	5 108	730	754	172	17	48	7	112
Баруун	2 614	2 274	57	-	171	17	20	5	70
Хангайн	963	963	-	-	-	-	-	-	-
Төвийн	2 440	1 721	-	652	1	-	28	1	37
Зүүн	164	56	-	102	-	-	-	1	5
Улаанбаатар	767	94	673	-	-	-	-	-	-

Нийт бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн давхардсан тоогоор 62.4 хувь нь буюу 4761 иргэд ил хэлбэрийн орд газарт олборлолт явуулж байгаа бол 37.6 хувь нь буюу 2870 иргэд далд хэлбэрийн орд газарт олборлолт явуулж байна.

Ил хэлбэрийн орд газарт олборлолт явуулж байгаа иргэдийн 78.4 хувь нь алт, 14.6 хувь нь жонш, 2.4 хувь нь гянтболд, 2.3 хувь нь бусад төрлийн ашигт малтмал, 1.1 хувь нь нүүрс, 0.7 хувь нь үнэт чулуу, 0.4 хувь нь шохойн чулуу, 0.1 хувь нь элс, хайрга олборлож байна.

Хүснэгт 50. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн тоо, ашигт малтмалын төрөл, хэлбэрээр, давхардсан тоогоор

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД	Ил	%	Далд	%
БҮГД	7 631	4 761	100.0	2 870	100.0
Алт	5 708	3 732	78.4	1 976	68.9
Нүүрс	730	50	1.1	680	23.7
Жонш	765	697	14.6	68	2.4
Гянтболд	203	116	2.4	87	3.0
Шохойн чулуу	17	17	0.4	-	-
Үнэт чулуу	72	32	0.7	40	1.4
Элс, хайрга	8	6	0.1	2	0.1
Бусад	128	111	2.3	17	0.6

Харин далд хэлбэрийн орд газарт үйл ажиллагаа явуулж буй иргэдийн 68.9 хувь нь алт, 23.7 хувь нь нүүрс, 3.0 хувь нь гянтболд, 2.4 хувь нь жонш, 1.4 хувь нь үнэт чулуу, 0.6 хувь нь бусад төрлийн ашигт малтмал, 0.1 хувь нь элс хайрга олборлож байна.

10.2 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН АШИГЛАЖ БҮЙ ТАЛБАЙ

Энэ хэсэгт бичил уурхай эрхлэгчдийн үйл ажиллагаа явуулж буй газрын зөвшөөрөл, талбайн хэмжээ, эвдрэл, нөхөн сэргээлттэй холбоотой мэдээлэл багтана. Судалгааны дүнгээр зөвшөөрөлтэй талбайд ажиллаж буй бичил уурхай эрхлэгчдийн тоо 2016 онд буюу 17.7 хувь болж, өмнөх судалгааны дүнгээс 4.9 пунктээр буурлаа.

Хүснэгт 51. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчид, ашиглаж буй талбайн төрлөөр, бүсээр

Бүс	БҮГД		Зөвшөөрөлгүй талбайд ажиллаж байгаа хүний тоо		Зөвшөөрөлтэй талбайд ажиллаж байгаа хүний тоо	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
БҮГД	7 273	5 998	5 625	4 935	1 648	1 063
Баруун	1 982	2 527	1 523	2 139	459	388
Хангайн	2 183	935	1 936	731	247	204
Төвийн	2 236	2 202	1 914	1 886	322	316
Зүүн	251	164	163	98	88	66
Улаанбаатар	621	170	89	81	532	89

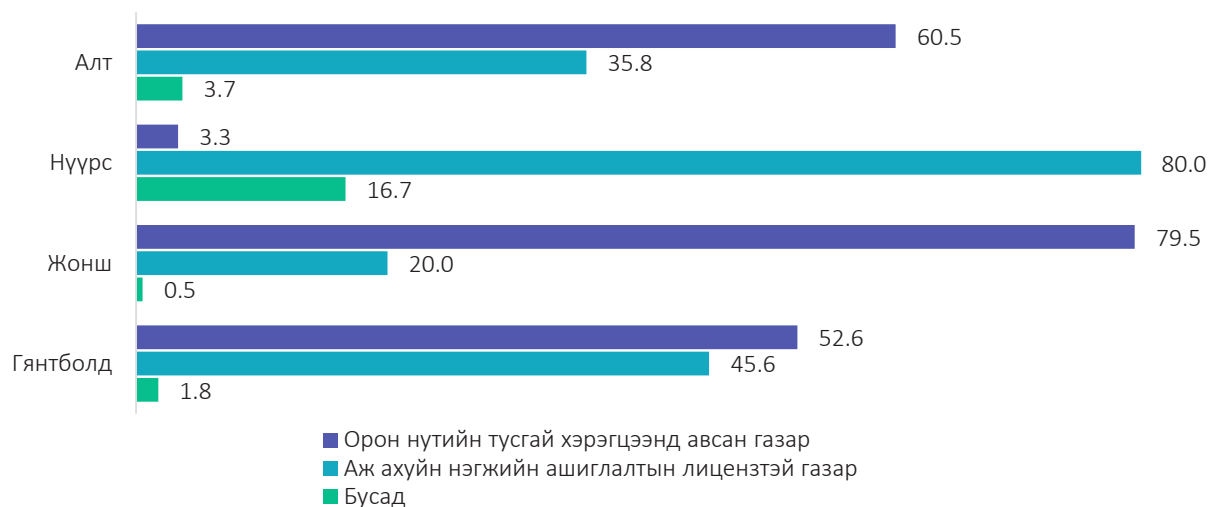
Зөвшөөрөлтэй талбайд ажиллаж байгаа бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийг бүсээр авч үзвэл, Баруун бүсийн олборлогчдын 36.5 хувь нь, Хангайн бүсийн олборлогчдын 19.2 хувь, Төвийн бүсийн олборлогчдын 29.7 хувь нь, Зүүн бүсийн олборлогчдын 6.2 хувь нь, Улаанбаатар хотын олборлогчдын 8.4 хувь нь зөвшөөрөлтэй талбайд ажиллаж байгаа нь өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад Улаанбаатар хотын зөвшөөрөлтэй талбайд ажиллаж байгаа олборлогчдын тоо 23.9 пунктээр буурч, харин Төвийн бүсийнх 10.2 пункт, Баруун бүсийнх 8.6 пунктээр, Хангайн бүсийнх 4.2 пунктээр, Зүүн бүсийнх 0.9 пунктээр өссөн байна.

Хүснэгт 52. Зөвшөөрөлтэй талбайд ажиллаж байгаа бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчид, ашигт малтмалын төрөл, ашиглаж байгаа талбайн төрлөөр

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД		Орон нутгийн тусгай хэрэгцээнд авсан газар		Аж ахуйн нэгжийн ашиглалтын лицензтэй газар		Бусад	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016	2012	2016
БҮГД	1 648	1 063	692	650	930	373	26	40
Алт	744	731	480	442	261	262	3	27
Нүүрс	543	30	33	1	493	24	17	5
Жонш	176	195	150	155	20	39	6	1
Гянтболд	153	57	3	30	150	26	-	1
Шохойн чулуу	-	14	-	12	-	2	-	-
Үнэт чулуу	5	1	-	-	5	1	-	-
Элс хайрга	12	3	12	2	-	-	-	1
Бусад	15	32	14	8	1	19	-	5

Нийт зөвшөөрөлтэй талбайд ажиллаж байгаа иргэдийг олборлож байгаа ашигт малтмалын төрлөөр нь авч үзэхэд 68.8 хувь нь алт олборлогчид, 18.3 хувь нь жонш олборлогчид, 5.4 хувь нь гянтболд олборлогчид, 2.8 хувь нь нүүрс олборлогчид, үлдсэн нь шохойн чулуу, үнэт чулуу, элс, хайрга болон бусад төрлийн ашигт малтмал олборлогчид байна.

Зураг 30. Зөвшөөрөлтэй талбайд бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчид, хувиар, ашигт малтмалын төрөл, зөвшөөрлийн төрлөөр

Алт олборлолтын үйл ажиллагаа эрхэлдэг иргэдийн ашиглаж буй зөвшөөрөлтэй талбайн 60.5 хувь нь орон нутгийн тусгай хэрэгцээний газар, 35.8 хувь нь аж ахуйн нэгжийн ашиглалтын лицензтэй газар, үлдсэн 3.7 хувь нь бусад төрлийн зөвшөөрөлтэй байна. Харин нүүрс олборлолтын үйл ажиллагаа эрхэлдэг иргэдийн ашиглаж буй зөвшөөрөлтэй талбайн 80.0 хувь нь аж ахуйн нэгжийн ашиглалтын лицензтэй газар, 16.7 хувь нь бусад төрлийн лицензтэй газар, 3.3 хувь нь орон нутгийн тусгай хэрэгцээний газрын зөвшөөрөлтэй байна.

Жонш олборлолтын үйл ажиллагаа эрхэлдэг иргэдийн ашиглаж буй зөвшөөрөлтэй талбайн 79.5 хувь нь орон нутгийн тусгай хэрэгцээний газар, 20.0 хувь нь аж ахуйн нэгжийн ашиглалтын лицензтэй газар, үлдсэн 0.5 хувь нь бусад төрлийн зөвшөөрөлтэй, харин гянтболд олборлолтын үйл ажиллагаа эрхэлдэг иргэдийн ашиглаж буй зөвшөөрөлтэй талбайн 52.6 хувь нь орон нутгийн тусгай хэрэгцээний газар, 45.6 хувь нь аж ахуйн нэгжийн ашиглалтын лицензтэй газар, 1.8 хувь нь бусад төрлийн лицензтэй газар байна.

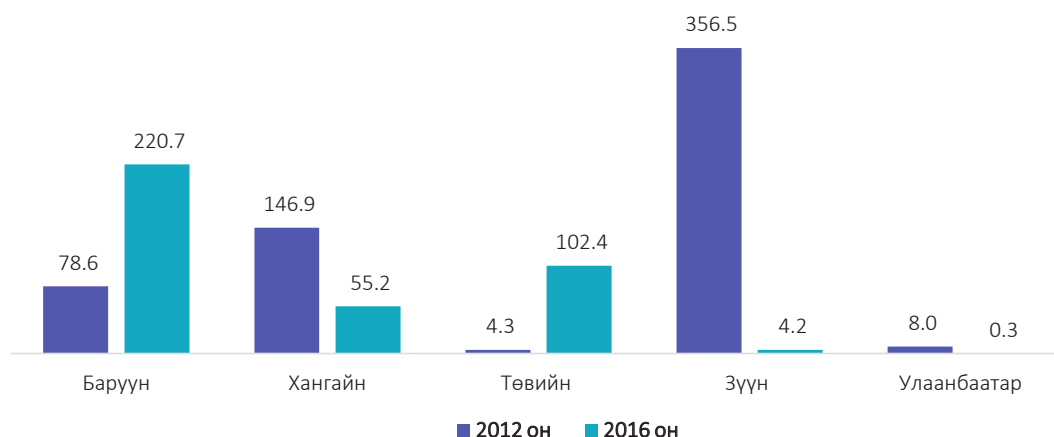
Хүснэгт 53. Бичил уурхайд ашиглаж буй газрын хэмжээ, эвдрэлд орсон газрын хэмжээ, нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн хэмжээ, бүсээр

Бүс	Ашиглаж байгаа талбайн хэмжээ, га		Олборлолт явуулж эхэлснээс хойш эвдрэлд орсон талбайн хэмжээ, га		Нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн хэмжээ, га	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
БҮГД	8 319.2	3 701.7	8 288.0	3 228.4	594.3	382.8
Баруун	2 871.3	499.5	4 741.0	583.9	78.6	220.7
Хангайн	1 584.8	924.7	808.8	886.0	146.9	55.2
Төвийн	2 113.2	1 276.3	1 217.0	801.0	4.3	102.4
Зүүн	558.9	110.4	521.2	66.7	356.5	4.2
Улаанбаатар	1 191.0	890.8	1 000.0	890.8	8.0	0.3

2016 оны байдлаар нийтдээ 3701.7 га талбайг бичил уурхайн үйл ажиллагааны зориулалтаар ашиглаж байна. Энэ талбайн 499.5 га буюу 13.5 хувь нь Баруун бүсэд, 924.7 га буюу 25.0 хувь нь Хангайн бүсэд, 1276.3 га буюу 34.5 хувь нь Төвийн бүсэд, 110.4 га буюу 3.0 хувь нь Зүүн бүсэд, 890.8 га буюу 24.1 хувь нь Улаанбаатар хотод байна.

Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчид ашигт малтмал олборлох хугацаанд нийт 3228.4 га талбайг эвдрэлд оруулсан бөгөөд 583.9 га буюу 18.1 хувь нь Баруун бүсэд, 886.0 га буюу 27.4 хувь нь Хангайн бүсэд, 801.0 га буюу 24.8 хувь нь Төвийн бүсэд, 66.7 га буюу 2.1 хувь нь Зүүн бүсэд, 890.8 га буюу 27.6 хувь нь Улаанбаатар хотод ногдож байна.

Зураг 31. Нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн хэмжээ, бүсээр

Нийт бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн хэмжээг бүсээр авч үзвэл, Төвийн бүсэд 102.4 га болж өмнөх судалгааны дүнгээс 98.1 га-гаар, Баруун бүсэд 220.7 га болж 142.1 га-гаар нэмэгдсэн байна. Харин Улаанбаатар хотод 0.3 га болж 7.7 га-гаар, Хангайн бүсэд 55.2 га болж 91.7 га-гаар, Зүүн бүсэд 4.2 га болж 352.4 га-гаар тус тус буурсан байна. Нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн хэмжээ нь олборлолт явуулж эхэлснээс хойш эвдрэлд орсон нийт талбайн 11.9 хувийг эзэлж байна.

Хүснэгт 54. Борлуулсан ашигт малтмалын хэмжээ, ашигт малтмалын төрлөөр

Ашигт малтмалын төрөл	Хэмжих нэгж	2012	2016
Алт	кг	354.6	212.0
Нүүрс	тонн	141 970.6	159 025.4
Жонш	тонн	38 482.7	20 818.3
Гянтболд	тонн	108.3	161.1
Шохойн чулуу	тонн	66.6	69.8
Үнэт чулуу	тонн	14.7	27.3

Судалгааны дүнгээр бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчид 212.0 кг алт, 159.0 мянган тонн нүүрс, 20.8 мянган тонн жонш, 161.1 тонн гянтболд, 69.8 тонн шохойн чулуу, 27.3 тонн үнэт чулуу олборложээ. Өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад алт 142.6 кг буюу 40.2 хувь, жонш 17.6 мянган тонн буюу 45.9 хувиар буурсан бол нүүрс 17.0 мянган тонн буюу 12.0 хувь, гянтболд 52.8 тонн буюу 48.8 хувь, шохойн чулуу 3.2 тонн буюу 4.8 хувь, үнэт чулуу 12.6 тонн буюу 85.7 хувиар тус тус өссөн байна.

Хүснэгт 55. Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн олборлосон ашигт малтмалаа борлуулдаг нэгж, хувиар, бүсээр

Бүс	Аж ахуйн нэгжид	Баяжуулах үйлдвэрт	Хувь хүнд	Монгол банкинд	Бусад
Бүгд	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Баруун	28.4	14.4	45.9	20.0	35.3
Хангайн	1.0	34.8	15.1	33.3	17.6
Төвийн	61.6	50.7	33.8	46.7	-
Зүүн	6.6	-	1.7	-	47.1
Улаанбаатар	2.4	-	3.4	-	-

Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчид олборлосон ашигт малтмалынхаа 91.2 хувийг хувь хүнд, 4.9 хувийг аж ахуйн нэгжид, 3.4 хувийг баяжуулах үйлдвэрт, 0.3 хувийг Монголбанкинд борлуулсан байна.

Алт олборлолт: Алт олборлох үйл ажиллагаанд оролцогч нийт 5108 иргэний 71.5 хувь нь хувиараа/дангаараа алт олборлогч, 23.8 хувь нь нөхөрлөл/хоршооны зохион байгуулалтад орсон нөхөрлөл болон хоршооны ахлагч/гишүүн, үлдсэн 4.8 хувь нь гэр бүлийнхээ алт олборлолтын үйл ажиллагаанд оролцогч, бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч байна.

Судалгаанд хамрагдсан алт олборлогчид 2016 онд нийт 212.0 кг алт олборлож, нэг граммыг дунджаар 68.1 мянган төгрөгөөр борлуулсан байна.

Хүснэгт 56. Алт олборлогчдын тоо, олборлосон алтны хэмжээ, дундаж үнэ, бүсээр

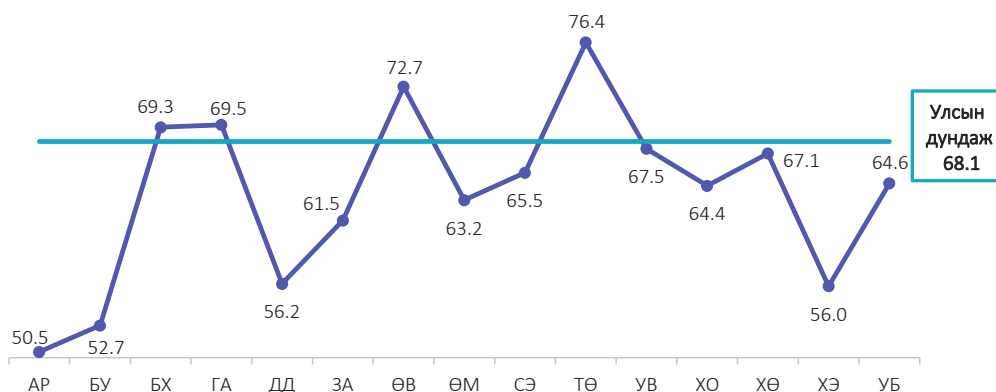
Бүс	Алт олборлогчдын тоо		Олборлосон алт, кг		Олборлосон 1 гр алтны дундаж үнэ, мянган төгрөг	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Бүгд	10 458	5 108	354.6	212.0	52.9	68.1
Баруун	2 946	2 274	71.7	62.5	52.4	67.7
Хангайн	3 899	963	139.6	48.9	56.3	64.5
Төвийн	3 557	1 721	141.9	97.1	52.6	70.3
Зүүн	56	56	1.4	0.9	61.4	54.8
Улаанбаатар	-	94	-	2.7	-	63.9

Алт олборлогчдыг бүсээр авч үзвэл, нийт алт олборлогч иргэдийн 44.5 хувь буюу 2274 нь Баруун бүсэд, 33.7 хувь буюу 1721 нь Төвийн бүсэд, 18.9 хувь буюу 963 нь Хангайн бүсэд, 1.8 хувь буюу 94 нь Улаанбаатар хотод, 1.1 хувь буюу 56 иргэн нь Зүүн бүсэд харьяалагдаж байна.

Судалгаанд хамрагдсан нийт алт олборлогчдын 19.7 хувь нь Говь-Алтай аймагт, 12.5 хувь нь Өмнөговь аймагт, 12.1 хувь Сэлэнгэ аймагт, 11.3 хувь нь Ховд аймагт, 10.8 хувь нь Баянхонгор аймагт, 9.2 хувь нь Төв аймагт, 7.2 хувь нь Увс аймагт, 6.3 хувь нь Завхан аймагт, үлдсэн нь Өвөрхангай, Архангай, Хөвсгөл, Дорнод, Хэнтий, Булган аймагт болон Улаанбаатар хотод байна.

Бичил уурхай эрхлэгчдийн борлуулсан алтны дундаж үнийг улсын дундажтай харьцуулан аймгаар авч үзвэл, Архангай аймагт 17.6 мянган төгрөг, Булган аймагт 15.4 мянган төгрөг, Хэнтий аймагт 12.1 мянган төгрөг, Дорнод аймагт 11.9 мянган төгрөг, Завхан аймагт 6.6 мянган төгрөг, Өмнөговь аймагт 4.9 мянган төгрөг, Ховд аймагт 3.7 мянган төгрөг, Улаанбаатар хотод 3.5 мянган төгрөг, Сэлэнгэ аймагт 2.6 мянган төгрөг, Хөвсгөл аймагт 1.0 мянган төгрөг, Увс аймагт 0.6 мянган төгрөгөөр бага, харин Төв аймагт 8.3 мянган төгрөг, Өвөрхангай аймагт 4.6 мянган төгрөг, Говь-Алтай аймагт 1.4 мянган төгрөг, Баянхонгор аймагт 1.2 мянган төгрөгөөр өндөр байна.

Зураг 32. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн борлуулсан нэг грамм алтны дундаж үнэ, аймаг, нийслэлээр, мянган төгрөг

Нүүрс олборлолт: Нүүрс олборлолтын үйл ажиллагаа эрхэлж буй нийт 730 иргэний 81.6 хувь нь гэр бүлийнхээ алт олборлолтын үйл ажиллагаанд оролцогч буюу бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч, 18.2 хувь нь хувиараа/дангаараа нүүрс олборлогч байна.

Нүүрс олборлогчдыг аймгаар авч үзэхэд, нийт нүүрс олборлогч иргэдийн 92.2 хувь нь Улаанбаатар хотод, 4.8 хувь нь Увс аймагт, 3.0 хувь нь Говь-Алтай аймагт харьяалагдаж байна.

Хүснэгт 57. Нүүрс олборлогчдын тоо, олборлосон нүүрсний хэмжээ, дундаж үнэ, аймаг, нийслэлээр

Аймаг, нийслэл	Нүүрс олборлогчдын тоо		Олборлосон нүүрс, мян.тн		Олборлосон 1 тн нүүрсний дундаж үнэ, мян.төг	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Бүгд	1 368	730	142.0	159.0	22.0	24.0
Баян-Өлгий	5	-	0.1	-	82.2	-
Говь-Алтай	29	22	0.9	0.8	35.3	83.3
Увс	74	35	0.8	0.7	59.9	43.4
Улаанбаатар	1 260	673	140.2	157.5	21.7	23.6

Судалгаанд хамрагдсан нүүрс олборлогчид 2016 онд нийтдээ 159.0 мянган тонн нүүрс олборлосон бөгөөд өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад 12.0 хувь буюу 17.0 мянган тонноор өссөн байна. 2016 онд нэг тонн нүүрсийг дунджаар 24.0 мянган төгрөгөөр борлуулсан бөгөөд энэ нь өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад 2.0 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Жонш олборлолт: Жонш олборлолтын үйл ажиллагаа эрхэлж буй нийт 754 иргэний 78.0 хувь нь нөхөрлөл/хоршооны зохион байгуулалтад орсон нөхөрлөл болон хоршооны ахлагч/гишүүн, 13.0 хувь нь хувиараа/дангаараа жонш олборлогч, 9.0 хувь нь гэр бүлийнхээ жонш олборлолтын үйл ажиллагаанд оролцогч буюу бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч байна. Жонш олборлогчдыг аймгаар авч үзэхэд нийт жонш олборлогч иргэдийн 69.1 хувь буюу 521 нь Дундговь аймагт, 13.5 хувь буюу 102 нь Хэнтий аймагт, 10.2 хувь буюу 77 нь Дорноговь аймагт, 7.2 хувь буюу 54 нь Говьсүмбэр аймагт харьяалагдаж байна.

Хүснэгт 58. Жонш олборлогчдын тоо, олборлосон жоншны хэмжээ, дундаж үнэ, аймгаар

Аймаг, нийслэл	Жонш олборлогчдын тоо		Олборлосон жонш, мян.тн		1 тн жоншны дундаж үнэ, мян.төг	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Бүгд	1 010	754	38.5	20.8	54.0	59.4
Говьсүмбэр	52	54	-	-	-	-
Дорноговь	328	77	21.4	5.8	46.4	54.7
Дундговь	406	521	8.0	8.7	63.7	60.8
Хэнтий	224	102	9.1	6.3	63.4	61.7

Судалгаанд хамрагдсан жонш олборлогчид 2016 онд нийт 20.8 мянган тонн жонш олборлосон бөгөөд өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад 46.0 хувь буюу 17.7 мянган тонноор буурсан байна. 2016 онд нэг тонн жоншийг дунджаар 59.4 мянган төгрөгөөр борлуулсан бөгөөд энэ нь өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад 5.4 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Гянтболд олборлолт: Гянтболд олборлолтын үйл ажиллагаа эрхэлж буй нийт 171 иргэний 79.7 хувь нь хувиараа/дангаараа гянтболд олборлогч, 11.6 хувь нь нөхөрлөл/хоршооны зохион байгуулалтад орсон нөхөрлөл болон хоршооны ахлагч/гишүүн, 8.7 хувь нь гэр бүлийнхээ гянтболд олборлолтын үйл ажиллагаанд оролцогч буюу бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгчид байна.

Гянтболд олборлогчдыг аймгаар авч үзэхэд нийт гянтболд олборлогч иргэдийн 72.5 хувь Ховд аймагт, 27.5 хувь Баян-Өлгий аймагт харьяалагдаж байна.

Хүснэгт 59. Гянтболд олборлогчдын тоо, олборлосон гянтболдын хэмжээ, дундаж үнэ, аймгаар

Аймаг, нийслэл	Гянтболд олборлогчдын тоо		Олборлосон гянтболд, тонн		1 кг гянтболдын дундаж үнэ, мянган төгрөг	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Бүгд	305	171	108.3	161.1	9.3	12.0
Баян-Өлгий	213	47	95.0	29.2	9.7	13.3
Ховд	57	124	10.4	132.9	6.4	11.8
Сүхбаатар	35	-	2.8	-	5.9	-

Судалгаанд хамрагдсан гянтболд олборлогчид 2016 онд нийт 161.1 тонн гянтболд олборлосон бөгөөд өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад 48.8 хувь буюу 52.8 тонноор өссөн байна. 2016 онд нэг кг гянтболдыг дунджаар 12.0 мянган төгрөгөөр борлуулсан бөгөөд энэ нь өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад 2.7 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Бусад төрлийн ашигт малтмал олборлолт: Судалгаанд хамрагдсан нийт 6948 бичил уурхай эрхлэгчдийн 184 нь буюу 2.6 хувь нь шохойн чулуу, үнэт чулуу, элс, хайрга болон бусад төрлийн ашигт малтмал олборлодог байна.

Хүснэгт 60. Бусад төрлийн ашигт малтмал олборлогчдын тоо, аймгаар

Аймаг, нийслэл	БҮГД		Шохойн чулуу		Үнэт чулуу		Бусад	
	тоо	хувь	тоо	хувь	тоо	хувь	тоо	хувь
Бүгд	184	100.0	17	100.0	48	100.0	119	100.0
Баян-Өлгий	59	32.1	17	100.0	-	-	42	35.3
Завхан	14	7.6	-	-	-	-	14	11.8
Увс	17	9.2	-	-	-	-	17	14.3
Ховд	22	12.0	-	-	20	41.7	2	1.7
Дорноговь	10	5.4	-	-	-	-	10	8.4
Өмнөговь	56	30.4	-	-	28	58.3	28	23.5
Дорнод	6	3.3	-	-	-	-	6	5.0

Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхай эрхлэгчид 2016 онд 69.8 тонн шохойн чулуу олборлож, 1 тонныг дунджаар 558.7 мянган төгрөгөөр, 27.3 тонн үнэт чулуу олборлож, 1кг-ыг дунджаар 6.9 мянган төгрөгөөр борлуулсан байна.

10.3 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ОРЛОГО, ЗАРДАЛ

Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчид олборлосон ашигт малтмалаасаа нийтдээ 22071.5 сая төгрөгийн орлого олсон байна. Бүсээр авч үзвэл нийт борлуулалтын орлогын 6648.3 сая төгрөг буюу 30.1 хувь нь Баруун бүсэд, 3155.5 сая төгрөг буюу 14.3 хувь нь Хангайн бүсэд, 7922.7 сая төгрөг буюу 35.9 хувь нь Төвийн бүсэд, 448.5 сая төгрөг буюу 2.0 хувь нь Зүүн бүсэд, 3896.5 сая төгрөг буюу 17.7 хувь нь Улаанбаатар хотод ногдож байна.

Хүснэгт 61. Үйл ажиллагааны нийт орлого, бүсээр

Бүс	Нийт орлого, сая төгрөг		Нийт дүнд эзлэх хувь	
	2012	2016	2012	2016
Бүгд	25 389.6	22 071.5	100.0	100.0
Баруун	4 890.7	6 648.3	19.3	30.1
Хангайн	7 820.7	3 155.5	30.8	14.3
Төвийн	8 903.5	7 922.7	35.1	35.9
Зүүн	735.4	448.5	2.9	2.0
Улаанбаатар	3 039.4	3 896.5	12.0	17.7

Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн үйл ажиллагааны орлогыг аймгаар авч үзвэл, хамгийн их орлоготойд Улаанбаатар хот 3896.5 сая төгрөг, Ховд аймаг 2842.4 сая төгрөг, Төв аймаг 2640.8 сая төгрөг, Сэлэнгэ аймаг 2316.4 сая төгрөг, Өмнөговь аймаг 2100.8 сая төгрөгийн орлогоор орж байгаа бол хамгийн бага орлого олсон аймгуудад Өвөрхангай аймаг 429.0 сая төгрөг, Дорноговь аймаг 335.4 сая төгрөг, Архангай аймаг 111.0 сая төгрөг, Хөвсгөл аймаг 81.2 сая төгрөг, Дорнод аймаг 19.3 сая төгрөгийн орлогоор орж байна.

Зураг 33. Үйл ажиллагааны нийт орлого, аймгаар

Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчид 2016 оны байдлаар нийтдээ 8548.9 сая төгрөгийг үйл ажиллагаандаа зарцуулсан байна. Нийт зардлын 28.5 хувийг шатахуун, шатах тослох материалын зардал, 25.6 хувийг цалингийн зардал, 10.2 хувийг машин, тоног төхөөрөмж түрээсэлсний зардал, 7.4 хувийг түүхий эд материалын зардал, 6.4 хувийг тээврийн зардал, 5.9 хувийг сэлбэг хэрэгслийн зардал, үлдсэн хувийг бусад зардал бүрдүүлж байна.

Хүснэгт 62. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн үйл ажиллагааны зардал, зардлын төрөл, ашигт малтмалын төрлөөр

Зардлын төрөл	БҮГД					Дүнд эзлэх хувь
		Алт	Нүүрс	Жонш	Бусад	
Бүгд	8 548.9	6 387.3	1 015.8	951.1	194.8	100.0
Цалин	2 189.9	1 235.7	545.7	393.0	15.4	25.6
Ажиллагчдад мөнгөн ба биет хэлбэрээр өгсөн	64.9	52.8	3.0	8.7	0.5	0.8
Шатахуун, шатах тослох материал	2 439.1	2 131.3	48.3	197.7	61.8	28.5
Тээврийн зардал	550.1	367.4	73.1	94.3	15.3	6.4
Хөдөлмөр хамгааллын зардал	279.8	228.7	25.9	16.1	9.1	3.3
Цахилгаан эрчим хүч, дулаан	114.2	37.3	66.9	8.0	2.1	1.3
Сэлбэг хэрэгсэл	501.4	305.8	146.5	39.5	9.6	5.9
Түүхий эд, материал	633.1	522.4	45.3	28.6	36.8	7.4
Зээлийн хүүгийн зардал	126.4	109.4	10.3	3.5	3.1	1.5
Машин, тоног төхөөрөмж түрээсэлсний зардал	872.5	732.8	11.6	124.9	3.2	10.2
Барилга, байшин түрээсэлсний зардал	32.3	30.7	0.5	0.7	0.4	0.4
Гамшгийн улмаас учирсан хохирлыг нөхөхөд	2.6	2.4	0.2	-	-	-
Газар эзэмшигчид төлсөн төлбөр, татаас	29.6	27.3	1.6	0.2	0.6	0.3
Байгаль орчныг нөхөн сэргээх зардал	128.6	115.8	0.5	10.5	1.8	1.5
Бусад	584.5	487.5	36.5	25.5	35.0	6.8

Нийт зардлын 1083.2 сая төгрөг буюу 12.7 хувь нь Баруун бүсэд, 2275.9 сая төгрөг буюу 26.6 хувь нь Хангайн бүсэд, 3719.6 сая төгрөг буюу 43.5 хувь нь Төвийн бүсэд, 397.8 сая төгрөг буюу 4.7 хувь нь Зүүн бүсэд, 1072.3 сая төгрөг буюу 12.5 хувь нь Улаанбаатар хотод ногдож байна.

Хүснэгт 63. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн үйл ажиллагааны зардал, зардлын төрөл, бүсээр

Зардлын төрөл	БҮГД					
		Баруун	Хангайн	Төвийн	Зүүн	Улаанбаатар
Бүгд	8 548.9	1 083.2	2 275.9	3 719.6	397.8	1 072.3
Цалин	2 189.9	37.3	765.7	718.5	121.5	547.0
Ажиллагчдад мөнгөн ба биет хэлбэрээр өгсөн	64.9	4.6	8.2	40.2	8.4	3.6
Шатахуун, шатах тослох материал	2 439.1	395.6	727.5	1 126.9	122.9	66.1
Тээврийн зардал	550.1	96.6	110.8	197.9	67.9	76.9
Хөдөлмөр хамгааллын зардал	279.8	40.9	75.0	126.0	12.3	25.6
Цахилгаан эрчим хүч, дулаан	114.2	6.7	21.7	10.1	7.0	68.7
Сэлбэг хэрэгсэл	501.4	72.2	107.2	151.9	23.5	146.5
Түүхий эд, материал	633.1	198.5	155.8	220.4	6.7	51.8
Зээлийн хүүгийн зардал	126.4	53.5	20.7	37.0	4.8	10.3
Машин, тоног төхөөрөмж түрээсэлсний зардал	872.5	15.4	56.3	775.8	11.4	13.6
Барилга, байшин түрээсэлсний зардал	32.3	1.0	-	30.5	0.2	0.5
Гамшгийн улмаас учирсан хохирлыг нөхөхөд	2.6	-	-	2.4	-	0.2
Газар эзэмшигчид төлсөн төлбөр, татаас	29.6	2.3	15.5	9.6	0.2	2.1
Байгаль орчныг нөхөн сэргээх зардал	128.6	10.8	46.8	65.6	4.7	0.8
Бусад	584.5	147.8	164.8	206.9	6.3	58.6

Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 25.8 хувь нь улсад татвар, хураамж төлсөн байна. Татвар төлсөн нийт бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 42.0 хувь нь Баруун бүсэд, 17.9 хувь нь Хангайн бүсэд, 30.9 хувь нь Төвийн бүсэд, 2.3 хувь нь Зүүн бүсэд, 7.0 хувь нь Улаанбаатар хотод ногдож байна.

Хүснэгт 64. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчид, бүс, татвар төлсөн эсэхээр

Бүс	БҮГД		Тийм		Үгүй	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Бүгд	7 273	5 998	1 820	1 545	5 453	4 453
Баруун	1 982	2 527	707	649	1 275	1 878
Хангайн	2 183	935	479	276	1 704	659
Төвийн	2 236	2 202	583	477	1 653	1 725
Зүүн	251	164	39	35	212	129
Улаанбаатар	621	170	12	108	609	62

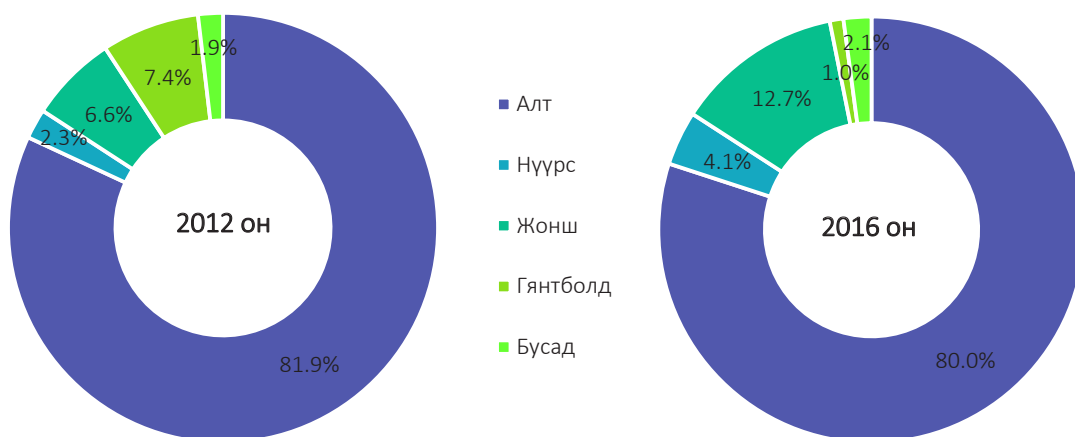
Нийт 349.7 сая төгрөгийн татвар, хураамж төлсний 91.8 сая төгрөг буюу 26.3 хувийг авто болон өөрөө явагч тээврийн хэрэгслийн татварт, 37.0 сая төгрөг буюу 10.6 хувийг орлогыг тухай бүр тодорхойлох боломжгүй иргэдийн татварт, 100.5 сая төгрөг буюу 28.7 хувийг хувь хүний орлогын албан татварт, 3.5 сая төгрөг буюу 1.0 хувийг аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварт, 18.1 сая төгрөг буюу 5.2 хувийг ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрт, 14.0 сая төгрөг буюу 4.0 хувийг гишүүнчлэлийн татварт, 25.1 сая төгрөг буюу 7.2 хувийг нэмэгдсэн өртгийн албан татварт, 16.0 сая төгрөг буюу 4.6 хувийг газрын хураамжид, 43.8 сая төгрөг буюу 12.5 хувийг бусад татвар, хураамжид төлсөн байна.

Хүснэгт 65. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн төлсөн татварын хэмжээ, бүс, зардлын төрлөөр, сая төгрөг

Бүс	БҮГД	Авто тээвэр болон өөрөө явагч тээврийн хэрэгслийн албан татвар	Орлогыг тухай бүр тодорхойлох боломжгүй иргэдийн татвар	Хувь хүний орлогын албан татвар	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	Гишүүнчлэлийн татвар	Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар	Газрын хураамж (газрын эзлэлд)	Бусад
Бүгд	349.7	91.8	37.0	100.5	3.5	18.1	14.0	25.1	16.0	43.8
Баруун	61.5	33.3	5.0	7.7	1.5	5.6	1.6	-	6.3	0.6
Хангайн	64.9	15.2	12.2	28.2	0.5	0.9	0.8	-	3.0	4.0
Төвийн	173.1	36.2	7.7	61.1	0.3	3.7	10.8	25.1	0.2	28.0
Зүүн	19.0	2.7	5.1	3.1	0.2	6.4	0.6	-	0.1	0.9
Улаанбаатар	31.2	4.4	6.9	0.4	1.0	1.6	0.1	-	6.5	10.3

Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн татвар төлөлтийг ашигт малтмалын төрлөөр нь авч үзвэл, алт олборлогчдын 80.0 хувь, нүүрс олборлогчдын 4.1 хувь, жонш олборлогчдын 12.7 хувь, гянтболд олборлогчдын 1.0 хувь нь татвар төлжээ. Өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад татвар төлөлтөд алт олборлогчдын эзлэх хувь 1.9 пунктээр, гянтболд олборлогчдынх 6.4 пунктээр бүүрч, харин нүүрс олборлогчдынх 1.8 пунктээр, жонш олборлогчдынх 6.1 пунктээр өссөн байна.

Зураг 34. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн татвар төлөлт, хувиар, ашигт малтмалын төрлөөр

Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчид 2016 онд 22071.5 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлэн, 15936.0 сая төгрөгийн нэмэгдэл өртгийг бий болгож, 6135.5 сая төгрөгийг завсрын хэрэглээнд зарцуулсан бөгөөд өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад нэмэгдэл өртөг 3870.1 сая төгрөг буюу 19.5 хувиар буурсан бол завсрын хэрэглээ 551.9 сая төгрөг буюу 9.9 хувиар өссөн байна. Нийт нэмэгдэл өртгийн 35.5 хувийг Баруун бүс, 10.6 хувийг Хангайн бүс, 31.4 хувийг Төвийн бүс, 1.2 хувийг Зүүн бүс, 21.3 хувийг Улаанбаатар хотын бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчид бүрдүүлж байна.

Хүснэгт 66. Нийт үйлдвэрлэл, завсрын хэрэглээ, нэмэгдэл өртөг, бүсээр, сая төгрөг

Бүс	Нийт орлого		Завсрын хэрэглээ		Нэмэгдэл өртөг	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Бүгд	25 389.6	22 071.5	5 583.6	6 135.5	19 806.1	15 936.0
Баруун	4 890.7	6 648.3	654.9	985.5	4 235.7	5 662.8
Хангайн	7 820.7	3 155.5	2 009.3	1 465.9	5 811.4	1 689.5
Төвийн	8 903.5	7 922.7	2 194.5	2 912.0	6 708.9	5 010.8
Зүүн	735.4	448.5	402.6	262.9	332.8	185.6
Улаанбаатар	3 039.4	3 896.5	322.2	509.2	2 717.2	3 387.3

Нэмэгдэл өртгийн бүрэлдэхүүний бүтцийг авч үзвэл, цалин 2189.9 сая төгрөг буюу 13.7 хувь, ажиллагчдад мөнгөн ба биет хэлбэрээр өгсөн тусламж 64.9 сая төгрөг буюу 0.4 хувь, зээлийн хүүгийн зардал 126.4 сая төгрөг буюу 0.8 хувь, татвар хураамж 382.0 сая төгрөг буюу 2.4 хувь, үлдсэн 13172.8 сая төгрөг буюу 82.7 хувь нь үйл ажиллагааны ашиг эзэлж байна.

Хүснэгт 67. Нэмэгдэл өртөг, бүрэлдэхүүн хэсгээр, бүсээр, сая төгрөг

Нэмэгдэл өртгийн бүрэлдэхүүн	БҮГД						Дүнд эзлэх хувь
		Баруун	Хангайн	Төвийн	Зүүн	Улаан- баатар	
Бүгд	15 936.0	5 662.8	1 689.5	5 010.8	185.6	3 387.3	100.0
Цалин	2 189.9	37.3	765.7	718.5	121.5	547	13.7
Авто болон өөрөө явагч тээврийн хэрэгслийн албан татвар	91.8	33.3	15.2	36.2	2.7	4.4	0.6
Орлогын тухай бүр тодорхойлох боломжгүй иргэдийн татвар	37.0	5.0	12.2	7.7	5.1	6.9	0.2
Хувь хүний орлогын албан татвар	100.5	7.7	28.2	61.1	3.1	0.4	0.6
Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	3.5	1.5	0.5	0.3	0.2	1.0	-
Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	18.1	5.6	0.9	3.7	6.4	1.6	0.1
Гишүүнчлэлийн татвар	14.0	1.6	0.8	10.8	0.6	0.1	0.1
Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар	25.1	-	-	25.1	-	-	0.2
Газрын хураамж	16.0	6.3	3.0	0.2	0.1	6.5	0.1
Бусад татвар	43.8	0.6	4.0	28.0	0.9	10.3	0.3
Ажиллагчдад мөнгөн ба биет хэлбэрээр өгсөн тусламж	64.9	4.6	8.2	40.2	8.4	3.6	0.4
Зээлийн хүүгийн зардал	126.4	53.5	20.7	37.0	4.8	10.3	0.8
Гамшгийн улмаас учирсан хохирлыг нөхөхөд	2.6	-	-	2.4	-	0.2	-
Газар эзэмшигчид төлсөн төлбөр	29.6	2.3	15.5	9.6	0.2	2.1	0.2
Тооцооны ашиг	13 172.8	5 503.5	814.6	4 030.0	31.7	2 792.9	82.7

Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн нийт завсрын хэрэглээний 39.8 хувийг шатахуун, шатах тослох материалын зардал, 14.2 хувийг машин, тоног төхөөрөмж түрээсэлсний зардал, 10.3 хувийг түүхий эд материалын зардал, 9.0 хувийг тээврийн зардал, 8.2 хувийг сэлбэг хэрэгслийн зардал, 4.6 хувийг хөдөлмөр хамгааллын зардал, 2.1 хувийг байгаль орчин нөхөн сэргээхтэй холбогдсон зардал, 1.9 хувийг цахилгаан эрчим хүч, дулааны зардал, 0.5 хувийг байшин, барилга түрээсэлсний зардал, үлдсэн 9.5 хувийг бусад зардал бүрдүүлж байна.

Бүсээр авч үзвэл, нийт завсрын хэрэглээний 16.1 хувь нь Баруун бүсэд, 23.9 хувь нь Хангайн бүсэд, 47.5 хувь нь Төвийн бүсэд, 4.3 хувь нь Зүүн бүсэд, 8.3 хувь нь Улаанбаатар хотод ногдож байна.

Хүснэгт 68. Үйл ажиллагааны завсрын хэрэглээ, бүрэлдэхүүн хэсэг, бүсээр, сая төгрөг

Завсрын хэрэглээний бүрэлдэхүүн	БҮГД						Дүнд эзлэх хувь
		Баруун	Хангайн	Төвийн	Зүүн	Улаан- баатар	
Бүгд	6 135.5	985.5	1 465.9	2 912.0	262.9	509.2	100.0
Түүхий эд, материал	633.1	198.5	155.8	220.4	6.7	51.8	10.3
Сэлбэг хэрэгсэл	501.4	72.2	107.2	151.9	23.5	146.5	8.2
Цахилгаан эрчим хүч, дулаан	114.2	6.7	21.7	10.1	7.0	68.7	1.9
Шатахуун, шатах тослох материал	2 439.1	395.6	727.5	1 126.9	122.9	66.1	39.8
Барилга, байшин түрээсэлсний зардал	32.3	1.0	-	30.5	0.2	0.5	0.5
Машин тоног төхөөрөмж түрээсийн зардал	872.5	15.4	56.3	775.8	11.4	13.6	14.2
Тээврийн зардал	550.1	96.6	110.8	197.9	67.9	76.9	9.0
Хөдөлмөр хамгааллын зардал	279.8	40.9	75.0	126.0	12.3	25.8	4.6
Байгаль орчныг нөхөн сэргээх зардал	128.6	10.8	46.8	65.6	4.7	0.8	2.1
Бусад зардал	584.5	147.8	164.8	206.9	6.3	58.6	9.5

10.4 БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХЭРЭГЛЭЭ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

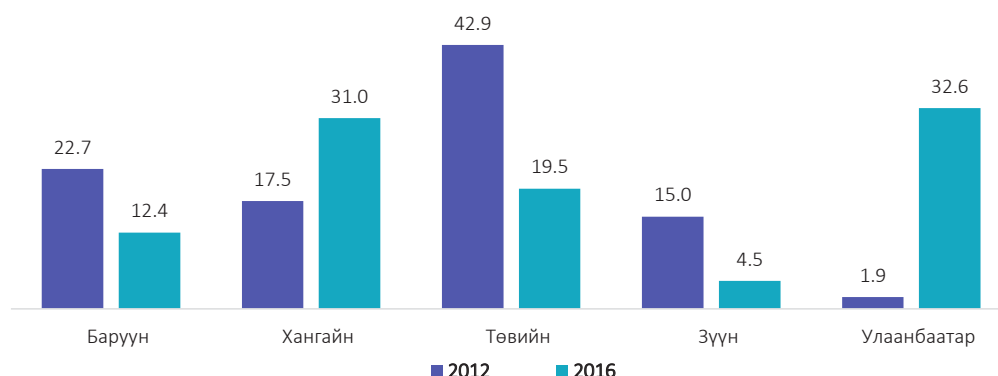
Энэ хэсэгт тухайн бизнест 2016 онд оруулсан хөрөнгө оруулалт, хөрөнгө оруулалтын үндсэн эх үүсвэрийн талаарх мэдээллийг авч үзсэн. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчид 2016 онд 1455.8 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтыг хийсэн бөгөөд өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад 692.8 сая төгрөг буюу 32.2 хувиар буурсан байна. Хөрөнгийн төрлөөр авч үзвэл, барилга байшинд 72.3 сая төгрөг буюу 5.0 хувь, тээврийн хэрэгсэлд 417.0 сая төгрөг буюу 28.6 хувь, тоног төхөөрөмжид 899.1 сая төгрөг буюу 61.8 хувь, бусад хөрөнгөнд 67.4 сая төгрөг буюу 4.6 хувийн хөрөнгө оруулалт хийжээ.

Хүснэгт 69. 2016 онд хийсэн хөрөнгө оруулалтын хэмжээ, хөрөнгийн төрөл, бүсээр, сая төгрөг

Бүс	БҮГД		Байшин, барилга		Тээврийн хэрэгсэл		Тоног, төхөөрөмж		Бусад	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016	2012	2016	2012	2016
	2012	2016	2012	2016	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Бүгд	2 148.6	1 455.8	244.1	72.3	1 211.7	417.0	654	899.1	38.9	67.4
Баруун	488.0	179.9	32.5	5.3	314.7	99.1	136.4	71.3	4.5	4.3
Хангайн	376.5	451.3	62.1	18.2	152.4	125.9	148.8	297.9	13.3	9.3
Төвийн	921.4	284.0	149.5	26.6	502.5	82.9	253.3	158.0	16.1	16.5
Зүүн	321.5	65.9	-	1.5	230.1	22.0	86.4	42.4	5.0	-
Улаанбаатар	41.1	474.7	-	20.7	12.0	87.2	29.1	329.5	-	37.3

Хөрөнгө оруулалтыг бүсээр авч үзвэл, Баруун бүсийн бичил уурхай эрхлэгчид 179.9 сая төгрөг, Хангайн бүсийнх 451.3 сая төгрөг, Төвийн бүсийнх 284.0 сая төгрөг, Зүүн бүсийнх 65.9 сая төгрөг, Улаанбаатар хотынх 474.7 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтыг тус тус хийсэн байна.

Зураг 35. 2016 онд хийсэн хөрөнгө оруулалтын хувь, бүсээр

Судалгаанд хамрагдсан бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 2016 онд хийсэн хөрөнгө оруулалтыг өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад Хангайн бүсэд 13.5 пунктээр, Улаанбаатар хотод 30.7 пунктээр өссөн бол Баруун бүсэд 10.3 пунктээр, Зүүн бүсэд 10.5 пунктээр, Төвийн бүсэд 23.4 пунктээр буурсан байна.

Хүснэгт 70. Бичил уурхайн олборлолтын үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн 2016 онд хийсэн хөрөнгө оруулалтын хэмжээ, ашигт малтмалын төрөл, хөрөнгийн төрлөөр, сая төгрөг

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД		Байшин, барилга		Тээврийн хэрэгсэл		Тоног, төхөөрөмж		Бусад	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Бүгд	2 148.6	1 455.8	244.1	72.3	1 211.7	417.0	654	899.1	38.9	67.4
Алт	1455.5	860.7	32.5	49.6	314.7	285.0	136.4	497.0	4.5	29.2
Нүүрс	53.1	466.7	62.1	20.7	152.4	79.7	148.8	329.0	13.3	37.3
Жонш	589.2	98.6	149.5	2.0	502.5	35.0	253.3	61.2	16.1	0.4
Гянтболд	8.4	19.4	-	-	230.1	14.3	86.4	4.6	5	0.5
Бусад	42.4	10.4	-	-	12	-	29.1	7.4	-	-

Алт олборлогчид 860.7 сая төгрөг, нүүрс олборлогчид 466.7 сая төгрөг, жонш олборлогчид 98.6 сая төгрөг, гянтболд олборлогчид 19.4 сая төгрөг, бусад ашигт малтмал олборлогчид 10.4 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийсэн бөгөөд өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад алт олборлогчдын хийсэн хөрөнгө оруулалтын хэмжээ 40.9 хувь, жонш олборлогчдынх 83.3 хувиар буурсан бол харин нүүрс олборлогчдынх 8.8 дахин, гянтболд олборлогчдынх 2.3 дахин өссөн байна.

ХАВСРАЛТ: АСУУЛГЫН ХУУДАС

Үндэсний статистикийн хорооны даргын 2016
оны 09-р сарын 19-ний өдрийн А/20 тоот
тушаалаар батлав.

А-БУЭС-1

Монгол Улсын Статистикийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 3 дугаар заалтын дагуу мэдээллийн
нууцыг хадгална.

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГАА - 2016

БҮЛЭГ 1. ХАЯГИЙН ХЭСЭГ

Д/д	Асуулт	Хариулт
1.1	Судлаачийн овог, нэр, код	 Эцэг, эхийн нэр Нэр
1.2	Маягтын дугаар	
1.3	Шивэгчийн овог, нэр, код	 Эцэг, эхийн нэр Нэр
	Байршил	Үйл ажиллагаа явуулж байгаа газар Үндсэн захиргаа
1.4	Аймаг/нийслэл	Нэр Код Нэр Код
1.5	Сум/дүүрэг	
1.6	Баг/хороо	
1.7	Үйл ажиллагаа явуулж байгаа газрын байршил	Нийслэл-1, аймгийн төв-2, сумын төв-3, хөдөө-4
1.8	Ашигт малтмалын орд, газрын нэр	

БҮЛЭГ 2. ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Д/д	Асуулт	Хариулт	Алхам																																																						
2.1	Овог, нэр	 Эцэг, эхийн нэр Нэр																																																							
2.2	Регистрийн дугаар																																																								
2.3	Хүйс	Эрэгтэй Эмэгтэй	1 2																																																						
2.4	Холбоо барих утас																																																								
2.5	Нас (Бүтэн жилээр)																																																								
2.6	Та эзэмшсэн боловсролын дээд түвшнээ хэлнэ үү.	Боловсролгүй Бага Суурь Бүрэн дунд Техникийн болон мэргэжлийн Тусгай мэргэжлийн дунд Дээд	1 2 3 4 5 6 7																																																						
2.7	Та эзэмшсэн мэргэжлээ хэлнэ үү. (Үндсэн мэргэжлийг нөхнө.)	Мэргэжил код																																																							
2.8	Та өрхийн гишүүдийн талаарх мэдээллийг хэлнэ үү.	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">А</th> <th rowspan="2">Бүгд</th> <th colspan="2">Бичил уурхайд</th> </tr> <tr> <th>Эмэгтэй</th> <th>Эмэгтэй</th> </tr> <tr> <th>1</th> <th>2</th> <th>3</th> <th>4</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ам бүл, бүгд</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ажил эрхэлдэг</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td> ААНБ-д ажилладаг</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td> Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ажилгүй</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Тэтгэвэрт</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Их, дээд, сургууль, коллежид сурдаг</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ерөнхий боловсролын сургуульд сурдаг</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Цэцэрлэгийн насны хүүхэд</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Цэцэрлэгт хамрагддаг хүүхэд</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Хөгжлийн бэрхшээлтэй</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	А	Бүгд	Бичил уурхайд		Эмэгтэй	Эмэгтэй	1	2	3	4	Ам бүл, бүгд				Ажил эрхэлдэг				ААНБ-д ажилладаг				Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч				Ажилгүй				Тэтгэвэрт				Их, дээд, сургууль, коллежид сурдаг				Ерөнхий боловсролын сургуульд сурдаг				Цэцэрлэгийн насны хүүхэд				Цэцэрлэгт хамрагддаг хүүхэд				Хөгжлийн бэрхшээлтэй				
А	Бүгд	Бичил уурхайд																																																							
		Эмэгтэй	Эмэгтэй																																																						
1	2	3	4																																																						
Ам бүл, бүгд																																																									
Ажил эрхэлдэг																																																									
ААНБ-д ажилладаг																																																									
Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч																																																									
Ажилгүй																																																									
Тэтгэвэрт																																																									
Их, дээд, сургууль, коллежид сурдаг																																																									
Ерөнхий боловсролын сургуульд сурдаг																																																									
Цэцэрлэгийн насны хүүхэд																																																									
Цэцэрлэгт хамрагддаг хүүхэд																																																									
Хөгжлийн бэрхшээлтэй																																																									

Багана 3-т 2-оос дээш гишүүд бичил уурхайд ажилладаг гэж нөхсөн бол асуулт 2.9-д хариулагчаас бусад бичил уурхайд ажилладаг өрхийн гишүүний мэдээллийг нөхнө.

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

Хуудас 2

Д/д	Асуулт	Хариулт	Алхам
2.9	Та бичил уурхайд ажилладаг өрхийн гишүүдийнхээ овог, нэр, регистрийн дугаарыг хэлнэ үү. (Энд хариулагчийн мэдээллийг нөхөхгүй.)		

БҮЛЭГ 3. АЖИЛ ЭРХЛЭЛТ

Д/д	Асуулт	Хариулт	Алхам
3.1	Та ажил эрхлэлтийн байдлаа хэлнэ үү.	Нөхөрлөлийн ахлагч/дарга Бүртгэгдсэн 1 Бүртгэгдээгүй 2 Нөхөрлөлийн гишүүн Бүртгэгдсэн 3 Бүртгэгдээгүй 4 Хоршооны Дарга 5 Гишүүн 6 Хувиараа (дангаараа) бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэгч 7 Бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч 8 Гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй оролцогч 9	3.3 3.3 3.8
3.2	Танай нөхөрлөл / хоршоо хэдэн гишүүнтэй вэ?	1. Нийт 2. Үүнээс эмэгтэй	
3.3	Та нөхөрлөл / хоршооныхоо нэр, регистрийн дугаарыг хэлнэ үү. (Бүртгэгдсэн нөхөрлөл / хоршооны ахлагч регистрийн дугаарыг заавал нөхнө.)		
3.4	Та төрийн бус байгууллагад харьяалагддаг уу?	Тийм 1 Үгүй 2	3.7
3.5	Та харьяалагддаг төрийн бус байгууллагынхаа нэр, регистрийн дугаарыг хэлнэ үү.		
3.6	Танай төрийн бус байгууллага "Монголын бичил уурхайчдын нэгдсэн дээвэр холбоо"-ны гишүүн мөн үү?	Тийм 1 Үгүй 2 Мэдэхгүй 3	
3.7	Та болон тантай хамт ажилладаг хүмүүс орлогоо хэрхэн хуваарилдаг вэ? (Олон хариулттай байж болно.)	Орлогоо тэнцүү хуваарилдаг 1 Орлогоо хийснээр нь хуваарилдаг 2 Орлогоо тогтмол хувь хэмжээгээр хуваарилдаг 3 Орлогоо хуваарилдаггүй 4 Тогтмол цалинждаг 5	
3.8	Та бичил уурхайн үйл ажиллагаанд ямар үүрэгтэйгээр оролцдог вэ?	Ашигт малтмал олборлох 1 Бичил уурхайн туслах ажил гүйцэтгэх 2 Ашигт малтмал худалдан авах 3 Хүнс, барааны худалдаа эрхлэх 4 Хоолны газар ажиллуулах 5 Тээврийн үйлчилгээ эрхлэх 6 Гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй ажиллах 7 Хөрөнгө оруулах 8	

Асуулгыг дуусгана.

Хуудас 3

Д/д	Асуулт	Хариулт	Алхам
3.9	Та бичил уурхайн үйл ажиллагааг хэдэн жил эрхэлж байна вэ? (Ажилласан жилийг анх гар аргаар ашигт малтмал олборлох болон түүнтэй хамааралтай үйл ажиллагаа явуулсан жилээс эхлэн тооцно.)	Жил	
3.10	Та бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлж буй шалтгаанаа хэлнэ үү. (Олон хариулттай байж болно.)	Байнгын ажлын байр олдоогүй учраас A Бичил уурхайтай өрсөлдөх өөр орлого олох ажил олдоогүй учраас B Бусад ажлын байрны шаардлага өндөр учраас C Малгүй болсон учраас D Орлого олох зорилгоор E Өөрийн бизнесээ болгох зорилгоор F Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) G	
3.11	Та бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэх хугацаанд өөрийн байнгын амьдардаг сууцнаасаа тусдаа сууцанд амьдардаг уу?	Тийм 1 Үгүй 2	→ 3.15
3.12	Та бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэх хугацаанд амьдардаг сууцны төрлөө хэлнэ үү.	Гэр 1 Байшин 2 Майхан 3 Түр оромж (отог) 4 Нүхэн сууц 5 Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) 6	
3.13	Та бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэх хугацаанд амьдарч байгаа сууцныхаа эзэмшлийн төрлийг хэлнэ үү.	Өөрийн эзэмшлийн 1 Хамтын эзэмшлийн 2 Түрээсийн 3	
3.14	Та бичил уурхайн үйл ажиллагаа явуулж байгаа газрын сууцныхаа цахилгааны эх үүсвэрийг хэлнэ үү.	Төвлөрсөн систем 1 Дизель станц 2 Сэргээгдэх эрчим хүчний төхөөрөмж 3 Бага оврын цахилгаан үүсгүүр 4 Цахилгааны эх үүсвэргүй 5	
3.15	Та бичил уурхайн үйл ажиллагаа явуулж байгаа газрынхаа ундны усны эх үүсвэрийг хэлнэ үү.	Төвлөрсөн систем 1 Төвлөрсөн системд холбогдсон ус түгээх байр 2 Хамгаалагдсан худаг 3 Хамгаалагдсан булаг, шанд 4 Цэвэршүүлэн савласан ус 5 Төвлөрсөн системд холбогдоогүй ус түгээх байр 6 Зөөврийн ус 7 Гол, мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг шанд 8	
3.16	Та бичил уурхайгаас өөр төрлийн үйл ажиллагаа эрхэлдэг үү?	Тийм 1 Үгүй 2	→ 4.1
3.17	Та өөр төрлийн эрхэлдэг үйл ажиллагаагаа нэрлэнэ үү.	 (кодыг ЭЗҮАСА 4.0-өөс харж нөхнө.)	

БҮЛЭГ 4. ХҮҮХДИЙН ЭРХ

Д/д	Асуулт	Хариулт	Алхам
4.1	Та хүүхдийн эрхийн талаар хэр мэдлэгтэй вэ?	Сайн 1 Дунд 2 Муу 3 Мэдэхгүй 4	

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

Хуудас 4

Д/д	Асуулт	Хариулт	Алхам
4.2	Та 18-аас доош насны хүүхэдтэй юу? (Асуулт 2.8-тай шалгах.)	Тийм 1 Үгүй 2	➔ 4.6
4.3	Таны 18-аас доош насны хүүхэд сүүлийн 12 сард бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцсон уу?	Тийм 1 Үгүй 2	➔ 4.6
4.4	Таны 18-аас доош насны хүүхэд бичил уурхайн ямар үйл ажиллагаанд түлхүү оролцсон бэ? (Асуулт 2.8-ын 9, 10-р мөрийн 2 баганад хариулсан бол асуулт 4.4-ийг нөхөх ба энд олон хариулттай байж болно.)	Нүх ухах A Ус, чулуу шороо зөөх B Чулуу бутлах C Алт, чулуу угаах D Тэсэлгээ хийх E Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) F	
4.5	Таны 18-аас доош насны хүүхэд хэдийд ихэвчлэн ажилладаг вэ? (Олон хариулттай байж болно.)	Жилийн туршид A Улирлын амралтаараа B Хичээлийн бус цагаар C Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) D	
4.6	Таны ажиллаж байгаа газарт сүүлийн 12 сард 18-аас доош насны хүүхэд ажиллаж байсан уу?	Тийм 1 Үгүй 2	➔ 5.1
4.7	Таны ажиллаж байгаа газарт сүүлийн 12 сард 18-аас доош насны хэд орчим хүүхэд ажиллаж байсан бэ?	1-5 хүүхэд 1 6-10 хүүхэд 2 11-20 хүүхэд 3 21, түүнээс дээш 4	
4.8	Таны ажиллах хугацаанд хүүхэд бэртэх, гэмтэх тохиолдол гарч байсан уу?	Тийм 1 Үгүй 2	➔ 5.1
4.9	Таны ажиллах хугацаанд 18-аас доош насны хэд орчим хүүхэд бэртэж, гэмтэж байсан бэ?	1-2 хүүхэд 1 3-4 хүүхэд 2 5-6 хүүхэд 3 7-8 хүүхэд 4 9, түүнээс дээш хүүхэд 5	
4.10	Хүүхдүүд ямар төрлийн бэртэл, гэмтэлд илүү өртөж байсан бэ? (Олон хариулттай байж болно.)	Хөнгөн гэмтэл A Тулах эрхтэний гэмтэл (гар, хөл) B Хараа, сонсголын эрхтэний гэмтэл C Тархи, нуруу, нугасны гэмтэл D Хорт бодисонд хордох E Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) F	

БҮЛЭГ 5. МЭДЭЭЛЛИЙН ХЭРЭГЦЭЭ, МЭДЭЭЛЭЛ АВАХ СУВАГ

Д/д	Асуулт	Хариулт	Алхам
5.1	Та гар утас хэрэглэдэг үү?	Тийм 1 Үгүй 2	➔ 5.3
5.2	Та ямар гар утас хэрэглэдэг вэ?	Энгийн 1 Ухаалаг 2	
5.3	Танд ямар төрлийн мэдээлэл хамгийн их хэрэгцээтэй байдаг вэ? (Олон хариулттай байж болно.)	Хууль эрх зүйн талаар A Улс төрийн талаар B Өдөр тутмын мэдээллийн талаар C Бичил уурхайн талаар D Нөхөн сэргээлт, байгаль орчны асуудлын талаар E Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны талаар F Нийгмийн халамж, үйлчилгээний талаар G Эрүүл ахуй, аюулгүй ажиллагааны талаар H Эрүүл мэндийн үйлчилгээний талаар I Гэр бүл, хүүхдийн асуудлын талаар J Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) K	

Хуудас 5

Д/д	Асуулт	Хариулт	Алхам
5.4	Дээрх мэдээллийг ямар эх үүсвэрээс ихэвчлэн авдаг вэ? (Олон хариулттай байж болно.)	Телевизээс Радиоогоос Интернет, нийгмийн сүлжээ (фэйсбүүк, твиттер зэрэг)-ээс Гар утсаараа дамжуулан Бусад иргэдээс Мэдээллийн самбараас Сонин, сэтгүүлээс Хэвлэмэл тараах материалаас Хурал, цуглаанаас Бусад (тодорхойлж бичнэ үү)	A B C D E F G H I J

БҮЛЭГ 6. БИЧИЛ УУРХАЙН ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ЭРҮҮЛ АХУЙН ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЭЛ

Д/д	Асуулт	Хариулт	Алхам
6.1	Та бичил уурхайн эрх зүйн орчин, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны талаар хэр мэдлэгтэй вэ?	Хангалттай Боломжийн Хангалтгүй	1 2 3
6.2	Та бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэх явцад осол, аваарт өртөж байсан уу?	Тийм Үгүй	1 2 → 6.5
6.3	Та өртөж байсан осол, аваарын төрлийг хэлнэ үү. (Олон хариулттай байж болно.)	Агааргүйдэх Шороонд дарагдах Түлэгдэх Хөлдөх Нүхэнд унах Угаартах Мөнгөн усанд хордох Химийн бусад бодисонд хордох Бусад (тодорхойлж бичнэ үү)	A B C D E F G H I
6.4	Та дээрх осол, аваараас учирсан хохирлын төрлийг хэлнэ үү. (Олон хариулттай байж болно.)	Эрүүл мэндийн Эд материалын Бусад (тодорхойлж бичнэ үү)	A B C
6.5	Та бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэх явцад мэргэжлээс шалтгаалах өвчнөөр өвчилж байсан уу?	Тийм Үгүй	1 2 → 6.7
6.6	Та өвчилж байсан өвчнийхөө төрлийг хэлнэ үү. (Олон хариулттай байж болно.)	Амьсгалын тогтолцооны Ууц нурууны Хоол боловсруулах замын Зүрх, судасны тогтолцооны Арьс ба арьсан доорх эслэгийн Яс, булчингийн тогтолцоо ба холбох эдийн Шээс, бэлгийн тогтолцооны эмгэгийн Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэгийн Мэдрэлийн тогтолцооны Халдварт ба шимэгчит зарим өвчнөөр Бусад (тодорхойлж бичнэ үү)	A B C D E F G H I J K
6.7	Таны бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа газарт эмнэлгийн үйлчилгээ авах боломж байгаа юу?	Тийм Үгүй	1 2
6.8	Таны бичил уурхайн үйл ажиллагаа явуулж буй газраас эмнэлгийн тусламж авах газар хэр хол байдаг вэ?	Олборлолт явуулж буй аймаг, сум/дүүргийн эмнэлэг Бусад аймаг, сум/дүүргийн эмнэлэг	км км

БҮЛЭГ 7. НИЙГЭМ, ОРОН НУТАГТ ОРУУЛСАН ХУВЬ НЭМЭР

Д/д	Асуулт	Хариулт	Алхам
7.1	Та сүүлийн 12 сард нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгалд хамрагдсан уу?	Тийм Үгүй	1 2 → 7.5
7.2	Та даатгуулсан даатгалынхаа төрлийг хэлнэ үү. (Олон хариулттай байж болно.)	Нийгмийн даатгал Эрүүл мэндийн даатгал	A B
7.3	Та сүүлийн 12 сард нийгмийн даатгалаас нөхөн төлбөр авсан уу?	Тийм Үгүй	1 2
7.4	Та сүүлийн 12 сард эрүүл мэндийн хөнгөлөлттэй үйлчилгээнд хамрагдсан уу?	Тийм Үгүй	1 2

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

Хуудас 6

Д/д	Асуулт	Хариулт	Алхам
7.5	Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлснээр таны амьжиргаанд өөрчлөлт орсон уу?	Тийм 1 Үгүй 2	→ 7.7
7.6	Таны амьжиргаанд орсон өөрчлөлтийг хэлнэ үү. (Олон хариулттай байж болно.)	Байнгын ажлын байртай болсон A Орлогын эх үүсвэртэй болсон B Хувийн сууцтай болсон C Хувийн тээврийн хэрэгсэлтэй болсон D Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) E	
7.7	Та бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлснээр орон нутагт хувь нэмэр оруулсан уу?	Тийм 1 Үгүй 2	→ 8.1
7.8	Та оруулсан хувь нэмрээ хэлнэ үү. (Олон хариулттай байж болно.)	Байнгын ажлын байр бий болгосон A Орон нутгийг тохижуулахад биечлэн оролцсон B Хандив өгсөн C Байгаль хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн ажилд оролцсон D Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) E	

БҮЛЭГ 8. ТУСЛАМЖ, ДЭМЖЛЭГ, ТУЛГАРЧ БУЙ ХҮНДРЭЛ, БЭРХШЭЭЛ

Д/д	Асуулт	Хариулт	Алхам																								
8.1	Бичил уурхайн үйл ажиллагаа явуулахад төрийн болон төрийн бус байгууллагаас тусламж, дэмжлэг үзүүлсэн үү?	Тийм 1 Үгүй 2	→ 8.4																								
8.2	Та төрийн болон төрийн бус байгууллагаас үзүүлсэн тусламж, дэмжлэгийг хэлнэ үү. (Олон хариулттай байж болно.)	<table><tr><td></td><td>Төрийн</td><td>Төрийн бус</td></tr><tr><td>Сургалтанд хамруулсан</td><td>A</td><td>A</td></tr><tr><td>Мэргэжлийн зөвлөгөө өгсөн</td><td>B</td><td>B</td></tr><tr><td>Тоног төхөөрөмжийг хөнгөлөлттэй үнээр өгсөн</td><td>C</td><td>C</td></tr><tr><td>Хөнгөлөлттэй зээл олгосон</td><td>D</td><td>D</td></tr><tr><td>Буцалтгүй тусламж олгосон</td><td>E</td><td>E</td></tr><tr><td>Хүнсний талон өгсөн</td><td>F</td><td>F</td></tr><tr><td>Бусад (тодорхойлж бичнэ үү)</td><td>G</td><td>G</td></tr></table>		Төрийн	Төрийн бус	Сургалтанд хамруулсан	A	A	Мэргэжлийн зөвлөгөө өгсөн	B	B	Тоног төхөөрөмжийг хөнгөлөлттэй үнээр өгсөн	C	C	Хөнгөлөлттэй зээл олгосон	D	D	Буцалтгүй тусламж олгосон	E	E	Хүнсний талон өгсөн	F	F	Бусад (тодорхойлж бичнэ үү)	G	G	→ 8.4
	Төрийн	Төрийн бус																									
Сургалтанд хамруулсан	A	A																									
Мэргэжлийн зөвлөгөө өгсөн	B	B																									
Тоног төхөөрөмжийг хөнгөлөлттэй үнээр өгсөн	C	C																									
Хөнгөлөлттэй зээл олгосон	D	D																									
Буцалтгүй тусламж олгосон	E	E																									
Хүнсний талон өгсөн	F	F																									
Бусад (тодорхойлж бичнэ үү)	G	G																									
8.3	Та хамрагдсан сургалтынхаа чиглэлийг хэлнэ үү. (Олон хариулттай байж болно.)	Аюулгүй ажиллагааны чиглэлээр A Бичил уурхайн эрх зүйн орчны чиглэлээр B Бизнесийн сургалтын чиглэлээр C Байгаль орчны нөхөн сэргээлтийн чиглэлээр D Нийлүүлэлтийн сүлжээний чиглэлээр E Бичил уурхайн зохион байгуулалтын чиглэлээр F Бичил уурхайн туршлага судлах чиглэлээр G Хүний эрхийн чиглэлээр H Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) I																									
8.4	Ашигт малтмал олборлоход танд хүндрэл, бэрхшээл тулгардаг уу?	Тийм 1 Үгүй 2	→ 8.6																								
8.5	Та тулгарч буй хүндрэл, бэрхшээлээ нэрлэнэ үү. (Олон хариулттай байж болно.)	Хууль эрх зүйн орчин боломжийн түвшинд бүрдээгүй A Ашигт малтмалын гарц бага байдаг B Үйл ажиллагаа явуулах газар хязгаарлагдмал байдаг C Санхүүгийн асуудал хүндрэлтэй (зээл авах) байдаг D Зөвшөөрөгдсөн тоног төхөөрөмжийн хүчин чадал бага ... E Зохион байгуулалтын асуудал хүндрэлтэй байдаг F Хяналт шалгалт, дарамт ихтэй байдаг G Татварын асуудал хүндрэлтэй байдаг H Модны зөвшөөрөл авахад хүндрэлтэй байдаг I Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) J																									
8.6	Танд засаг захиргааны байгууллагатай харилцахад хүндрэлтэй асуудал тулгардаг уу?	Тийм 1 Үгүй 2	→ 8.11																								
8.7	Та харилцахад хүндрэлтэй байдаг байгууллагыг нэрлэнэ үү. (Олон хариулттай байж болно.)	Орон нутгийн засаг захиргааны байгууллага A Мэргэжлийн хяналтын байгууллага B Татварын байгууллага C Хууль, хяналтын байгууллага D Ашигт малтмалын газар E Эрүүл мэндийн байгууллага F Халамжийн байгууллага G Нийгмийн даатгалын байгууллага H Байгаль орчны байгууллага I Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) J																									

			Хуудас 7	
Д/д	Асуулт	Хариулт	Алхам	
8.8	Танд дээрх байгууллагатай харилцахад ямар хүндрэл, бэрхшээл тулгардаг вэ? (Олон хариулттай байж болно.)	Газрын асуудал шийдвэрлүүлэхэд A Төрийн байгууллагын ажилтны хүнд суртал B Эрүүл мэнд, эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ авахад C Нийгмийн даатгалын сангаас тэтгэвэр, тэтгэмж авахад D Халамжийн үйлчилгээнд хамрагдахад E Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) F		
8.9	Та тулгарч буй хүндрэл, бэрхшээлтэй асуудлыг шийдвэрлэж чадсан уу?	Тийм 1 Үгүй 2	→ 8.11	
8.10	Та дээрх асуудлыг хэрхэн шийдвэрлэсэн бэ? (Олон хариулттай байж болно.)	Дээд шатны байгууллага, албан тушаалтанд хандсан A Хууль, хяналтын байгууллагад хандсан B Холбогдох байгууллагатай зөвшилцөж тохиролцсон C Хууль, эрх зүйн дагуу шийдвэрлэсэн D Гэрээ, хэлцэл хийсэн E Торгууль, төлбөр төлсөн F Бэлэг, шан харамж, хахууль өгсөн G Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) H		
8.11	Танд олборлосон ашигт малтмалаа борлуулахад хүндрэлтэй асуудал учирдаг уу?	Тийм 1 Үгүй 2	→ 8.13	
8.12	Та тулгардаг хүндрэлтэй асуудлаа хэлнэ үү. (Олон хариулттай байж болно.)	Орон нутагт албан ёсны худалдан авагч байхгүй A Орон нутагт албан ёсны сорьцлох нэгж байдаггүй B Ченжүүд зах зээлийн үнээс доогуур үнээр худалдан авдаг C Ашигт малтмалын ханш тогтвортой бус байдаг D Ашигт малтмалын агуулга, чанар, стандартад хүрдэггүй E Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) F		
8.13	Та ашигт малтмал олборлох газрынхаа асуудлыг шийдвэрлэсэн үү?	Тийм 1 Үгүй 2	→ 8.15	
8.14	Та газрын асуудлаа хэрхэн шийдвэрлэсэн бэ?	Сум/дүүргийн Засаг даргатай бичгээр гэрээ байгуулсан 1 Сум/дүүргийн Засаг даргатай аман гэрээ байгуулсан 2 Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч аж ахуйн нэгжтэй бичгээр гэрээ байгуулсан 3 Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч аж ахуйн нэгжтэй аман гэрээ байгуулсан 4 Сум/дүүргийн Засаг дарга, ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч аж ахуйн нэгжтэй гурвалсан гэрээ байгуулсан 5 Аж ахуйн нэгжийн талбайд гэрээгүй ажилладаг 6 Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) 7		
8.15	Бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэхэд танд төрийн болон төрийн бус байгууллагаас ямар тусламж, дэмжлэг шаардлагатай байдаг вэ? (Олон хариулттай байж болно.)	Төрийн Хууль, эрх зүйн орчинг сайжруулах A Олборлолт явуулах газрын асуудлыг шийдвэрлэх B Зээл, санхүүгийн тусламж авах C Техник, технологийн тусламж, дэмжлэг авах D Хариуцлагатай нөхөрлөлийн системийг нэвтрүүлэх E Албан ёсны бүртгэлийг бий болгох F Ашигт малтмалын борлуулалтын сүлжээг сайжруулах G Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй байдлыг сайжруулах талаар зөвлөн туслах үйлчилгээ авах H Байгаль орчныг нөхөн сэргээх I Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) J	Төрийн бус A B C D E F G H I J	→ 9.1
8.16	Та хууль, эрх зүйн орчинг сайжруулах саналаа хэлнэ үү.			

Нөхөрлөл, хоршооны ахлагч, дарга нь асуулт 3.7-д 1, 2, 3, 5 гэж хариулсан бол бүлэг 9-ийг нөхөрлөл, хоршооны түвшинд нөхнө. Харин асуулт 3.7-д 4 гэж хариулсан бол зөвхөн өөрийнх нь үйл ажиллагааны талаарх мэдээллийг нөхнө.
Нөхөрлөл, хоршооны гишүүн нь асуулт 3.7-д 4 гэж хариулсан бол зөвхөн өөрийнх нь үйл ажиллагааны талаарх мэдээллийг бүлэг 9-д нөхнө.

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

БҮЛЭГ 9. ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ				Хуудас 8
Д/д	Асуулт	Хариулт	Алхам	
9.1	Та ашигт малтмалын олборлолт хийхдээ техник, тоног төхөөрөмж, ашигладаг уу?	Тийм 1 Үгүй 2		→ 9.4
9.2	Та ихэвчлэн ашиглаж байгаа техник, тоног төхөөрөмжийнхөө эзэмшлийн төрлийг хэлнэ үү.	Өөрийн эзэмшлийн 1 Хамтын эзэмшлийн 2 Түрээсийн 3		
9.3	Та ашигладаг техник, тоног төхөөрөмжийнхөө тоог хэлнэ үү.	1. Гар багаж (алх, хүрз, жоотуу зэрэг) ш 2. Металл хайгч ш 3. Цахилгаан үүсгүүр ш 4. Агааржуулагч (винтилятор) ш 5. Цохилтот өрөм (молоток) ш 6. Өргөх төхөөрөмж (лебедка) ш 7. Тороос ш 8. Усан буу (скруббер) ш 9. Насос ш 10. Бага оврын цохилтот өрөм (компрессор) ш 11. Шлюз ш 12. Хуурай алт угаах төхөөрөмж ш 13. Бага оврын экскаватор ш 14. Бусад 1 (тодорхойлж бичнэ үү) ш 15. Бусад 2 (тодорхойлж бичнэ үү) ш 16. Бусад 3 (тодорхойлж бичнэ үү) ш		
9.4	Та хөдөлмөр хамгааллын хувцас, хэрэгсэл хэрэглэдэг үү?	Тийм 1 Үгүй 2		→ 10.1
9.5	Та хөдөлмөр хамгааллын ямар хувцас, хэрэгсэл хэрэглэдэг вэ? (Олон хариулттай байж болно.)	Каск A Гутал B Маск C Хантааз D Бээлий E Нүдний шил F Чихэвч G Гэрэл H Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) I		
ШАЛГА !! Нөхөрлөл, хоршооны ахлагч, дарга нь асуулт 3.7-д 1, 2, 3, 5 гэж хариулсан бол бүлэг 10-ыг нөхөрлөл, хоршооны түвшинд нөхнө. Харин асуулт 3.7-д 4 гэж хариулсан бол асуулт 10.3-10.9-д нөхөрлөлийн түвшинд, 10.1-10.2, 10.10-10.21 хүртэлх асуултанд зөвхөн өөрийнх нь үйл ажиллагааны талаарх мэдээллийг нөхнө. Нөхөрлөл, хоршооны гишүүн нь асуулт 3.7-д 4 гэж хариулсан бол зөвхөн 10 дугаар бүлгийн 10.3-10.9-өөс бусад асуултанд өөрийнх нь үйл ажиллагааны талаарх мэдээллийг асууж нөхнө.				

БҮЛЭГ 10. ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЭЛ			
Д/д	Асуулт	Хариулт	Алхам
10.1	Та ямар төрлийн ашигт малтмал олборлодог вэ? (Олон хариулттай байж болно.)	Алт A Нүүрс B Жонш C Гянтболд D Цагаан тугалга E Шохойн чулуу F Үнэт чулуу G Элс, хайрга H Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) I	
10.2	Та ашигт малтмалын ашиглалтын хэлбэрээ хэлнэ үү. (Олон хариулттай байж болно.)	Ил A Далд B	

Хуудас 9

ШАЛГА !! Асуулт 10.3-10.9-д зөвхөн нөхөрлөл, хоршооны дарга, эсвэл хувиараа (дангаараа) бичил уурхай эрхлэгч нөхнө. Нөхөрлөл, хоршооны гишүүд асуулт 10.3-10.9 хариулахгүй.

Д/д	Асуулт	Хариулт	Алхам																																																												
10.3	Та зөвшөөрөлтэй газарт ажиллаж байна уу?	Тийм 1 Үгүй 2	→ 10.5																																																												
10.4	Та ажиллаж байгаа газрынхаа зөвшөөрлийн төрлийг хэлнэ үү.	Орон нутгийн тусгай хэрэгцээнд авсан газар 1 Аж ахуйн нэгжийн тусгай зөвшөөрөлтэй газар 2 Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) 3																																																													
10.5	Та ашиглаж байгаа талбайн хэмжээгээ хэлнэ үү.	м ²																																																													
10.6	Та олборлолт явуулж эхэлснээс хойш эвдрэлд орсон газрынхаа хэмжээг хэлнэ үү.	м ²																																																													
10.7	Та сүүлийн 12 сард нөхөн сэргээлт хийсэн үү?	Тийм 1 Үгүй 2	→ 10.10																																																												
10.8	Нөхөн сэргээлт хийсэн газрынхаа хэмжээг хэлнэ үү.	м ²																																																													
10.9	Нөхөн сэргээлт хийсэн газраа хаана / хэнд хүлээлгэн өгдөг вэ? (Олон хариулттай байж болно.)	Сум/дүүргийн ЗД-ын томилсон комисст А Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч В Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) С																																																													
10.10	Та олборлосон ашигт малтмалаа хаана/хэнд борлуулдаг вэ? (Олон хариулттай байж болно.)	Аж ахуйн нэгжид А Баяжуулах үйлдвэр / тээрэмд В Хувь хүнд С Монголбанкинд D Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) E																																																													
10.11	Та сүүлийн 12 сарын аль саруудад олборлолт хийсэн бэ? (Дугуйлна уу.)	Он 2015 10 11 12 2016 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 Сар																																																													
10.12	Та сүүлийн 12 сарын их, бага орлоготой саруудаа хэлнэ үү. (Саруудыг давхар дугуйлахгүй.)	2015 10 11 12 2016 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 Орлого их үед Орлого дундаж үед Орлого бага																																																													
10.13	Таны сарын орлого хэдэн төгрөг байсан бэ?	1. Орлого их үед төг 2. Орлого дундаж үед төг 3. Орлого бага төг																																																													
10.14	Та сард дунджаар хэдэн өдөр бичил уурхайн үйл ажиллагаа эрхэлдэг вэ?																																																														
10.15	Та сүүлийн 12 сард борлуулсан ашигт малтмалын хэмжээгээ хэлнэ үү.	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Борлуулалт</th> <th>Хэмжих нэгж</th> <th>Сарын тоо</th> <th>Нэг сарын дундаж борлуулалт</th> <th>Дүн</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A</td> <td>B</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3=1X2</td> </tr> <tr> <td>Их сар</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Дундаж сар</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Бага сар</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Дүн</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Нэр</td> <td>Хэмжих нэгж</td> <td>Нэр</td> <td>Хэмжих нэгж</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Алт</td> <td>гр</td> <td>Шохойн чулуу</td> <td>т</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Нүүрс</td> <td>т</td> <td>Үнэт чулуу</td> <td>т</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Жонш</td> <td>т</td> <td>Элс, хайрга</td> <td>т</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Вольфрам</td> <td>т</td> <td>Бусад</td> <td>....</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Цагаан тугалга</td> <td>т</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Борлуулалт	Хэмжих нэгж	Сарын тоо	Нэг сарын дундаж борлуулалт	Дүн	A	B	1	2	3=1X2	Их сар					Дундаж сар					Бага сар					Дүн					Нэр	Хэмжих нэгж	Нэр	Хэмжих нэгж		Алт	гр	Шохойн чулуу	т		Нүүрс	т	Үнэт чулуу	т		Жонш	т	Элс, хайрга	т		Вольфрам	т	Бусад			Цагаан тугалга	т				
Борлуулалт	Хэмжих нэгж	Сарын тоо	Нэг сарын дундаж борлуулалт	Дүн																																																											
A	B	1	2	3=1X2																																																											
Их сар																																																															
Дундаж сар																																																															
Бага сар																																																															
Дүн																																																															
Нэр	Хэмжих нэгж	Нэр	Хэмжих нэгж																																																												
Алт	гр	Шохойн чулуу	т																																																												
Нүүрс	т	Үнэт чулуу	т																																																												
Жонш	т	Элс, хайрга	т																																																												
Вольфрам	т	Бусад																																																													
Цагаан тугалга	т																																																														

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

Хуудас 10

Д/д	Асуулт	Хариулт	Алхам
10.16	Та сүүлийн 12 сард ашигт малтмал олборлоход зарцуулсан зардлаа хэлнэ үү.	1. Цалин төг 2. Ажиллагчдад мөнгөн ба биет хэлбэрээр өгсөн тусламж төг 3. Шатахуун, шатах тослох материал төг 4. Тээврийн зардал төг 5. Хөдөлмөр хамгааллын зардал төг 6. Цахилгаан эрчим хүч, дулаан төг 7. Сэлбэг хэрэгсэл төг 8. Түүхий эд, материал төг 9. Зээлийн хүүгийн зардал төг 10. Машин, тоног төхөөрөмж түрээсэлсний зардал төг 11. Барилга, байшин түрээсэлсний зардал төг 12. Гамшгийн улмаас учирсан хохирлыг нөхөхөд төг 13. Газар эзэмшигчид төлсөн төлбөр, татаас төг 14. Байгаль орчныг нөхөн сэргээхтэй холбогдсон зардал төг 15. Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) төг 16. Бүгд төг	
10.17	Та сүүлийн 12 сард татвар, хураамж төлсөн үү?	Тийм 1 Үгүй 2	→ 10.19
10.18	Та сүүлийн 12 сард төлсөн татвар, хураамжийнхаа хэмжээг хэлнэ үү.	1. Авто тээвэр болон өөрөө явагч тээврийн хэрэгслийн албан татвар төг 2. Орлогыг тухай бүр тодорхойлох боломжгүй иргэдийн татвар төг 3. Хувь хүний орлогын албан татвар төг 4. Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар төг 5. Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр төг 6. Гишүүнчлэлийн татвар төг 7. Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар төг 8. Газрын хураамж (газрын эздэд) төг 9. Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) төг 10. Бүгд төг	
10.19	Та бичил уурхайн үйл ажиллагаан-даа зориулж сүүлийн 12 сард хөрөнгө оруулалт хийсэн үү?	Тийм 1 Үгүй 2	↓ Асуулгыг дуусгана.
10.20	Та хөрөнгө оруулалтын хэмжээг хөрөнгийн ангиллын дагуу хэлнэ үү.	1. Байшин, барилга төг 2. Тээврийн хэрэгсэл төг 3. Тоног, төхөөрөмж төг 4. Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) төг 5. Бүгд төг	
10.21	Хөрөнгө оруулалтын хэмжээг эх үүсвэрээр хэлнэ үү.	1. Банкны зээлээр төг 2. Төсөл, хөтөлбөрийн санхүүжилтээр төг 3. Өөрийн хөрөнгө оруулалтаар төг 4. Бусад (тодорхойлж бичнэ үү) төг 5. Бүгд төг	

Мэдээлэл үнэн болохыг баталгаажуулсан:

Гарын үсэг

ТАНД БАЯРЛАЛАА.

2016 оны ... сарын ...

ХАВСРАЛТ:
ХАВСРАЛТ ХҮСНЭГТ

ХҮСНЭГТ 1. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, хүйс, эзлэх хувиар

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Эмэгтэй	Эзлэх хувь	Эмэгтэй	Ам бүлийн гишүүдээс
БҮГД	9 596	2 301	100.0	100.0	2 366
Баруун бүс	3 597	857	37.5	37.2	906
Баян-Өлгий	137	16	1.4	0.7	25
Говь-Алтай	1 674	555	17.4	24.1	582
Завхан	426	90	4.4	3.9	45
Увс	539	113	5.6	4.9	172
Ховд	821	83	8.6	3.6	82
Хангайн бүс	1 300	380	13.5	16.5	480
Архангай	129	64	1.3	2.8	74
Баянхонгор	745	211	7.8	9.2	259
Булган	43	5	0.4	0.2	2
Өвөрхангай	284	83	3.0	3.6	118
Хөвсгөл	99	17	1.0	0.7	27
Төвийн бүс	3 312	879	34.5	38.2	897
Говьсүмбэр	60	22	0.6	1.0	23
Дорноговь	117	36	1.2	1.6	3
Дундговь	582	213	6.1	9.3	253
Өмнөговь	998	231	10.4	10.0	244
Сэлэнгэ	898	214	9.4	9.3	175
Төв	657	163	6.8	7.1	135
Зүүн бүс	171	39	1.8	1.7	32
Дорнод	50	12	0.5	0.5	6
Хэнтий	121	27	1.3	1.2	26
Улаанбаатар	1 216	146	12.7	6.3	51

ХҮСНЭГТ 2. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, насны бүлгээр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	10-14	15-17	18-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70+
БҮГД	9 596	6	30	152	759	1 396	1 519	1 565	1 461	1 199	896	429	134	41	9
Баруун бүс	3 597	2	14	59	269	469	532	548	610	506	354	162	60	10	2
Баян-Өлгий	137	-	4	3	13	19	25	26	20	12	7	4	4	-	-
Говь-Алтай	1 674	2	6	27	118	217	244	268	267	232	177	85	29	2	-
Завхан	426	-	-	-	29	59	52	47	77	80	49	21	9	1	2
Увс	539	-	1	13	54	71	67	77	113	81	42	16	4	-	-
Ховд	821	-	3	16	55	103	144	130	133	101	79	36	14	7	-
Хангайн бүс	1 300	2	5	31	92	203	207	226	180	142	127	60	21	4	-
Архангай	129	-	1	3	19	22	22	22	8	9	7	10	3	3	-
Баянхонгор	745	2	4	19	42	124	129	128	101	77	78	31	9	1	-
Булган	43	-	-	-	6	6	4	8	8	7	4	-	-	-	-
Өвөрхангай	284	-	-	7	17	36	42	58	48	32	33	10	1	-	-
Хөвсгөл	99	-	-	2	8	15	10	10	15	17	5	9	8	-	-
Төвийн бүс	3 312	2	7	39	260	485	511	563	504	395	307	171	43	20	5
Говьсүмбэр	60	-	2	2	5	3	9	10	6	6	8	6	2	1	-
Дорноговь	117	-	-	-	1	13	14	17	18	28	15	7	1	2	1
Дундговь	582	-	1	6	51	78	76	87	88	74	61	43	9	5	3
Өмнөговь	998	1	3	13	91	165	160	179	143	101	87	41	11	3	-
Сэлэнгэ	898	1	-	10	66	141	152	133	139	111	82	47	9	7	-
Төв	657	-	1	8	46	85	100	137	110	75	54	27	11	2	1
Зүүн бүс	171	-	-	2	11	21	25	27	30	28	14	6	4	2	1
Дорнод	50	-	-	-	2	7	6	9	4	12	4	4	1	-	1
Хэнтий	121	-	-	2	9	14	19	18	26	16	10	2	3	2	-
Улаанбаатар	1 216	-	4	21	127	218	244	201	137	128	94	30	6	5	1

ХҮСНЭГТ 3. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, боловсролын түвшингээр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Боловсролгүй	Боловсролтой						
				Бага	Суурь	Бүрэн дүнд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дүнд	Дээд
БҮГД	9 596	215	9 381	1 020	3 523	3 441	485	289	623
Баруун бүс	3 597	81	3 516	446	1 309	1 245	143	120	253
Баян-Өлгий	137	3	134	29	33	53	6	4	9
Говь-Алтай	1 674	34	1 640	206	614	600	54	55	111
Завхан	426	10	416	39	130	141	24	18	64
Увс	539	18	521	83	185	181	30	19	23
Ховд	821	16	805	89	347	270	29	24	46
Хангайн бүс	1 300	39	1 261	246	526	373	52	18	46
Архангай	129	11	118	60	33	14	5	3	3
Баянхонгор	745	13	732	44	343	266	36	13	30
Булган	43	-	43	2	19	14	2	-	6
Өвөрхангай	284	10	274	108	95	60	8	-	3
Хөвсгөл	99	5	94	32	36	19	1	2	4
Төвийн бүс	3 312	63	3 249	253	1 320	1 150	164	113	249
Говьсүмбэр	60	1	59	3	26	21	3	2	4
Дорноговь	117	1	116	9	43	42	8	9	5
Дундговь	582	8	574	62	284	152	26	21	29
Өмнөговь	998	26	972	129	391	264	50	41	97
Сэлэнгэ	898	14	884	26	317	384	47	30	80
Төв	657	13	644	24	259	287	30	10	34
Зүүн бүс	171	1	170	14	37	90	12	6	11
Дорнод	50	1	49	3	11	20	10	3	2
Хэнтий	121	-	121	11	26	70	2	3	9
Улаанбаатар	1 216	31	1 185	61	331	583	114	32	64

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 4. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, ажил, мэргэжлийн ангиллаар

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Завсгт хүчний ажил, мэргэжил	Менежер	Мэргэжилтэн	Техник болон туслах/ дэд мэргэжилтэн	Контор, үйлчилгээний ажилтан	Худалдаа, үйлчилгээний ажилтан	Хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын мэргэшсэн ажилтан	Үйлдвэрлэл, барилга, гар урлал, холбогдох ажил, үйлчилгээний	Машин механизм, төхөөрөмжийн оператор, угсрагч	Энгийн ажил, мэргэжил	Мэргэжилгүй
БҮГД	9 596	7	35	694	166	36	229	853	767	1 357	76	5 376
Баруун бүс	3 597	4	10	271	50	10	70	533	216	356	27	2 050
Баян-Өлгий	137	1	-	6	-	1	1	1	17	26	-	84
Говь-Алтай	1 674	-	5	134	16	4	44	316	79	163	14	899
Завхан	426	-	4	72	9	2	5	87	31	23	4	189
Увс	539	-	1	24	10	2	9	13	46	60	2	372
Ховд	821	3	-	35	15	1	11	116	43	84	7	506
Хангайн бүс	1 300	-	6	68	8	3	25	171	73	89	8	849
Архангай	129	-	1	7	-	1	3	81	4	4	3	25
Баянхонгор	745	-	5	38	4	-	18	9	46	49	4	572
Булган	43	-	-	9	-	1	2	-	7	12	-	12
Өвөрхангай	284	-	-	8	3	1	1	79	14	20	1	157
Хөвсгөл	99	-	-	6	1	-	1	2	2	4	-	83
Төвийн бүс	3 312	3	13	285	74	22	101	134	293	599	29	1 759
Говьсүмбэр	60	1	-	3	-	-	7	-	11	10	-	28
Дорноговь	117	-	1	12	2	-	5	2	10	30	1	54
Дундговь	582	-	3	37	8	3	16	71	35	31	3	375
Өмнөговь	998	-	5	108	14	10	20	8	63	171	6	593
Сэлэнгэ	898	2	3	81	27	8	31	6	97	201	8	434
Төв	657	-	1	44	23	1	22	47	77	156	11	275
Зүүн бүс	171	-	2	11	4	-	1	-	11	11	1	130
Дорнод	50	-	-	3	1	-	-	-	5	-	-	41
Хэнтий	121	-	2	8	3	-	1	-	6	11	1	89
Улаанбаатар	1 216	-	4	59	30	1	32	15	174	302	11	588

ХҮСНЭГТ 5. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, ам бүлийн тооны бүлгээр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД				
		1	2-5	6-9	10 +
БҮГД	9 596	571	7 391	1 597	37
Баруун бүс	3 597	115	2 752	723	7
Баян-Өлгий	137	1	80	55	1
Говь-Алтай	1 674	64	1 356	252	2
Завхан	426	15	346	65	-
Увс	539	20	361	155	3
Ховд	821	15	609	196	1
Хангайн бүс	1 300	91	975	219	15
Архангай	129	16	89	18	6
Баянхонгор	745	52	580	110	3
Булган	43	9	32	2	-
Өвөрхангай	284	5	216	60	3
Хөвсгөл	99	9	58	29	3
Төвийн бүс	3 312	247	2 589	468	8
Говьсүмбэр	60	-	49	11	-
Дорноговь	117	9	89	19	-
Дундговь	582	45	441	95	1
Өмнөговь	998	87	787	122	2
Сэлэнгэ	898	63	705	125	5
Төв	657	43	518	96	-
Зүүн бүс	171	20	129	20	2
Дорнод	50	6	31	12	1
Хэнтий	121	14	98	8	1
Улаанбаатар	1 216	98	946	167	5

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 6. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, ажил эрхлэлтийн байдлаар

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	Нөхөрлөлийн гишүүн	Хоршооны дарга, гишүүн	Хувиараа (дангаараа) бичил уул уурхай эрхлэгч	Бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч	Гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй оролцогч
БҮГД	9 596	326	1 698	120	4 581	1 893	978
Баруун бүс	3 597	86	353	8	2 262	312	576
Баян-Өлгий	137	2	19	1	73	26	16
Говь-Алтай	1 674	11	80	-	987	116	480
Завхан	426	31	54	3	254	60	24
Увс	539	41	183	4	243	30	38
Ховд	821	1	17	-	705	80	18
Хангайн бүс	1 300	62	340	1	672	93	132
Архангай	129	4	29	-	60	19	17
Баянхонгор	745	44	283	1	273	49	95
Булган	43	11	2	-	26	3	1
Өвөрхангай	284	3	26	-	229	8	18
Хөвсгөл	99	-	-	-	84	14	1
Төвийн бүс	3 312	154	807	111	1 504	517	219
Говьсүмбэр	60	-	-	-	-	60	-
Дорноговь	117	14	32	1	42	22	6
Дундговь	582	25	340	108	80	22	7
Өмнөговь	998	6	7	1	588	220	176
Сэлэнгэ	898	88	333	1	288	169	19
Төв	657	21	95	-	506	24	11
Зүүн бүс	171	23	97	-	45	3	3
Дорнод	50	-	6	-	44	-	-
Хэнтий	121	23	91	-	1	3	3
Улаанбаатар	1 216	1	101	-	98	968	48

ХҮСНЭГТ 7. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧИД, хүйс, ажил эрхлэлтийн байдлаар

Хүйс	БҮГД	Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	Нөхөрлөлийн гишүүн	Хоршооны дарга, гишүүн	Хувиараа (дангаараа) бичил уул уурхай эрхлэгч	Бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч	Гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй оролцогч
БҮГД	9 596	326	1 698	120	4 581	1 893	978
Эрэгтэй	7 295	245	1 262	62	3 954	1 452	320
Эмэгтэй	2 301	81	436	58	627	441	658

ХҮСНЭГТ 8. НӨХӨРЛӨЛИЙН АХЛАГЧ, ГИШҮҮД, бүс, аймаг, нийслэл, орлого хуваарилалтын төрлөөр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Орлогоо тэнцүү хуваарилдаг	Орлогоо хийснээр нь хуваарилдаг	Орлогоо тогтмол хувь хэмжээгээр хуваарилдаг	Орлогоо хуваарилдаггүй	Тогтмол цалинждаг
БҮГД	2 024	872	776	33	109	234
Баруун бүс	439	361	56	1	19	2
Баян-Өлгий	21	20	-	1	-	-
Говь-Алтай	91	72	5	-	14	-
Завхан	85	79	3	-	3	-
Увс	224	186	35	-	1	2
Ховд	18	4	13	-	1	-
Хангайн бүс	402	94	167	11	13	117
Архангай	33	2	-	1	2	28
Баянхонгор	327	83	142	9	10	83
Булган	13	1	5	-	1	6
Өвөрхангай	29	8	20	1	-	-
Хөвсгөл	-	-	-	-	-	-
Төвийн бүс	961	404	356	16	71	114
Говьсүмбэр	-	-	-	-	-	-
Дорноговь	46	2	35	-	8	1
Дундговь	365	125	187	1	52	-
Өмнөговь	13	12	-	1	-	-
Сэлэнгэ	421	175	118	13	6	109
Төв	116	90	16	1	5	4
Зүүн бүс	120	7	106	5	1	1
Дорнод	6	-	5	1	-	-
Хэнтий	114	7	101	4	1	1
Улаанбаатар	102	6	91	-	5	-

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 9. БИЧИЛ УУРХАЙН ТУСЛАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож буй үүргээр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Ашигт малтмал олборлох	Бичил уурхайн туслах ажил гүйцэтгэх	Ашигт малтмал худалдан авах	Хүнс, барааны худалдаа эрхлэх	Хоолны газар ажиллуулах	Тээврийн үйлчилгээ эрхлэх	Гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй ажиллах	Хөрөнгө оруулах
БҮГД	1 893	121	802	107	106	189	380	166	22
Баруун бүс	312	35	48	35	50	49	62	29	4
Баян-Өлгий	26	3	12	-	-	-	9	2	-
Говь-Алтай	116	1	2	8	36	33	28	8	-
Завхан	60	12	10	19	-	3	2	13	1
Увс	30	7	1	-	9	4	8	1	-
Ховд	80	12	23	8	5	9	15	5	3
Хангайн бүс	93	16	11	10	14	9	5	28	-
Архангай	19	1	5	-	5	-	1	7	-
Баянхонгор	49	12	2	9	6	9	4	7	-
Булган	3	-	3	-	-	-	-	-	-
Өвөрхангай	8	3	-	-	3	-	-	2	-
Хөвсгөл	14	-	1	1	-	-	-	12	-
Төвийн бүс	517	63	153	14	32	70	135	43	7
Говьсүмбэр	60	-	54	1	-	-	4	1	-
Дорноговь	22	4	9	-	-	2	5	2	-
Дундговь	22	-	1	-	1	7	13	-	-
Өмнөговь	220	51	74	8	26	36	6	19	-
Сэлэнгэ	169	5	11	5	4	23	98	17	6
Төв	24	3	4	-	1	2	9	4	1
Зүүн бүс	3	-	-	-	-	3	-	-	-
Хэнтий	3	-	-	-	-	3	-	-	-
Улаанбаатар	968	7	590	48	10	58	178	66	11

ХҮСНЭГТ 10. БИЧИЛ УУРХАЙН ТУСЛАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, хүйс, бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож буй үүргээр

Хүйс	БҮГД	Ашигт малтмал олборлох	Бичил уурхайн туслах ажил гүйцэтгэх	Ашигт малтмал худалдан авах	Хүнс, барааны худалдаа эрхлэх	Хоолны газар ажиллуулах	Тээврийн үйлчилгээ эрхлэх	Гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй ажиллах	Хөрөнгө оруулах
БҮГД	1 893	121	802	107	106	189	380	166	22
Эрэгтэй	1 452	105	736	81	33	22	358	97	20
Эмэгтэй	441	16	66	26	73	167	22	69	2

ХҮСНЭГТ 11. БИЧИЛ УУРХАЙН ТУСЛАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, бичил уурхайн үйл ажиллагаанд оролцож буй үүргээр

Насны бүлэг	БҮГД	Ашигт малтмал олборлох	Бичил уурхайн туслах ажил гүйцэтгэх	Ашигт малтмал худалдан авах	Хүнс, барааны худалдаа эрхлэх	Хоолны газар ажиллуулах	Тээврийн үйлчилгээ эрхлэх	Гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй ажиллах	Хөрөнгө оруулах
БҮГД	1 893	121	802	107	106	189	380	166	22
10-14	1	-	-	-	-	-	-	1	-
15-17	8	1	4	-	2	-	-	1	-
18-19	32	1	23	-	-	-	3	5	-
20-24	176	5	112	5	9	9	20	16	-
25-29	303	25	149	11	10	11	68	26	3
30-34	320	24	154	13	13	21	71	21	3
35-39	313	19	135	15	17	37	64	23	3
40-44	243	13	87	19	16	37	43	25	3
45-49	207	16	62	14	13	26	50	24	2
50-54	163	9	40	15	18	27	32	16	6
55-59	95	7	28	11	7	16	19	5	2
60-64	18	1	6	3	-	3	3	2	-
65-69	12	-	2	-	1	2	6	1	-
70 +	2	-	-	1	-	-	1	-	-

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 12. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, бичил уурхайд ажилласан жилийн бүлгээр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД							
		0-1	2-3	4-5	6-7	8-9	10-11	12 +
БҮГД	6 948	1 354	1 992	1 351	610	362	638	641
Баруун бүс	2 614	594	865	529	277	104	131	114
Баян-Өлгий	106	5	27	36	11	7	13	7
Говь-Алтай	1 027	198	357	193	134	51	45	49
Завхан	337	229	48	33	3	8	11	5
Увс	420	55	99	70	64	25	55	52
Ховд	724	107	334	197	65	13	7	1
Хангайн бүс	963	114	160	159	143	83	146	158
Архангай	90	-	11	11	6	5	24	33
Баянхонгор	551	76	87	105	100	51	73	59
Булган	43	10	12	8	3	2	8	-
Өвөрхангай	207	12	25	19	29	21	36	65
Хөвсгөл	72	16	25	16	5	4	5	1
Төвийн бүс	2 440	391	674	491	137	129	297	321
Говьсүмбэр	54	12	12	5	7	5	7	6
Дорноговь	87	16	13	15	6	8	15	14
Дундговь	521	110	194	191	7	7	7	5
Өмнөговь	693	132	252	115	48	28	76	42
Сэлэнгэ	617	70	142	94	31	33	102	145
Төв	468	51	61	71	38	48	90	109
Зүүн бүс	164	57	56	23	16	8	3	1
Дорнод	50	17	15	7	6	4	-	1
Хэнтий	114	40	41	16	10	4	3	-
Улаанбаатар	767	198	237	149	37	38	61	47

ХҮСНЭГТ 13. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил, мэргэжлийн ангилал, ажилласан жилийн бүлгээр

Ажил, мэргэжлийн ангилал	БҮГД							
		0-1	2-3	4-5	6-7	8-9	10-11	12 +
Дүн	6 948	1 354	1 992	1 351	610	362	638	641
Зэвсэгт хүчний ажил, мэргэжил	4	-	3	-	-	1	-	-
Менежер	29	11	10	2	2	-	3	1
Мэргэжилтэн	441	150	153	57	15	10	31	25
Техникч болон туслах/ дэд мэргэжилтэн	118	33	30	19	8	5	10	13
Контор, үйлчилгээний ажилтан	24	7	5	8	1	-	2	1
Худалдаа, үйлчилгээний ажилтан	85	15	23	18	2	5	7	15
Хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын мэргэшсэн ажилтан	655	152	196	120	70	19	41	57
Үйлдвэрлэл, барилга, гар урлал, холбогдох ажил, үйлчилгээний	612	127	163	111	37	27	61	86
Машин механизм, төхөөрөмжийн оператор, угсрагч	996	158	197	187	121	64	144	125
Энгийн ажил, мэргэжил	53	17	16	6	2	3	5	4
Мэргэжилгүй	3 931	684	1 196	823	352	228	334	314

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 14. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, бичил уурхайн үйл ажиллагааг эрхэлж буй шалтгаан, давхардсан тоогоор

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Байнгын ажлын байр олдоогүй	Бичил уурхайтай өрсөлдөх өөр орлого олох ажил олдоогүй	Бусад ажлын байрны шаардлага өндөр учраас	Малгүй болсон учраас	Орлого олох зорилгоор	Өөрийн бизнесээ болгох зорилгоор	Бусад
БҮГД	9 589	3 851	667	588	595	3 526	311	51
Баруун бүс	3 630	1 428	275	154	257	1 395	106	15
Баян-Өлгий	223	70	25	13	7	70	38	-
Говь-Алтай	1 321	475	126	76	62	565	14	3
Завхан	396	102	15	16	10	249	4	-
Увс	624	334	57	25	49	144	15	-
Ховд	1 066	447	52	24	129	367	35	12
Хангайн бүс	1 419	526	101	86	130	527	45	4
Архангай	94	6	2	2	9	75	-	-
Баянхонгор	815	345	43	55	82	262	24	4
Булган	104	39	25	2	-	21	17	-
Өвөрхангай	323	112	27	27	37	118	2	-
Хөвсгөл	83	24	4	-	2	51	2	-
Төвийн бүс	3 416	1 310	136	283	178	1 362	117	30
Дархан-Уул	85	39	-	28	-	17	1	-
Дорноговь	121	77	4	11	1	24	4	-
Дундговь	689	154	49	20	67	377	19	3
Өмнөговь	836	279	22	41	24	445	13	12
Сэлэнгэ	871	414	41	103	17	265	26	5
Төв	814	347	20	80	69	234	54	10
Зүүн бүс	199	83	5	6	10	82	12	1
Дорнод	52	22	-	2	-	27	1	-
Хэнтий	147	61	5	4	10	55	11	1
Улаанбаатар	925	504	150	59	20	160	31	1

ХҮСНЭГТ 15. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН СУУЦНЫ ТӨРӨЛ, бүс, аймаг, нийслэлээр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Гэр	Байшин	Майхан	Түр оромж (отог)	Нүхэн сууц	Бусад
БҮГД	3 106	1 377	64	1 141	257	16	251
Баруун бүс	1 303	515	17	625	83	12	51
Баян-Өлгий	22	6	3	3	10	-	-
Говь-Алтай	346	54	7	250	9	-	26
Завхан	63	9	1	39	2	-	12
Увс	309	260	3	9	19	11	7
Ховд	563	186	3	324	43	1	6
Хангайн бүс	527	364	7	106	18	-	32
Архангай	16	16	-	-	-	-	-
Баянхонгор	359	288	1	52	1	-	17
Булган	20	13	2	5	-	-	-
Өвөрхангай	64	46	2	12	-	-	4
Хөвсгөл	68	1	2	37	17	-	11
Төвийн бүс	1 132	399	32	378	154	3	166
Говьсүмбэр	-	-	-	-	-	-	-
Дорноговь	32	31	1	-	-	-	-
Дундговь	195	189	3	1	-	-	2
Өмнөговь	406	23	2	215	5	3	158
Сэлэнгэ	367	103	24	156	84	-	-
Төв	132	53	2	6	65	-	6
Зүүн бүс	107	71	2	32	1	1	-
Дорнод	48	13	1	32	1	1	-
Хэнтий	59	58	1	-	-	-	-
Улаанбаатар	37	28	6	-	1	-	2

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 16. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, үйл ажиллагаа эрхэлж буй газрын цахилгааны эх үүсвэрээр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Цахилгааны эх үүсвэртэй	Цахилгааны эх үүсвэртэй	Төвлөрсөн систем	Дизель станц	Сэргээгдэх эрчим хүчний төхөөрөмж	Бага оврын цахилгаан үүсгүүр
БҮГД	3 106	1 664	1 442	72	56	524	790
Баруун бүс	1 303	893	410	3	4	187	216
Баян-Өлгий	22	15	7	2	-	1	4
Говь-Алтай	346	283	63	-	1	11	51
Завхан	63	22	41	-	-	8	33
Увс	309	137	172	-	2	111	59
Ховд	563	436	127	1	1	56	69
Хангайн бүс	527	163	364	9	12	172	171
Архангай	16	-	16	-	-	11	5
Баянхонгор	359	60	299	1	3	153	142
Булган	20	7	13	3	9	-	1
Өвөрхангай	64	30	34	5	-	8	21
Хөвсгөл	68	66	2	-	-	-	2
Төвийн бүс	1 132	543	589	22	30	152	385
Дорноговь	32	23	9	-	1	1	7
Дундговь	195	15	180	-	11	147	22
Өмнөговь	406	211	195	-	-	4	191
Сэлэнгэ	367	243	124	13	10	-	101
Төв	132	51	81	9	8	-	64
Зүүн бүс	107	64	43	4	10	13	16
Дорнод	48	47	1	1	-	-	-
Хэнтий	59	17	42	3	10	13	16
Улаанбаатар	37	1	36	34	-	-	2

ХҮСНЭГТ 17. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, үйл ажиллагаа эрхэлж буй газрын цахилгааны эх үүсвэрээр

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД	Цахилгааны эх үүсвэргүй	Цахилгааны эх үүсвэртэй	Төвлөрсөн систем	Дизель станц	Сэргээгдэх эрчим хүчний төхөөрөмж	Бага оврын цахилгаан үүсгүүр
БҮГД	3 106	1 664	1 442	72	56	524	790
Алт	2 623	1 501	1 122	32	33	348	709
Нүүрс	64	30	34	34	-	-	-
Жонш	271	45	226	3	22	161	40
Гянтболд	100	54	46	2	1	15	28
Шохойн чулуу	1	1	-	-	-	-	-
Үнэт чулуу	19	10	9	-	-	-	9
Элс, хайрга	3	2	1	-	-	-	1
Бусад	25	21	4	1	-	-	3

ХҮСНЭГТ 18. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, үйл ажиллагаа эрхэлж буй газрын цахилгааны эх үүсвэрээр

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД	Цахилгааны эх үүсвэргүй	Цахилгааны эх үүсвэртэй	Төвлөрсөн систем	Дизель станц	Сэргээгдэх эрчим хүчний төхөөрөмж	Бага оврын цахилгаан үүсгүүр
БҮГД	3 106	1 664	1 442	72	56	524	790
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	245	82	163	8	19	54	82
Нөхөрлөлийн гишүүн	862	287	575	11	18	289	257
Хоршооны дарга, гишүүн	4	2	2	-	-	2	-
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	1 995	1 293	702	53	19	179	451

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 19. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, үндны усны эх үүсвэрээр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Төвлөрсөн системд холбогдсон ус түгээх байр	Хамгаалагдсан худаг	Хамгаалагдсан булаг, шанд	Цэвэршүүлэн савласан ус	Төвлөрсөн системд холбогдоогүй ус түгээх байр	Зөөврийн ус	Гол, мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг, шанд
БҮГД	5 998	65	314	107	151	14	3 150	2 197
Баруун бүс	2 527	12	68	60	3	4	1 455	925
Баян-Өлгий	91	-	11	1	-	1	25	53
Говь-Алтай	1 024	5	42	50	-	2	572	353
Завхан	314	-	14	1	-	-	295	4
Увс	411	4	-	-	1	1	82	323
Ховд	687	3	1	8	2	-	481	192
Хангайн бүс	935	8	141	24	4	1	378	379
Архангай	84	2	-	-	-	-	73	9
Баянхонгор	537	3	101	7	2	1	227	196
Булган	39	2	10	1	-	-	6	20
Өвөрхангай	204	1	30	16	-	-	72	85
Хөвсгөл	71	-	-	-	2	-	-	69
Төвийн бүс	2 202	37	82	22	142	8	1 059	852
Дорноговь	74	-	-	-	-	-	71	3
Дундговь	520	5	1	1	96	1	412	4
Өмнөговь	549	-	37	4	4	-	135	369
Сэлэнгэ	598	30	38	7	4	5	117	397
Төв	461	2	6	10	38	2	324	79
Зүүн бүс	164	7	23	1	1	-	91	41
Дорнод	50	-	1	-	1	-	18	30
Хэнтий	114	7	22	1	-	-	73	11
Улаанбаатар	170	1	-	-	1	1	167	-

ХҮСНЭГТ 20. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, үндны усны эх үүсвэрээр

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД	Төвлөрсөн системд холбогдсон ус түгээх байр	Хамгаалагдсан худаг	Хамгаалагдсан булаг, шанд	Цэвэршүүлэн савласан ус	Төвлөрсөн системд холбогдоогүй ус түгээх байр	Зөөврийн ус	Гол, мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг, шанд
БҮГД	5 998	65	314	107	151	14	3 150	2 197
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	303	2	61	11	1	2	127	99
Нөхөрлөлийн гишүүн	1 424	18	118	21	61	2	721	483
Хоршооны дарга, гишүүн	113	1	-	-	25	1	81	5
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	4 158	44	135	75	64	9	2 221	1 610

ХҮСНЭГТ 21. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, хүүхдийн эрхийн мэдлэгийн түвшингээр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД				
		Сайн	Дунд	Мүү	Мэдэхгүй
БҮГД	6 948	2 408	3 395	645	500
Баруун бүс	2 614	880	1 264	283	187
Баян-Өлгий	106	75	24	3	4
Говь-Алтай	1 027	363	502	102	60
Завхан	337	88	208	28	13
Увс	420	105	183	76	56
Ховд	724	249	347	74	54
Хангайн бүс	963	310	437	115	101
Архангай	90	18	40	16	16
Баянхонгор	551	191	250	65	45
Булган	43	8	35	-	-
Өвөрхангай	207	64	79	29	35
Хөвсгөл	72	29	33	5	5
Төвийн бүс	2 440	864	1 173	213	190
Говьсүмбэр	54	9	24	10	11
Дорноговь	87	35	42	4	6
Дундговь	521	129	300	53	39
Өмнөговь	693	209	352	67	65
Сэлэнгэ	617	320	237	32	28
Төв	468	162	218	47	41
Зүүн бүс	164	62	84	9	9
Дорнод	50	12	34	-	4
Хэнтий	114	50	50	9	5
Улаанбаатар	767	292	437	25	13

ХҮСНЭГТ 22. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, хүйс, хүүхдийн эрхийн мэдлэгийн түвшингээр

Хүйс	БҮГД				
		Сайн	Дунд	Мүү	Мэдэхгүй
БҮГД	6 948	2 408	3 395	645	500
Эрэгтэй	6 068	2 036	2 979	594	459
Эмэгтэй	880	372	416	51	41

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 23. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, хүүхдийн эрхийн мэдлэгийн түвшингээр

Насны бүлэг	БҮГД	Сайн	Дунд	Муу	Мэдэхгүй
БҮГД	6 948	2 408	3 395	645	500
10-14	1	-	-	-	1
15-17	15	5	6	2	2
18-19	86	19	47	13	7
20-24	497	113	267	57	60
25-29	1 041	314	532	100	95
30-34	1 165	378	582	125	80
35-39	1 146	401	564	103	78
40-44	1 067	433	482	97	55
45-49	871	325	422	78	46
50-54	636	250	294	40	52
55-59	295	121	134	22	18
60-64	98	36	54	6	2
65-69	25	11	9	2	3
70 +	5	2	2	-	1

ХҮСНЭГТ 24. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, хүйс, гар утасны хэрэглээгээр

Хүйс	БҮГД	Тийм	%	Үгүй	%
БҮГД	6 948	6 474	93.2	474	6.8
Эрэгтэй	6 068	5 643	93.0	425	7.0
Эмэгтэй	880	831	94.4	49	5.6

ХҮСНЭГТ 25. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, гар утасны хэрэглээгээр

Насны бүлэг	БҮГД	Тийм	%	Үгүй	%
БҮГД	6 948	6 474	93.2	474	6.8
10-14	1	1	100.0	-	-
15-17	15	13	86.7	2	13.3
18-19	86	81	94.2	5	5.8
20-24	497	465	93.6	32	6.4
25-29	1 041	980	94.1	61	5.9
30-34	1 165	1 107	95.0	58	5.0
35-39	1 146	1 054	92.0	92	8.0
40-44	1 067	1 002	93.9	65	6.1
45-49	871	809	92.9	62	7.1
50-54	636	577	90.7	59	9.3
55-59	295	269	91.2	26	8.8
60-64	98	88	89.8	10	10.2
65-69	25	23	92.0	2	8.0
70 +	5	5	100.0	-	-

ХҮСНЭГТ 26. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, гар утасны хэрэглээгээр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД				
		Тийм	%	Үгүй	%
БҮГД	6 948	6 474	93.2	474	6.8
Баруун бүс	2 614	2 427	92.8	187	7.2
Баян-Өлгий	106	85	80.2	21	19.8
Говь-Алтай	1 027	980	95.4	47	4.6
Завхан	337	310	92.0	27	8.0
Увс	420	396	94.3	24	5.7
Ховд	724	656	90.6	68	9.4
Хангайн бүс	963	870	90.3	93	9.7
Архангай	90	76	84.4	14	15.6
Баянхонгор	551	515	93.5	36	6.5
Булган	43	43	100.0	-	-
Өвөрхангай	207	186	89.9	21	10.1
Хөвсгөл	72	50	69.4	22	30.6
Төвийн бүс	2 440	2 298	94.2	142	5.8
Говьсүмбэр	54	49	90.7	5	9.3
Дорноговь	87	85	97.7	2	2.3
Дундговь	521	508	97.5	13	2.5
Өмнөговь	693	652	94.1	41	5.9
Сэлэнгэ	617	573	92.9	44	7.1
Төв	468	431	92.1	37	7.9
Зүүн бүс	164	156	95.1	8	4.9
Дорнод	50	49	98.0	1	2.0
Хэнтий	114	107	93.9	7	6.1
Улаанбаатар	767	723	94.3	44	5.7

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 27. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ХАМГИЙН ИХ ХЭРЭГЦЭЭТЭЙ МЭДЭЭЛЭЛ, бүс, аймаг, нийслэл, мэдээллийн төрлөөр, давхардсан тоогоор

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Хууль эрх зүйн талаар	Өдөр тутмын мэдээллийн талаар	Бичил уурхайн талаар	Нөхөн сэргээлт, байгаль орчны асуудлын талаар	Нийгмийн халамж, эрүүл мэнд, эрүүл ахуй, аюулгүй ажиллагааны талаар	Бусад
БҮГД	19 358	2 852	3 314	3 711	2 212	4 486	2 783
Баруун бүс	7 074	883	1 385	1 366	847	1 554	1 039
Баян-Өлгий	316	31	42	87	8	123	25
Говь-Алтай	2 633	291	555	455	351	568	413
Завхан	1 041	192	163	291	200	127	68
Увс	1 292	204	150	294	175	301	168
Ховд	1 792	165	475	239	113	435	365
Хангайн бүс	2 698	390	427	510	378	649	344
Архангай	156	38	11	21	60	19	7
Баянхонгор	1 624	216	227	330	210	455	186
Булган	129	38	2	42	42	2	3
Өвөрхангай	652	91	134	97	54	141	135
Хөвсгөл	137	7	53	20	12	32	13
Төвийн бүс	7 395	1 092	1 195	1 347	839	1 764	1 158
Говьсүмбэр	112	7	37	2	2	40	24
Дорноговь	304	25	59	30	14	118	58
Дундговь	1 567	180	245	281	202	370	289
Өмнөговь	2 274	344	372	469	287	472	330
Сэлэнгэ	1 759	279	191	348	242	416	283
Төв	1 379	257	291	217	92	348	174
Зүүн бүс	529	72	78	104	42	187	46
Дорнод	100	32	28	19	2	14	5
Хэнтий	429	40	50	85	40	173	41
Улаанбаатар	1 662	415	229	384	106	332	196

ХҮСНЭГТ 28. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ХАМГИЙН ИХ ХЭРЭГЦЭЭТЭЙ МЭДЭЭЛЭЛ, насны бүлэг, мэдээллийн төрлөөр, давхардсан тоогоор

Насны бүлэг	БҮГД	Хууль эрх зүйн талаар	Өдөр тутмын мэдээллийн талаар	Бичил уурхайн талаар	Нөхөн сэргээлт, байгаль орчны асуудлын талаар	Нийгмийн халамж, эрүүл мэнд, эрүүл ахуй, аюулгүй ажиллагааны талаар	Бусад
БҮГД	19 358	2 852	3 314	3 711	2 212	4 486	2 783
10-14	1	-	-	-	-	-	1
15-17	27	3	6	6	-	4	8
18-19	203	27	47	33	14	45	37
20-24	1 214	210	222	236	131	240	175
25-29	2 792	441	477	561	316	585	412
30-34	3 130	465	565	610	367	662	461
35-39	3 138	486	529	626	360	719	418
40-44	3 224	420	525	613	387	813	466
45-49	2 582	381	410	487	305	623	376
50-54	1 805	244	317	333	192	458	261
55-59	859	121	147	147	98	232	114
60-64	293	42	51	46	33	78	43
65-69	77	10	16	11	8	21	11
70 +	13	2	2	2	1	6	-

ХҮСНЭГТ 29. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ХАМГИЙН ИХ ХЭРЭГЦЭЭТЭЙ МЭДЭЭЛЭЛ, ажил эрхлэлтийн байдал, мэдээллийн төрлөөр, давхардсан тоогоор

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД	Хууль эрх зүйн талаар	Өдөр тутмын мэдээллийн талаар	Бичил уурхайн талаар	Нөхөн сэргээлт, байгаль орчны асуудлын талаар	Нийгмийн халамж, эрүүл мэнд, эрүүл ахуй, аюулгүй ажиллагааны талаар	Бусад
БҮГД	19 358	2 852	3 314	3 711	2 212	4 486	2 783
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	1 105	185	111	202	162	296	149
Нөхөрлөлийн гишүүн	4 079	584	574	799	532	1 009	581
Хоршооны дарга, гишүүн	321	17	72	47	36	89	60
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	11 564	1 561	2 194	2 231	1 315	2 555	1 708
Бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч	2 203	495	342	421	158	514	273
Гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй оролцогч	86	10	21	11	9	23	12

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 30. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН МЭДЭЭЛЭЛ ОЛЖ АВДАГ ЭХ ҮҮСВЭР, мэдээллийн эх үүсвэрийн төрлөөр, давхардсан тоогоор

Мэдээллийн эх үүсвэр	Тоо	Хувь
БҮГД	14 920	100.0
Телевизээс	6 336	42.5
Радиоогоос	560	3.8
Интернет, нийгмийн сүлжээ (фэйсбүүк, твиттер зэрэг)	1 113	7.5
Гар утсаараа дамжуулан	1 332	8.9
Бусад иргэдээс	2 385	16.0
Мэдээллийн самбараас	303	2.0
Сонин, сэтгүүлээс	921	6.2
Хэвлэмэл тараах материалаас	376	2.5
Хурал, цуглаанаас	1 571	10.5
Бусад	23	0.2

ХҮСНЭГТ 31. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН МЭДЭЭЛЭЛ ОЛЖ АВДАГ ЭХ ҮҮСВЭР, бүс, аймаг, нийслэл, мэдээллийн эх үүсвэрийн төрөл, давхардсан тоогоор

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Телевизээс	Радиоогоос	Интернет, нийгмийн сүлжээ (фэйсбүүк, твиттер зэрэг)	Гар утсаараа дамжуулан	Бусад иргэдээс	Мэдээллийн самбараас	Сонин, сэтгүүлээс	Хэвлэмэл тараах материалаас	Хурал, цуглаанаас	Бусад
БҮГД	14 920	6 336	560	1 113	1 332	2 385	303	921	376	1 571	23
Баруун бүс	5 533	2 342	301	229	410	971	117	308	145	704	6
Баян-Өлгий	324	95	54	4	12	51	2	17	50	38	1
Говь-Алтай	1 959	895	183	64	107	331	36	106	15	220	2
Завхан	990	308	9	69	154	190	11	32	22	195	-
Увс	979	390	31	44	74	167	41	64	35	132	1
Ховд	1 281	654	24	48	63	232	27	89	23	119	2
Хангайн бүс	1 820	875	29	120	143	266	28	104	22	233	-
Архангай	118	87	2	1	1	1	1	1	2	22	-
Баянхонгор	1 148	495	25	81	88	164	17	80	13	185	-
Булган	137	42	-	27	22	21	9	4	1	11	-
Өвөрхангай	307	180	1	9	30	57	-	14	3	13	-
Хөвсгөл	110	71	1	2	2	23	1	5	3	2	-
Төвийн бүс	5 765	2 247	179	567	656	879	81	383	174	584	15
Говьсүмбэр	103	51	1	10	2	28	1	7	1	2	-
Дорноговь	264	80	16	17	18	43	10	30	17	33	-
Дундговь	1 067	497	53	88	50	85	22	73	40	159	-
Өмнөговь	1 679	631	62	165	233	272	17	103	40	156	-
Сэлэнгэ	1 524	527	21	132	215	279	19	93	56	167	15
Төв	1 128	461	26	155	138	172	12	77	20	67	-
Зүүн бүс	420	133	14	35	14	69	34	79	11	30	1
Дорнод	85	38	3	3	2	36	-	1	1	1	-
Хэнтий	335	95	11	32	12	33	34	78	10	29	1
Улаанбаатар	1 382	739	37	162	109	200	43	47	24	20	1

ХҮСНЭГТ 32. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН МЭДЭЭЛЭЛ ОЛЖ АВДАГ ЭХ ҮҮСВЭР, насны бүлэг, мэдээллийн эх үүсвэрийн төрөл, давхардсан тоогоор

Насны бүлэг	БҮГД	Телевизээс	Радиоогоос	Интернет, нийгмийн сүлжээ (фэйсбүүк, твиттер зэрэг)	Гар утсаараа дамжуулан	Бусад иргэдээс	Мэдээллийн самбараас	Сонин, сэтгүүлээс	Хэвлэмэл тараах материалаас	Хурал, цуглаанаас	Бусад
БҮГД	14 920	6 336	560	1 113	1 332	2 385	303	921	376	1 571	23
10-14	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
15-17	28	13	1	2	2	7	1	1	1	-	-
18-19	176	79	3	29	18	24	4	9	3	7	-
20-24	1 056	434	19	168	118	137	21	46	30	83	-
25-29	2 237	947	67	277	231	304	43	105	57	205	1
30-34	2 488	1 062	72	213	248	402	41	130	60	255	5
35-39	2 419	1 053	95	148	227	402	44	140	55	253	2
40-44	2 327	984	88	123	190	401	52	157	60	269	3
45-49	1 933	792	92	86	153	326	49	143	55	233	4
50-54	1 377	579	59	49	99	236	32	107	40	172	4
55-59	610	273	45	10	32	104	11	55	11	67	2
60-64	208	90	15	5	12	35	5	23	3	18	2
65-69	50	24	4	2	2	6	-	5	1	6	-
70 +	9	5	-	-	-	1	-	-	-	3	-

ХҮСНЭГТ 33. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН МЭДЭЭЛЭЛ ОЛЖ АВДАГ ЭХ ҮҮСВЭР, ашигт малтмалын төрөл, мэдээллийн эх үүсвэрийн төрөл, давхардсан тоогоор

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД	Телевизээс	Радиоогоос	Интернет, нийгмийн сүлжээ (фэйсбүүк, твиттер зэрэг)	Гар утсаараа дамжуулан	Бусад иргэдээс	Мэдээллийн самбараас	Сонин, сэтгүүлээс	Хэвлэмэл тараах материалаас	Хурал, цуглаанаас	Бусад
БҮГД	14 920	6 336	560	1 113	1 332	2 385	303	921	376	1 571	23
Алт	10 978	4 602	380	769	1 062	1 858	180	670	220	1 218	19
Нүүрс	1 278	701	40	141	110	193	43	23	13	14	-
Жонш	1 702	704	78	146	75	171	66	176	67	218	1
Гянтболд	421	163	22	14	32	65	2	25	40	56	2
Шохойн чулуу	42	13	12	-	6	9	-	1	1	-	-
Үнэт чулуу	137	47	-	20	20	14	4	3	8	21	-
Элс хайрга	21	7	-	1	1	3	-	3	4	2	-
Бусад	341	99	28	22	26	72	8	20	23	42	1

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 34. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, эрх зүйн орчин, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны талаарх мэдлэгийн түвшингээр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД			
		Хангалттай	Боломжийн	Хангалтгүй
БҮГД	6 948	1 355	4 483	1 110
Баруун бүс	2 614	365	1 762	487
Баян-Өлгий	106	25	81	-
Говь-Алтай	1 027	201	687	139
Завхан	337	19	240	78
Увс	420	69	246	105
Ховд	724	51	508	165
Хангайн бүс	963	187	584	192
Архангай	90	1	65	24
Баянхонгор	551	133	329	89
Булган	43	4	39	-
Өвөрхангай	207	38	106	63
Хөвсгөл	72	11	45	16
Төвийн бүс	2 440	561	1 499	380
Говьсүмбэр	54	4	35	15
Дорноговь	87	8	72	7
Дундговь	521	182	296	43
Өмнөговь	693	57	409	227
Сэлэнгэ	617	216	353	48
Төв	468	94	334	40
Зүүн бүс	164	38	97	29
Дорнод	50	9	23	18
Хэнтий	114	29	74	11
Улаанбаатар	767	204	541	22

ХҮСНЭГТ 35. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, эрх зүйн орчин, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны талаарх мэдлэгийн түвшингээр

Насны бүлэг	БҮГД			
		Хангалттай	Боломжийн	Хангалтгүй
БҮГД	6 948	1 355	4 483	1 110
10-14	1	-	-	1
15-17	15	1	9	5
18-19	86	7	60	19
20-24	497	86	313	98
25-29	1 041	183	698	160
30-34	1 165	206	772	187
35-39	1 146	222	754	170
40-44	1 067	242	632	193
45-49	871	179	582	110
50-54	636	139	405	92
55-59	295	66	180	49
60-64	98	20	57	21
65-69	25	4	16	5
70 +	5	-	5	-

ХҮСНЭГТ 36. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, хүйс, эрх зүйн орчин, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны талаарх мэдлэгийн түвшингээр

Хүйс	БҮГД			
		Хангалттай	Боломжийн	Хангалтгүй
БҮГД	6 948	1 355	4 483	1 110
Эрэгтэй	6 068	1 169	3 940	959
Эмэгтэй	880	186	543	151

ХҮСНЭГТ 37. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, эрх зүйн орчин, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны талаарх мэдлэгийн түвшингээр

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД			
		Хангалттай	Боломжийн	Хангалтгүй
БҮГД	6 948	1 355	4 483	1 110
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	303	108	184	11
Нөхөрлөлийн гишүүн	1 424	382	939	103
Хоршооны дарга, гишүүн	113	41	54	18
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	4 158	647	2 662	849
Бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч	923	177	626	120
Гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй оролцогч	27	-	18	9

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 38. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, өртөж байсан осол, аваарын төрлөөр, хувиар

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Өртөөгүй хүний тоо	Өртсөн хүний тоо	Агааргүйдэх	Шороонд дарагдах	Түлэгдэх	Хөлдөх	Нүхэнд унах	Бусад
БҮГД	5 998	5 879	119	19.5	30.9	2.0	6.0	28.2	13.4
Баруун бүс	2 490	2 490	37	11.6	30.2	2.3	4.7	32.6	18.6
Баян-Өлгий	91	91	-	-	-	-	-	-	-
Говь-Алтай	1 024	1 010	14	-	42.9	-	7.1	50.0	-
Завхан	314	310	4	20.0	-	20.0	-	40.0	20.0
Увс	411	397	14	21.1	26.3	-	5.3	15.8	31.6
Ховд	687	682	5	-	40.0	-	-	40.0	20.0
Хангайн бүс	935	908	27	28.6	22.9	5.7	11.4	25.7	5.7
Архангай	84	84	-	-	-	-	-	-	-
Баянхонгор	537	520	17	55.6	22.2	-	-	11.1	11.1
Булган	39	39	-	-	-	-	-	-	-
Өвөрхангай	204	200	4	-	57.1	-	-	42.9	-
Хөвсгөл	71	65	6	-	-	20.0	40.0	40.0	-
Төвийн бүс	2 202	2 157	45	15.3	37.3	-	5.1	28.8	13.6
Дорноговь	74	71	3	-	50.0	-	-	25.0	25.0
Дундговь	520	518	2	-	50.0	-	-	50.0	-
Өмнөговь	549	530	19	25.0	33.3	-	8.3	29.2	4.2
Сэлэнгэ	598	585	13	10.0	35.0	-	5.0	25.0	25.0
Төв	461	453	8	11.1	44.4	-	-	33.3	11.1
Зүүн бүс	164	160	4	-	50.0	-	-	50.0	-
Дорнод	50	50	-	-	-	-	-	-	-
Хэнтий	114	110	4	-	50.0	-	-	50.0	-
Улаанбаатар	170	164	6	62.5	12.5	-	-	-	25.0

ХҮСНЭГТ 39. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, өртөж байсан осол, аваарын төрлөөр, хувиар

Насны бүлэг	БҮГД	Өртөөгүй хүний тоо	Өртсөн хүний тоо	Агааргүйдэх	Шороонд дарагдах	Түлэгдэх	Хөлдөх	Нүхэнд унах	Бусад
БҮГД	5 998	5 879	119	19.5	30.9	2.0	6.0	28.2	13.4
10-14	1	1	-	-	-	-	-	-	-
15-17	10	9	1	-	-	-	-	-	100.0
18-19	62	62	-	-	-	-	-	-	-
20-24	376	373	3	-	75.0	-	-	25.0	-
25-29	863	848	15	15.0	30.0	5.0	15.0	15.0	20.0
30-34	983	963	20	20.0	36.0	4.0	8.0	28.0	4.0
35-39	987	960	27	17.6	29.4	-	8.8	29.4	14.7
40-44	964	944	20	28.0	20.0	-	4.0	36.0	12.0
45-49	787	772	15	27.8	22.2	5.6	-	33.3	11.1
50-54	586	573	13	17.6	35.3	-	-	29.4	17.6
55-59	260	256	4	-	75.0	-	-	-	25.0
60-64	91	90	1	-	-	-	-	100.0	-
65-69	23	23	-	-	-	-	-	-	-
70 +	5	5	-	-	-	-	-	-	-

ХҮСНЭГТ 40. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, хүйс, өртөж байсан осол, аваарын төрлөөр, хувиар

Хүйс	БҮГД	Өртөөгүй хүний тоо	Өртсөн хүний тоо	Агааргүйдэх	Шороонд дарагдах	Түлэгдэх	Хөлдөх	Нүхэнд унах	Бусад
БҮГД	5 998	5 879	119	19.5	30.9	2.0	6.0	28.2	13.4
Эрэгтэй	5 206	5 096	110	19.7	30.7	2.2	5.8	28.5	13.1
Эмэгтэй	792	783	9	16.7	33.3	-	8.3	25.0	16.7

ХҮСНЭГТ 41. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, өртөж байсан осол, аваарын төрлөөр, хувиар

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД	Өртөөгүй хүний тоо	Өртсөн хүний тоо	Агааргүйдэх	Шороонд дарагдах	Түлэгдэх	Хөлдөх	Нүхэнд унах	Бусад
БҮГД	5 998	5 879	119	19.5	30.9	2.0	6.0	28.2	13.4
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	303	292	11	26.7	20.0	-	-	33.3	20.0
Нөхөрлөлийн гишүүн	1 424	1 401	23	18.5	18.5	3.7	7.4	25.9	25.9
Хоршооны дарга, гишүүн	113	110	3	-	66.7	-	-	33.3	-
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	4 158	4 076	82	19.2	34.6	1.9	6.7	27.9	9.6

Бүс, аймаг, нийслэл		БҮГД		Нийт өвчлөлийн тоо										Халдварт ба шинэгдэж буй өвчнүүдийн тоо																					
				Өвчлөөгүй хүний тоо		Өвчлсөн хүний тоо		Нийт өвчлөлийн тоо		Амьсгалын		Ууц нурууны өвчин		Хоол боловсруулах замын өвчин		Зүрх, судасны		Арьс ба арьсан доорх		Яс, булчирхайн өвчин		Тогтолцооны өвчин		Гамтаг хордлого ба гадны шалтгаан		Бусад тодорхой эмгэг		Мэдрэлийн		Тогтолцооны өвчин		Халдварт ба шинэгдэж буй өвчин			
Бүс		5 998	5 668	330	610	157	218	58	47	24	40	16	6	24	40	16	6	24	40	16	6	24	40	16	6	24	40	16	6	24	40	16	6	24	40
Баруун бүс		2 527	2 429	98	180	46	58	28	16	6	6	1	-	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-
Баян-Өлгий		91	82	9	24	9	6	6	1	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-</td></td></td>	- <td>-<td>-</td></td>	- <td>-</td>	-
Говь-Алтай		1 024	976	48	91	25	31	15	8	1	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-</td></td></td>	- <td>-<td>-</td></td>	- <td>-</td>	-
Завхан		314	309	5	7	1	3	1	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-<td>-</td></td></td></td>	- <td>-<td>-<td>-</td></td></td>	- <td>-<td>-</td></td>	- <td>-</td>	-
Увс		411	391	20	28	5	5	4	4	1	3	4	1	1	3	4	4	1	3	4	4	1	3	4	4	1	3	4	4	1	3	4	4	1	3
Ховд		687	671	16	30	6	13	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Хангайн бүс		935	855	80	190	45	54	16	17	13	14	8	9	13	14	8	9	13	14	8	9	13	14	8	9	13	14	8	9	13	14	8	9	13	14
Архангай		84	83	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Баянхонгор		537	480	57	76	27	32	1	4	1	5	-	-	1	5	-	-	1	5	-	-	1	5	-	-	1	5	-	-	1	5	-	-	1	5
Булган		39	39	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Өвөрхангай		204	182	22	112	18	21	15	13	11	9	8	1	11	9	8	1	11	9	8	8	1	9	8	8	1	11	9	8	8	1	9	8	1	8
Хөвсгөл		71	71	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Төвийн бүс		2 202	2 071	131	199	54	86	14	14	3	15	2	3	3	15	2	3	3	15	2	3	3	15	2	3	3	15	2	3	3	15	2	3	3	15
Дорноговь		74	74	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дундговь		520	501	19	29	7	11	7	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Өмнөговь		549	510	39	60	11	35	4	3	-	3	1	2	-	3	1	2	-	3	1	2														

ХҮСНЭГТ 44. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ХҮЙС, ӨВЧИЛСӨН ӨВЧИНИЙ ТӨРӨЛ, ДАВХАРДСАН ТООГООР

Хүйс	БҮГД													
	Өвчлөөгүй хүний тоо	Өвчилсөн хүний тоо	Нийт өвчлөлийн тоо	Амьсгалын тогтолцооны өвч	Ууц үнрүүн өвч	Хоол боловсруулах замын өвч	Зүрх, судасны тогтолцооны өвч	Арьс ба арьсан доорх нийгмийн өвч	Яс, булчирхайн тогтолцоо ба нийгмийн өвч	Шээс бэлгийн тогтолцооны өмг	Гэмтэл хортлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой өмг	Мэдрэлийн тогтолцооны өвч	Халдварт ба шимэмчийн өвч	
БҮГД	5 998	5 668	330	610	157	218	58	46	24	40	16	14	18	19
Эрэгтэй	5 206	4 925	281	523	137	190	45	37	21	36	14	12	16	15
Эмэгтэй	792	743	49	87	20	28	13	9	3	4	2	2	2	4

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 45. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, даатгалд хамрагдсан байдал, давхардсан тоогоор

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Даатгалд	Даатгалд	Нийт даатгалд	Нийгмийн	Эрүүл мэндийн
		хамрагдаагүй хүний тоо	хамрагдсан хүний тоо		даатгал	даатгал
БҮГД	5 998	2 917	3 081	4 729	1 744	2 985
Баруун бүс	2 527	1 223	1 304	1 836	573	1 263
Баян-Өлгий	91	37	54	79	25	54
Говь-Алтай	1 024	514	510	639	139	500
Завхан	314	82	232	396	166	230
Увс	411	228	183	277	111	166
Ховд	687	362	325	445	132	313
Хангайн бүс	935	478	457	685	234	451
Архангай	84	41	43	54	12	42
Баянхонгор	537	284	253	378	128	250
Булган	39	19	20	39	19	20
Өвөрхангай	204	97	107	174	69	105
Хөвсгөл	71	37	34	40	6	34
Төвийн бүс	2 202	1 057	1 145	1 911	807	1 104
Дорноговь	74	48	26	42	18	24
Дундговь	520	131	389	649	263	386
Өмнөговь	549	330	219	371	160	211
Сэлэнгэ	598	280	318	562	271	291
Төв	461	268	193	287	95	192
Зүүн бүс	164	99	65	108	47	61
Дорнод	50	42	8	11	3	8
Хэнтий	114	57	57	97	44	53
Улаанбаатар	170	60	110	189	83	106

ХҮСНЭГТ 46. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, даатгалд хамрагдсан байдлаар

Насны бүлэг	БҮГД	Даатгалд хамрагдаагүй хүний тоо	Даатгалд хамрагдсан хүний тоо	Даатгалд хамрагдалт (давхардсан тоогоор)	Нийгмийн даатгал	Эрүүл мэндийн даатгал
БҮГД	5 998	2 917	3 081	4 729	1 744	2 985
10-14	1	1	-	-	-	-
15-17	10	7	3	3	-	3
18-19	62	37	25	35	12	23
20-24	376	217	159	236	86	150
25-29	863	480	383	599	238	361
30-34	983	503	480	740	273	467
35-39	987	507	480	726	254	472
40-44	964	418	546	841	310	531
45-49	787	347	440	686	258	428
50-54	586	237	349	547	209	338
55-59	260	109	151	230	83	147
60-64	91	35	56	73	17	56
65-69	23	16	7	11	4	7
70 +	5	3	2	2	-	2

ХҮСНЭГТ 47. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, даатгалд хамрагдсан байдлаар

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД	Даатгалд хамрагдаагүй хүний тоо	Даатгалд хамрагдсан хүний тоо	Даатгалд хамрагдалт (давхардсан тоогоор)	Нийгмийн даатгал	Эрүүл мэндийн даатгал
БҮГД	5 998	2 917	3 081	4 729	1 744	2 985
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	303	66	237	401	173	228
Нөхөрлөлийн гишүүн	1 424	540	884	1 451	598	853
Хоршооны дарга, гишүүн	113	18	95	172	78	94
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	4 158	2 293	1 865	2 705	895	1 810

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 48. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, даатгалд хамрагдсан байдлаар

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД	Даатгалд хамрагдаагүй хүний тоо	Даатгалд хамрагдсан хүний тоо	Даатгалд хамрагдалт (давхардсан тоогоор)	Нийгмийн даатгал	Эрүүл мэндийн даатгал
БҮГД	5 998	2 917	3 081	4 729	1 744	2 985
Алт	4 865	2 445	2 420	3 654	1 313	2 341
Нүүрс	135	87	48	76	30	46
Жонш	685	229	456	760	313	447
Гянтболд	157	63	94	153	63	90
Шохойн чулуу	15	6	9	10	1	9
Үнэт чулуу	44	36	8	11	4	7
Элс, хайрга	6	3	3	4	1	3
Бусад	91	48	43	61	19	42

ХҮСНЭГТ 49. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, амьжиргаанд орсон өөрчлөлтийн төрлөөр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Амьжиргаанд өөрчлөлт ороогүй хүний тоо	Амьжиргаанд өөрчлөлт орсон хүний тоо	Амьжиргаанд орсон өөрчлөлт (давхардсан тоогоор)	Байнгын ажлын байртай болсон	Орлогын эх үүсвэртэй болсон	Хувийн сууцтай болсон	Хувийн тээврийн хэрэгсэлтэй болсон	Бусад
БҮГД	5 998	1 705	4 293	5 494	610	3 753	248	766	117
Баруун бүс	2 527	918	1 609	1 970	228	1 461	35	195	51
Баян-Өлгий	91	15	76	118	13	68	9	16	12
Говь-Алтай	1 024	431	593	714	106	545	3	51	9
Завхан	314	157	157	196	27	149	1	19	-
Увс	411	85	326	437	47	305	16	63	6
Ховд	687	230	457	505	35	394	6	46	24
Хангайн бүс	935	254	681	948	102	582	59	190	15
Архангай	84	8	76	83	-	71	-	12	-
Баянхонгор	537	105	432	674	95	372	48	151	8
Булган	39	5	34	43	5	26	2	9	1
Өвөрхангай	204	90	114	123	2	94	6	16	5
Хөвсгөл	71	46	25	25	-	19	3	2	1
Төвийн бүс	2 202	501	1 701	2 146	214	1 438	121	326	47
Дорноговь	74	20	54	67	5	49	2	11	-
Дундговь	520	78	442	574	35	419	19	91	10
Өмнөговь	549	147	402	460	17	330	12	76	25
Сэлэнгэ	598	153	445	614	106	370	61	74	3
Төв	461	103	358	431	51	270	27	74	9
Зүүн бүс	164	21	143	183	30	135	4	14	-
Дорнод	50	2	48	48	1	47	-	-	-
Хэнтий	114	19	95	135	29	88	4	14	-
Улаанбаатар	170	11	159	247	36	137	29	41	4

ХҮСНЭГТ 50. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажилласан жилийн бүлэг, амьжиргаанд орсон өөрчлөлтийн төрлөөр

Ажилласан жилийн бүлэг	БҮГД	Амьжиргаанд өөрчлөлт ороогүй хүний тоо	Амьжиргаанд өөрчлөлт орсон хүний тоо	Амьжиргаанд орсон өөрчлөлт (давхардсан тоогоор)	Байнгын ажлын байртай болсон	Орлогын эх үүсвэртэй болсон	Хувийн сууцтай болсон	Хувийн тээврийн хэрэгсэлтэй болсон	Бусад
Дүн	5 998	1 705	4 293	5 494	610	3 753	248	766	117
0-1	1 140	536	604	668	49	559	6	43	11
2-3	1 672	570	1 102	1 300	137	973	30	129	31
4-5	1 158	243	915	1 177	132	809	49	164	23
6-7	562	123	439	604	76	378	32	104	14
8-9	316	53	263	370	60	224	15	63	8
10-11	560	79	481	647	67	410	38	115	17
12 +	590	101	489	728	89	400	78	148	13

ХҮСНЭГТ 51. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, амьжиргаанд орсон өөрчлөлтийн төрлөөр

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД	Амьжиргаанд өөрчлөлт ороогүй хүний тоо	Амьжиргаанд өөрчлөлт орсон хүний тоо	Амьжиргаанд орсон өөрчлөлт (давхардсан тоогоор)	Байнгын ажлын байртай болсон	Орлогын эх үүсвэртэй болсон	Хувийн сууцтай болсон	Хувийн тээврийн хэрэгсэлтэй болсон	Бусад
БҮГД	5 998	1 705	4 293	5 494	610	3 753	248	766	117
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	303	31	272	482	89	228	46	112	7
Нөхөрлөлийн гишүүн	1 424	208	1 216	1 660	225	1 092	82	237	24
Хоршооны дарга, гишүүн	113	13	100	120	3	96	2	17	2
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	4 158	1 453	2 705	3 232	293	2 337	118	400	84

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 52. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, хүйс, насны бүлэг, амьжиргаанд орсон өөрчлөлтөөр

Хүйс, насны бүлэг		БҮГД	Амьжиргаанд өөрчлөлт ороогүй хүний тоо	Амьжиргаанд өөрчлөлт орсон хүний тоо	Амьжиргаанд орсон өөрчлөлт (давхардсан тоогоор)	Байнгын ажлын байртай болсон	Орлогын эх үүсвэртэй болсон	Хувийн сууцтай болсон	Хувийн тээврийн хэрэгсэлтэй болсон	Бусад
Хүйс	БҮГД	5 998	1 705	4 293	5 494	610	3 753	248	766	117
	Эрэгтэй	5 206	1 522	3 684	4 690	508	3 210	207	663	102
	Эмэгтэй	792	183	609	804	102	543	41	103	15
Насны бүлэг	10-14	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	15-17	10	4	6	7	1	6	-	-	-
	18-19	62	25	37	47	4	33	2	6	2
	20-24	376	123	253	303	30	223	6	39	5
	25-29	863	256	607	782	87	533	34	120	8
	30-34	983	272	711	891	82	611	43	143	12
	35-39	987	269	718	924	108	626	46	127	17
	40-44	964	272	692	897	113	593	44	123	24
	45-49	787	211	576	753	82	516	38	98	19
	50-54	586	165	421	556	67	369	24	76	20
	55-59	260	68	192	231	23	169	6	27	6
	60-64	91	31	60	73	8	55	2	4	4
	65-69	23	6	17	27	5	16	3	3	-
	70 +	5	2	3	3	-	3	-	-	-

ХҮСНЭГТ 53. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, нийгэм, орон нутагт оруулсан хувь нэмрээр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Хувь нэмэр оруулаагүй хүний тоо	Хувь нэмэр оруулсан хүний тоо	Оруулсан хувь нэмэр (давхардсан тоогоор)	Байнгын ажлын байр бий болгосон	Орон нутгийг тохижуулахад бичлэн оролцсон	Хандив өргөсөн	Байгаль хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн ажилд оролцсон	Бусад
БҮГД	5 998	4 673	1 325	1 998	224	362	750	550	112
Баруун бүс	2 527	2 199	328	434	60	41	163	161	9
Баян-Өлгий	91	80	11	17	4	4	5	4	-
Говь-Алтай	1 024	941	83	102	21	3	24	50	4
Завхан	314	282	32	41	10	1	5	25	-
Увс	411	267	144	209	11	25	107	62	4
Ховд	687	629	58	65	14	8	22	20	1
Хангайн бүс	935	696	239	368	43	49	178	91	7
Архангай	84	68	16	18	-	-	16	2	-
Баянхонгор	537	351	186	299	39	41	136	79	4
Булган	39	29	10	16	3	3	6	4	-
Өвөрхангай	204	182	22	29	1	5	16	4	3
Хөвсгөл	71	66	5	6	-	-	4	2	-
Төвийн бүс	2 202	1 602	600	983	89	262	352	264	16
Дорноговь	74	55	19	37	6	7	13	11	-
Дундговь	520	248	272	440	36	114	208	74	8
Өмнөговь	549	518	31	34	2	2	13	12	5
Сэлэнгэ	598	356	242	422	38	129	100	153	2
Төв	461	425	36	50	7	10	18	14	1
Зүүн бүс	164	119	45	65	6	8	31	20	-
Дорнод	50	48	2	2	-	1	1	-	-
Хэнтий	114	71	43	63	6	7	30	20	-
Улаанбаатар	170	57	113	148	26	2	26	14	80

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 54. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, нийгэм, орон нутагт оруулсан хувь нэмрээр

Насны бүлэг	БҮГД	Хувь нэмэр оруулаагүй хүний тоо	Хувь нэмэр оруулсан хүний тоо	Оруулсан хувь нэмэр (давхардсан тоогоор)	Байнгын ажлын байр бий болгосон	Орон нутгийг тохижуулахад биечлэн оролцсон	Хандив өргөсөн	Байгаль хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн ажилд оролцсон	Бусад
БҮГД	5 998	4 673	1 325	1 998	224	362	750	550	112
10-14	1	1	-	-	-	-	-	-	-
15-17	10	9	1	1	-	-	-	1	-
18-19	62	53	9	11	1	1	5	2	2
20-24	376	309	67	91	9	23	30	22	7
25-29	863	699	164	237	31	41	92	61	12
30-34	983	781	202	306	33	59	108	83	23
35-39	987	766	221	327	34	52	134	88	19
40-44	964	732	232	363	41	58	152	98	14
45-49	787	581	206	311	35	58	108	91	19
50-54	586	449	137	215	24	45	73	64	9
55-59	260	204	56	89	9	18	30	28	4
60-64	91	70	21	34	6	6	12	8	2
65-69	23	17	6	10	1	1	4	3	1
70 +	5	2	3	3	-	-	2	1	-

ХҮСНЭГТ 55. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, нийгэм, орон нутагт оруулсан хувь нэмрээр

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД	Хувь нэмэр оруулаагүй хүний тоо	Хувь нэмэр оруулсан хүний тоо	Оруулсан хувь нэмэр (давхардсан тоогоор)	Байнгын ажлын байр бий болгосон	Орон нутгийг тохижуулахад биечлэн оролцсон	Хандив өргөсөн	Байгаль хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн ажилд оролцсон	Бусад
БҮГД	5 998	4 673	1 325	1 998	224	362	750	550	112
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	303	78	225	413	57	80	150	122	4
Нөхөрлөлийн гишүүн	1 424	731	693	1 040	97	200	395	262	86
Хоршооны дарга, гишүүн	113	83	30	46	2	5	26	12	1
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	4 158	3 781	377	499	68	77	179	154	21

ХҮСНЭГТ 56. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, нийгэм, орон нутагт оруулсан хувь нэмрээр

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД								Бусад
		Хувь нэмэр оруулаагүй хүний тоо	Хувь нэмэр оруулсан хүний тоо	Оруулсан хувь нэмэр (давхардсан тоогоор)	Байнгын ажлын байр бий болгосон	Орон нутгийг тохижуулахад бичлэн оролцсон	Хандив өргөсөн	Байгаль хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн ажилд оролцсон	
БҮГД	5 998	4 673	1 325	1 998	224	362	750	550	112
Алт	4 865	3 935	930	1 366	146	228	463	430	99
Нүүрс	134	99	35	57	25	2	26	2	2
Жонш	686	365	321	524	48	125	249	94	8
Гянтболд	157	144	13	14	-	1	3	10	-
Шохойн чулуу	15	8	7	13	4	4	2	3	-
Үнэт чулуу	44	40	4	4	-	-	-	4	-
Элс, хайрга	6	6	-	-	-	-	-	-	-
Бусад	91	76	15	20	1	2	7	7	3

ХҮСНЭГТ 57. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, төрийн болон төрийн бүс байгууллагаас тусламж, дэмжлэг авсан эсэхээр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД				
		Тийм	%	Үгүй	%
БҮГД	5 998	1 032	17.2	4 966	82.8
Баруун бүс	2 527	174	6.9	2 353	93.1
Баян-Өлгий	91	-	-	91	100.0
Говь-Алтай	1 024	24	2.3	1 000	97.7
Завхан	314	51	16.2	263	83.8
Увс	411	71	17.3	340	82.7
Ховд	687	28	4.1	659	95.9
Хангайн бүс	935	193	20.6	742	79.4
Архангай	84	26	31.0	58	69.0
Баянхонгор	537	124	23.1	413	76.9
Булган	39	13	33.3	26	66.7
Өвөрхангай	204	30	14.7	174	85.3
Хөвсгөл	71	-	-	71	100.0
Төвийн бүс	2 202	538	24.4	1 664	75.6
Дорноговь	74	13	17.6	61	82.4
Дундговь	520	235	45.2	285	54.8
Өмнөговь	549	5	0.9	544	99.1
Сэлэнгэ	598	263	44.0	335	56.0
Төв	461	22	4.8	439	95.2
Зүүн бүс	164	66	40.2	98	59.8
Дорнод	50	1	2.0	49	98.0
Хэнтий	114	65	57.0	49	43.0
Улаанбаатар	170	61	35.9	109	64.1

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 58. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, төрийн болон төрийн бус байгууллагаас тусламж, дэмжлэг авсан эсэхээр

Насны бүлэг	БҮГД	Тийм		Үгүй	
			%		%
БҮГД	5 998	1 032	17.2	4 966	82.8
10-14	1	-	-	1	100.0
15-17	10	1	10.0	9	90.0
18-19	62	8	12.9	54	87.1
20-24	376	65	17.3	311	82.7
25-29	863	120	13.9	743	86.1
30-34	983	156	15.9	827	84.1
35-39	987	154	15.6	833	84.4
40-44	964	180	18.7	784	81.3
45-49	787	150	19.1	637	80.9
50-54	586	116	19.8	470	80.2
55-59	260	52	20.0	208	80.0
60-64	91	21	-	70	76.9
65-69	23	7	30.4	16	69.6
70 +	5	2	40.0	3	60.0

ХҮСНЭГТ 59. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, төрийн болон төрийн бус байгууллагаас тусламж, дэмжлэг авсан эсэхээр

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД	Тийм		Үгүй	
			%		%
БҮГД	5 998	1 032	17.2	4 966	82.8
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	303	197	65.0	106	35.0
Нөхөрлөлийн гишүүн	1 424	718	50.4	706	49.6
Хоршооны дарга, гишүүн	113	15	13.3	98	86.7
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	4 158	102	2.5	4 056	97.5

ХҮСНЭГТ 60. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, төрийн болон төрийн бус байгууллагаас тусламж, дэмжлэг авсан эсэхээр

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД	Тийм		Үгүй	
			%		%
БҮГД	5 998	1 032	17.2	4 966	82.8
Алт	4 865	714	14.7	4 151	85.3
Нүүрс	134	2	1.5	132	98.5
Жонш	686	305	44.5	381	55.5
Гянтболд	157	4	2.5	153	97.5
Шохойн чулуу	15	-	-	15	100.0
Үнэт чулуу	44	1	2.3	43	97.7
Элс, хайрга	6	1	16.7	5	83.3
Бусад	91	5	5.5	86	94.5

Бүс, аймаг, нийслэл		БҮГД		Хүндэрл, бэрхшээлтэй тулгараагүй хүний тоо										Хүндэрл, бэрхшээлтэй тулгарсан хүний тоо										Хүндэрл, бэрхшээлтэй тоо (давхардсан тоогоор)										Хууль эрх зүйн орчинд боломжгүй бүрдүүлэгч										Ашигт малтмалын гарц бага										Үйл ажиллагаа явуулах газар хязгаарламал										Санхүүгийн асуудал хүндрэлтэй (ээл авах)										Зөвшөөрдөг тоонг төхөөрөмж хүнч чадал бага										Эхонгон байгуулалтын асуудал хүндрэлтэй										Хяналт шалгалт, дарамт ихтэй										Татварын асуудал хүндрэлтэй										Модны зөвшөөрөл авахад хүндрэлтэй										Бусад																																																																																																																																																																																																																																																
				Хүндэрл, бэрхшээлтэй тулгараагүй хүний тоо										Хүндэрл, бэрхшээлтэй тулгарсан хүний тоо										Хүндэрл, бэрхшээлтэй тоо (давхардсан тоогоор)										Хууль эрх зүйн орчинд боломжгүй бүрдүүлэгч										Ашигт малтмалын гарц бага										Үйл ажиллагаа явуулах газар хязгаарламал										Санхүүгийн асуудал хүндрэлтэй (ээл авах)										Зөвшөөрдөг тоонг төхөөрөмж хүнч чадал бага										Эхонгон байгуулалтын асуудал хүндрэлтэй										Хяналт шалгалт, дарамт ихтэй										Татварын асуудал хүндрэлтэй										Модны зөвшөөрөл авахад хүндрэлтэй										Бусад																																																																																																																																																																																																																																																
БҮГД		5 998	2 350	3 648	10 894	1 564	2 484	2 144	877	652	629	2 146	276	82	40	Баруун бүс		2 527	1 125	1 402	4 227	575	1 041	824	323	255	242	863	72	18	14	Баян-Өлгий		91	22	69	170	16	46	21	13	5	6	55	7	-	1	Говь-Алтай		1 024	530	494	1 485	171	378	263	118	117	93	301	34	4	6	Завхан		314	23	291	1 002	189	223	235	27	34	59	229	5	1	-	Увс		411	164	247	682	109	171	149	50	62	35	86	11	6	3	Ховд		687	386	301	888	90	223	156	115	37	49	192	15	7	4	Хангайн бүс		935	400	535	1 591	199	369	368	107	94	104	287	49	3	11	Архангай		84	61	23	64	2	12	16	3	5	7	16	2	1	-	Баянхонгор		537	212	325	1 003	128	212	242	69	52	63	192	37	2	6	Булган		39	12	27	98	23	24	24	6	14	4	2	1	-	Өвөрхангай		204	77	127	339	44	94	74	19	16	17	61	9	-	5	Хөвсгөл		71	38	33	87	2	27	12	10	7	13	16	-	-	Төвийн бүс		2 202	745	1 457	4 538	745	881	881	365	280	275	953	130	15	13	Дорноговь		74	7	67	240	17	62	56	34	22	6	30	12	1	-	Дундговь		520	370	150	463	66	119	64	26	35	44	64	44	1	-	Өмнөговь		549	93	456	1 333	203	279	233	104	57	50	395	12	-	-	Сэлэнгэ		598	219	379	1 129	212	261	230	92	42	56	192	27	5	12	Төв		461	56	405	1 373	247	160	298	109	124	119	272	35	8	1	Зүүн бүс		164	36	128	243	13	119	13	48	16	4	22	4	3	1	Дорнод		50	5	45	102	5	43	4	24	1	1	22	1	-	1	Хэнтий		114	31	83	141	8	76	9	24	15	3	-	3	-	Улаанбаатар		170	44	126	295	32	74	58	34	7	4	21	21	43	1

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 62. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, тулгарч буй хүндрэл бэрхшээл, ашигт малтмалын төрлөөр

Хүндрэл, бэрхшээлийн төрөл	БҮГД	Алт	Нүүрс	Жонш	Гянтболд	Шохойн чулуу	Үнэт чулуу	Элс, хайрга	Бусад
БҮГД	5 998	4 865	135	685	157	15	44	6	91
Хүндрэл, бэрхшээл тулгардаггүй хүний тоо	3 648	3 060	70	279	134	11	38	4	52
Хүндрэл, бэрхшээл тулгардаг хүний тоо	2 350	1 805	65	406	23	4	6	2	39
Хүндрэл, бэрхшээлийн тоо (давхардсан тоогоор)	10 894	9 136	194	784	486	25	124	9	136
Хууль, эрх зүйн орчин боломжийн түвшинд бүрдээгүй	1 564	1 355	26	81	53	1	23	2	23
Ашигт малтмалын гарц бага	2 484	2 048	21	240	114	3	28	1	29
Үйл ажиллагаа явуулах газар хязгаарлагдмал	2 144	1 842	30	123	87	4	28	2	28
Санхүүгийн асуудал хүндрэлтэй (зээл авах)	877	693	29	75	60	5	7	2	6
Зөвшөөрөгдсөн тоног төхөөрөмжийн хүчин чадал бага	652	546	4	67	24	2	2	-	7
Зохион байгуулалтын асуудал хүндрэлтэй	629	539	4	52	29	2	2	-	1
Хяналт шалгалт, дарамт ихтэй	2 146	1 853	24	85	107	3	34	2	38
Татварын асуудал хүндрэлтэй	276	190	13	58	8	5	-	-	2
Модны зөвшөөрөл авахад хүндрэлтэй байдаг	82	38	41	3	-	-	-	-	-
Бусад	40	32	2	-	4	-	-	-	2

ХҮСНЭГТ 63. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, засаг, захиргааны байгууллагатай харилцахад хүндрэлтэй асуудал тулгардаг эсэхээр, давхардсан тоогоор

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Хүндрэлгүй	Хүндрэлтэй	Орон нутгийн засаг захиргааны байгууллага	Мэргэжлийн хяналтын байгууллага	Татварын байгууллага	Хууль, хяналтын байгууллага	Ашигт малтмалын газар	Эрүүл мэндийн байгууллага	Халамжийн байгууллага	Нийгмийн даатгалын байгууллага	Байгаль орчны байгууллага
БҮГД	5 998	4 508	1 490	890	675	160	857	197	181	68	40	468
Баруун бүс	2 527	1 932	595	487	221	89	302	102	68	45	21	169
Баян-Өлгий	91	48	43	33	11	7	20	-	5	16	-	9
Говь-Алтай	1 024	849	175	131	52	18	99	30	24	12	11	58
Завхан	314	229	85	71	52	3	71	8	1	1	-	17
Увс	411	265	146	128	49	29	48	32	11	6	6	35
Ховд	687	541	146	124	57	32	64	32	27	10	4	50
Хангайн бүс	935	763	172	92	89	24	124	29	13	11	6	80
Архангай	84	80	4	1	-	-	1	-	-	-	1	1
Баянхонгор	537	407	130	74	77	22	103	25	8	9	5	66
Булган	39	28	11	9	5	-	9	3	-	-	-	1
Өвөрхангай	204	192	12	4	3	2	6	1	2	-	-	2
Хөвсгөл	71	56	15	4	4	-	5	-	3	2	-	10
Төвийн бүс	2 202	1 523	679	286	344	39	422	59	96	10	9	213
Дорноговь	74	67	7	5	3	2	3	3	2	1	-	2
Дундговь	520	458	62	14	54	3	41	3	-	-	-	4
Өмнөговь	549	346	203	60	116	5	128	25	16	1	5	91
Сэлэнгэ	598	414	184	55	76	26	110	18	5	2	1	95
Төв	461	238	223	152	95	3	140	10	73	6	3	21
Зүүн бүс	164	160	4	4	2	-	-	2	-	1	-	1
Дорнод	50	49	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Хэнтий	114	111	3	3	2	-	-	2	-	-	-	1
Улаанбаатар	170	130	40	21	19	8	9	5	4	1	4	5

ХҮСНЭГТ 64. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, засаг, захиргааны байгууллагатай харилцахад хүндрэлтэй асуудал тулгардаг эсэхээр, давхардсан тоогоор

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД	Хүндрэлгүй	Хүндрэлтэй	Орон нутгийн засаг захиргааны байгууллага	Мэргэжлийн хяналтын байгууллага	Тагварын байгууллага	Хууль, хяналтын байгууллага	Ашигт малтмалын газар	Эрүүл мэндийн байгууллага	Халамжийн байгууллага	Нийгмийн даатгалын байгууллага	Байгаль орчны байгууллага
БҮГД	5 998	4 508	1 490	890	675	160	857	197	181	68	40	468
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	303	197	106	77	54	22	68	28	3	5	2	26
Нөхөрлөлийн гишүүн	1 424	1 095	329	207	169	58	181	51	17	22	10	80
Хоршооны дарга, гишүүн	113	106	7	-	4	-	3	-	-	-	-	4
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	4 158	3 110	1 048	606	448	80	605	118	161	41	28	358

ХҮСНЭГТ 65. ЗАСАГ, ЗАХИРГААНЫ БАЙГУУЛЛАГАТАЙ ХАРИЛЦАХАД ХҮНДРЭЛ ТУЛГАРСАН БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, хүндрэл, бэрхшээлийг хэрхэн шийдвэрлэсэн байдлаар

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Шийдвэрлээгүй	Шийдвэрлэсэн	Нийт шийдвэрлэсэн байдал (давхардсан тоогоор)	Дээд шатны байгууллага албан тушаалтанд хандсан	Хууль, хяналтын байгууллагад хандсан	Холбогдох байгууллагатай зөвшилцөн тохиролцсон	Хууль, эрх зүйн дагуу шийдвэрлэсэн	Гэрээ хэлцэл хийсэн	Торгууль, төлбөр төлсөн	Бэлэг шан харамж, хахууль өгсөн	Бусад
БҮГД	1 490	1 345	145	216	55	36	37	20	26	38	3	1
Баруун бүс	595	535	60	103	43	32	7	7	5	7	2	-
Баян-Өлгий	43	42	1	2	-	-	-	1	-	1	-	-
Говь-Алтай	175	161	14	15	3	2	2	5	2	-	1	-
Завхан	85	52	33	62	30	26	1	-	1	4	-	-
Увс	146	140	6	13	4	2	3	-	2	1	1	-
Ховд	146	140	6	11	6	2	1	1	-	1	-	-
Хангайн бүс	172	144	28	44	5	1	13	6	14	4	-	1
Архангай	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Баянхонгор	130	111	19	31	3	1	10	3	10	4	-	-
Булган	11	7	4	6	1	-	2	1	2	-	-	-
Өвөрхангай	12	9	3	5	-	-	-	2	2	-	-	1
Хөвсгөл	15	13	2	2	1	-	1	-	-	-	-	-
Төвийн бүс	679	630	49	55	5	2	12	6	4	25	1	-
Дорноговь	7	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дундговь	62	57	5	5	-	-	1	2	2	-	-	-
Өмнөговь	203	180	23	26	-	-	-	1	1	23	1	-
Сэлэнгэ	184	164	20	22	5	2	11	2	1	1	-	-
Төв	223	222	1	2	-	-	-	1	-	1	-	-
Зүүн бүс	4	2	2	3	1	-	1	-	1	-	-	-
Дорнод	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Хэнтий	3	2	1	2	-	-	1	-	1	-	-	-
Улаанбаатар	40	34	6	11	1	1	4	1	2	2	-	-

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 66. ЗАСАГ, ЗАХИРГААНЫ БАЙГУУЛЛАГАТАЙ ХАРИЛЦАХАД ХҮНДРЭЛ ТУЛГАРСАН БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, хүндрэл, бэрхшээлийг хэрхэн шийдвэрлэсэн байдлаар

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД	Шийдвэрлээгүй	Шийдвэрлэсэн	Нийт шийдвэрлэсэн байдал (давхардсан тоогоор)	Дээд шатны байгууллага албан тушаалтанд хандсан	Хууль, хяналтын байгууллагад хандсан	Холбогдох байгууллагатай зөвшилцөн тохиролцсон	Хууль, эрх зүйн дагуу шийдвэрлэсэн	Гэрээ хэлцэл хийсэн	Торгууль, төлбөр төлсөн	Бэлэг, шан харамж, хахууль өгсөн	Бусад
БҮГД	1 490	1 345	145	216	55	36	37	20	26	38	3	1
Алт	1 247	1 118	129	193	49	34	33	15	23	35	3	1
Нүүрс	38	35	3	3	-	-	1	1	-	1	-	-
Жонш	69	63	6	7	-	-	2	2	3	-	-	-
Гянтболд	102	98	4	9	4	2	1	1	-	1	-	-
Шохойн чулуу	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Үнэт чулуу	5	4	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Элс хайрга	4	3	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Бусад	19	18	1	2	-	-	-	1	-	1	-	-

ХҮСНЭГТ 67. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, ашигт малтмал борлуулахад тулгардаг хүндрэл, бэрхшээлийн төрлөөр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Хүндрэлгүй	Хүндрэлтэй	Нийт хүндрэл, бэрхшээлийн тоо (давхардсан тоогоор)	Орон нутагт албан ёсны худалдан авагч байхгүй	Орон нутагт албан ёсны сорьцлох цэг байхгүй	Ченжүүд зах зээлийн үнээс доогуур үнээр худалдан авдаг	Ашигт малтмалын ханш тогтвортой бус	Ашигт малтмалын агуулга, чанар стандартад хүрдэггүй	Бусад
БҮГД	5 998	4 985	1 013	2 731	592	512	815	535	256	21
Баруун бүс	2 527	2 137	390	977	262	178	327	165	31	14
Баян-Өлгий	91	76	15	35	9	1	11	12	2	-
Говь-Алтай	1 024	951	73	140	35	4	51	37	6	7
Завхан	314	140	174	499	155	144	160	31	3	6
Увс	411	382	29	47	12	7	17	7	4	-
Ховд	687	588	99	256	51	22	88	78	16	1
Хангайн бүс	935	827	108	262	43	42	100	49	28	-
Архангай	84	72	12	30	6	2	12	10	-	-
Баянхонгор	537	491	46	167	29	30	45	35	28	-
Булган	39	39	-	-	-	-	-	-	-	-
Өвөрхангай	204	178	26	35	1	10	24	-	-	-
Хөвсгөл	71	47	24	30	7	-	19	4	-	-
Төвийн бүс	2 202	1 775	427	1 238	217	244	313	266	191	7
Дорноговь	74	6	68	303	64	52	68	62	57	-
Дундговь	520	303	217	678	94	148	146	155	129	6
Өмнөговь	549	512	37	80	16	13	26	22	3	-
Сэлэнгэ	598	527	71	110	27	19	41	20	2	1
Төв	461	427	34	67	16	12	32	7	-	-
Зүүн бүс	164	109	55	152	43	28	49	29	3	-
Дорнод	50	6	44	132	41	26	42	23	-	-
Хэнтий	114	103	11	20	2	2	7	6	3	-
Улаанбаатар	170	137	33	102	27	20	26	26	3	-

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 68. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, ашигт малтмал борлуулахад тулгардаг хүндрэл, бэрхшээлийн төрлөөр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Хүндрэлгүй	Хүндрэлтэй	Нийт хүндрэл, бэрхшээлийн тоо (давхардсан тоогоор)	Орон нутагт албан ёсны худалдан авагч байхгүй	Орон нутагт албан ёсны сорьцлох цэг байхгүй	Цөмжүүд зах зээлийн үнээс доогуур үнээр худалдан авдаг	Ашигт малтмалын ханш тогтвортой бус	Ашигт малтмалын атуулга, чанар стандартад хүрдэггүй	Бусад
БҮГД	5 998	4 985	1 013	2 731	592	512	815	535	256	21
Алт	4 865	4 282	583	1 369	355	270	485	206	43	10
Нүүрс	135	90	45	120	36	21	25	26	7	5
Жонш	685	402	283	963	149	198	210	215	185	6
Гянтболд	157	101	56	162	23	17	56	51	15	-
Шохойн чулуу	15	12	3	7	-	-	3	3	1	-
Үнэт чулуу	44	35	9	25	7	-	9	9	-	-
Элс хайрга	6	5	1	3	-	1	1	1	-	-
Бусад	91	58	33	82	22	5	26	24	5	-

ХҮСНЭГТ 69. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, ашигт малтмал олборлож буй газрын асуудлыг шийдвэрлэсэн байдлаар

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Шийдвэрлээгүй	Шийдвэрлэсэн	Сум/дүүргийн засаг даргатай бичгээр гэрээ байгуулсан	Сум/дүүргийн засаг даргатай аман гэрээ байгуулсан	Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй бичгэн гэрээ	Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй аман гэрээ	Засаг дарга, тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй гуравалсан гэрээ	Аж ахуйн нэгжийн талбай дээр гэрээгүй ажилладаг	Бусад
БҮГД	5 998	4 869	1 129	801	12	38	31	190	50	7
Баруун бүс	2 527	2 467	60	28	2	4	-	8	16	2
Баян-Өлгий	91	82	9	8	-	-	-	-	-	1
Говь-Алтай	1 024	1 012	12	11	-	-	-	-	1	-
Завхан	314	302	12	2	-	1	-	1	8	-
Увс	411	391	20	5	-	1	-	7	6	1
Ховд	687	680	7	2	2	2	-	-	1	-
Хангайн бүс	935	718	217	164	4	6	3	13	27	-
Архангай	84	81	3	-	1	1	-	1	-	-
Баянхонгор	537	379	158	114	3	2	1	12	26	-
Булган	39	23	16	10	-	3	2	-	1	-
Өвөрхангай	204	164	40	40	-	-	-	-	-	-
Хөвсгөл	71	71	-	-	-	-	-	-	-	-
Төвийн бүс	2 202	1 563	639	420	3	25	18	165	6	2
Дорноговь	74	52	22	2	1	-	17	-	2	-
Дундговь	520	134	386	201	-	25	-	159	1	-
Өмнөговь	549	546	3	2	1	-	-	-	-	-
Сэлэнгэ	598	381	217	209	1	-	-	3	3	1
Төв	461	450	11	6	-	-	1	3	-	1
Зүүн бүс	164	56	108	106	1	-	-	-	-	1
Дорнод	50	44	6	6	-	-	-	-	-	-
Хэнтий	114	12	102	100	1	-	-	-	-	1
Улаанбаатар	170	65	105	83	2	3	10	4	1	2

ХҮСНЭГТ 70. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, ашигт малтмал олборлож буй газрын асуудлыг шийдвэрлэсэн байдлаар

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД	Шийдвэрлээгүй	Шийдвэрлэсэн	Сум/дүүргийн засаг даргатай бичгээр гэрээ байгуулсан	Сум/дүүргийн засаг даргатай аман гэрээ байгуулсан	Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй бичгэн гэрээ	Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй аман гэрээ	Засаг дарга, тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй гурвалсан гэрээ	Аж ахуйн нэгжийн талбай дээр гэрээгүй ажилладаг	Бусад
БҮГД	5 998	4 869	1 129	801	12	38	31	190	50	7
Алт	4 865	4 283	582	493	9	9	5	22	39	5
Нүүрс	135	117	18	3	-	3	9	3	-	-
Жонш	685	187	498	291	2	25	17	159	3	1
Гянтболд	157	154	3	-	1	1	-	-	1	-
Шохойн чулуу	15	8	7	7	-	-	-	-	-	-
Үнэт чулуу	44	44	-	-	-	-	-	-	-	-
Элс хайрга	6	5	1	1	-	-	-	-	-	-
Бусад	91	71	20	6	-	-	-	6	7	1

ХҮСНЭГТ 71. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, ашигт малтмал олборлож буй газрын асуудлыг шийдвэрлэсэн байдлаар

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД	Шийдвэрлээгүй	Шийдвэрлэсэн	Сум/дүүргийн засаг даргатай бичгээр гэрээ байгуулсан	Сум/дүүргийн засаг даргатай аман гэрээ байгуулсан	Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй бичгэн гэрээ	Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй аман гэрээ	Засаг дарга, тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй гурвалсан гэрээ	Аж ахуйн нэгжийн талбай дээр гэрээгүй ажилладаг	Бусад
БҮГД	5 998	4 869	1 129	801	12	38	31	190	50	7
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	303	135	168	132	2	3	4	23	3	1
Нөхөрлөлийн гишүүн	1 424	714	710	526	5	2	10	154	11	2
Хоршооны дарга, гишүүн	113	22	91	90	-	-	-	1	-	-
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	4 158	3 998	160	53	5	33	17	12	36	4

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 72. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛАХАД ТӨРИЙН БОЛОН ТӨРИЙН БУС БАЙГУУЛЛАГААС АВАХЫГ ХҮСЧ БҮЙ ТУСЛАМЖ, ДЭМЖЛЭГ, бүс, аймаг, нийслэл, тусламж, дэмжлэгийн төрөл, давхардсан тоогоор

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Хууль, эрх зүйн орчинг сайжруулах	Олборлолт явуулах газрын асуудлыг шийдвэрлэх	Зээл, санхүүгийн тусламж авах	Техник, технологийн тусламж, дэмжлэг авах	Хариуцлагатай нөхөрлөлийн системийг нэвтрүүлэх	Албан ёсны бүртгэлтэй болох	Ашигт малтмалын борлуулалтын сүлжээг сайжруулах	Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй байдлыг сайжруулах	Байгаль орчныг нөхөн сэргээх	Бусад
БҮГД	20 563	2 762	4 359	2 222	1 816	2 250	1 878	1 470	1 709	1 981	116
Баруун бүс	8 545	1 079	1 901	1 221	972	808	768	382	580	824	10
Баян-Өлгий	409	56	29	105	77	44	65	8	20	4	1
Говь-Алтай	3 356	407	790	594	302	282	289	175	189	327	1
Завхан	1 424	170	309	39	138	203	115	68	158	224	-
Увс	1 401	220	326	120	165	121	124	56	138	126	5
Ховд	1 955	226	447	363	290	158	175	75	75	143	3
Хангайн бүс	3 004	430	743	246	237	318	280	122	269	338	21
Архангай	235	47	27	34	22	22	21	16	6	40	-
Баянхонгор	1 637	234	437	118	106	158	148	70	161	200	5
Булган	164	38	38	10	7	36	29	2	1	3	-
Өвөрхангай	789	93	219	69	89	92	68	28	64	63	4
Хөвсгөл	179	18	22	15	13	10	14	6	37	32	12
Төвийн бүс	8 162	1 143	1 597	596	519	1 088	804	864	775	769	7
Дорноговь	325	28	67	34	27	24	16	73	36	20	-
Дундговь	1 718	186	153	101	124	233	119	415	219	166	2
Өмнөговь	2 109	339	444	138	96	332	247	113	176	224	-
Сэлэнгэ	2 473	402	454	243	146	310	294	172	224	223	5
Төв	1 537	188	479	80	126	189	128	91	120	136	-
Зүүн бүс	448	76	58	88	51	14	18	74	32	27	10
Дорнод	90	32	38	6	1	-	4	1	2	6	-
Хэнтий	358	44	20	82	50	14	14	73	30	21	10
Улаанбаатар	404	34	60	71	37	22	8	28	53	23	68

ХҮСНЭГТ 73. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛАХАД ТӨРИЙН БОЛОН ТӨРИЙН БУС БАЙГУУЛЛАГААС АВАХЫГ ХҮСЧ БҮЙ ТУСЛАМЖ, ДЭМЖЛЭГ, ажил эрхлэлтийн байдал, тусламж, дэмжлэгийн төрөл, давхардсан тоогоор

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД	Хууль, эрх зүйн орчинг сайжруулах	Олборлолт явуулах газрын асуудлыг шийдвэрлэх	Зээл, санхүүгийн тусламж авах	Техник, технологийн тусламж, дэмжлэг авах	Хариуцлагатай нөхөрлөлийн системийг нэвтрүүлэх	Албан ёсны бүртгэлтэй болох	Ашигт малтмалын борлуулалтын сүлжээг сайжруулах	Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй байдлыг сайжруулах	Байгаль орчныг нөхөн сэргээх	Бусад
БҮГД	20 563	2 762	4 359	2 222	1 816	2 250	1 878	1 470	1 709	1 981	116
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	1 344	200	245	130	131	122	101	126	146	142	1
Нөхөрлөлийн гишүүн	4 700	706	874	426	333	478	355	566	459	424	79
Хоршооны дарга, гишүүн	297	10	30	46	43	28	35	29	46	30	-
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	14 222	1 846	3 210	1 620	1 309	1 622	1 387	749	1 058	1 385	36

ХҮСНЭГТ 74. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН АШИГЛАЖ БУЙ ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ, бүс, аймаг, нийслэл, тоног төхөөрөмжийн төрлөөр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Гар багаж (алх, хүрз, жоотуу зэрэг)	Металл хайгч	Цахилгаан үүсгүүр	Агааржуулагч (винтилятор)	Цохилтод өрөм (молоток)	Өргөх төхөөрөмж (лебедка)	Тороос	Усан буу (скруббер)	Насос	Бага оврын цохилтод өрөм (компрессор)	Бусад
БҮГД	26 268	13 606	1 458	1 950	559	2 126	1 065	1 051	501	567	641	2 744
Баруун бүс	11 371	6 331	685	858	126	766	294	313	236	210	285	1 267
Баян-Өлгий	503	426	8	5	-	4	3	-	-	1	10	46
Говь-Алтай	4 942	3 119	182	397	24	276	54	47	45	29	34	735
Завхан	1 058	490	71	159	11	175	28	51	-	7	10	56
Увс	2 750	1 392	138	178	82	183	179	172	143	114	60	109
Ховд	2 118	904	286	119	9	128	30	43	48	59	171	321
Хангайн бүс	3 799	1 842	193	265	107	244	113	169	42	107	136	581
Архангай	76	56	-	-	-	-	-	2	3	2	1	12
Баянхонгор	2 484	1 152	122	222	100	203	109	140	16	89	105	226
Булган	101	13	17	7	-	-	-	1	14	7	2	40
Өвөрхангай	632	322	48	35	6	41	4	21	5	7	25	118
Хөвсгөл	506	299	6	1	1	-	-	5	4	2	3	185
Төвийн бүс	8 772	4 136	548	711	214	867	480	417	157	219	177	846
Дорноговь	284	138	-	5	3	42	37	10	3	2	37	7
Дундговь	1 103	780	2	62	4	129	50	10	-	1	10	55
Өмнөговь	3 465	1 538	336	416	90	376	187	157	35	51	69	210
Сэлэнгэ	2 689	1 100	50	203	109	237	150	210	91	151	53	335
Төв	1 231	580	160	25	8	83	56	30	28	14	8	239
Зүүн бүс	611	290	6	47	7	66	58	62	9	10	33	23
Дорнод	28	24	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2
Хэнтий	583	266	6	47	7	66	58	62	8	9	33	21
Улаанбаатар	1 715	1 007	26	69	105	183	120	90	57	21	10	27

ХҮСНЭГТ 75. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН АШИГЛАЖ БУЙ ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ, ашигт малтмалын төрөл, тоног төхөөрөмжийн төрлөөр

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД	Гар багаж (алх, хүрз, жоотуу зэрэг)	Металл хайгч	Цахилгаан үүсгүүр	Агааржуулагч (винтилятор)	Цохилтод өрөм (молоток)	Өргөх төхөөрөмж (лебедка)	Тороос	Усан буу (скруббер)	Насос	Бага оврын цохилтод өрөм (компрессор)	Бусад
БҮГД	26 268	13 606	1 458	1 950	559	2 126	1 065	1 051	501	567	641	2 744
Алт	21 621	10 701	1 417	1 717	440	1 616	774	858	453	526	539	2 580
Нүүрс	1 463	881	14	60	100	196	116	87	1	1	7	-
Жонш	1 855	1 131	2	107	12	229	144	75	3	7	77	68
Гянтболд	610	320	22	22	4	32	15	22	42	31	13	87
Шохойн чулуу	106	99	-	1	-	3	3	-	-	-	-	-
Үнэт чулуу	180	114	2	22	2	24	6	3	-	2	2	3
Элс хайрга	42	32	1	1	1	2	1	1	1	-	-	2
Бусад	391	328	-	20	-	24	6	5	1	-	3	4

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 76. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН АШИГЛАЖ БҮЙ ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ, ажил эрхлэлтийн байдал, тоног төхөөрөмжийн төрлөөр

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД	Гэр багаж (алх, хүрз, жоотуу зэрэг)	Металл хайгч	Цахилгаан үүсгүүр	Агааржуулагч (винтилятор)	Цохилтод өрөм (молоток)	Өргөх төхөөрөмж (лебедка)	Тороос	Усан буу (скруббер)	Насос	Бага оврын цохилтод өрөм (компрессор)	Бусад
БҮГД	26 268	13 606	1 458	1 950	559	2 126	1 065	1 051	501	567	641	2 744
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	3 063	1 542	76	216	71	248	143	183	81	144	102	257
Нөхөрлөлийн гишүүн	4 741	2 257	179	373	164	435	282	277	140	152	157	325
Хоршооны дарга, гишүүн	27	13	1	3	-	-	1	3	-	-	-	6
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	17 503	9 363	1 137	1 252	299	1 370	576	537	267	255	367	2 080
Бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч	817	377	50	90	25	64	52	48	13	15	14	69
Гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй оролцогч	117	54	15	16	-	9	11	3	-	1	1	7

ХҮСНЭГТ 77. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, хүйс, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэхээр

Хүйс	БҮГД	Тийм	%	Үгүй	%
БҮГД	5 998	4 330	100.0	1 668	100.0
Эрэгтэй	5 206	3 838	88.6	1 368	82.0
Эмэгтэй	792	492	11.4	300	18.0

ХҮСНЭГТ 78. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, насны бүлэг, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэхээр

Насны бүлэг	БҮГД	Тийм	%	Үгүй	%
БҮГД	5 998	4 330	100.0	1 668	100.0
10-14	1	-	-	1	0.1
15-17	10	7	0.2	3	0.2
18-19	62	45	1.0	17	1.0
20-24	376	249	5.8	127	7.6
25-29	863	610	14.1	253	15.2
30-34	983	721	16.7	262	15.7
35-39	987	724	16.7	263	15.8
40-44	964	697	16.1	267	16.0
45-49	787	593	13.7	194	11.6
50-54	586	431	10.0	155	9.3
55-59	260	169	3.9	91	5.5
60-64	91	60	1.4	31	1.9
65-69	23	20	0.5	3	0.2
70 +	5	4	0.1	1	0.1

ХҮСНЭГТ 79. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, боловсролын түвшин, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэхээр

Боловсролын түвшин	БҮГД				
		Тийм	%	Үгүй	%
БҮГД	5 998	4 330	100.0	1 668	100.0
Боловсролгүй	123	88	2.0	35	2.1
Боловсролтой	5 875	4 242	98.0	1 633	97.9
Бага	691	470	10.9	221	13.2
Суурь	2 390	1 709	39.5	681	40.8
Бүрэн дунд	1 998	1 453	33.6	545	32.7
Техникийн болон мэргэжлийн	264	198	4.6	66	4.0
Тусгай мэргэжлийн дунд	168	124	2.9	44	2.6
Дээд	364	288	6.7	76	4.6

ХҮСНЭГТ 80. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэхээр

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД				
		Тийм	%	Үгүй	%
БҮГД	5 998	4 330	100.0	1 668	100.0
Алт	4 865	3 679	85.0	1 186	71.1
Нүүрс	999	119	2.7	15	0.9
Жонш	686	303	7.0	383	23.0
Гянтболд	157	113	2.6	44	2.6
Шохойн чулуу	15	11	0.3	4	0.2
Үнэт чулуу	44	38	0.9	6	0.4
Элс хайрга	6	4	0.1	2	0.1
Бусад	91	63	1.5	28	1.7

ХҮСНЭГТ 81. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэхээр

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД				
		Тийм	%	Үгүй	%
БҮГД	5 998	4 330	100.0	1 668	100.0
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	303	282	6.5	21	1.3
Нөхөрлөлийн гишүүн	4 271	762	17.6	662	39.7
Хоршооны дарга, гишүүн	113	8	0.2	105	6.3
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	4 158	3 278	75.7	880	52.8

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 82. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэдэг эсэхээр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД				
		Тийм	%	Үгүй	%
БҮГД	5 998	4 330	72.2	1 668	27.8
Баруун бүс	2 527	1 997	79.0	530	21.0
Баян-Өлгий	91	51	56.0	40	44.0
Говь-Алтай	1 024	790	77.1	234	22.9
Завхан	314	302	96.2	12	3.8
Увс	411	317	77.1	94	22.9
Ховд	687	537	78.2	150	21.8
Хангайн бүс	935	576	61.6	359	38.4
Архангай	84	32	38.1	52	61.9
Баянхонгор	537	354	65.9	183	34.1
Булган	39	28	71.8	11	28.2
Өвөрхангай	204	131	64.2	73	35.8
Хөвсгөл	71	31	43.7	40	56.3
Төвийн бүс	2 202	1 478	67.1	724	32.9
Дорноговь	74	47	63.5	27	36.5
Дундговь	520	202	38.8	318	61.2
Өмнөговь	549	451	82.1	98	17.9
Сэлэнгэ	598	379	63.4	219	36.6
Төв	461	399	86.6	62	13.4
Зүүн бүс	164	117	71.3	47	28.7
Дорнод	50	49	98.0	1	2.0
Хэнтий	114	68	59.6	46	40.4
Улаанбаатар	170	162	95.3	8	4.7

ХҮСНЭГТ 83. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, ашигт малтмалын төрлөөр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Алт	Нүүрс	Жонш	Гянтболд	Шохойн чулуу	Үнэт чулуу	Элс, хайрга	Бусад
БҮГД	6 948	5 108	730	754	172	17	48	7	112
Баруун бүс	2 614	2 274	57	-	171	17	20	5	70
Баян-Өлгий	106	-	-	-	47	17	-	4	38
Говь-Алтай	1 027	1 005	22	-	-	-	-	-	-
Завхан	337	323	-	-	-	-	-	-	14
Увс	420	368	35	-	-	-	-	-	17
Ховд	724	578	-	-	124	-	20	1	1
Хангайн бүс	963	963	-	-	-	-	-	-	-
Архангай	90	90	-	-	-	-	-	-	-
Баянхонгор	551	551	-	-	-	-	-	-	-
Булган	43	43	-	-	-	-	-	-	-
Өвөрхангай	207	207	-	-	-	-	-	-	-
Хөвсгөл	72	72	-	-	-	-	-	-	-
Төвийн бүс	2 440	1 721	-	652	1	-	28	1	37
Говьсүмбэр	54	-	-	54	-	-	-	-	-
Дорноговь	87	-	-	77	-	-	-	-	10
Дундговь	521	-	-	521	-	-	-	-	-
Өмнөговь	693	637	-	-	-	-	28	1	27
Сэлэнгэ	617	616	-	-	1	-	-	-	-
Төв	468	468	-	-	-	-	-	-	-
Зүүн бүс	164	56	-	102	-	-	-	1	5
Дорнод	50	44	-	-	-	-	-	1	5
Хэнтий	114	12	-	102	-	-	-	-	-
Улаанбаатар	767	94	673	-	-	-	-	-	-

ХҮСНЭГТ 84. БИЧИЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, ашигт малтмалын ашиглалтын хэлбэр, давхардсан тоогоор

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД	Ил	%	Далд	%
БҮГД	7 631	4 761	100.0	2 870	100.0
Алт	5 708	3 732	78.4	1 976	68.9
Нүүрс	730	50	1.1	680	23.7
Жонш	765	697	14.6	68	2.4
Гянтболд	203	116	2.4	87	3.0
Шохойн чулуу	17	17	0.4	-	-
Үнэт чулуу	72	32	0.7	40	1.4
Элс, хайрга	8	6	0.1	2	0.1
Бусад	128	111	2.3	17	0.6

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 85. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, ашиглаж байгаа талбайн төрлөөр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Зөвшөөрөлгүй талбайд ажиллаж байгаа хүний тоо	Зөвшөөрөлтэй талбайд ажиллаж байгаа хүний тоо	Орон нутгийн тусгай хэрэгцээнд авсан газар	Аж ахуйн нэгжийн ашиглалтын лицензтэй газар	Бусад
БҮГД	5 998	4 935	1 063	650	373	40
Баруун бүс	2 527	2 139	388	169	202	17
Баян-Өлгий	91	45	46	16	29	1
Говь-Алтай	1 024	830	194	52	129	13
Завхан	314	259	55	43	10	2
Увс	411	362	49	19	30	-
Ховд	687	643	44	39	4	1
Хангайн бүс	935	731	204	125	75	4
Архангай	84	84	-	-	-	-
Баянхонгор	537	382	155	82	69	4
Булган	39	20	19	15	4	-
Өвөрхангай	204	175	29	28	1	-
Хөвсгөл	71	70	1	-	1	-
Төвийн бүс	2 202	1 886	316	238	67	11
Дорноговь	74	59	15	1	14	-
Дундговь	520	385	135	109	25	1
Өмнөговь	549	535	14	11	3	-
Сэлэнгэ	598	466	132	108	18	6
Төв	461	441	20	9	7	4
Зүүн бүс	164	98	66	58	3	5
Дорнод	50	41	9	1	3	5
Хэнтий	114	57	57	57	-	-
Улаанбаатар	170	81	89	60	26	3

ХҮСНЭГТ 86. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, ашиглаж байгаа талбайн төрлөөр

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД	Зөвшөөрөлгүй талбайд ажиллаж байгаа хүний тоо	Зөвшөөрөлтэй талбайд ажиллаж байгаа хүний тоо	Орон нутгийн тусгай хэрэгцээнд авсан газар	Аж ахуйн нэгжийн ашиглалтын лицензтэй газар	Бусад
БҮГД	5 998	4 935	1 063	650	373	40
Алт	4 865	4 134	731	442	262	27
Нүүрс	135	105	30	1	24	5
Жонш	685	490	195	155	39	1
Гянтболд	157	100	57	30	26	1
Шохойн чулуу	15	1	14	12	2	-
Үнэт чулуу	44	43	1	-	1	-
Элс хайрга	6	3	3	2	-	1
Бусад	91	59	32	8	19	5

ХҮСНЭГТ 87. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, ашиглаж байгаа талбайн төрлөөр

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД	Зөвшөөрөлгүй талбайд ажиллаж байгаа хүний тоо	Зөвшөөрөлтэй талбайд ажиллаж байгаа хүний тоо	Орон нутгийн тусгай хэрэгцээнд авсан газар	Аж ахуйн нэгжийн ашиглалтын лицензтэй газар	Бусад
БҮГД	5 998	4 935	1 063	650	373	40
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	303	117	186	144	38	4
Нөхөрлөлийн гишүүн	1 424	1 085	339	266	58	15
Хоршооны дарга, гишүүн	113	107	6	6	-	-
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	4 158	3 626	532	234	277	21

ХҮСНЭГТ 88. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, 2016 онд нөхөн сэргээлт хийсэн эсэхээр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Тийм	%	Үгүй	%
БҮГД	5 998	685	11.4	5 313	88.6
Баруун бүс	2 527	272	10.8	2 255	89.2
Баян-Өлгий	91	2	2.2	89	97.8
Говь-Алтай	1 024	152	14.8	872	85.2
Завхан	314	4	1.3	310	98.7
Увс	411	74	18.0	337	82.0
Ховд	687	40	5.8	647	94.2
Хангайн бүс	935	142	15.2	793	84.8
Архангай	84	-	-	84	100.0
Баянхонгор	537	103	19.2	434	80.8
Булган	39	18	46.2	21	53.8
Өвөрхангай	204	19	9.3	185	90.7
Хөвсгөл	71	2	2.8	69	97.2
Төвийн бүс	2 202	186	8.4	2 016	91.6
Дорноговь	74	1	1.4	73	98.6
Дундговь	520	16	3.1	504	96.9
Өмнөговь	549	43	7.8	506	92.2
Сэлэнгэ	598	115	19.2	483	80.8
Төв	461	11	2.4	450	97.6
Зүүн бүс	164	18	11.0	146	89.0
Дорнод	50	1	2.0	49	98.0
Хэнтий	114	17	14.9	97	85.1
Улаанбаатар	170	67	39.4	103	60.6

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 89. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, 2016 онд нөхөн сэргээлт хийсэн эсэхээр

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД				
		Тийм	%	Үгүй	%
БҮГД	5 998	685	11.4	5 313	88.6
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	303	114	37.6	189	62.4
Нөхөрлөлийн гишүүн	1 424	219	15.4	1 205	84.6
Хоршооны дарга, гишүүн	113	3	2.7	110	97.3
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	4 158	349	8.4	3 809	91.6

ХҮСНЭГТ 90. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, 2016 онд нөхөн сэргээлт хийсэн эсэхээр

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД				
		Тийм	%	Үгүй	%
ДҮН	5 998	685	11.4	5 313	88.6
Алт	4 865	624	12.8	4 241	87.2
Нүүрс	135	16	11.9	119	88.1
Жонш	685	22	3.2	663	96.8
Гянтболд	157	10	6.4	147	93.6
Шохойн чулуу	15	-	-	15	100.0
Үнэт чулуу	44	4	9.1	40	90.9
Элс хайрга	6	1	16.7	5	83.3
Бусад	91	8	8.8	83	91.2

ХҮСНЭГТ 91. ОЛБОРЛОСОН АШИГТ МАЛТМАЛЫН ХЭМЖЭЭ, бүс, аймаг, нийслэл, ашигт малтмалын төрлөөр

Бүс, аймаг, нийслэл	Алт /гр/	Нүүрс /тонн/	Жонш /тонн/	Гянтболд /тонн/	Шохойн чулуу /тонн/	Үнэт чулуу /тонн/	Элс, хайрга /тонн/	Бусад /тонн/
БҮГД	212 036.5	159 025.4	20 818.3	161.1	69.8	27.3	1 616.0	6 174.2
Баруун бүс	62 528.7	1 527.0	-	161.1	69.8	6.8	1 260.0	5 551.8
Баян-Өлгий	-	-	-	29.2	69.8	-	1 175.0	3 377.7
Говь-Алтай	26 643.2	803.6	-	-	-	-	-	-
Завхан	7 407.5	-	-	-	-	-	-	1 497.5
Увс	10 149.8	723.3	-	-	-	-	-	665.8
Ховд	18 328.2	-	-	131.9	-	6.8	85.0	10.8
Хангайн бүс	48 865.3	-	-	-	-	-	-	-
Архангай	2 140.5	-	-	-	-	-	-	-
Баянхонгор	24 986.1	-	-	-	-	-	-	-
Булган	14 646.3	-	-	-	-	-	-	-
Өвөрхангай	5 901.4	-	-	-	-	-	-	-
Хөвсгөл	1 191.0	-	-	-	-	-	-	-
Төвийн бүс	97 104.5	-	14 564.8	-	-	20.5	256.0	58.4
Дорноговь	-	-	5 822.3	-	-	-	-	17.5
Дундговь	-	-	8 742.5	-	-	-	-	-
Өмнөговь	28 074.0	-	-	-	-	20.5	256.0	40.9
Сэлэнгэ	34 560.8	-	-	-	-	-	-	-
Төв	34 469.7	-	-	-	-	-	-	-
Зүүн бүс	881.0	-	6 253.5	-	-	-	100.0	564.0
Дорнод	154.0	-	-	-	-	-	100.0	564.0
Хэнтий	727.0	-	6 253.5	-	-	-	-	-
Улаанбаатар	2 656.9	157 498.4	-	-	-	-	-	-

ХҮСНЭГТ 92. ОЛБОРЛОСОН АШИГТ МАЛТМАЛЫН ХЭМЖЭЭ, ажил эрхлэлтийн байдал, ашигт малтмалын төрлөөр

Ажил эрхлэлтийн байдал	Алт /гр/	Нүүрс /тонн/	Жонш /тонн/	Гянтболд /тонн/	Шохойн чулуу /тонн/	Үнэт чулуу /тонн/	Элс, хайрга /тонн/	Бусад /тонн/
БҮГД	212 036.5	159 025.4	20 818.3	161.1	69.8	27.3	1 616.0	6 174.2
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	61 504.5	-	8 635.0	2.4	-	-	-	0.1
Нөхөрлөлийн гишүүн	28 332.3	26.3	6 227.9	-	-	-	185.0	963.1
Хоршооны дарга, гишүүн	16.2	-	911.7	-	-	-	-	100.0
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	118 390.2	24 218.4	4 616.3	141.8	59.7	24.8	1 111.0	3 453.1
Бичил уурхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч	3 364.7	134 780.7	427.5	15.1	10.1	-	320.0	1 656.8
Гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй оролцогч	428.6	-	-	1.8	-	2.5	-	1.2

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 93. ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ 2016 ОНЫ ЗАРДЛЫН ХЭМЖЭЭ, ашигт малтмалын төрлөөр

сая төгрөг

Зардлын төрөл	БҮГД	Алт	Нүүрс	Жонш	Гянтболд	Шохойн чулуу	Үнэгт чулуу	Элс, хайрга	Бусад
Бүгд	8 548.9	6 387.3	1 015.8	951.1	107.5	17.8	12.6	7.5	49.4
Цалин	2 189.9	1 235.7	545.7	393.0	0.9	10.9	-	0.4	3.2
Ажиллагчдад мөнгөн ба биет хэлбэрээр өгсөн тусламж	64.9	52.8	3.0	8.7	0.2	0.1	-	-	0.2
Шатахуун, шатах тослох материал	2 439.1	2 131.3	48.3	197.7	24.1	5.3	9.1	2.8	20.5
Тээврийн зардал	550.1	367.4	73.1	94.3	8.6	0.5	0.3	-	5.9
Хөдөлмөр хамгааллын зардал	279.8	228.7	25.9	16.1	3.6	0.7	0.6	0.4	3.8
Цахилгаан эрчим хүч, дулаан	114.2	37.3	66.9	8.0	0.8	0.1	0.7	-	0.6
Сэлбэг хэрэгсэл	501.4	305.8	146.5	39.5	4.1	0.1	1.3	3.0	1.2
Түүхий эд, материал	633.1	522.4	45.3	28.6	32.3	0.2	-	0.3	4.0
Зээлийн хүүгийн зардал	126.4	109.4	10.3	3.5	0.6	-	-	-	2.6
Машин, тоног төхөөрөмж түрээсэлсний зардал	872.5	732.8	11.6	124.9	0.1	-	0.5	0.1	2.5
Барилга, байшин түрээсэлсний зардал	32.3	30.7	0.5	0.7	0.1	-	-	-	0.3
Гамшгийн улмаас учирсан хохирлыг нөхөхөд	2.6	2.4	0.2	-	-	-	-	-	-
Газар эзэмшигчид төлсөн төлбөр	29.6	27.3	1.6	0.2	-	0.2	-	0.1	0.3
Байгаль орчныг нөхөн сэргээхтэй холбогдсон зардал	128.6	115.8	0.5	10.5	0.4	0.0	-	0.1	1.4
Бусад зардал	584.5	487.5	36.5	25.5	31.7	-	-	0.3	3.1

ХҮСНЭГТ 94. ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ 2016 ОНЫ ЗАРДЛЫН ХЭМЖЭЭ, БҮС, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, ЗАРДЛЫН ТӨРЛӨӨР

Бүс, аймаг, нийслэл		БҮГД	Цалин														сая төгрөг					
			Ажиллагчдад мөнгөн ба биет хэлбэрээр өгсөн тусламж	Шатахуун, шатах тослох материал	Тээврийн зардал	Хөдөлмөр хамгааллын зардал	Цахилгаан эрчим хүч, дулаан	Сэлбэг хэрэгсэл	Түүхий эд, материал	Эзэлийн хүүгийн зардал	Машин тоног төхөөрөмж түрээслэсний зардал	Барилга, байшин түрээслэсний зардал	Гамшгийн улмаас учирсан хохирлыг нөхөхөд	Газар эзэмшинд төлсөн төлбөр	Байгаль орчныг нөхөн сэргээхтэй холбогдсон зардал	Бусад зардал						
БҮГД		8 548.9	2 189.9	64.9	2 439.1	550.1	279.8	114.2	501.4	633.1	126.4	872.5	32.3	2.6	29.6	128.6	584.5					
Баруун бүс		1 083.2	37.3	4.6	395.6	96.6	40.9	6.7	72.2	198.5	53.5	15.4	1.0	-	2.3	10.8	147.8					
Баян-Өлгий		77.2	15.4	0.3	23.5	4.9	5.5	0.3	0.4	13.7	0.6	0.7	0.2	-	0.6	0.6	10.5					
Говь-Алтай		511.6	7.7	0.7	202.9	28.3	15.2	2.2	41.4	91.8	40.8	6.7	0.5	-	1.7	3.2	68.5					
Завхан		122.3	-	0.5	60.4	7.5	2.7	2.7	15.8	15.5	2.4	2.2	-	-	0.0	1.1	11.4					
Увс		232.2	13.8	2.8	74.0	29.2	16.4	0.4	7.6	44.8	2.5	5.7	0.4	-	0.1	5.3	28.9					
Ховд		139.8	0.3	0.3	34.8	26.7	1.1	1.1	7.0	32.5	7.1	0.1	-	-	-	0.6	28.4					
Хангайн бүс		2 275.9	765.7	8.2	727.5	110.8	75.0	21.7	107.2	155.8	20.7	56.3	0.0	-	15.5	46.8	164.8					
Архангай		18.3	-	-	10.1	3.1	0.1	-	3.5	1.2	0.2	-	-	-	-	0.2	0.0					
Баянхонгор		1 442.7	499.2	5.6	461.4	49.8	62.5	11.4	79.2	119.8	11.6	6.8	0.0	-	6.8	0.8	127.8					
Булган		562.3	229.5	1.2	150.3	41.5	9.2	10.3	15.2	9.2	8.2	34.0	-	-	8.3	45.5	-					
Өвөрхангай		241.4	37.0	1.5	105.1	12.3	2.8	-	9.2	20.8	0.8	15.6	-	-	-	0.3	36.0					
Хөвсгөл		11.4	-	-	0.6	4.0	0.5	-	0.1	4.8	-	-	-	-	0.4	-	1.0					
Төвийн бүс		3 719.6	718.5	40.2	1 126.9	197.9	126.0	10.1	151.9	220.4	37.0	775.8	30.5	2.4	9.6	65.6	206.9					
Дорноговь		132.2	36.0	0.1	30.1	12.6	1.5	0.1	9.8	15.5	-	9.0	-	-	-	-	17.6					
Дундговь		440.9	235.5	0.2	50.1	15.4	4.0	0.8	7.2	9.5	1.2	104.6	0.5	-	0.1	7.0	4.8					
Өмнөговь		473.3	5.0	-	213.4	22.1	14.5	3.8	55.0	89.4	4.4	0.5	-	-	-	0.1	65.1					
Сэлэнгэ		1 669.7	379.3	27.5	418.2	84.6	45.1	5.0	71.2	28.5	15.5	444.6	30.0	2.4	9.6	47.4	60.7					
Төв		1 003.5	62.6	12.4	415.1	63.2	61.0	0.4	8.7	77.5	15.9	217.1	-	-	-	11.0	58.6					
Зүүн бүс		397.8	121.5	8.4	122.9	67.9	12.3	7.0	23.5	6.7	4.8	11.4	0.2	-	0.2	4.7	6.3					
Дорнод		10.1	-	-	1.4	0.6	0.4	-	0.0	2.6	2.5	-	-	-	-	-	2.6					
Хэнтий		387.7	121.5	8.4	121.5	67.3	12.0	7.0	23.5	4.1	2.3	11.4	0.2	-	0.2	4.7	3.7					
Улаанбаатар		1 072.3	547.0	3.6	66.1	76.9	25.6	68.7	146.5	51.8	10.3	13.6	0.5	0.2	2.1	0.8	58.6					

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 95. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг, нийслэл, 2016 онд татвар төлсөн эсэхээр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД				
		Тийм	%	Үгүй	%
БҮГД	5 998	1 545	25.8	4 453	74.2
Баруун бүс	2 527	649	25.7	1 878	74.3
Баян-Өлгий	91	31	34.1	60	65.9
Говь-Алтай	1 024	215	21.0	809	79.0
Завхан	314	180	57.3	134	42.7
Увс	411	81	19.7	330	80.3
Ховд	687	142	20.7	545	79.3
Хангайн бүс	935	276	29.5	659	70.5
Архангай	84	15	17.9	69	82.1
Баянхонгор	537	223	41.5	314	58.5
Булган	39	13	33.3	26	66.7
Өвөрхангай	204	23	11.3	181	88.7
Хөвсгөл	71	2	2.8	69	97.2
Төвийн бүс	2 202	477	21.7	1 725	78.3
Дорноговь	74	20	27.0	54	73.0
Дундговь	520	120	23.1	400	76.9
Өмнөговь	549	119	21.7	430	78.3
Сэлэнгэ	598	97	16.2	501	83.8
Төв	461	121	26.2	340	73.8
Зүүн бүс	164	35	21.3	129	78.7
Дорнод	50	1	2.0	49	98.0
Хэнтий	114	34	29.8	80	70.2
Улаанбаатар	170	108	63.5	62	36.5

ХҮСНЭГТ 96. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ажил эрхлэлтийн байдал, 2016 онд татвар төлсөн эсэхээр

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД				
		Тийм	%	Үгүй	%
БҮГД	5 998	1 545	25.8	4 453	74.2
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	303	192	63.4	111	36.6
Нөхөрлөлийн гишүүн	1 424	406	28.5	1 018	71.5
Хоршооны дарга/гишүүн	113	9	8.0	104	92.0
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	4 158	938	22.6	3 220	77.4

ХҮСНЭГТ 97. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, 2016 онд татвар төлсөн эсэхээр

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД				
		Тийм	%	Үгүй	%
БҮГД	5 998	1 545	25.8	4 453	74.2
Алт	4 865	1 263	26.0	3 602	74.0
Нүүрс	135	54	40.0	81	60.0
Жонш	685	157	22.9	528	77.1
Гянтболд	157	40	25.5	117	74.5
Шохойн чулуу	15	4	26.7	11	73.3
Үнэт чулуу	44	4	9.1	40	90.9
Элс хайрга	6	2	33.3	4	66.7
Бусад	91	21	23.1	70	76.9

ХҮСНЭГТ 98. 2016 ОНД ТӨЛСӨН ТАТВАРЫН ХЭМЖЭЭ, бүс, аймаг, нийслэл, татварын төрлөөр

сая төгрөг

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД									
		Авто болон өөрөө явагч тээврийн хэрэгслийн албан татвар	Орлогыг тухай бүр тодорхойлох боломжгүй иргэдийн татвар	Хувь хүний орлогын албан татвар	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	Гишүүнчлэлийн татвар	Нэмэгдэл өртгийн татвар	Газрын хураамж	Бусад татвар
БҮГД	349.7	91.8	37.0	100.5	3.5	18.1	14.0	25.1	16.0	43.8
Баруун бүс	61.5	33.3	5.0	7.7	1.5	5.6	1.6	-	6.3	0.6
Баян-Өлгий	2.9	0.9	0.9	0.3	0.1	0.1	-	-	0.5	0.1
Говь-Алтай	14.2	11.1	0.1	0.4	0.0	1.5	0.3	-	0.3	0.5
Завхан	19.8	9.7	1.3	3.1	0.4	-	0.1	-	5.2	0.0
Увс	8.5	1.6	0.6	0.1	1.0	4.0	1.1	-	0.1	-
Ховд	16.1	10.0	2.1	3.9	-	-	0.1	-	0.0	0.1
Хангайн бүс	64.9	15.2	12.2	28.2	0.5	0.9	0.8	0.0	3.0	4.0
Архангай	1.1	0.9	-	0.0	-	-	-	-	0.1	-
Баянхонгор	54.3	12.2	9.9	27.2	0.5	0.9	0.7	0.0	2.9	0.1
Булган	6.5	0.7	2.4	0.2	-	-	-	-	-	3.3
Өвөрхангай	2.9	1.3	-	0.8	-	-	0.1	-	0.0	0.6
Хөвсгөл	0.1	0.1	-	-	-	-	-	-	-	-
Төвийн бүс	173.1	36.2	7.7	61.1	0.3	3.7	10.8	25.1	0.2	28.0
Дорноговь	6.9	6.4	-	0.4	-	0.1	-	-	-	0.1
Дундговь	22.9	5.0	1.3	12.2	-	2.4	1.8	0.1	-	-
Өмнөговь	12.0	10.1	0.5	0.5	-	0.1	0.7	-	0.0	0.2
Сэлэнгэ	82.8	4.2	5.9	37.1	0.3	1.2	8.2	-	-	26.0
Төв	48.6	10.5	0.1	10.9	0.0	-	0.2	25.0	0.1	1.7
Зүүн бүс	19.0	2.7	5.1	3.1	0.2	6.4	0.6	-	0.1	0.9
Дорнод	0.0	0.0	-	-	-	-	-	-	-	-
Хэнтий	19.0	2.7	5.1	3.1	0.2	6.4	0.6	-	0.1	0.9
Улаанбаатар	31.2	4.4	6.9	0.4	1.0	1.6	0.1	-	6.5	10.3

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 99. 2016 ОНД ТӨЛСӨН ТАТВАРЫН ХЭМЖЭЭ, АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТӨРӨЛ, ТАТВАРЫН ТӨРЛӨӨР

сая төгрөг

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД	Авто болон өөрөө явагч тээврийн хэрэгслийн албан татаар	Орлогыг тухай бүр тодорхойлох боломжгүй иргэдийн татаар	Хувь хүний орлогын албан татаар	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татаар	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	Гишүүнчлэлийн татаар	Нэмэгдэл өртгийн татаар	Газрын хураамж	Бусад татаар
БҮГД	349.7	91.8	37.0	100.5	3.5	18.1	14.0	25.1	16.0	43.8
Алт	279.9	70.1	29.3	85.5	1.2	4.1	12.2	25.0	8.9	43.5
Нүүрс	14.4	4.7	0.2	0.4	1.0	1.5	-	-	6.5	0.1
Жонш	44.4	13.6	6.4	13.5	0.2	8.8	1.8	0.1	-	-
Гянтболд	3.6	2.3	1.0	0.2	-	-	-	-	0.2	-
Шохойн чулуу	0.2	-	-	-	-	0.1	-	-	0.1	-
Үнэт чулуу	0.4	0.4	-	-	-	-	-	-	-	-
Элс хайрга	0.3	0.0	-	0.1	-	-	-	-	0.2	0.1
Бусад	6.5	0.5	0.2	0.8	1.1	3.6	-	-	0.2	0.1

ХҮСНЭГТ 100. НИЙТ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, ЗАВСРЫН ХЭРЭГЛЭЭ, НЭМЭГДЭЛ ӨРТӨГ, бүс, аймаг, нийслэлээр

сая төгрөг

Бүс, аймаг, нийслэл	Нийт үйлдвэрлэл	Завсрын хэрэглээ	Түүхий эд, материал	Салбаг хэрэгсэл	Цэжиган эрчим хүч, дулаан	Шатахуун, шатах тослох материал	Барилга, байшин түрээслэлийн зардал	Машин тоног төхөөрөмж түрээслэлийн зардал	Тээврийн зардал	Хөдөлмөр хамгааллын зардал	Байгаль орныг нөхөн сэргээхтэй холбогдсон зардал	Бусад зардал
БҮГД	22 071.5	6 135.5	633.1	501.4	114.2	2 439.1	32.3	872.5	550.1	279.8	128.6	584.5
Баруун бүс	6 648.3	985.5	198.5	72.2	6.7	395.6	1.0	15.4	96.6	40.9	10.8	147.8
Баян-Өлгий	610.0	60.3	13.7	0.4	0.3	23.5	0.2	0.7	4.9	5.5	0.6	10.5
Говь-Алтай	1 925.7	460.7	91.8	41.4	2.2	202.9	0.5	6.7	28.3	15.2	3.2	68.5
Завхан	497.4	119.4	15.5	15.8	2.7	60.4	-	2.2	7.5	2.7	1.1	11.4
Увс	772.8	212.9	44.8	7.6	0.4	74.0	0.4	5.7	29.2	16.4	5.3	28.9
Ховд	2 842.4	132.1	32.5	7.0	1.1	34.8	-	0.1	26.7	1.1	0.6	28.4
Хангайн бүс	3 155.5	1 465.9	155.8	107.2	21.7	727.5	0.0	56.3	110.8	75.0	46.8	164.8
Архангай	111.0	18.2	1.2	3.5	-	10.1	-	-	3.1	0.1	0.2	0.0
Баянхонгор	1 746.6	919.5	119.8	79.2	11.4	461.4	0.0	6.8	49.8	62.5	0.8	127.8
Булган	787.6	315.1	9.2	15.2	10.3	150.3	-	34.0	41.5	9.2	45.5	-
Өвөрхангай	429.0	202.2	20.8	9.2	-	105.1	-	15.6	12.3	2.8	0.3	36.0
Хөвсгөл	81.2	11.0	4.8	0.1	-	0.6	-	-	4.0	0.5	-	1.0
Төвийн бүс	7 922.7	2 912.0	220.4	151.9	10.1	1 126.9	30.5	775.8	197.9	126.0	65.6	206.9
Дорноговь	335.4	96.1	15.5	9.8	0.1	30.1	-	9.0	12.6	1.5	-	17.6
Дундговь	529.4	203.9	9.5	7.2	0.8	50.1	0.5	104.6	15.4	4.0	7.0	4.8
Өмнөговь	2 100.8	463.9	89.4	55.0	3.8	213.4	-	0.5	22.1	14.5	0.1	65.1
Сэлэнгэ	2 316.4	1 235.4	28.5	71.2	5.0	418.2	30.0	444.6	84.6	45.1	47.4	60.7
Төв	2 640.8	912.6	77.5	8.7	0.4	415.1	-	217.1	63.2	61.0	11.0	58.6
Зүүн бүс	448.5	262.9	6.7	23.5	7.0	122.9	0.2	11.4	67.9	12.3	4.7	6.3
Дорнод	19.3	7.6	2.6	0.0	-	1.4	-	-	0.6	0.4	-	2.6
Хэнтий	429.3	255.4	4.1	23.5	7.0	121.5	0.2	11.4	67.3	12.0	4.7	3.7
Улаанбаатар	3 896.5	509.2	51.8	146.5	68.7	66.1	0.5	13.6	76.9	25.6	0.8	58.6

сая төгрөг

Бүс, аймаг, нийслэл	Нэмэгдэл өртөг	Цалин														Тооцооны ашиг
		Авто болон өөрөө явагчтай тээврийн хэрэгсэлтэй татвар	Орлогын тухай бүр тодорхойлох боломжтой иргэдийн татвар	Хувь хүний орлогын алба татвар	Аж ахуйн нийгмийн орлогын алба татвар	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	Гүйшүүнчлэлийн татвар	Нэмэгдсэн өртгийн алба татвар	Газрын хураамж / газрын эзл	Бусад татвар	Ажиллагсад мөнгөн ба биет хөрөнгийн өсөлтийн тусламж	Эзэлийн хүүгийн зардал	Гамшгийн улмаас учирсан хохирлыг нөхөхөд	Газар эзэмшин д төлсөн төлбөр		
БҮГД	15 936.0	2 189.9	91.8	37.0	100.5	3.5	18.1	14.0	25.1	16.0	43.8	64.9	126.4	2.6	29.6	13 172.8
Баруун бүс	5 662.8	37.3	33.3	5.0	7.7	1.5	5.6	1.6	-	6.3	0.6	4.6	53.5	-	2.3	5 503.5
Баян-Өлгий	549.7	15.4	0.9	0.9	0.3	0.1	0.1	-	-	0.5	0.1	0.3	0.6	-	0.6	529.9
Говь-Алтай	1 465.0	7.7	11.1	0.1	0.4	0.0	1.5	0.3	-	0.3	0.5	0.7	40.8	-	1.7	1 399.9
Завхан	377.9	-	9.7	1.3	3.1	0.4	-	0.1	-	5.2	0.0	0.5	2.4	-	0.0	355.2
Увс	559.8	13.8	1.6	0.6	0.1	1.0	4.0	1.1	-	0.1	-	2.8	2.5	-	0.1	532.0
Ховд	2 710.2	0.3	10.0	2.1	3.9	-	-	0.1	-	0.0	0.1	0.3	7.1	-	-	2 686.4
Хангайн бүс	1 689.5	765.7	15.2	12.2	28.2	0.5	0.9	0.8	0.0	3.0	4.0	8.2	20.7	-	15.5	814.6
Архангай	92.9	-	0.9	-	0.0	-	-	-	-	0.1	-	-	0.2	-	-	91.7
Баянхонгор	827.1	499.2	12.2	9.9	27.2	0.5	0.9	0.7	0.0	2.9	0.1	5.6	11.6	-	6.8	249.7
Булган	472.4	229.5	0.7	2.4	0.2	-	-	-	-	-	3.3	1.2	8.2	-	8.3	218.8
Өвөрхангай	226.8	37.0	1.3	-	0.8	-	-	0.1	-	0.0	0.6	1.5	0.8	-	-	184.7
Хөвсгөл	70.3	-	0.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.4	69.8
Төвийн бүс	5 010.8	718.5	36.2	7.7	61.1	0.3	3.7	10.8	25.1	0.2	28.0	40.2	37.0	2.4	9.6	4 030.0
Дорноговь	239.2	36.0	6.4	-	0.4	-	0.1	-	-	-	0.1	0.1	-	-	-	196.3
Дундговь	325.5	235.5	5.0	1.3	12.2	-	2.4	1.8	0.1	-	-	0.2	1.2	-	0.1	65.6
Өмнөговь	1 636.9	5.0	10.1	0.5	0.5	-	0.1	0.7	-	0.0	0.2	-	4.4	-	-	1 615.5
Сэлэнгэ	1 081.0	379.3	4.2	5.9	37.1	0.3	1.2	8.2	-	-	26.0	27.5	15.5	2.4	9.6	563.9
Төв	1 728.2	62.6	10.5	0.1	10.9	0.0	-	0.2	25.0	0.1	1.7	12.4	15.9	-	-	1 588.8
Зүүн бүс	185.6	121.5	2.7	5.1	3.1	0.2	6.4	0.6	-	0.1	0.9	8.4	4.8	-	0.2	31.7
Дорнод	11.7	-	0.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.5	-	-	9.2
Хэнтий	173.9	121.5	2.7	5.1	3.1	0.2	6.4	0.6	-	0.1	0.9	8.4	2.3	-	0.2	22.6
Улаанбаатар	3 387.3	547.0	4.4	6.9	0.4	1.0	1.6	0.1	-	6.5	10.3	3.6	10.3	0.2	2.1	2 792.9

ХҮСНЭГТ 101. НИЙТ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, ЗАВСРЫН ХЭРЭГЛЭЭ, НЭМЭГДЭЛ ӨРТӨГ, АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТӨРЛӨӨР

Ашигт малтмалын төрөл	Нийт үйлдвэрлэл	Завсрын хэрэглээ	сая төгрөг									
			Түүхий эд, материал	Сэлбэг хэрэгсэл	Цахилгаан эрчим хүч, дулаан	Шатахуун, шатах тослох материал	Барилга, байшин нийслэл	Машин тоног төхөөрөмж түрээслэсний зардал	Тээврийн зардал	Хөдөлмөр хамгааллын зардал	Байгаль орчныг нөхөн сэргээхтэй холбогдсон зардал	Бусад зардал
БҮГД	22 071.5	6 135.5	633.1	501.4	114.2	2 439.1	32.3	872.5	550.1	279.8	128.6	584.5
Алт	14 437.4	4 959.6	522.4	305.8	37.3	2 131.3	30.7	732.8	367.4	228.7	115.8	487.5
Нүүрс	3 822.2	455.0	45.3	146.5	66.9	48.3	0.5	11.6	73.1	25.9	0.5	36.5
Жонш	1 235.1	545.7	28.6	39.5	8.0	197.7	0.7	124.9	94.3	16.1	10.5	25.5
Гянтболд	1 938.3	105.8	32.3	4.1	0.8	24.1	0.1	0.1	8.6	3.6	0.4	31.7
Шохойн чулуу	39.1	6.7	0.2	0.1	0.1	5.3	-	-	0.5	0.7	0.0	-
Үнэт чулуу	188.2	12.6	-	1.3	0.7	9.1	-	0.5	0.3	0.6	-	-
Элс хайрга	20.0	7.0	0.3	3.0	-	2.8	-	0.1	-	0.4	0.1	0.3
Бусад	391.2	43.2	4.0	1.2	0.6	20.5	0.3	2.5	5.9	3.8	1.4	3.1

ХҮСНЭГТ 101. НИЙТ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, ЗАВСРЫН ХЭРЭГЛЭЭ, НЭМЭГДЭЛ ӨРТӨГ, АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТӨРЛӨӨР (үргэлжлэл)

Ашигт малтмалын төрөл	Нэмэгдэл өртөг	Цалин														сая төгрөг
		Авто болон өөрөө явч тээврийн хэрэгсэлтэй алба татаар	Орлогын тухай бүр тодорхойлох боломжгүй иргэдийн татаар	Хувь хүний орлогын алба татаар	Аж ахуйн нэгжийн орлогын алба татаар	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	Гишүүнчлэлийн татаар	Нэмэгдсэн өртгийн алба татаар	Газрын хураамж /газрын эзлэл/	Бусад татаар	Ажиллагаа мөнгөн ба биет хэлбэрээр өгсөн тусламж	Эзэлийн хүүгийн зардал	Гамшгийн улмаас учирсан хохирлыг нөхөхөд	Газар эзэмшигчид төлсөн төлбөр	Тооцооны ашиг	
БҮГД	15 936.0	2 189.9	91.8	37.0	100.5	3.5	18.1	14.0	25.1	16.0	43.8	64.9	126.4	2.6	29.6	13 172.8
Алт	9 477.8	1 235.7	70.1	29.3	85.5	1.2	4.1	12.2	25.0	8.9	43.5	52.8	109.4	2.4	27.3	7 770.3
Нүүрс	3 367.1	545.7	4.7	0.2	0.4	1.0	1.5	-	-	6.5	0.1	3.0	10.3	0.2	1.6	2 792.0
Жонш	689.5	393.0	13.6	6.4	13.5	0.2	8.8	1.8	0.1	-	-	8.7	3.5	-	0.2	239.6
Гянтболд	1 832.4	0.9	2.3	1.0	0.2	-	-	-	-	0.2	-	0.2	0.6	-	-	1 827.1
Шохойн чулуу	32.4	10.9	-	-	-	-	0.1	-	-	0.1	-	0.1	-	-	0.2	21.1
Үнэт чулуу	175.6	-	0.4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	175.2
Элс хайрга	13.0	0.4	0.0	-	0.1	-	-	-	-	0.2	0.1	-	-	-	0.1	12.2
Бусад	348.0	3.2	0.5	0.2	0.8	1.1	3.6	-	-	0.2	0.1	0.2	2.6	-	0.3	335.3

ХҮСНЭГТ 102. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, бүс, аймаг,
нийслэл, хөрөнгө оруулалт хийсэн эсэхээр

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД				
		Тийм	%	Үгүй	%
БҮГД	5 998	367	6.1	5 631	93.9
Баруун бүс	2 527	110	4.4	2 417	95.6
Баян-Өлгий	91	-	-	91	100.0
Говь-Алтай	1 024	36	3.5	988	96.5
Завхан	314	16	5.1	298	94.9
Увс	411	31	7.5	380	92.5
Ховд	687	27	3.9	660	96.1
Хангайн бүс	935	89	9.5	846	90.5
Архангай	84	6	7.1	78	92.9
Баянхонгор	537	61	11.4	476	88.6
Булган	39	5	12.8	34	87.2
Өвөрхангай	204	17	8.3	187	91.7
Хөвсгөл	71	-	-	71	100.0
Төвийн бүс	2 202	96	4.4	2 106	95.6
Дорноговь	74	7	9.5	67	90.5
Дундговь	520	1	0.2	519	99.8
Өмнөговь	549	54	9.8	495	90.2
Сэлэнгэ	598	18	3.0	580	97.0
Төв	461	16	3.5	445	96.5
Зүүн бүс	164	11	6.7	153	93.3
Дорнод	50	-	-	50	100.0
Хэнтий	114	11	9.6	103	90.4
Улаанбаатар	170	61	35.9	109	64.1

БИЧИЛ УУРХАЙ ЭРХЛЭГЧДИЙН СУДАЛГААНЫ НЭГДСЭН ТАЙЛАН - 2016

ХҮСНЭГТ 103. БИЧИЛ УУРХАЙН ОЛБОРЛОЛТЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧИД, ашигт малтмалын төрөл, хөрөнгө оруулалт хийсэн эсэхээр

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД				
		Тийм	%	Үгүй	%
БҮГД	5 998	367	6.1	5 631	93.9
Алт	4 865	273	5.6	4 592	94.4
Нүүрс	134	56	41.8	78	58.2
Жонш	686	19	2.8	667	97.2
Гянтболд	157	5	3.2	152	96.8
Шохойн чулуу	15	-	-	15	100.0
Үнэт чулуу	44	9	20.5	35	79.5
Элс хайрга	6	1	16.7	5	83.3
Бусад	91	4	4.4	87	95.6

ХҮСНЭГТ 104. 2016 ОНД ХИЙСЭН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ХЭМЖЭЭ, ашигт малтмалын төрөл, хөрөнгө оруулалтын төрлөөр

Ашигт малтмалын төрөл	БҮГД				
		Байшин, барилга	Тээврийн хэрэгсэл	Тоног, Төхөөрөмж	Бусад
БҮГД	1 455.8	72.3	417.0	899.1	67.4
Алт	860.7	49.6	285.0	497.0	29.2
Нүүрс	466.7	20.7	79.7	329.0	37.3
Жонш	98.6	2.0	35.0	61.2	0.4
Гянтболд	19.4	-	14.3	4.6	0.5
Шохойн чулуу	3.0	-	3.0	-	-
Үнэт чулуу	5.0	-	-	5.0	-
Элс хайрга	1.0	-	-	1.0	-
Бусад	1.4	-	-	1.4	-

ХҮСНЭГТ 105. 2016 ОНД ХИЙСЭН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ХЭМЖЭЭ, бүс, аймаг, нийслэл, хөрөнгө оруулалтын төрлөөр

сая төгрөг

Бүс, аймаг, нийслэл	БҮГД	Байшин, барилга	Тээврийн хэрэгсэл	Тоног, төхөөрөмж	Бусад
БҮГД	1 455.8	72.3	417.0	899.1	67.4
Баруун бүс	179.9	5.3	99.1	71.3	4.3
Баян-Өлгий	3.0	-	3.0	-	-
Говь-Алтай	34.4	0.1	17.2	17.0	0.1
Завхан	41.5	-	8.5	32.9	0.0
Увс	45.0	-	32.9	10.9	1.2
Ховд	56.1	5.2	37.5	10.5	2.9
Хангайн бүс	451.3	18.2	125.9	297.9	9.3
Архангай	31.5	-	31.5	-	-
Баянхонгор	222.9	2.0	39.7	172.0	9.3
Булган	103.1	0.6	20.0	82.5	-
Өвөрхангай	93.7	15.6	34.7	43.4	0.0
Төвийн бүс	284.0	26.6	82.9	158.0	16.5
Дорноговь	32.2	-	13.0	18.8	0.4
Дундговь	0.5	0.5	-	-	-
Өмнөговь	57.6	6.1	19.6	31.3	0.6
Сэлэнгэ	104.2	20.0	32.0	37.3	14.9
Төв	89.5	-	18.3	70.6	0.6
Зүүн бүс	65.9	1.5	22.0	42.4	-
Хэнтий	65.9	1.5	22.0	42.4	-
Улаанбаатар	474.7	20.7	87.2	329.5	37.3

ХҮСНЭГТ 106. 2016 ОНД ХИЙСЭН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ХЭМЖЭЭ, ажил эрхлэлтийн байдал, хөрөнгө оруулалтын төрлөөр

сая төгрөг

Ажил эрхлэлтийн байдал	БҮГД	Байшин, барилга	Тээврийн хэрэгсэл	Тоног, Төхөөрөмж	Бусад
БҮГД	1 455.8	72.3	417.0	899.1	67.4
Нөхөрлөлийн ахлагч/ажил олгогч	512.0	25.1	126.0	346.6	14.3
Нөхөрлөлийн гишүүн	127.3	10.2	40.5	74.0	2.7
Хувиараа (дангаараа) ашигт малтмал олборлогч	764.4	37.0	233.6	451.0	42.9
Бичил үүрхайн туслах үйл ажиллагаа эрхлэгч	51.4	-	17.0	26.9	7.5
Гэр бүлийн бизнест цалин хөлсгүй оролцогч	0.7	-	-	0.7	-